

ὡς καὶ τῆς ἐν Εὐρώπῃ διατριβῆς δείγματα ἔχομεν ἐν τῇ "Ἀθωνιάδι", τοῦ Ἰσακίου Νεασκητιώτου. Περὶ τούτου ἐσημειώσαμεν τινα ἐν τῷ Α' τόμῳ τῶν κωδίκων τῆς ἱ. Σκήτης τῶν Κουσοκαλυβίων, μετὰ ταῦτα ἀνεκαλύψαμεν δύο ἑτέρους κώδικας τῆς "Ἀθωνιάδος", ἐν τῇ Σκήτῃ τῆς Ἀγίας Ἄννης. Ὁ πρῶτος κώδιξ ὑπὸ τὸν εἶτλον "Τόμος Ἀπαλλαγῆς", ἀνήκει εἰς τὸ Κυριακὸν τῆς Σκήτης καὶ ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο ὁρκώδεις τόμους (σελ. 740, 777), ἐγράφη δὲ τὸ ἔτος 1844 (οἱ δύο ταυτόσημοι κώδικες τῆς μονῆς τοῦ Ἀγίου Παντελεήμονος 281, 282, οὗς λεπτομερῶς περιέγραψεν ὁ Λάμπρος ἐν τῷ Β' τόμῳ τῶν Ἀρχαιολογικῶν κωδίκων σελ. 348-353, εἶναι ἰσογρία τῶν μονῶν τοῦ Ἀγίου Ὄρους. Τὸν ἴδιον γενικὸν εἶτλον "Ἀθωνιάς", φέρει καὶ ὁ ἐν λόγῳ κώδιξ, ὅπως καὶ δεύτερος ὑφ' ἡμῶν ἀνεκαλυφθεὶς ἐν τῇ αὐτῇ Σκήτῃ (καλύβη τοῦ Τιμίου Σταυροῦ) πρωτόγραφον τοῦ εἰρημένου Ἰσακίου, ἀλλ' εἶναι περιχομένου θεολογικοῦ ἀναφερομένου εἰς τὰς τοῦ προηγουμένου αἰῶνος ἀναπτυχθείσας ἐν Ἀθῶν ὄρει ἑτίμας ὁ κώδιξ οὗτος ἐπωλήθη ὑπὸ τοῦ Ἰσακίου ἐν τῇ εἰρημένῃ καλύβῃ ἀνεπίστατον χροσίων τουρκικῶν. Σώζεται ἐκεῖ καὶ περιγραφή ἐν ἐκτάσει

μετὰ τὴν ἐπιγραφήν ὁ Ἰσακίος ἦν μετρίως μαθησὶς, ἀνεπίστος δὲ, ὡς ἀδελφὸν τοῦ ἀμενέσιου διδασκάλου θεοδωρήτου, ἠντιχρῆεν ἐν τῷ χειρογράφῳ αὐτοῦ τὰ εἰρημένα, καὶ ὡς ἄλλο ἔγραψε πρὸς ὑπογράστον αὐτοῦ ἐναντίον τοῦ Ἰμμοδίου, ἀθαν. παρὶς καὶ θεοφύλου τοῦ Κουσοκαλυβίου. καὶ ὁ κώδιξ οὗτος κατὰ τοῦτο διακρίνεται τῷ ἄλλῳ, ὅτι περιέχει ὡς ἄλλο ἔργον τοῦ θεοδωρήτου καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ πραγματικῶν ἐν ἀρχῇ προσεβέθησαν ἔσοιλα (φ. 2^α-16^α) τὰ περὶ τῷ κολλύβει σιγῆμα, ὁ Ἰσακίος παρουσίασεν ~~ἐν τῷ κώδικι~~ καὶ ὡς ὡσιηλὴ ἀποχροστικῶν ἀνάστασις ἐν τῷ περὶ τοῦ τοιοῦτου ταχάντου αὐτοῦ τὰ κριτή καὶ ἐν τῷ ~~ἐξ~~ σίχῳ, οἷον ὑποβίασεν (φ. 10^α) ἐν τῇ Ἀθωνιάδι αὐτοῦ. Ἰδοὺ κεφάλαια εἰς ἐπιπέδῳ τοῦ θεοδωρήτου (ἐπιπέδῳ).

Ἰδοὺ κατάλογος Παύλου τοῦ Β' σ. 348-353. ἐν τῷ κώδικι κεφάλαια ὡς ἄλλο καὶ χροστικῶν ἀλλὰ κατὰ 1821 οἱ ὑπογράστοι καὶ ἀναχωρήσαντες ἐξηφανίσθησαν εἰς νεοπαρατῶν εἰς ὡσιηλὴς ἐν τῷ δόξασαν. ἔμεινε δὲ τότε μόνον ἐν τῇ καλύβῃ, ὁ Γεώργιος-δάβλας.

~~προβλή~~ - ἔχε πλοουσίαν βεβηοθήκην· εἰ πολλοὺς τῶν τοῦ λαυρωμένου
βεβηοθήκην ἔχει σημειώσει, ὅτι τοῖς μετέφερον ἐν τῇ βιβλίῳ τοῦ Ἐσφιχμῆ
του, ὃν ἀνεκέρησαν ἐκεῖθεν π.χ. εἰς τὰ ἄσπασια τοῦ Θεοδώρητου: "ἤγο-
ραδοῦσαν ἐν τῷ Μάρτυρι Κρημίσῃ παρ' ἐμοῦ Θεοδώρητου γρημῶν ἑτέρων πολὺν
λύω ἀφιέρωσα καὶ αὐτὰ εἰς τὴν ἐν ἀγίῳ ὄρει μνημῆν Ἐσφιχμῆν". καὶ κατωτέρω
"Ἰσοτεροι μετετέθησαν καὶ ἀφιερῶθησαν τῇ ^{ἐκείνῃ} μνημῆν λαύρα παρὰ τοῦ Ἰδίου".
Τὰ αὐτὰ ἰσχυρῶς καὶ εἰς τὸν πρόλογον (ἐκδ. 1715) μ. ἀ. Κατήρθεο τὴν βιβλίον
τὸν τοῦ Ἐσφιχμῆ καὶ ἠρίδρησε τοὺς κώδικας. Ησουλιδεῖω παρὰ τὸν
ὀδοσθένειον καὶ ἄλλην ἱστορίαν τοῦ περὶ τοῦ ἄδωνος εὐρέσθητο ἐν τῷ
τοῦ Ἐσφιχμῆ καὶ ὁ Γεδών εἶδεν αὐτῶν ἢ τοῦ λάχιστον ἐν τῇ βιβλίῳ
λαύρα, πηροῦσαν 30 σελίδας ἢ φύλλοι (ὁ ἄδων σ. 221). Ἐπὶ ἀναζητή-
σας παρ' ἐμῶν οὐδὲν εὔρησι, καὶ ἐλαχίστων σημειώσεων. (Ἐπιστολὴ
λα παρ' οὐσσίωσιν Χριστ. ἀνατ. Δευτέρα Περίοδος 1880, σ. 469-472, 503-511.) ὁ
αὐτὸς ἀναφέρει ἐν τῇ " " Α', 1877, σ. 199, ὅτι ἐν τῇ βιβλίῳ τοῦ Γρηγο-
ρίου εὐρέσθη τὸ κεφάλαιον, ἀλλὰ καὶ ἐν ταῦτα οὐδὲν εὔρησι. ἐν τῷ αὐτῷ
τόμῳ εἰρήνηται καὶ ἄλλα περιλήψεις τοῦ κερογράφου (σ. 201, 204 μ. ἀ.)
ἐν τῷ ἐν Κ/πόλει ἐκδοθέντῳ ἀνατ. ἀσπέρῃ ἐξεδόθη τὸ "ἰσχυρῶς πε-
ρὶ τῆς βιβλίῳ Κρημάρου" (ἦτοι τοῦ Ἐσφιχμῆ), τ. κ', 1881, σ. 309-311.
ἐν τῷ ἄδωνι τοῦ Γεδών ἔστιν ἡ ἀποσημειωμένη "παλαιὴ ἰσχυρῶς
βιβλίῳ" ἰσχυρῶς καὶ ἄλλῃ ἐν σ. 89-94, 318-320, καὶ δὴ τὸ περὶ τῆς πλα-
στίκῃ τοῦ γνωστοῦ χρυσοκόμου τοῦ Ρωμανοῦ (σ. 333-337), ἢ τῆς
μετὰ κριτικῆς δεινότητος ἀποδοκίμῃ. Ἀνώτερος προλήψων καὶ διασέ-
βονίας ἠδέχθη τὰ εὐανδρῶν δι' ὀρθολογικῶν παρατηρήσεων τὸ ἰσχυρῶς
στον τοῦ Νικοδήμου ἀλλὰ προὐνάλεσε διεκκλῆν. Παρ' ὅλα ταῦτα τῆς
τίμησιν τῆς ἐκκλησίας σέβεινε παρὰ αὐτὸν ἡ λογικὴ καὶ ἐναρέτου ἀν-
δρῶς ἀμείωτος, ἦν διαδηλοῦν τὸ ἰσχυρῶς αὐτὸν γράμμα τοῦ πατριάρχου Κων-
σταντινουπόλεως (ἐκκλ. ἀνατ. ΝΕ', 1915, σ. 125). Περιέσωσον δὲ ἕμνον πλε-
κει αὐτῶν διὰ σίχην πολιτικῶν ἐν ἀρχῇ ὁ βιογράφος, ὅστις τὸν βίον
τοῦ Θεοδώρητου ἀφιέρωται εἰς τὸν Ἐσφιχμῆν πατριάρχῳ ἀναθημῆν
Τοιοῦτος διὰ βραχέων ἢ ὁ Θεοδώρητος ἦτο ὁ ἐκδοκίμῳ καὶ καταρτίσθη
τὸν Β' κώδικα καὶ τὰ γένη ὁ ἰσχυρῶς τοῦ ἄδων ἀρχιεπίσκοπος καὶ διηγήμα-
τικῶς ἐπιστήμην, ἀπὸ τοιαύτης ἰσχυρῶν ἐρχόμεθα ἢ ἢ εἰς τὰς χρονολο-
γιας, αἰετῶς πασαικεῖται λεγανδομένην, διότι αἱ γράψαι
γεν τὰς ἐπιστήμους πράξεις, τὰς ἀναφερομένης εἰς τὸν βίον
καὶ ἢ ἐν τῷ τοῦ τῆς καὶ ἐν ἀνίρασιν παρὰ ἑαυτοὺς περιηθον
βίον, ὅν μόνον ἐξ ὅψων ἐγνώρισα. Γράψαι αὐτὸς ἐν τῇ πραγματικῇ τῷ κώδικι
1 ὅτι τοῦ Κρημάρου εἶναι ἢ τοῦ Ἐσφιχμῆ μαρτυρεῖ ὁ Θεοδώρητος (παρὰ Γεδών, σ.
334

Ἡ ἐλεγκτικὴ αὐτὴ ἐργασία μου σκοπὸν ἔχει οὐχὶ τὴν κακομηχορῆσιν⁵
τοὺς ἐν κυρίῳ ἀναπαυσασμένους γράψοντας ὡς δύναται τις νὰ
εὐληφθῆ, ἀλλὰ τὴν ἀπαλήθειαν τὸ βαρὺ χῶμα τοῦ τάφου αὐτῶν,
καὶ τὴν ἀποδείξιν πόσον ἀπτεπλανήθησαν θεωρήσαντες ὡς αὐθεντικά
τὰ ἀνείγραφα τῶν κώδικων καὶ εἰσήγαγον ἐν τῇ ἀθωνικῇ, πατριαρ-
χικῇ καὶ ἐπισκοπικῇ ἰσορῖα μονᾶς καὶ ἡγουμένης ^{καὶ ἐπιόκοπος} ἀνωπαρτίτες
ἀπὸ τῆν κακὴν ἀνείγραφον. Τούτου ἕνεκα ἠναγκάσθη ἔοχα-
ως τὴν κάμη ἀκριβῆ ἀντιβολὴν τῶν δημοσιευθέντων ἀνειγρά-
φων πρὸς τὸ κείμενον τοῦ κώδικος, ἣν εἶμαι πρόθυμος νὰ
πέμψω, εἴαν ἡ ἀξιότιμος διεύθυνσις τῆς Byzant. Zeitschrift
ἐκηρεσηθῆ νὰ με φιλοξενήσῃ πρὸς διαφωτισμὸν τῶν περὶ τὰ
κοιῶτα ἀσχολουμένων. Τούτ' ὅπερ ἔπραξα καὶ διὰ τὸν ὑπὸ
τοῦ Καμπανάου δημοσιευθέντα κατάλογον τῶν κώδικων τῆς
Λαύρας (Ρακίς 1924), περὶ οὗ ἔχω ἐκτενεσάστην κριτικὴν καὶ
ἀπείρους διορθώσεις χάριν τῶν χρηστέων. ὁ μακ. Kiteshop δὲν ἔδει-
σε νὰ κάμη τὴν ἑκδόσιν τοῦ καταλόγου τοῦ χρυσοστόμου, ὃν
καρσοπάραιξεν ὁ Καμπανάου διὰ τὴν παρουσίαν ἔργον δι' ὃ
οἱ ἀφορεῖται διαπιστώμενοι καλύπτουσιν ἐξ αἰσχύνῃς τὸ πρό-
σωπον. Ἴσως οἱ ἐπισημασμένοι τῆν βιβλιοθήκην τῆς Λαύρας
καὶ πρῶτος ὕμνῳ ἔχουσι σαφῆ τὸν πραξικοπήματος ἀνείληψιν,
ἀλλὰ πόσοι καὶ πόσοι ἀγροῦσι καὶ ἐυλαριβαίονσι τὰ κίβδη-
λα ὡς γήσια, πρὸ πάντων οἱ ἐν τῇ ἀνατολῇ ὅσοι δὲν ἔχουσιν οὐτε
τὴν εὐκαιρίαν οὐτε τὴν ἵκανότητα νὰ παρακαταλάβωσι τὰς γρημ.
ἐργασίας. Καὶ πρῶτος ὁ γράφων ταῦτα· διότι ποτὲ δὲν ἐπίσευον ὅτι
καὶ κώδικας τῶν τελευταίων δύο αἰώνων δὲν ἠδύνατο ν' ἀναγνώσῃ
ἐν τῇ ἐπιστ. τῆς ἑκαυρ. βυζ. σπουδῶν τομ. 14' 1935, σ. 312, ἐσαχί-
λόγησα κοπωνημίας ἐπιὰ ἐν τῷ δημοσιεύματι τῷ, θεωρήσας
περικεῖν νὰ λάβω αὐτὰς ἐκ τοῦ κώδικος. Τὸ αὐτὸ ἔπαθε καὶ ὁ
Βδινος διὰ τὴν χρονολογίαν τοῦ β' κώδικος Θεοδ.
τὸν κώδικα εἶδε, οὐτε ἔξεκείμησε δεόντως τὰς γρημ.
ἀλλὰ συνεβουλεύθη τὴν ἀμαρτωλὴν περιγραφὴν
καὶ τὴν τοῦ Καμπανάου (βλ. ἑλλην. β' 1929, σ. 365. Byzant. Neuge.

2
6
Jahrbücher 11, 1930, σ. 388) ὡς ὁ μὲν πρῶτος παρέλειψε τὸ τέλος τῆς ἐπι-
γραφῆς ἦτοι τὸ " ἐτελειώθη δὲ τῷ 1803, ἦτοι τὴν ἐνδιαφέρουσαν ἡμῶν
χρονολογία, ὁ δὲ δεύτερος ἐν συνθείας πλαστογράφος, εἴγραφεν αὐ-
ταιρέτως ὅτι ὁ κώδιξ " κατηρτίσθη τῷ 1804, τὸν ὁποῖον καὶ θεωρεῖ ὡς
ἢ ἦτοι ἀρχαιότερον τοῦ κώδικος τοῦ Κυρίλλου, ὃν ἀποκημιούται ὡς
2, ἦτοι καὶ μιν τελείαν σύγχυσιν καὶ ἀνατροπὴν τῶν τάξεων,
ἐνῶ ἡ ἐπιγραφή μαρτυρεῖ ἀνταντία, ἢν ἐγὼ ἐν τοῦ κώδικος τοῦ
Θεοδώρου τοῦ αὐτεῖγραφοῦ ἔχουσιν οὕτως: (βλ. Καταλ. Σύσπ. 184-5):
«Καταγραφή γενική πάντων τῶν ἐν τῇ μερίσῃ Λαύρα σῶζομένην χρυ-
σοβούλων αὐτεπιγραφέντων ἐν τῷ χαρτίνῳ κώδικι παρὰ τοῦ
ἐλλογίμου ἐν ἱερομονάκῳ κυρίου Κυρίλλου Λαυριώτου, τοῦ ἐν Πελοπον-
νήσου, καὶ ἐπισταμένως ἀντιβληθέντων καὶ ἀνεπιγραφέντων παρ' ἐμοῦ
καὶ τῶν μὴ ἀνεπιγραφέντων μέχρι τοῦδε, οὕτε παρ' ἐμοῦ οὕτε παρὰ
τοῦ προδιαληφθέντος· ἐτελειώθη δὲ τῷ 1803 17. (φύλλο 84^α). οὕτως
ἀπεδέχθη, ὅτι ἡ γνώμη τοῦ Ββινση, ἦτοι μεταπιθανότητος διασω-
ποῦται· καὶ ἐν τῇ πρὸς ἐμέ ἐπιστολῇ καὶ ὑπὸ τοῦ ἀξιολόγου φί-
λου κ. Φόλγκε " ὅτι δυσκόλως δύναται καὶ νὰ παραδεχθῇ, ὅτι
ὁ Θεόδωρος εἶχε τὸν κώδικα Β τῆς Λαύρας ἐν ἔτει 1803, ἀφοῦ
κατὰ τὸ ἔτος 1802 ἦτο εἰς τὴν τοῦ ἐσφιγμένου, οὐδόλως εὔστα-
θεῖ, ὡς ἀρίεως διαπλεόνων θέλομεν ἐξηγήσει προσδιορίζοντες
καὶ ἐξακριβοῦντες τὰ σαύδια τοῦ βίου αὐτοῦ ἐσχέσει μὲ τὴν
ἀγορευτικὴν δράσιν καὶ τὴν ἐν Λαύρα καὶ ἐν τοῖς ὄριοις αὐτῆς δια-
μοτῆν αὐτοῦ. τοῦτο ἐθεώρησα ἐπ' ἀνάγκης, διότι πρέπει νὰ γνωρίζω-
μεν καλῶς τὸν πατέρα τοῦ κώδικος Β, ὅστις περιέχει σὺν ὀλίγα ἀν-
τιγραφα, ἃν καὶ πρῶτότετα ἀπωλέσθησαν. εἶναι ὁ κώδιξ οὗτος
ὁ πληρέστερος τοῦ ἀρχείου τῆς Λαύρας καὶ ἀξιοπρόσεκτος
διὰ τὰς κριτικὰς καὶ ἱστορικὰς ἐπὶ τῶν εἰρηγράφων σημειώσεις,
εἶναι εὐτύχημα, διότι ὁ ἀπεστατόντος κ. Φόλγκε εἰς φωτογρά-
φησεν αὐτόν, ἢ δὲ ἡμετέρα ἐργασία θὰ διευκολύη αὐτόν, ὡς
ὑποθέτω, εἰς τὰ μειονεκτήματα τῆς φωτογραφίας.
ὁ ἐν λόγῳ Ββινση, λίαν ἐνεργῆς ἄλλως περὶ τὴν ἀγορευτικὴν ἀνάγκην
καὶ διπλωματικὴν ἐν τῇ περὶ αὐτῶν μονῶν Ζηροποεῖα
Παύλου περισοπούδαστον πραγματείαν, ἠθέλησε νὰ
σφαλένται, διότι ἀνομάσαμεν ὡς πατέρα καὶ συγγραφεὴν

Cor

τοῦ κώδικος Β καὶ Θεοδώρητον. λαμβάνων ἀφορμὴν ἐκ τινος ἀρθροῦ
 δημοσιευθέντος εἰς τὸ περιοδικὸν Βυζαντιολογικὸν ὑποσημειοῦται λίαν ἐπι-
 πολαίως καὶ ἀνεπιλεχόμενα καὶ οὕτως σ. 16: «14 Il ne semble pas qu'il faille
 lui attribuer avec Mgr E. Kouilias le codex B de Lavra, daté de 1803
 Cτὰ ἀγορευτικὰ ἀρχεῖα καὶ ὁ κατάλογος τοῦ πατριάρχου οὐσίππου, dans
 Ἐπετηρίς ἐκπαιδευτικῶν σπουδῶν, τ. VII, 1930, p. 184-85; τὰ κειμηλιαρχεῖα
 καὶ ἡ βιβλιοθήκη τῆς... Λαύρας ἐν κινδύνῳ, *ibid.*, τ. XI 1935, p. 311); mais
 à cette date, il avait quitté Lavra pour esphigmenou, dont il assu-
 mait la direction des 1802 (voit une histoire d'esphigmenou, édi-
 tée peu après cette année, dans M. Gédéon, ὁ ἄθως, p. 317; cf. p. 221-22)
 Du moins marqua-t-il certainement son passage à Esphigmenou
 par l'élaboration d'un recueil des actes du monastère (cf. E. Kou-
 ilias, Ἐπετηρίς, τ. VII, p. 286, (γραφ. 186) note 2; 77. Ἡ ἀπόψις αὐτῆ τοῦ
 βιβλίου εἶναι καθ' ὁλοκληρίαν ἐσφαλμένη καὶ θὰ ἀποδείξω-
 μεν, ὅτι μοναδικὸς ἀρχιεοδότης τοῦ 18^{ου} αἰῶνος ἀρχομένου ἐν ἄθῳ ἦτο
 ὁ Θεοδώρητος. τὰ δὲ γραφόμενα ὑπὸ τοῦ Γεδεών, εἰς ὃν ὁ βιβλίου παραπέμ-
 πει ἐν σ. 317, 221-2, καὶ 307 τοῦ ἄθως, ^{δείξει περὶ τοῦ Θεοδώρητου} δεῖται καθάρσεως. Πλοστο-
 ται δὲ καὶ ἄλλος ὁ βιβλίου, ^{ἔγραψαν} σποραδικῶς σὺν ὀλίγα, ἀσαφῆ
 ὄμως καὶ συγκεχυμένα. Ἐπειδὴ δὲ ἡμεῖς πρῶτοι εὔρομεν τὴν ἀνεκ-
 ῶτον βιογραφίαν καὶ τὴν ἀλληλογραφίαν αὐτοῦ, ἐμελέτησαμεν
 δὲ ἐπισταμένως καὶ τὸν ὑπ' αὐτοῦ καταρτισθέντα σπουδαῖον κώ-
 δικα Β τοῦ Λαυριωτικοῦ ἀρχείου, ἠδυνήθημεν καὶ διασαφηνίσω-
 μεν πολλά σημεῖα. ἀλλ' ἐκτός τοῦ χρυσοβούλλου τοῦ Ρωμανοῦ,
 ἀποδίδει ^{ὁ βιβλίου} ἐν αὐτῷ καὶ τὸ ^{ὑπόμνημα} τοῦ Νικοδήμου διὰ τοῦ χρυσοβούλλου
 ἀνδρονίκου II ὑπὲρ τῆς τοῦ Ζηροποτάμου ^{ἀπὸ} (σ. 333^ε) ὅπερ ἐδημο-
 σίωσε ἠκρατηριασμένως ὁ βιβλίου ^{ἀπὸ τοῦ Νικοδήμου καὶ Γεδεών} χωρὶς να ἔχη ἀποδείξιν ἄλλου
 ἀπροιξ ἐπεκύρωσε τοῦτο (σ. 129^ε). ἀλλ' ἀναγρῆ αὐτὸν ὁ *temple*
 : 288 actes de Kutlumus (Paris 1945) δημοσιώωντο ὑπόμνη-
 μα ὁλοκληρὸν μετὰ τοῦ πλοστοῦ χρυσοβούλλου (σ. 240-245) καὶ
 ἕτερον μαρτυρικὸν πολλῶν πατέρων τοῦ ἁγίου ἔγγραφοι (σ. 246-252)
 ἔνθα δὲ ἀναφέρεται τὸ ὄνομα τοῦ Νικοδήμου ἀγορείτου ὡς
 συντάκτη τοῦ ὑπομνήματος (σ. 248, 90 καὶ 250, 189).

1. Κομ. IX 1936, σ. 181-211 Bruxelles γραφέντος ὑπὸ Mme
 Lavie de S. Paul de Χέροποταμου et le cheysob
 Tésarène.

8
Καί ἐσπερίχθη μὲν ὁ βδίνου εἰς τὴν μαρτυρίαν Προκοπίου μοναχ⁸
τοῦ Ρωσικοῦ (ἴσως τοῦ Δευδρινοῦ) ὅσους γράφει (σ. 173 σημ. 28) εἰς
συναρχὴν ἑρεμίαν τῷ 1810. ἀλλ' αὕτη εἶναι λίαν ὑποπτεῖ, ὅτι
ὀνομάζει τὸν Θεοδώρητον Κουτλουμουσιανόν. ἀλλ' ὁ σπουδαί-
οτερος λόγος, ὅσους κωλύει ἡμᾶς νὰ θεωρήσωμεν πασέρας καὶ ὑπο-
μνηματὰ τοῦ Θεοδώρητου, εἶναι ὅτι οὗτοι ἀπὸ τοῦ 1805 διέμενον
ἐν Ρουμανίᾳ. Διὰ τὴν ἡμέσθη εἰς πρώτην τὴν μαρτυρίαν τοῦ
Γεδεῖν καὶ δὲν ἠνοιξε καὶ ἴδη καὶ εἶνα ἀπορείτω ἱστορικόν,
καὶ Κοσμάν Βλάχον, ὅσους ἔγραψεν ἀκριβεστέραν πάντων τῶν
ἄλλων ^{καὶ} ἱστο⁴, ὅτε κατ' αὐτοῦσιν προνοία τῆς ἐκκλησίας ἀπο-
κατέστη εἰς τὴν ἡγευμένην ὁ ἀρχιεπίσκοπος Θεοδώρητος
Λαυριώτης ὁ ἐξ Ἰωαννίνων ἡ σ. 307. ὁ δὲ τελευταῖος περί αὐ-
τοῦ γράψας ὀμιλοῦσας τὸν ἀείμιον Χριστοφό-
ρον Κεναῖς διὰ τὴν ἱστορίαν τοῦ αἵγιου ἔρωσθ λέγει τὰ
ἐξῆς ἐπαινετικά περὶ τοῦ Θεοδώρητου ἔριτων ἀκριβῶς
τὴν χρονολογίαν τῆς ἐπιθετικῆς αὐτοῦ εἰς ἡγευμένην
εἰς τὴν τοῦ ἑσφιγμένου: ὁ λόγος καὶ ἐκάρετοσθεσθεσ κληρικῶς
ἀναλαβὴν καὶ καθήκοντα τοῦ ἡγευμένου μετὰ νόμιμον ὑπόσθη
ἀδελφότητα ἐκλογὴν, εἰργάσθη μεγάλως καὶ μετὰ ἀφοσιώσεως
οὐ μόνον πρὸς τὴν διαπαιδαγῶσθη τῆς ἀδελφότητασ καὶ πρὸς
τὴν οἰκονομικὴν ἀνορθωσθη τῆς μονῆσ καὶ πρὸς τὴν παρῶσθη καὶ
κραταίωσθη τοῦ πολιτεύματασ, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἀνακαίνισθη πα-
λῶν μερῶν αὐτῆσ καὶ τῶν μεσοκίω, ὅσπερ εἰ τῶν ἐρείπιω ἀνή-
γηρε, καὶ αὐτοῦ δὴ τοῦ καθολικοῦ καὶ τῆσ μονῆσ, ὃν εἰς
ἀνῆδρυσθη τῷ 1806, καὶ τῷ 1811 ἐγένοντο τὰ ἐμαίνα αὐτοῦ ὑπὸ
τοῦ μαρτυρήσαντασ μετὰ ταῦτα ὑπὲρ τῆσ Πίσεωσ καὶ τῆσ
ἀνασῶσθη τῆσ Πατριδοσ Πατριαρχοῦ Γρηγορίου Ε', ἐφου-
χάσθησθη τοῦ εἰς ἐν ἀρῶ ἔρει.

τῷ 1806 μετὰ τὴν εἰς τὴν Μολδαβίαν ὁ ἡγευμένος Θεοδώρητος
ἐπὶ ἔργησθη διὰ τοῦ ἀειμῶσθη Μητροπολίτου Βεσσαμῶν καὶ
ἀφιερῶσθη εἰς τὴν ἐν τῆ περιφερείᾳ Βασλουῖ μοναστήριον
φλωρῶσθη, ὅσπερ μεγάλως συνετέλεσθη εἰς τὴν
τῶν οἰκονομικῶν τῆσ μονῆσ. *1

1. ὅσπερ καὶ ἐν ἀρῶ ἔρει ἱερά καθιδρύματα εἰς 726 ἐν δ' ἄνω ἀνῆρχομια
καὶ αἰ πρὸς τὸ δουλον ἔθνοσ ὑπηρεσίασ αὐτῶν. ἐν Ἀθήνασ, 1935, 8, σ. 906.
τὸ χαρῶν εἶναι ἐν σ. 586.

Εύχαι γράφει τὴν γέννησιν μου περὶ τοῦ κώδικος B, ὅποτε ἐπὶ τῆ βάσει τῆς βιογραφίας ἐποίησά μου ἔρευναν εἰς τὰ μέρη, εἴθαι ὁ Θεόδωρος διέμενι ἀναχωρῶν ἐκλαύρας, καὶ ἐν μὲν τοῖς ὀρίοις τῆς μονῆς φιλοθέου ἀνεκαλόφρα τὴν ἀλλήλο γραφίαν, ἢτε γεγραμμένη διὰ τῆς ἰδίας καὶ ὁ κώδι. B γραφῆς, διαπιστῶναι τὴν ταυτῶτητα τοῦ συγγραφέως. Τώρα ἐξηγῶται πῶς εὔρεθη ἐν αὐτῇ τὸ "φιλοθεΐτικον χειρόγραφον" ὅπερ ἀποδίδεται ἐπὶ τὸν Θεόδωρον καὶ εἰς τὸν ἀμφιλόχιον, καὶ οὕτω πράσσει καὶ ἐλέγχω ἡμᾶς Βίνον (σ. 17 σημ. 17) διότι ἠκολούθησάμεν τὸν Γεδεών (ἄθως σ. 89) ὅσους ἐδημοσίεωσε μέρη ἐκ τοῦ χειρογράφου ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ ἀμφιλόχιου, ὅπως καὶ ὁ Συσπένουης. Τὸ ὄνομα τοῦ Θεοδώρου παρέλαβεν ὁ Βίνον ἀπὸ τῆς ἐφ' ἡμῶν ἀναγραφείσης πηγῆς τοῦ Καλλιγράφου, ὅσους ἐδημοσίεωσε πληρέστερον τὸ "περὶ τῆς μονῆς χιμαρῶν" τοῦ Θεοδώρου ὑπόμνημα ἐν τῷ ἀνατολ. ἀστέρι κ', 1881 σ. 309-311. ἀλλ' ἐπιλαθόμενος ὁ Βίνον ἐν σ. 63-68, καὶ 73 ἀποδίδει αὐτὸ εἰς τὸν ἀμφιλόχιον. ἀλλ' οὕτως, παρὶ τὴν ἀγνωστον, φαίνεται καὶ εἶναι ἀνεπιγραφέως ἢ νοσησῆς τοῦ ἔργου τοῦ Θεοδώρου. Περαιτέρω δις ἐπισκεψάμεθα καὶ τὴν μονὴν Ἐσφιγγένου καὶ κτύχησάμεν καὶ ἀνεκαλώψωμεν ὅπερ ἐθρῶσμεν, τὸν ἀκριβῆ χρόνον τῆς ἡστυμενίας, καὶ ἀπαρῶμεν, πῶς ἠγνόησεν τὴν σπουδαιότεραν πηγὴν ὀλίγον ἐρευνητικῶς

Βίνον, τὸν Γεράσιμον Χιμαρῶν, συμμοναστὴν τοῦ Θεοδώρου, ἀναγράφοντα ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς μονῆς τὴν ἀληθῆ χρονολογίαν: "Τὸ 1804, Αὐγούστου 15, ἐπιταγῇ τῆς ἐκκλησίας καὶ αἰθήσε^{τοῦ} ἀνωτέρου^{τοῦ} ἐλάριου (διατελέσας ἐν ἡγουμένου μέχρι τῆς 14 αὐγ.) καὶ τῶν λοιπῶν ἀδελφῶν, ἀφίκετο ἐν ἡγουμένους ἐν τῇ Μεγίστης Λαύρας ὁ φρονηγόμενος Θεόδωρος..." (Τὸ ἅγιον ἔθος σ. 648). Δι' ἀπαγγελίᾳ πρὸς τοῦτοισ ὁ Βίνον, ὅτι καὶ ὁ Γεδεών αὐτὸς ἀναγνῶν, εἰ φαίνεται, τὸν Χιμαρῶν ἐσπινῶσεν τὸ σφάλμα καὶ γράφει ἐν ταῖς "Πατριαρχικαῖς ἐφημερίδι" ἔδ 1936, σ. 368: "1804, Αὐγ. 15 πατριαρχικῆ καὶ συνοδικῆ φροσηγῆ προκλήθειση τῆ αἰθήσε^{τοῦ} ἐδουμένου, ἡγουμένου τῆς μονῆς Ἐσφιγγένου, φρονηγῆ, ὁ ἐν κελίῳ τῆς ἐν ἁδῶ Λαύρας ποταχῶν ἀρχιμανδρίτης Θεοδώρος"¹. ἀλλ' ἐπὶ πλεονεχίον καὶ αὐτοῦ τοῦ ἰδίου Θεοδώρου τὴν ἠμολογίαν: ἐν κώδικε τοῦ ἀρχιεῖου τῆς τοῦ Ἐσφιγγένου ἀναγιγνώσκοντων ἐν φ. 20 μεταξὺ ἄλλων καὶ ταῦτα:

"εἰς τοὺς αὐτῶν, Αὐγούστου 15' διὰ φροσηγῆς πατριαρχικῆς καὶ συνοδικῆς φρονηγῆς, ἐξ αἰτήσεως τοῦ ἀνωτέρου σημειωθέντος μαθηγόμενου τῶν ἐδουμένου καὶ τῶν λοιπῶν ἀδελφῶν ἦλθον ἐν τῇ Μεγίστης Λαύρας² ἐγὼ ὁ ἀναγνῶν τοῦ Θεοδώρου καὶ ἔλαβον τὴν φροσηγῆ τῆς μονῆς ταύτης, τοῦ ἱεροῦ κενοβίου Ἐσφιγγένου τῆς ἡμέρας τῆς Παναγίας ἡγου τῆς ἐνδοξοῦ Κοιμήσεως, ἢς ἡστυοδυναμῆς πρεσβεία φρὸς τὸν σωτήρα Χριστὸν ἀφῶσσοι με κατὰ τὸ ἄξιωμα τοῦ μοναχῆ αὐτῆς τῆς καὶ αὐτῆς ἐπιστάσσοι καὶ τηρῶσι τὸ ἱερόν κενοβίον καθαρόν καὶ ἀλόγῳ τῶν"

1 Ὁ Βίνον ἔγραψε τὸ βιβλίον μετὰ τὸν Γεδεών καὶ ἐδημοσίεωσεν αὐτὸ ἐν Λουβαίν, τῷ 1942, ὅπτε εἶδον εἰς τὴν βιβλιογραφίαν τοῦ κ. Σάγγου: "Aus den Schaftkammer der Heil. Berges u. z. l." 1948 ἐπιγραφόμενος: "Les origines legendaires et l'histoire de l'επιτοπισμοῦ de St. Paul de l' ἄθως. Etude diplomatique et critique". ἔχω τὸν αὐτὸ εἰς χεῖρας

2 Δὲν γνωρίζω ποσὸν σπουδῶν ὁ Γεδεών ὄνομα εἶχε τὸν Θεόδωρον Ἀχιαννῶν (1355), ἢ τοῖς ἐν τῇ συνίῳ τῆς ἐφ' ἡμῶν μεταμνησθέντα εἰς τὴν ἡστυοδυναμῆς τοῦ βασιλεῖος ἢ το, ἀλλ' ὅχι αὐτὸς - ὁ βιογράφος τοῦ γίνων ἦλθεν εἰς τὸ ἱερόν καὶ ἐνεγράφη εἰς τὴν περιεχῆ ἁδῶν τῆς τῆς 11^{ης} ἐδιδασκῆν ὁ Κύριλλος, ἐπὶ τῆς ἐφ' ἡμῶν τῆς Μακριαίου κελίῳ τῆς Θεοτόκου (τῶν τοῦ Κουμουζέλη) τῶν Καρεῶν, Λαυριώτιον εἰς τὴν Πατριαρχεῖα ἐγένετο ἀρχιμανδρίτης καὶ φροσηγῆς "περιερχοῦ καὶ Μακιδονίαν καὶ Θεσσαλίαν" υπηρετῶν ἐπὶ ἀμύνης τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ... εἶτα ἐχθρὸν εἰς τὸ ἅγιον ἔθος ἐγένετο ἡγουμένος τῆς μεγίστης Λαύρας καὶ ἐκράτει τὴν βακτηρίαν ἐκ τῆς τῶν Ἐσφιγγένου. ἔδεν καὶ ὁσπινῶσεν ἀπὸ τῆς Λαυριώτιος, πάνποτε μετὰ τῆς φροσηγῆς

ὁ Θεοδώρητος συνεδέετο, σενῶς πρὸς τὸν διάσημον μητροπολίτην^κ Μολδοβλαχίας Βενιαμίν, ὅστις ἠθέλησε τὰ χρησιμοποίησιν αὐτὸν διὰ τὴν ἀπόκτησιν μονῆς ρουμανικῆς ἐν Ἄθω - προαίτιας πόδας τῶν ρουμάνων ἀνεκτέλεστος ἔτι - οὕτως ἐξηγουῦνται αἱ μεγάλοι περιποιήσεις καὶ αἱ ἀφθονοὶ ἐπιδαφιλευσεὶς εἰς αὐτὸν καὶ μετόχια καὶ ἄλλας δωρεὰς πρὸς τε τὸν Θεοδώρητον καὶ τὴν μονὴν τοῦ Ἐσφιγμένου. Ἐν αὐτῇ ἐμὸναζον τότε ἀρκετοὶ ρουμάνοι καὶ ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ἠδυνάτο νὰ αὐξηθῆ ἐν χρόνῳ ἀνεπαισθῆτως. ἀλλ' οἱ Ἐσφιγμενῖται κατενόησαν ἤδη τοὺς ἀπαιτούμενους σκοποὺς τῶν ἐν Ρουμανίᾳ πατριωτῶν καὶ ἤρχισαν νὰ θεωρῶσιν « ἀδύρα καὶ δῶρα » καὶ συγχρόνως ἐβουλήθησαν καὶ αἱ πρῶται διὰ τὸν Θεοδώρητον ὑπόνοιαι, αἵτινες ἐμελλον νὰ φθάσωσιν εἰς τελείαν ρήσιν.^κ Τούτω οὕτως ἐχόντων μετὰ πολλοὺς διαπληκτισμοὺς ἠναγκάσθη ὁ προηγούμενος Θεοδώρητος ἐν Βλαχίᾳ εἶτι εὐρισκόμενος νὰ ἐνεργοπολήσῃ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ εἰς Λαύραν, ἵνα διακλύσῃ ἐκεῖ τὸ ὑπόλοιπον τῆς ζωῆς καὶ ἄμα συνεχίσῃ τὰς προσπάθειαις πρὸς ἀνασύστασιν τῆς μέχρι σήμερον ἀκμαζούσης μεγαλοπρεποῦς σκήτης τοῦ Τιμίου Προδρόμου. Ἡ σελὶς αὕτη, ἣν διανοίχοντες ἐν αὐτῇ, εἶναι τελείας ἀγνώσεως ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς σκήτης ταύτης, περὶ ἧς εἰσαύτως ἔχουσι γραφῆ. Ἡ ἀρχὴ τῆς ἰδρύσεως τῆς σκήτης ἀνάγεται μετὰ τὰ μέσα τοῦ 12' αἰῶνος, ἀλλ' εἶχεν ἐρηπυθῆ καὶ περιέλθει εἰς κελίον « Γιαννακόπουλον » εἰς τὴν κακοκλήν χίαν μοναχῶν ἀπὸ τοῦ 1754. Εἰς τὸν Μεγ. κώδικα τῆς Λαύρας ὑπάρχει ἡ ἑξῆς ἀναγραφὴ: « 1805 ἦλθε ὁ γέρο Πατάπιος τοῦ πνευματικοῦ Πουσίνοῦ ἀπὸ τοῦ προδρόμου καὶ ἔφερε προσκυνηταὶ καὶ ἐπαρέδοσαν γρόσια 639, ἐμειναν μπακῆ γρόσια 150 διὰ νὰ τὰ λάβῃ ἐκεῖ. Τὰ ἔλαβε ὁ γέρο Πατάπιος καὶ τὰ ἐκράτησε διὰ ἔξοδά του ». Ἐκ τούτου συνάγεται, ὅτι ἡ ἀνασύστασις τῆς σκήτης εἶχεν ἀρχίσαι^λ

1. Ὡς βλέπε τὸ ἄραϊον βιβλίον τοῦ ρουμάνου θεολόγου Τσιόραν. Σχέσεις τῶν ρουμανικῶν χωρῶν μετὰ τοῦ Ἄθω καὶ τῆς μονῆς Κουελουμουσίου Λαύρας, Δοχειαρίου καὶ αἴρου Πανσελεήμωνος ἢ τῶν Ρώσων. Ἀθήναι 1939. (Ἐκδόσεις Διακριθῆ εἰς τὴν Θεολ. Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν) σ. 111.

2. Ὁ Πουσίνοσ, Ρουμάνος μοναχός, εἶναι ὁ ἰδρυτής τῆς σκήτης τοῦ Λαύρου » λεγομένης ἐν τοῖς ὅροις τῆς μονῆς τοῦ αἴρου Παύλου, ἀνωθεν τοῦ πύργου τῆς Ἀμαλφηνουῆς.

3. Εἰς τὸν χρῆσανθον γράφει (28 ὀκτωβρίου 1906) ἀπὸ Πασίου τὰ ἑξῆς: « Ἐγγράφον ἐν ἐμείνοις καὶ τὴν εἰς ἐμὲ γεροντῶσαν ἀφιέρωσιν τοῦ φλωρεσίου, δι' ἐμοῦ δὲ εἰς τοῦ Ἐσφιγμένου. ἦσαν ὑποπευόμενος τὰς τῶν ἄνθρώπων δυστροπίας ἐκασμα τὴν ἀφιέρωσιν εἰς τὸ πρόσωπόν μου ἐφόρον ζωῆς μου, καὶ μετὰ θανάτον μου ὅποιον ἐγὼ ἀφήσω ». Ἐπῆρχεν ὀπισθοβουλία τις, ἀφ' φαίνεται εἰς τὸ γνήσιμα τοῦτο. διὸ καὶ ὅταν δὲν ἐβωδύθησαν οἱ σκοποὶ τοῦ μετὰ τὴν Βενιαμίν περί εἰσαγωγῆς καὶ ἄλλων ρουμάνων εἰς τὴν τοῦ Ἐσφιγμένου ψυχραθειῶσιν δὲ τῶν σχέσεων τοῦ Θεοδώρητου πρὸς τὴν μονήν ἐβουλήθη νὰ προσαρτηθῇ τὸ φλωρεσίον εἰς τὴν σκήτην τοῦ Προδρόμου πλέον ἀρτίε. Ἐν τῶν ἐγγράφων 26, 29 καὶ 30 τῆς μονῆς Κουελουμουσίου ἐν τῇ ἀνακτ. σ. 102, 110 καὶ 116) ἀποδεικνύεται, ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ 14' αἰῶνος ἀρχίζονται αἱ προσπάθειαι τῶν ἠγμένων τῆς Βλαχίας πρὸς κατάληψιν μονῆς ἐν Ἄθῳ ὅρει, ὅπερ δὲν ἐπέτυχον μέχρι σήμερον.

Μετὰ τὴν ἀρσὴν τῆς ἀμφισβήτησεως δὲν κρινώ ἀσκοποῦν, νὰ παρενεύρω καὶ εἰσαίρω

καὶ ἵσο εὐκαιρία νὰ τὴν συνεχίσῃ ὁ Θεοδώρητος. Πρὸς τοῦτο εἶχε προηγηθῆ καὶ γράμμα πρὸς τὴν λαύραν τοῦ μητροπολίτου Βεσσαριν. Τὸ 1817 εὐρίσκομεν τὸν Θεοδώρητον ἡγουχάζοντα εἰς τὴν σκήτην ὅθεν τὴν 16^{ην} ἰουλίου γράφει πρὸς τὸν ὑποσκαικὸν τοῦ Πασαπαίου Γρηγόριον εἰς ἴασιον παρακαλῶν αὐτὸν νὰ εἰσπράξῃ τὰ ἐνοίκια τῶν κτημάτων του καὶ ἄλλα χρεῖα ἀνερχόμενα εἰς τὸ σεβαστὸν ποσὸν τῶν 11.848. Περὶ τῆς κατασεάσεως τῆς σκήτης καὶ τοῦ προσωπικοῦ γράφει ταῦτα, ὅπερ ἀποδεδεικνύουσιν, ὅτι εἶχεν ἀναλάβει τὴν ἐπισκοπικὴν καὶ διοίκησιν τοῦ εἰσαγοῦς ἱδρύματος μέ ὅλην τὴν ζέσιν καὶ δραστηριότητά του. «ὁ βλέπω καὶ εὐς ἐδῶ ἀδελφούς καταθλιβμένους, καὶ ὑπὸ ὁμοίαν ἐμοὶ ἔνδειαν καταπιεζομένους, πολλοὺς ἴσως λύπην δοκιμάζω, διότι οὔτε τὰ μολύβια ζητοῦνται νὰ πωλήσωμεν κανένα, οὔτε τὰ λεπτοκαρὰ ἀκόμη ἔγγραφα. ἄλλως ὑγραίνουσιν ὅλοι, ὅντες οἱ πάντες οὔτοι: ἱερομόναχοι ἀθανάσιος, Ἰλαρίων, καὶ Ζηνοβίας ψάλτης, μεθόδιος, Μωϋσῆς, Κύριλλος σάνετος, καὶ ἐγὼ, καὶ ἐγὼ ὁ διάκονος. ἦσαν καὶ αὐτὰς πέντε ἢ ἕξι. καὶ τὸ ὁσπῆτιον εἶχε τρύπαις ὅλαις ἔνδεκα, αὐτὸν χειμῶνα γένη ὅλων σὺνάξης καὶ ἔλθωσι καὶ ἔσπεροι ἀπὸ τῆς Βλαχίας(;) εἰς τὸ μπορδαῖ(sic) θέλομεν κατοικήσῃ. λοιπὸν στείλατε ταχέως χρήματα νὰ κάμωμεν μερικαῖς τρύπαις νὰ ξεχειμάσωμεν, διὰ νὰ μὴ ἀπεράσωμεν (εἰς λέξεις εἰς γλώσσαν ρουμανικὴν) τρία σφιγμωτικὰ, ὅπου ἔχω εἰς τὸν κύρ μακάριον τῶν ἐσφιγμεντικῶν, νὰ τὰ λάβῃς νὰ μοὶ τὰ φέρῃς, ὁμοίως καὶ ὅσα εἶναι εἰς τὸν ἀρχιδιάκονον καὶ εἶτι ἐν βιβλίον παλαιὰ καὶ νέα πεντάγλωσσον εἶναι εἰς τὸν Λουκάϊν, εἰς φλωρέσιον νὰ τὰ λάβῃς. καὶ ὅλα τὰ βιβλία μου. καὶ νὰ καχύνῃς τὸν ἐρχομὸν σου. εἶσι ἐδῶ εἶναι ὅλα ἀδέσποτα, καὶ τὸ ὁσπῆτιον ἐρημοῦται. ἀγαπτεῖ μοι ἀδελφέ κύρ γρηγόριε, ἵνα εἰς θεοῦ κληρονομήσῃς εὐλογίαν ἀγωνίσθῃς νὰ καταρθώσῃς ὅσα ὠμυλήσαμεν. γινώσκεις, ὅτι οὐμίονον εἶ τῶ ὄφι, ἀλλ' ἐδ' ὅλη τῆ οἰκουμένη κόπτον κοιούτον ἡ... νὰ καὶ πάντα καλὸν δὲν εὐρίσκομεν! Ἰδοὺ παραλαυριῶται τὸν ἔδικαν εἰς τὸ γινῆθ. ἡ ἀσφάλεια

1. Γίνεται λόγος περὶ καλλιέργειας λεπτοκαρῶν (ποσεικά κάρμα), ὅπερ μαρτυρεῖται ἐν ἐπιστολῇ τῆς Γεωπονίας εἰς ἐκείνα τὰ μέρη λαύρας, εἰς τὴν ἐξ ὅρα σφίγρον μόνον εἰς τὴν Προβάσειν καλλιερροῦται.

είναι, ἀν' ὡς ὤμιλίσσαμεν, τὸ φλωρέσιον ἀφιερωθῆ εὐ τούτω, καὶ ἐλπίζω, αὐ ἐπιμεληθῆς, κατορθοῦται. διότι καὶ δίκαιον καὶ νόμιμον νὰ ἔχωσιν οἱ πτωχοὶ Μολδοβάνοι πατέρες παραφυθίαν τινὰ βεβαίαν. εἶτι καὶ βιβλία μου, καὶ ὅσα γράμματα ἄφηκα εἰς τὸν μακάριον καὶ ἀρχιδιάκονον νὰ τὰ φέρῃς. με ἐπαρεκάλεσαν οἱ νοσοκόμοι τῆς λαύρας διὰ τρεῖς σιὰδες ραβένι καλόν, καὶ παρακαλῶ νὰ φρονίσῃς νὰ τὰ ἀγοράσῃς, καὶ τὸ πληρῶνους, καὶ εὐκαιρῶ χρεῖας τοὺς ἔχομεν βοηθός, ἕως 400 πλάκες διαφόρων μέτρων ὑαλίας νὰ φέρῃς, δίδει ἐδῶ εἶναι ἀκριθὰ καὶ γαλίας, καὶ τῆς ἐκκλησίας καὶ παράθυρα καὶ ὄλων τῶν σιὰδῶν εἶναι ἐξακμοιῆνα, ὁμοίως ὅσα ἄλλα στοχασθῆς χρειαζόμενα ἀγοράσων. ἐγὼ ἐδῶ ἐμῆκα εἰς χρεὸς ἕως τῶρα ὑπὲρ τὰ χίλια γρόσια; αἱ ἐλαῖαι ἔχουσι μέτριον καρπὸν, καὶ ἀμπέλια ὅσα ἐξω καὶ πρέποντος κασεβοσιμενα εἰς τὸν ἀψιμον δὲν ἐκάρπισαν, με ὅλον ὅπου τῶν γευόνων καὶ ἀμπέλια ἔχουσι πλῆθος καρποῦ, λεπτόκαρα ἔγνων πάρα πολλά πλῆθος. ὁμοίως εὐτυχία ἔξω σίτου πολλή. φειδῦν, μακαρόνια, ὡς σοὶ προέγραψον, νὰ φρονίσῃς ὁμοίως καὶ ὄσπρια, καὶ σιδήρου ἕως 200: σιὰδες τοῦλάχιστον, καὶ καρπάναυς, ὡς ἔγραψον καὶ σεβασμίῳ ὑμῶν δεοπόση. καὶ δύο ρωλόπιπρες καλαῖς τεσσάρων σπθαριῶν, ὡς λέγουσι, νὰ χρειαζῶνται ἀνίσφνεῖς, καὶ ὄχι κομματισταῖς. ταῦτα περιγέτω. τῆς περιποθῆται μοι ὁσὸ ἐπεὶ τῆς εὐχέτης

1817: Παλίου 16
 Θεοδώρητος ἐν τῷ προδρόμῳ...
 ἰδιοχίρωσ. 77

Μετὰ τέσσαρα μῆνας γράφει καὶ πρὸς τὸν φίλοτατον τοῦ χρύσανθου ἐπιτάξιον προτρέπων αὐτὸν νὰ βοηθήσῃ τὸν Γρηγόριον εἰς τὰς ἐνεργείας τοῦ καὶ τὰ ἔπις: «οἱ ἐσφιγμένῃται με κανέναν τρόπον δὲν ἐδέχθησαν νὰ κηρύσωσιν ἐπὶ συμφωνίαν, ἔγραψα καὶ μίτε ἀποκρισῶς των δὲν με ἠξίωσαν 77.

Ἡ οὐκίτη διὰ τῶν ἐνεργειῶν τῆς τριάδος - Θεοδώρητου Πατριάρχου καὶ Γρηγορίου ἀνεγνωρίσθη τελικῶς τὸν Ἰούλιον τοῦ 1820 ὑπὸ τῆς λαύρας καὶ ἐξεδόθη ὁ ἐν 13 ἀρθροῦν ἰσχύων κανονισμός (παρὰ τὸ ἴδιον σ. 145-146). Ἐπαραμύθη τῆς ἑλληνικῆς ἐπαισεσιάζσεως τοῦ 1821 ἡ οὐκίτη πάλιν ἠρημώθη. οἱ ἰδρυταὶ λαβόντες μόνον τὰ ἐπίσημα ἔγγραφα ἀνεχώρησαν καὶ ἀπέθανον εἰς Ρωμανίαν, ὑπελείφθη μόνος ὁ Θεοδώρητος, 1 τῆν ἀκμῆν τῆς οὐκίτης μαρτυροῦσι τὰ τιμαλφῆ κεμήλιον ἰσχύων

1. Ἡ οὐκίτη ἀπεσυνεστήθη ἐπὶ ἑδραίων βάσεων μόλις τὸ 1820 μοναχῶν Νίμφως καὶ Νεκταρίου Πρωτοσαταῦντος τοῦ ἀελθῆ κελλίον καὶ πάλιν τοῦ Πατριάρχου Ἰεροσολιμῶν μοναχοῦ.

ἀμφια, ἐν τῷ πλήθει καὶ ἡ ἀξία ἐπέσυραν τὴν προσοχὴν τῶν ἀνδρῶν
τῆς ἐπαναστάσεως, οἵτινες δὲν ἐξήρσαν οὔτε τοὺς ἀλλογενεῖς Ρουμά-
νους καὶ κατέσχον τὸ πλεῖστον τῶν ἀργυρῶν καὶ χρυσῶν σκευῶν τοῦ
Ναοῦ. εἰς ἀπόδειξιν τῆς πράξεως ταύτης ἔχομεν τὸ ἑστῆς σημείω-
μα τοῦ Θεοδώρητου:

Ἰδιὰ τῆς ἰδιοχείρου μου ταύτης καὶ ἐνυπογράφου ἀποδείξεως γίνεται
δῆλον, ὅτι ἐπειδὴ σήμερον κατὰ τὴν ἐνδεκάτην μαρτίου τοῦ ἐρέχοντος
ἔτους 1823 ἠνοιγῆ τὸ εὐφραγομένον κιβώτιον τῆς ἱερᾶς σκήτης τοῦ τι-
μίου Προδρόμου τῶν βλάχων, καὶ ἐλήφθησαν διὰ τὴν κατεπέμψουσαν
ἐθνικὴν βίαν τὰ ἀργυρᾶ σκεύη τῆς ἐκκλησίας ταύτης παρά τοῦ ἱεροῦ
μοναστηρίου τῆς λαύρας, ὡς τὸ πρὸς με. δοθέν εὐφράγιστον καὶ ἐνα-
πόγραφον γράμμα τοῦ μοναστηρίου διεξοδικῶς φανερῶντι τὰ αἴτια
εἰράνεσα πρὸς φύλαξιν δύο ποτήρια ἠρασμένα ἀργυρᾶ, κεχρυσω-
μένοι τὸ μίσητα ἱερὸν ποτήριον, καὶ τὸ μικρὸν ἀπλῶς ἀργυρῶν, καὶ
τὰ δύο μετὰ κακίμιατων καὶ δύο σταυρούς ἀργυροῦς, ὁ εἰς σύμμα-
κεχρυσωμένος ἐθνήτης, καὶ ἕτερος ἀπλῶς ἀργυροῦς, διὰ τὸ δύσοι-
κονόμητον τοῦ κιβωτίου καὶ ἐκράνεσα ἔξω τοῦ κιβωτίου. τὸ δὲ κιβώ-
τιον σφραγισθὲν αὐθις παρά τοῦ ἱεροῦ μοναστηρίου ἔμενε, ἐν ᾧ ἔ-
μενε τὸ πρὸς με. ὅθεν ἐγένετο ἡ ἀπόδειξις μου αὕτη, καὶ ἐδόθη τῷ ἱερῷ
ἡμῶν μοναστηρίῳ πρὸς δῆλωσιν. 1823: μαρτίου ii

Θεοδώρητος ἐπιστάτης τῆς σκήτης ταύτης βεβαιῶ ἰδιοχέρως

εἰστυχῶς ἔχομεν δύο καταλόγους, τὸν πλήρη καὶ τὸν κεκολοβωμένον
κατὰ δύο τρίτας. ἐπὶ τῆς πρώτης ὄψεως:

« Κατάγραφή. Περὶ τῶν εὐρισκομένων τῆς ἱερᾶς ἡμῶν σκήτης τοῦ τιμίου
Προδρόμου τὰ ὅσα ἀσημητὰ τῆς ἐκκλησίας καὶ ἱερᾶ ἀμφια 77 ♁.

ἐπὶ τῆς δευτέρας καὶ τρίτης ὄψεως τὰ ὑπολειφθέντα:

« τὰ ὅσα ἔχει ἡ ἐκκλησία τοῦ Τιμίου Προδρόμου τῆς αὐτῆς σκήτης κα-
ἀλλα 77. τὰ ἄλλα εἶναι λειτουργικὰ βιβλία τῆς ἐκκλησίας καὶ ἐκεί-
νες, ὅλα σχεδὸν βλάχικα. ἐν τέλει ὑπογράφονται:

« Ἐγὼ ὁ παπᾶ Παρθένιος ἐκκλησιαρχὴς καὶ βηματοάρχης τῆς λαύρας
βεβαιῶ τὰ ἀνωθεν. (σ. 100).

Θεοδώριτος εὐρεθεὶς παρὸν μαρτυρῶ 77. τὸ Θεοδώριτος ἐνίσσε καί με ε.

εἰς τὸν κατάλογον τοῦτον, εἰς μεμονωμένον φύλλον, ὑπάρχει προσθήκη
γεωργικῶν ἐργαλείων καὶ οἰκιακῶν σκευῶν, ἐξ οὗ μανθά νομιεν καὶ τὴν
χρονολογίαν τοῦ καταλόγου. « Προσθήκη τοῦ πρώτου κατασεφίχου
τῆς σκήτης τοῦ τιμίου Προδρόμου τῶν εὐαπολειφθέντων σκευῶν. εἰς

γαλείων καὶ ἄλλων διαφόρων πραγμάτων. 1823 Μαρτίου 2777, ἡτις ἐπι-
σφραγίζεται ὡς ἑστῆς:

« Ἐγὼ ὁ παπᾶ Παρθένιος βηματοάρχης καὶ ἐκκλησιαρχὴς τῆς λαύρας
βεβαιῶ τὰ ἀνωθεν ἴσα ἀπεράλακτα δύο ὅμοια ἐγένοντο κατὰσεφί-
χων πραγμάτων τῆς σκήτης τοῦ προδρόμου, διὰ μιᾶς χειρὸς γραφῆ-
τος, ἐξ ἧν τὸ μὲν ἐν ἔλαβεν τὸ ἱερὸν ἡμῶν μοναστήριον, τὸ δὲ ἕτερον
ἔμενε ἐν τῇ σκήτι ταύτη, εἰς τοὺς νῦν ἐπιστανταῖτας ἱεροδιδάσκ-
λους κὺρ Θεοδώριτος κὺρ ἱέρωνος, πρὸς ἀσφάλειαν ἐκατέρωθεν τῶν
ῶν οἵτινες ὑπογράφονται ἰδιοχέρως. Θεοδώριτος β-
ρον, καὶ ὡς ἂν καὶ τῆς σκήτης, ἐπιστάτης ἰδιοχέρως
κὺρ τοῦ αὐτοῦ διδασκάλου μαρτυρῶ 77.

1. Ἡ ἱεροσυλία αὕτη ἐγένετο ὑπὲρ τοῦ ἱεροῦ ἀγίου ἄμα καὶ τῶν ἀγιοποιῶν, ὡ-
λως δὲν ἐξηγῆται, ὅτι πολλά πράγματα ὅπου εἶχον οἰκιακῆς χρήσεως συνδ-
να, παροψίδας, μανδήλια, τόπα πανιά, καὶ ἄλλοις τοιαῦτα.

Ἐπειδὴ ἐνέξ ἀμφισβητοῦσι τὸν Θεοδώρητον ὡς Λαυριώτην καὶ θεωροῦσιν αὐτὸν οἱ μὲν Ἐσφιγγεῖτην διδὲ ἀρανανίτην, διακηρύττομεν καὶ πιστοποιοῦμεν, ὅτι ἐλθὼν εἰς ἀγιὸν ὄρος ὡς ἱερομόναχος καὶ πατριαρχικός ἱεροκλήρυξ ἐκοινοβίασεν εἰς Λαύραν, ἀφ' οὗ παρέμενεν ἐπί τινα χρόνον ἐν Καρραῖς παρά τῷ διδασκάλῳ τῆς ἀθηνάδος Κυρίλλῳ Λαυριώτῃ. οὕτως ἐκαθίστητο εἰς τὸ Λαυριωτικὸν κελλίον ἐν Παναγίᾳ τοῦ Κουκουζέλη ἐπιλεγόμενῳ. Ἐν τῷ κώδικι β' ὁ Θεοδώρητος ἀναγράφει σχολιάζων ἐπίσημον ἔγγραφον μίαν λεπτομέρειαν: περὶ τοῦ κελλίου τούτου ἐν φ. 43^b: « εἰς τὸ κελλίον τούτο ὑπάρχει μία καρεῖα μεγίστη οὕσα χρόνῳ 500 » (ἑλλην. β'. 349) ὁ κώδιξ ἔχει ὡς ἔστι: « σημειώσον, ὅτι ἡ αὐτὴ καρεῖα σώζεται μέχρι σήμερον, μεγίστη, κάτωθεν τοῦ κελλίου τούτου, πλησίον τῆς ὁδοῦ, οὕσα κατὰ ἐνὶ αἰῶθεν μαρτυρίαν ἤδη χρόνῳ 408 πρόσθε καὶ τοὺς πρότερον καὶ εὐρήσεις αὐτῆν τοῦλάχιστον ἤδη 500 χρόνῳ 77. Τὴν παρατήρησιν ταύτην μόνον ὡς κοινοβιάτης ἐν τῷ κελλίῳ ἠδύνατο ἀγράψῃ ὁ Θεοδώρητος, ἄλλαι δὲ εἰδήσεις περὶ τῶν καρρευτικῶν κελλίων, ἅς μόνον οἱ ἐκεῖ κελλιῶται γνωρίζουσιν, πείθουσιν ἡμᾶς περὶ τῆς ἐκεῖ διατριβῆς τοῦ Θεοδώρητου (βλ. ἑλλην. β'. 349 - 350). αἱ σημειώσεις τοῦ ὁμοιάζουσιν πρὸς τὰ δημοσιωθέντα ἀποσπάσματα τῆς ἱστορίας τοῦ ἁθῶ, ἅπερ μαρτυροῦσι πληρῆ γῶσιν τῶν ἐπισημῶν ἐγγράφων (πρβλ. τὸ περὶ τῆς πλαστότητος τοῦ χρυσοβούλλου τῆς μοῆς Ζηροποτάμου παρά Γεδεών « Ἄθως » σ. 333 - 335). Ἐν τῷ μεταξύ ὁ Θεοδώρητος ἀνεχώρησεν ἐξ ἀγίου ὄρους καὶ μετέβη εἰς Λειψίαν πρὸς εὐτύπασιν βιβλίων καὶ ἔπειτα ἐπανῆλθεν εἰς βλαχίαν, ὅθεν γράφει πρὸς τὸν « παμφίλτατον » ἱερομόναχον χρύσανθον τῷ 1802 Σεπ. 1. ἐκ τῆς ἐπισκοπῆς ῤωμαίου καὶ εὐφράζει τὸν πόθον του πρὸς ἐπίανον εἰς τὸν ἁθῶ: « ἡ ψυχὴ μου διψᾷ σχεδὸν ὑπὲρ ἐνὶ ἔλαφον τὰς πηγὰς ἐνὶ ἡσυχίαν καὶ ἔρημν ἐνθυμηθῶ κατατήκομαι καὶ ἀχθομαι μετὰ ἐνὶ σέρησίν σου, ἧς ἀξιωθείν τῷ ἀπείρῳ ἐνὶ εἰσέχει, ἵνα ἀμοθημαδὸν (sic) ἐν ἐνὶ στόματι εὐλογῇ

ήσωμεν αὐτὸν 77.1

Συνενοηθεὶς μετ' αὐτοῦ ἦλθεν εἰς τὸ Μποδοσάνι, τῆς Μποχδανίας τὸ αὐτὸ ἔτος, καὶ τὸ φθινόπωρον τοῦ ἐπομένου ἤτο εἰς Λαύραν. Ἐν τῷ Μεγάλῳ κώδικι τοῦ ἀρχείου τῆς μονῆς φ. 152^β ἔγραψεν ἰδιοχείρως τὰ ἑξῆς: 2

Ἐν ἔτει αὐγ. Σεπτεμβρίου α'. ἦλθον ἐγὼ ὁ Θεοδώρητος ἀρχιμανδρίτης, ὁ ἐξιλωανήνω καὶ ἐκονόβιασα εἰς τὴν Λαύραν, βάνωντας συνήθως τῶν μετάνοιάν μου. καὶ ἐπειδὴ ἀπὸ καλοκάγαθίαν τῶν ἀγίων μοι γερόντων καὶ συναδελφῶν ἠγαπήθην τόσον, μὲ ἠξίωσαν καὶ ἠγαυμενον καὶ εἰς τάξιν προεστῶτος, καὶ τὰ μὲν συνήθη ἐπὶ ἡγουμενείας, ἔξοδα κατέλαβεν ὁ ἀρχιμανδρίτης κύριος Ἰάκωβος, τὰ δὲ παρέμειον ἀφιερωθέντα εἰς ταῦτα: 200 ἔρμυνοι εἰς τὴν ἀποκαλύψωσιν, 31 ἀλγέβραι καὶ 650 γρόσια ἔξοδα εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ προφήτου Ἠλίου. ἔτι σημειῶ ἰδιοχείρως ὁ ἴδιος, ὅτι αὐθις ἐπανελθὼν εἰς τὴν ἀγίαν μερίστην Λαύραν τῷ 1816 τὸν Νοέμβριον ἐξ' ἰδίας μου βουλήσεως ἔδωκα λόγω παραδόσεως γρόσια 5000 ἦγον πέντε χιλιάδες εἰς μερῆτά. καὶ ὡσαύτως ἔτι 5000 ἦτοι πέντε χιλιάδες γρόσια διὰ τὸ καθίσμα τοῦ προφήτου Ἠλίου, ὡς ἰδίως ἠπερὶ τούτου ὁμολογῶ διαλαμβάνει, εἰς τὸ νὰ κατοικήσωσι τρεῖς κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν ἄλλων καθισμάτων, ἐκτός τῶν μελλόντων γενέσθαι ἔξοδων εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ καθίσματος, καὶ ὅποια, ἀφ' οὗ ἔξοδωθῶσι, μέλλουσι σημειωθῆναι». (Γραφὴ Θεοδώρητου).

ὁ Θεοδώρητος γράφει ἀπὸ ἐσφιγμένου τῷ διδασκάλῳ χρυσάνθῳ εἰς Μολδαβίαν 1804 Νοεμβρ. 15: « τὸν προφήτην Ἠλίαν ἔλαβον ἀπατριάρχης κύριος Κόσμος καὶ ἀπῆλθεν εἰς αἶνον καὶ τὴν ἀνοιξὴν ἔρχεται ἐκεῖ πρὸς ἡμεῖς χίαν του. 77 ἐν τῇ ἀναγραφῇ ταύτης ἀνατρέπεται ἀρδῶν ἡ γνήμη τῶν ὑποσηριξάντων ὅτι ὁ κώδιξ ἀπῆρτίσθη τῷ 1804. ὅτε ὁ Θεοδώρητος δὲν ἤτο πλέον εἰς τὴν Λαύραν. Βεβαίως παρέμεινον ἐν ἑκαστῷ περιπῶν ἐν αὐτῇ πρὸ τοῦ κληθῆ εἰς τὴν ἠγομενείαν τῆς μονῆς τοῦ ἐσφιγμένου ὅποτε ἔχε ὅλον τὸν χρόνον ναγράψῃ τὸν κώδικα ἀλλ' ὁ χρόνος ἄνετος αὐξάνεται κατὰ τὸν τοῦλάχιστον ἔτος, τὸ ὅποιον ἤτο ἕως δοκιμασιαί.

1. ὡς ἐκαθεν ὁ Θεοδώρητος ἐφλέγετο ὑπὸ τοῦ πόθου νὰ ἐγκαταβιῶσῃ εἰς τὸ ὄρος. Πρὶν ἔτι ἐπισκεφθῆ 1799 Μαΐου 12 γράφει εἰς Ἰάσισον πρὸς τὸν περισπούδασον καὶ ἰσόβιον φίλον τοῦ χρυσάνθου ἀπὸ Λειψίας: « ἐγὼ τῇ λέγῃ ὅτι ἀήσως ἠγάπα νὰ τηγαίη ἡ λογιότης τῆς μερίστην ἐργασίαν τὸ εἶχον νὰ ὑπάγω καὶ ἐγὼ εἰς τὸ ὄρος καὶ νὰ νὰ ἔτοιμάσω καὶ τόπον ἀρμόδιον καὶ αὐτὸ κρίνη εὐλογον, ἄς μοι γράψῃ, εἰδὲ δύο, διατὶ εἰς ἀχρησίαν νὰ ῥάμας; ».

2. Διὰ τὴν ἀγρίθειαν ὁ κώδιξ οὗτος φυλάσσεται μονῆς καὶ περιέχει πράξεις καὶ αποφάσεις ἐπισημειωμένων ἡγουμένων αὐτοῦ.

Μετά την άρση της αμφισβητήσεως δὲν κρίνω ἀκόσμον νὰ παρενείρω καὶ τινὰ ἐπι-
 ὑλημένα ἐν τῆς ἀνεκδότου αὐτοῦ ἀκτιλογραφίας καὶ ἐξ ἧν ἐξαγέται, ὅτι καὶ αὐτὸς
 ἐθανήλθεν καὶ ἀπεβίωσεν ἐν Κεραιῶν, ἀφ' οὗ ἀπέμεινε ἐν τοῖς ὅροις τῆς λαύρας ἐπὶ δούρα
 ἀπὸ Κηφάλεως μετέβη εἰς Ἰάσιον οὗτοῦ ἐκπέριματεστημένον τὸν πλοῦσιον ἐξάδα-
 ρόντου Θεόδωρον Μουσιάτζαν καὶ τῷ 1798-1799 γράφη ἐκείθεν πρὸς φίλους,
 μετ' οὗ ἀφίκετο εἰς Λεψία πρὸς ἐπιβίωσιν τῆς "Ἑρμηνείας τῆς Ἀσσημύψε-
 υς" καὶ τοῦ "Πηδαχίου". Ἐκεῖ ἐπιστέλλει αὐτῷ ἐξ Ἰασίου τῷ 1800. Ιαν. 9 ὁ λαμ-
 πρὸς φιλικῆς μακρὸν κατὰλογον συνδρομητικῆ τῆς "Ἑρμηνείας" (ἐπιμύνη 1800).
 1800, Ιουλ. 18 γράφει πρὸς τὸν Θεόδωρον περὶ τῶν σχέσεων μεταξὺ τῶν ἐκεῖ
 Ἑλλήνων: "ταῖς ἐξῆς χαρακτηρισματικῆς ἐξηγήσει, διατι πῶλο γάρρος ἐν τῷ ὄρθη-
 μοῦς τῶν συγχρότων καὶ καπεδιώκετο: "ἐγὼ ὅσον δύναμαι, ὅπου ἂν ἦτο δυ-
 νατὸν εἰς τὴν ὁδὸν νὰ τοὺς συναντήσω... Ἦτον ὠφελιμώτατον, ὅταν τελειώση
 τῆ Νομικῶν (= Πηδαχίου) νὰ ὑποχαινεύωμαι εἰς κατὰ μέρος, ἀπὸ τοιοῦτο Ἑρ-
 μαῖοι (οὕτως ὀνομάζει τοὺς Ρωμαίους) δὲν εἶμαι. διότι ἡ λύσσα αὐτῆ καὶ θη-
 βη ἀπὸ αὐτοῦς κηρύττεται ἀδιάνθρωπα. πλὴν εἰς ὅλας τὰς ἀσκησίας".
 1802, Ιουλ. 5 ὑρίσκειτο εἰς Μωδοσσάνη τῆς Μωδοδανίας, οὗτοῦ ἐπιστέλλει αὐ-
 τῷ ὁ διδάσκαλος τῶν ἐλευθερίων τεχνῶν καὶ τῆς φιλοσοφίας Ἀ. Γοβδελάς.
 Ἐκ τῶν σπουδαιωτέρων φίλων καὶ ὁμοτρόφων τοῦ ἐν Βλαχία καὶ ἀγίῳ ὄρει ἦν
 ὁ διδάσκαλος Χρυσανδρος (ἴσως ὁ ἠσπεριώτης). ἀπὸ τοῦ ἐσφιχμένου γράφει
 1804, Νοεμβρ. 15 πρὸς αὐτὸν εἰς Μοδαβίαν καὶ ὑπογράφεται: "Θεοδώρη-
 τος ὁ κοινοβιάρχης ἐσφιχμένου". Πρὸς τὸν ἴδιον αὐτὸς ἐν Λαυριῶνις.
 1805, φεβρ. 13 καὶ Δεκεμβρ. 2: "Θεοδώρητος Λαυριῶνις, ὁ μαθητὸς
 τοῦ κοινοβίου ἐσφιχμένου." ἀλλ' ἤδη ἦρχισε τὸν ἀνακαινισμὸν τῆς ἐρεω-
 δεῖας μονῆς καὶ τῆς τοῦ ναοῦ, ὅθεν μετέβη εἰς Μοδαβίαν, ἵνα συλλέξη χρήματα
 καὶ ἐκείθεν ἀποστείλει τῷ οἰκονόμῳ τὸν ἀγαπητὸν τοῦ Χρυσανδρου εἰς τὴν μονήν.
 1806, Ιουλ. 2 πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ διεξαγαθῶν ἐκεῖ καὶ φθίσας εἰς ἀσὸς γινῶσιν ἐπὶ τῆ-
 λους συνδέει δὲ ἀρρητικῶν φιλίας πρὸς τὸν μητροπολίτην Βενιαμίν. Ἡ τῶν
 ἐσφιχμῶν εἶχε μίσην ἀριθμὸν Ρωμαίων μοναχῶν καὶ δὴ τότε περὶ τῆς 50 (τοῦ
 ἡμέτερος δὲ) μέχρι δὲ τοῦ 1870 ἐσώζοντο παρὰ τὸν ἀγρίον φανατισμὸν τῶν Πελοπον-
 νησίων παρὶ τοῦ 25 ἢ κατὰ τὴν ἡ ρουμαν. κυβερνήτου ἐκαρτήθησαν αὐτῆ 10000 φράγ-
 χροῦα (Σμυρ. 654). διὸ καὶ ἐσθημουργήθη τότε ζήτημα ἐθνολογικῶν κατὰ ἀρῶ
 λον ἐν τοῦ γράμματος γινόμενον γνωστὸν "ἔγραψα τρία τῶ ἀγίῳ δεσποσῆ γράμ-
 ματα, ἂν ἀγαθῶ νὰ καμῶνται Μοδαβικῶν μονῆ τῶ (τρ. τῶ) ἐσφιχμένου, α
 δευτῶν ἀσθηρίων παρ' οὐδένος". Πᾶν μίσην ἐξήγησαν ὁ δυσωχίς διὰ νὰ λαβῆ
 τὸ ἰσχυρὸν φλυρῆσι κατὰ ἐσφισμῶν τῆς διατροφῆς τῶ μοναχῶν καὶ ἀνιγρ-
 σιν τῶ μονῆς. ἀλλ' εἰσέτε οὐδὲν εἰσέτεχεν. διὸ ἔγραψεν: "ὅθεν παρακαλῶ ὑμῶς
 καὶ πρὸς τοὺς φρονίους νὰ μὴ μὴν ἀπορσιάτωτον τὸ μισανήριον, ἀλλὰ δὲ
 δύναιτο τῶ θεοῦ καμῆτε ἐκλογῆν προσίατου καὶ ὁδηγοῦ, διὸ
 εἰδῶ καὶ λεγόμενος ἠγούμενος οὐδὲν ὠφελῶ ὑμῶν." ἠσποδὲν
 ἐν τῶ ἐσφισμῶν καταδεικνύεται, ὅτι δὲ ἐγένετο δευτέρως
 σφαιλαῖα ὁ Σμυρναῖος θεωρῶν ταύτην ὁρσιμῶ καὶ πρὸς
 πρὸ ἀνοιμοδρήσιον τοῦ ναοῦ ὑπ' αὐτοῦ γράφοιτο, τῆ καὶ τῶν τῶ αὐτοῦ εἰς αὐτο
 1805, Ιουλ. 2 πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ διεξαγαθῶν ἐκεῖ καὶ φθίσας εἰς ἀσὸς γινῶσιν ἐπὶ τῆ-
 λους συνδέει δὲ ἀρρητικῶν φιλίας πρὸς τὸν μητροπολίτην Βενιαμίν. Ἡ τῶν
 ἐσφιχμῶν εἶχε μίσην ἀριθμὸν Ρωμαίων μοναχῶν καὶ δὴ τότε περὶ τῆς 50 (τοῦ
 ἡμέτερος δὲ) μέχρι δὲ τοῦ 1870 ἐσώζοντο παρὰ τὸν ἀγρίον φανατισμὸν τῶν Πελοπον-
 νησίων παρὶ τοῦ 25 ἢ κατὰ τὴν ἡ ρουμαν. κυβερνήτου ἐκαρτήθησαν αὐτῆ 10000 φράγ-
 χροῦα (Σμυρ. 654). διὸ καὶ ἐσθημουργήθη τότε ζήτημα ἐθνολογικῶν κατὰ ἀρῶ
 λον ἐν τοῦ γράμματος γινόμενον γνωστὸν "ἔγραψα τρία τῶ ἀγίῳ δεσποσῆ γράμ-
 ματα, ἂν ἀγαθῶ νὰ καμῶνται Μοδαβικῶν μονῆ τῶ (τρ. τῶ) ἐσφιχμένου, α
 δευτῶν ἀσθηρίων παρ' οὐδένος". Πᾶν μίσην ἐξήγησαν ὁ δυσωχίς διὰ νὰ λαβῆ
 τὸ ἰσχυρὸν φλυρῆσι κατὰ ἐσφισμῶν τῆς διατροφῆς τῶ μοναχῶν καὶ ἀνιγρ-
 σιν τῶ μονῆς. ἀλλ' εἰσέτε οὐδὲν εἰσέτεχεν. διὸ ἔγραψεν: "ὅθεν παρακαλῶ ὑμῶς
 καὶ πρὸς τοὺς φρονίους νὰ μὴ μὴν ἀπορσιάτωτον τὸ μισανήριον, ἀλλὰ δὲ
 δύναιτο τῶ θεοῦ καμῆτε ἐκλογῆν προσίατου καὶ ὁδηγοῦ, διὸ
 εἰδῶ καὶ λεγόμενος ἠγούμενος οὐδὲν ὠφελῶ ὑμῶν." ἠσποδὲν
 ἐν τῶ ἐσφισμῶν καταδεικνύεται, ὅτι δὲ ἐγένετο δευτέρως
 σφαιλαῖα ὁ Σμυρναῖος θεωρῶν ταύτην ὁρσιμῶ καὶ πρὸς
 πρὸ ἀνοιμοδρήσιον τοῦ ναοῦ ὑπ' αὐτοῦ γράφοιτο, τῆ καὶ τῶν τῶ αὐτοῦ εἰς αὐτο
 1805, Ιουλ. 2 πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ διεξαγαθῶν ἐκεῖ καὶ φθίσας εἰς ἀσὸς γινῶσιν ἐπὶ τῆ-
 λους συνδέει δὲ ἀρρητικῶν φιλίας πρὸς τὸν μητροπολίτην Βενιαμίν. Ἡ τῶν
 ἐσφιχμῶν εἶχε μίσην ἀριθμὸν Ρωμαίων μοναχῶν καὶ δὴ τότε περὶ τῆς 50 (τοῦ
 ἡμέτερος δὲ) μέχρι δὲ τοῦ 1870 ἐσώζοντο παρὰ τὸν ἀγρίον φανατισμὸν τῶν Πελοπον-
 νησίων παρὶ τοῦ 25 ἢ κατὰ τὴν ἡ ρουμαν. κυβερνήτου ἐκαρτήθησαν αὐτῆ 10000 φράγ-
 χροῦα (Σμυρ. 654). διὸ καὶ ἐσθημουργήθη τότε ζήτημα ἐθνολογικῶν κατὰ ἀρῶ
 λον ἐν τοῦ γράμματος γινόμενον γνωστὸν "ἔγραψα τρία τῶ ἀγίῳ δεσποσῆ γράμ-
 ματα, ἂν ἀγαθῶ νὰ καμῶνται Μοδαβικῶν μονῆ τῶ (τρ. τῶ) ἐσφιχμένου, α
 δευτῶν ἀσθηρίων παρ' οὐδένος". Πᾶν μίσην ἐξήγησαν ὁ δυσωχίς διὰ νὰ λαβῆ
 τὸ ἰσχυρὸν φλυρῆσι κατὰ ἐσφισμῶν τῆς διατροφῆς τῶ μοναχῶν καὶ ἀνιγρ-
 σιν τῶ μονῆς. ἀλλ' εἰσέτε οὐδὲν εἰσέτεχεν. διὸ ἔγραψεν: "ὅθεν παρακαλῶ ὑμῶς
 καὶ πρὸς τοὺς φρονίους νὰ μὴ μὴν ἀπορσιάτωτον τὸ μισανήριον, ἀλλὰ δὲ
 δύναιτο τῶ θεοῦ καμῆτε ἐκλογῆν προσίατου καὶ ὁδηγοῦ, διὸ
 εἰδῶ καὶ λεγόμενος ἠγούμενος οὐδὲν ὠφελῶ ὑμῶν." ἠσποδὲν
 ἐν τῶ ἐσφισμῶν καταδεικνύεται, ὅτι δὲ ἐγένετο δευτέρως
 σφαιλαῖα ὁ Σμυρναῖος θεωρῶν ταύτην ὁρσιμῶ καὶ πρὸς
 πρὸ ἀνοιμοδρήσιον τοῦ ναοῦ ὑπ' αὐτοῦ γράφοιτο, τῆ καὶ τῶν τῶ αὐτοῦ εἰς αὐτο

εἶναι τῶν Κεραιῶν καὶ εἰς τὴν ἀσκήσιον ἀπὸ Κηφάλεως μετέβη εἰς Ἰάσιον οὗτοῦ ἐκπέριματεστημένον τὸν πλοῦσιον ἐξάδα-
 ρόντου Θεόδωρον Μουσιάτζαν καὶ τῷ 1798-1799 γράφη ἐκείθεν πρὸς φίλους, μετ' οὗ ἀφίκετο εἰς Λεψία πρὸς ἐπιβίωσιν τῆς "Ἑρμηνείας τῆς Ἀσσημύψε-
 υς" καὶ τοῦ "Πηδαχίου". Ἐκεῖ ἐπιστέλλει αὐτῷ ἐξ Ἰασίου τῷ 1800. Ιαν. 9 ὁ λαμ-
 πρὸς φιλικῆς μακρὸν κατὰλογον συνδρομητικῆ τῆς "Ἑρμηνείας" (ἐπιμύνη 1800).
 1800, Ιουλ. 18 γράφει πρὸς τὸν Θεόδωρον περὶ τῶν σχέσεων μεταξὺ τῶν ἐκεῖ
 Ἑλλήνων: "ταῖς ἐξῆς χαρακτηρισματικῆς ἐξηγήσει, διατι πῶλο γάρρος ἐν τῷ ὄρθη-
 μοῦς τῶν συγχρότων καὶ καπεδιώκετο: "ἐγὼ ὅσον δύναμαι, ὅπου ἂν ἦτο δυ-
 νατὸν εἰς τὴν ὁδὸν νὰ τοὺς συναντήσω... Ἦτον ὠφελιμώτατον, ὅταν τελειώση
 τῆ Νομικῶν (= Πηδαχίου) νὰ ὑποχαινεύωμαι εἰς κατὰ μέρος, ἀπὸ τοιοῦτο Ἑρ-
 μαῖοι (οὕτως ὀνομάζει τοὺς Ρωμαίους) δὲν εἶμαι. διότι ἡ λύσσα αὐτῆ καὶ θη-
 βη ἀπὸ αὐτοῦς κηρύττεται ἀδιάνθρωπα. πλὴν εἰς ὅλας τὰς ἀσκησίας".
 1802, Ιουλ. 5 ὑρίσκειτο εἰς Μωδοσσάνη τῆς Μωδοδανίας, οὗτοῦ ἐπιστέλλει αὐ-
 τῷ ὁ διδάσκαλος τῶν ἐλευθερίων τεχνῶν καὶ τῆς φιλοσοφίας Ἀ. Γοβδελάς.
 Ἐκ τῶν σπουδαιωτέρων φίλων καὶ ὁμοτρόφων τοῦ ἐν Βλαχία καὶ ἀγίῳ ὄρει ἦν
 ὁ διδάσκαλος Χρυσανδρος (ἴσως ὁ ἠσπεριώτης). ἀπὸ τοῦ ἐσφιχμένου γράφει
 1804, Νοεμβρ. 15 πρὸς αὐτὸν εἰς Μοδαβίαν καὶ ὑπογράφεται: "Θεοδώρη-
 τος ὁ κοινοβιάρχης ἐσφιχμένου". Πρὸς τὸν ἴδιον αὐτὸς ἐν Λαυριῶνις.
 1805, φεβρ. 13 καὶ Δεκεμβρ. 2: "Θεοδώρητος Λαυριῶνις, ὁ μαθητὸς
 τοῦ κοινοβίου ἐσφιχμένου." ἀλλ' ἤδη ἦρχισε τὸν ἀνακαινισμὸν τῆς ἐρεω-
 δεῖας μονῆς καὶ τῆς τοῦ ναοῦ, ὅθεν μετέβη εἰς Μοδαβίαν, ἵνα συλλέξη χρήματα
 καὶ ἐκείθεν ἀποστείλει τῷ οἰκονόμῳ τὸν ἀγαπητὸν τοῦ Χρυσανδρου εἰς τὴν μονήν.
 1806, Ιουλ. 2 πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ διεξαγαθῶν ἐκεῖ καὶ φθίσας εἰς ἀσὸς γινῶσιν ἐπὶ τῆ-
 λους συνδέει δὲ ἀρρητικῶν φιλίας πρὸς τὸν μητροπολίτην Βενιαμίν. Ἡ τῶν
 ἐσφιχμῶν εἶχε μίσην ἀριθμὸν Ρωμαίων μοναχῶν καὶ δὴ τότε περὶ τῆς 50 (τοῦ
 ἡμέτερος δὲ) μέχρι δὲ τοῦ 1870 ἐσώζοντο παρὰ τὸν ἀγρίον φανατισμὸν τῶν Πελοπον-
 νησίων παρὶ τοῦ 25 ἢ κατὰ τὴν ἡ ρουμαν. κυβερνήτου ἐκαρτήθησαν αὐτῆ 10000 φράγ-
 χροῦα (Σμυρ. 654). διὸ καὶ ἐσθημουργήθη τότε ζήτημα ἐθνολογικῶν κατὰ ἀρῶ
 λον ἐν τοῦ γράμματος γινόμενον γνωστὸν "ἔγραψα τρία τῶ ἀγίῳ δεσποσῆ γράμ-
 ματα, ἂν ἀγαθῶ νὰ καμῶνται Μοδαβικῶν μονῆ τῶ (τρ. τῶ) ἐσφιχμένου, α
 δευτῶν ἀσθηρίων παρ' οὐδένος". Πᾶν μίσην ἐξήγησαν ὁ δυσωχίς διὰ νὰ λαβῆ
 τὸ ἰσχυρὸν φλυρῆσι κατὰ ἐσφισμῶν τῆς διατροφῆς τῶ μοναχῶν καὶ ἀνιγρ-
 σιν τῶ μονῆς. ἀλλ' εἰσέτε οὐδὲν εἰσέτεχεν. διὸ ἔγραψεν: "ὅθεν παρακαλῶ ὑμῶς
 καὶ πρὸς τοὺς φρονίους νὰ μὴ μὴν ἀπορσιάτωτον τὸ μισανήριον, ἀλλὰ δὲ
 δύναιτο τῶ θεοῦ καμῆτε ἐκλογῆν προσίατου καὶ ὁδηγοῦ, διὸ
 εἰδῶ καὶ λεγόμενος ἠγούμενος οὐδὲν ὠφελῶ ὑμῶν." ἠσποδὲν
 ἐν τῶ ἐσφισμῶν καταδεικνύεται, ὅτι δὲ ἐγένετο δευτέρως
 σφαιλαῖα ὁ Σμυρναῖος θεωρῶν ταύτην ὁρσιμῶ καὶ πρὸς
 πρὸ ἀνοιμοδρήσιον τοῦ ναοῦ ὑπ' αὐτοῦ γράφοιτο, τῆ καὶ τῶν τῶ αὐτοῦ εἰς αὐτο

Ιασίς τῷ 1806, Ἰουν. 4 πρὸς Χρῦσανδρον εἰς ἔσφιχμένον μόνον: "να μὴ λυπηθῆτε ἕξοδα καὶ μάμ-
 τε ἀχρεΐαν τῆν οἰκοδομὴν τοῦ ναοῦ, ἀλλὰ νὰ γείνη ὅσον τί δυνατόν καλῆς ἐπιπέδῃ δὲ εἶναι ὁ-
 σαστικὸν νὰ ξανακτιοθῆ." Χάρες ἐπὶ τὰς ἰδιωτικῆς ταύλας ἐπέλωκε τῆν ἀφιέρωσιν τοῦ
 φλωρεοῦ εἰς τὴν τοῦ ἔσφιχμένου, ὅσοι ἰχνημαῖοι ἐν τῷ φλωρεῖον δημοαυρὸς καὶ εὐσὴν
 ἤ μισθὸν καὶ ἐπέσκεται μίχρως στήματα καὶ ὄρη καὶ ἡ ἐργασίαι αὐτῆ τοῦ Θεοδώρου τα-
 χιστα ἐλπομονήθη καὶ αἱ ἔσφιχμενῆται ἐπέσκεσαν αὐτοῖς ἀμνηστία πολλὰ, αἱ ἐξωτο-
 ρεῖ ἐν τοῖς ἐπιστολαῖς. Γράφει λοιπὸν τὰ καλορδύματα, ἤρχισαν γὰν ἀναφαίνονται,
 βραδύως μὲν, ἀλλὰ λαμπαρά: "ἐνοχλήσας παλλὰς τὸν δημοσίων τοῦ ἔδακα ἐχθρὸς μίαν ἀνα-
 φοράν μου... τῆν ἀνέγνωσε καὶ συγνάσας ἐν ἔθος καὶ διανοηθῆς ἔκαμεν ἀπόφασιν νὰ μάμω
 τῆν συμφωνίαν τῆς ἀφιέρωσιν τοῦ φλωρεοῦ εἰς τὸν ἔσφιχμένον καὶ ἐν μίᾳ, σκηπτικῶς
 ἐκεῖ πλησίον, ἥως ἐδόθη τῆ πανιερότητι του, εἰς τὸσον ὅσοι τὰ φέροντα ταῦτα ἐνούμε-
 να εἰς μίαν ἠγρομενίαν ἀποτελοῦσιν ἐν βρωνασῆριον, ἤγουν φλωρεοῦ, Μωροσουτζί καὶ
 τὸ ἄλλο (ἠσοῦτη) καὶ δίδουσι τὸ ἀνάλοιστον ἤδη πέντε χιλιάδας χρῶσια εἰσοδήματα καὶ ὅταν
 ἔμβουν εἰς παρὰ τὸ αὐτὸν τὰ διπλὰ καὶ ἐν... μὲ ἀπόφασιν δὲ, ὅτι ἐγὼ νὰ μείνω ἐδῶ ἠγούμενος,
 ὅθεν καὶ ἰσοπέδω ἀκύν... Παρακαλῶ, φανέρωσον μοι περὶ τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ..."
 Κατὰ δὲ τῆν 29 Δεκεμβρίου γράφει καὶ πάλιν πρὸς τὸν Χρῦσανδρον: "ἔγραψον ἐν ἐκείνοις
 (τοῖς γράμμασι) καὶ τῆν εἰς ἐμὲ γεγονῆσαν ἀφιέρωσιν τοῦ φλωρεοῦ, δι' ἐμοῦ δὲ ἐν τοῦ
 ἔσφιχμένου. ἤγουν ὑποβληθῆς τὰς τῶν νῦν ἀνθρώπων δυστροπίας ἕκαστα τῆν ἀφι-
 ἔρωσιν εἰς τὸ πρόσωπόν μου ἐφόρου (sic) ζωῆς καὶ μετὰ θάνατόν μου, ὅποιον ἐγὼ ἀφῆω. εἰ
 δὲ καὶ θελῶ προτέρων νὰ τὸ ἀρήσω ἐν τῷ βρωνασῆριον, τότε νὰ ἀποφασίσῃ τὸ βρωνασῆριον ἐν
 ἔσφιχμένον τὸν ἠγούμενον. ἀφιέρωθῃ ὅμως ἀσφαλῶς μετὰ δεσμούς καλοῦς." Δι' ἠγούμενον
 τα ἐν τῷ μεταξὺ. ἀλλ' ἐν γράμμασι πρὸς τὸν Χρῦσανδρον ἐξ Ἰασίς μετὰ ἐδάσειαν ἔλην
 1813, ἰαν. 24 εἰκάζομεν, ὅτι ἐδρασιώθη ἐκ τῶν προβλέψεως του: "ἐγὼ ἤδη ζω ἐν βρωνασῆρι
 ἀσφαλτορεωθῆς καὶ τῆς ἠγουμενίας καὶ συγκαταβίασιν (sic), ἔσφιχμενῶν, οὕτως καὶ
 πρό σέντε ἤδη χρόνους ἐξηπάτων (sic) μετὰ γράμματιν αὐτῶν, ὡς τὰ ἤδη ἐκεί-
 ραζομεν ἐλθόντα γράμματιν ἀφῆρωσιν." Τὸ αἶλλον τῆς διακοπῆς τῆς ἀλληλογραφίας
 ἐφοῦν ἐν τῆς κτηρῶσιν τότε τοῦ βρωνασῆριον πολέμου. Ἦδη δὲ εἰς τὸν φλωρεοῦ ὑπὸ
 ἐξ Ἰασίον περιπλακίε εἰς κτηρολογίας πρὸς τοῖς ἀμνηστῆρους εἰς φλωρεοῦ ὑπὸ
 τῆς μόνῃς ἠγουμενίας καὶ ἰωρμίνε νὰ κερδίση καὶ νὰ ἀποζημιωθῆ καὶ διαδοῖ τῆ
 ἀπόφασιν: "ἐγὼ πλέον εἰς τοῦ ἔσφιχμένου δὲν σήμαινω ὅραν τὸσον ἀσβεβήσασιν ἀκαρπία
 ἀνδρῶν, νὰ κενδυνῶ καὶ ψυχικά καὶ σωμανικά τὸσους χρόνους δὲ ὠφέλειαν αὐ-
 τῶν καὶ νὰ μὲ ἐξασπασῶ μετὰ πλασιογράμματιν. ἀλλ' ἂν ἀνδρῶν δὲ βρωνασῆριον
 ἔρχομαι, ἀνδρῶν καὶ τὸ βρωνασῆριον μετὰ μετὰ δέκεται καὶ μετὰ ἀγορῶ. εἶναι γνωστὸν
 ὅτι ἦλθον ἐν τῆς λαύρας ἐν φλορεοῦ αὐτῶν εἰς τῆν ἠγουμενίαν ἔσφιχμένου."
 1814, Ἰαν. 15 πρὸς λαυριώλας γράφει ὡς "Θεοδώρος ἀρχιεπισκοπῆς, ὁ λαυριώλας," τὸ
 ἐξῆς ὑπερόγραφον: "ἐγὼ πλέον ἀσφάσεια δι' αὐτοῦ καὶ παρακαλῶ δότε τὸ καλὸν
 τοῦ Χουσοσίμου καὶ τῶν Χουσοσίμου καὶ διὰ τοῦ Μακαρίου (ἠγουμενῆς λαύρας ἐν
 Μοχράβια) τραβήσαστε μίαν πόλεζαν πέντε χιλιάδας χρῶσιων καὶ τῆν πληρώσω ἐπὶ
 δέμα Μαίου ἐδῶ τῆ σπανοσιότητι του... ὡς εἶται κατὰ τὸ παρὸν ὁ Χρῦσανδρος μετὰ
 νῦν ἀνδρῶν τοῦ νὰ δουλεύῃ τὸ καλὸν... ἐσυχάθη πλεον τὰς κτηρολογίας τῶν

* ἠσοῦτην ἐξῆς τῆς καὶ Χρῦσανδρον
 * * * ἐν τῷ τῆς λαύρας τῆς γράμματιν τῆς 1806 γράφει: "ἀμνηστῆρους ἀσφάσεια"
 ἀσφαλτορεωθῆς καὶ τῆς ἠγουμενίας καὶ συγκαταβίασιν (sic), ἔσφιχμενῶν, οὕτως καὶ
 πρό σέντε ἤδη χρόνους ἐξηπάτων (sic) μετὰ γράμματιν αὐτῶν, ὡς τὰ ἤδη ἐκεί-
 ραζομεν ἐλθόντα γράμματιν ἀφῆρωσιν." Τὸ αἶλλον τῆς διακοπῆς τῆς ἀλληλογραφίας
 ἐφοῦν ἐν τῆς κτηρῶσιν τότε τοῦ βρωνασῆριον πολέμου. Ἦδη δὲ εἰς τὸν φλωρεοῦ ὑπὸ
 ἐξ Ἰασίον περιπλακίε εἰς κτηρολογίας πρὸς τοῖς ἀμνηστῆρους εἰς φλωρεοῦ ὑπὸ
 τῆς μόνῃς ἠγουμενίας καὶ ἰωρμίνε νὰ κερδίση καὶ νὰ ἀποζημιωθῆ καὶ διαδοῖ τῆ
 ἀπόφασιν: "ἐγὼ πλέον εἰς τοῦ ἔσφιχμένου δὲν σήμαινω ὅραν τὸσον ἀσβεβήσασιν ἀκαρπία
 ἀνδρῶν, νὰ κενδυνῶ καὶ ψυχικά καὶ σωμανικά τὸσους χρόνους δὲ ὠφέλειαν αὐ-
 τῶν καὶ νὰ μὲ ἐξασπασῶ μετὰ πλασιογράμματιν. ἀλλ' ἂν ἀνδρῶν δὲ βρωνασῆριον
 ἔρχομαι, ἀνδρῶν καὶ τὸ βρωνασῆριον μετὰ μετὰ δέκεται καὶ μετὰ ἀγορῶ. εἶναι γνωστὸν
 ὅτι ἦλθον ἐν τῆς λαύρας ἐν φλορεοῦ αὐτῶν εἰς τῆν ἠγουμενίαν ἔσφιχμένου."
 1814, Ἰαν. 15 πρὸς λαυριώλας γράφει ὡς "Θεοδώρος ἀρχιεπισκοπῆς, ὁ λαυριώλας," τὸ
 ἐξῆς ὑπερόγραφον: "ἐγὼ πλέον ἀσφάσεια δι' αὐτοῦ καὶ παρακαλῶ δότε τὸ καλὸν
 τοῦ Χουσοσίμου καὶ τῶν Χουσοσίμου καὶ διὰ τοῦ Μακαρίου (ἠγουμενῆς λαύρας ἐν
 Μοχράβια) τραβήσαστε μίαν πόλεζαν πέντε χιλιάδας χρῶσιων καὶ τῆν πληρώσω ἐπὶ
 δέμα Μαίου ἐδῶ τῆ σπανοσιότητι του... ὡς εἶται κατὰ τὸ παρὸν ὁ Χρῦσανδρος μετὰ
 νῦν ἀνδρῶν τοῦ νὰ δουλεύῃ τὸ καλὸν... ἐσυχάθη πλεον τὰς κτηρολογίας τῶν

ὁ Ζωρτάνης γράφει ὅτι ὁ ἐπιρῆμος οὗτος ἐπερῶθη τῷ 1808, Μαΐου 11
 Γρηγορίου Ε' τῆ αὐτῆς ἡμέρας τοῦ 1811 (σ. 641), ἀλλὰ ἀπομονήσας λίγη καὶ
 σπανοφῆς Ἰγνατίου καὶ ἔτα Γρηγορίου κτίσας τὸ νῦν καθολικὸν ὁδὸν
 κτίσθη εἰς τὴν μίαν μίχρως τὸ δαυμάσιον τοῦ Θεοδώρου κτίσθη (ἐξ ἀπομνηστικῶν 641)
 ὅπου εὐκαρῶς μνημονεύει. Ὁ γὰρ πρῶτος παρὰ τὸν τότε παρὸν εἰς τὸν ἔσφιχμένον δύο ποσὴ γράφα (ἐξ ἔκδοσιν
 κυρία λαυριώλου, ἱστορ. ἀσκητικῶν Α', 1929, σ. 158. ὁ Ζωρτάνης καὶ νῦν ὑπάρχει τῆς βρονασῆς.

'Εσχημενίω, τόδε δίκαιόν μου δὲν θέλω παραστήσω ἀπὸ τοῦ νά ζήτησω ἄχρη ὀβολοῦ." 1
 Διὰ τοὺς ἀνωτέρω λόγους μετ' ὀλίγον παρητήθη τῆς ἡγευμενείας, ἀλλὰ μετ' οὐ
 πολὺ ἀπετάθη πρὸς τὸν πατριαρχικὸν Κύριλλον ἐξαιτούμενος τὴν ἀποκατα-
 σασιν, ὅθεν οὗτος γράφει αὐτῷ περὶ τοῦ ἀδυνατοῦ καὶ συμβουλεύει
 αὐτὰ ἀπὸ 28 Δεκεμβρίου 1914: « Παρετηρήσαμεν εὐ τῆ ἰδιοχείρῳ σου
 ἀναφορᾷ, ὅτι τῶν περιγραφομένων ἀντιδόω σοι καὶ ἀποθυμίῳ τὸ αἴτιον
 εἶναι ἡ ἴδια σου ἐκλογὴ, καὶ εἰς τὸς μόνους τῆς δοκούσης ἀχαριστίας τοῦ
 διαδόχου σου κὺρ Λουκά, δὲν ἠδυνήθημεν νά ἀποδώσωμεν καμμίαν
 αἰτίαν ἐγκλήματος, μήτε τοῖς συμμονασπριακοῖς σου, μήτε ἄλλῳ
 τῆ, ἠπορήσαμεν μάλισσα βλέποντες σε μικροψυχόντα καὶ καταπί-
 ποντα καὶ εὐπορῶν ἐπὶ μεταμελῶμενον εἰς τὰς διὰ σοῦ γενομένας ἐφ'
 ἱερῷ μοναστηρίῳ τοσαύτας ὠφελείας, καὶ σπεύδοντα οἶονεὶ διὰ τῶν
 ὑσέρων νά ἀμαυρώσῃς τὸ κλέος τῶν ἀγίων καὶ ἀγίων κόπων σου,
 οὗς ἐν διαφόροις ὑπέστης καιροῖς μάλλον διὰ τὸ συμφέρον τοῦ ἱεροῦ μοναστη-
 ρίου ἢ διὰ τὸ ἴδιον. Ἡ μὲν καταπειστικὴ αἰτία τῆς ἐκδόσεως τοῦ γνωστοῦ σοι
 ἐκκλησιαστικοῦ σιγλλίου ἡμῶν ὑπῆρξεν ἡ οἰκιοθελής σου παρ' αἰτησίῳ. . . .
 Ἡ κατῆ ἔχεις τὴν παραμυθίαν ἐφ' ὅρου ζωῆς ἐκ τοῦ συμφωνηθέντος ἐπιστ'
 τῶν χιλίων ὀκτακοσίων γροσίων, τὴν ὁποῖαν συμφωνίαν ἀπεδεξάμεθα καὶ
 ἡμεῖς, ἀναγνόντες τὸ ἴσον τοῦ γενομένου ἐπί τῆδε γράμματος. Λοιπὸν, νῆ
 ἡμῶν ἀγαπᾶς εὐ κυρίῳ, ἀπαντῶντες εἰς τὰ γεγραμμένα κατὰ φιλοσοφί-
 ρίαν μας πατρικῆν, κρίνομεν καὶ τῆ ὑπολήψει σου ἀνάλογοι καὶ τῆ ἡλι-
 κίας σου συμφέρον τὸ νά ἀπομακρυνθῆς τῆς ἀνακτήσεως [τῆ] προσέρας
 ἐκείνης ἐπιστάσις, τὴν ὁποῖαν ἀνευθελήτως ἐνεπιστεύω ἐφ' ἡμεῖς σου,
 καὶ νά μένης ἀπληθαγμένως τὴν βίαν καὶ πραγματικῶν, πολλῶν ἐχόντων δυσ-
 χέρια, συνοικῶν τῆ ἀπράχμονι διαγωγῆ καὶ ἡσυχίας, ἣν ἐπόθησαι ἐξ
 ἀρχῆς, καὶ φιλοσοφῶν εἰς τὰ θεῖα . . . . . μηδὲν ἀφ' ἐπιβάλλω πρὸς
 τὴν ἰδιαιτέραν σωζομένην πατρικῆν ἀγάπην καὶ εὐμενίαν πρὸς τὴν ὁσι-
 ολογιότητά σου κλίσημα. τ αὐτὰ ἐπὶ τοσοῦτον κ.τ.λ ».

Ἡ πατριαρχικὴ αὐτὴ πρὸς τὸν Θεοδώρητον εὐμένεια ἡγομία ἐξιλέωσθ
 αὐτὸν, ἀνθ' ἧς διαλαμβάνεται κατ' αὐτὸ τὸ πατριαρχικὸν γράμμα τῆ
 Νεοφύτου (1802, ἀρχ.) διὰ τὰς προσθήκας, αἱ οὗτας κατεχώρισεν κατὰ
 τὴν ἐκτύπωσιν τοῦ Πηδαλίου, ἐπιστατήσας ἐν Λευφίᾳ. αὐταὶ ἐκκρίθησαν
 τότε, πολὺ αὐστηρῶς, καίτοι, εἰς πολλὰς συν. φωνῆ καὶ αὐτὸς ὁ Νικόδημος οὐκ ἐκείνη
 εὐλογῶν. 2

1. φαίνεται ὅτι ἐκέρχισε τὴν ἑλληνικὴν, διότι κατ' ἐπιστολὴν τοῦ ἀμφιφθέου πρὸς Γρηγορίον
 τὸν ἐπίσκοπον Λαυριωτικῆν τῷ 1817, ἡμεῖς ἔλαβον ἀπὸ τοῦ ἐν Ἰασιῷ ἡγουμένου Λουκιᾶν ἑσχη-
 μενίῳ καὶ ἀπὸ ἄλλου προσ. 11.848 κατὰ τὰς ὁμολογίας, αἱ εἶπεν ἐπιδοτικῶν τῶ ἀρχιεπι-
 σκόπῳ καὶ μητροπολίτῳ ἡρώδῳ ἀναφίρεται τὸ ἐπίσημον καὶ σέλην, χερσοβαλὶ ὅτι ἐδοξίμα-
 νῆται καὶ κοινῶν καὶ δὲ αὐτὸ μέχρι σήμερον τὸν Θεοδώρητον διότι ἐκείνος τῶ ἀνωτέρῳ καὶ τὸ πα-
 τριαρχικῆσιν τῶ ἀγίῳ Γρηγορίῳ Παλαμῆ, οἱστὶ ἐπιστολὴν οὗτος, δὲν ἀναγράφει ὁ Ζημ-
 γάριος. " ἐγὼ ἐπέλειψα, γράφει πρὸς τὸν χρυσόστονον (1804, Νομβρ. 1
 ἐν ὑπαιότατον παρεκλήσιον ἰεστασιδίων ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἀγίου Γρηγορίου
 καὶ ἄλλα καὶ ἀπὸ τῶν κατὰ τὴν καλλιγραφίαν. " (πρὸς Γεδεών ὁ ἴδιος" σ. 317
 μὴν τὰ ἀνωτέρω. ἀλλ' ἐπαναλαμβάνει τὸν ἐσφαλμένον χρόνον καὶ ἀναγίγ

2. Ὡλεπ. Γεδεών καὶ Θεοδώρητον ἀρμενικῶν τολμηρῶν ἐπ' ἐν ἐπι-
 λέξ, 1915 ἐξῆς ὅπου καὶ ἐπὶ γράμματα τοῦ Κυρίλλου. καὶ οὗτος καταμάρτυρε τοῦ
 κριτῆς γὰρ ὅτι οὗτος σὺν μαρτυρίᾳ τοῦ Θεοδώρητου: " Ἦ ἀνδρῶπις εἶναι σολιμαδιστικῶς
 καὶ κληροῦ θίου καὶ ὡς δὲ καὶ ὡς γυναικιστικῶς καὶ δὲ τὸς γυναικιστικῶς" (αὐτ. σ. 115)

Καί τῶρα περί τοῦ θανάτου τοῦ Θεοδώριτου.
 Ἐκ τῶν εἰρημίων ἐγγράφων ἐγνώσθη, ὅτι μετὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς
 ἐπαναστάσεως διαλυθείσης τῆς Ρουμανικῆς σκήτεως ἀνεχώρη-
 σεν εὐεῖθεν, διότι οἱ Λαυριῶται ἐξήτησαν τὰ πράγματα ὅλα
 τῆς σκήτης καὶ τὰ παραδώσῃ, αὐτὸς ὁμως ἠναντιώθη λέγων, ὅτι ὁ
 Μολδαβὸς Γρηγόριος τῷ ὄφειλε μέγα πῶσον χρημάτων, ὅπερ δι-
 καιον ἐπὶ τέλους ἀνεγνώρισεν οἱ Λαυριῶται, ὡς μαρτυρεῖ τὸ
 ἐξῆς ἐνοσφράμιστον ἐγγράφον τῆς ἱερᾶς Κοινοῦτος:
 «Διὰ τοῦ πάροντος ἐνοσφράμου μου Γράμματος μαρτυρῶ, ὅτι
 ἀναχωρῶντας μολδοβλάχος προδρομῆτης γρηγόριος, με ὄλοντα
 τὸ σύστημα τὸ ἐμὲ εὐρισκόμενον εἰς τὴν σκήτην τῶν βλάχων, εἶ-
 πράγματα καὶ εἶχεν εἰς τὴν σκήτην καὶ εἶκαμε καταγραφῆναι
 εἰς δύο κατάστιχα, καὶ τὸ μὲν εἶνα ἔλαβεν ὁ ἴδιος γρηγόριος,
 τὸ δὲ ἕτερον ἄφησεν εἰς τὸ ἱερὸν μοναστήριον τῆς λαύρας, καὶ
 εὐρίσκονται πρὸς ἀπόδειξιν τῶν πραγμάτων, καὶ μὴ ἔχω ποῖον
 ἀφήσει πρὸς φύλαξιν αὐτῶν τῶν πραγμάτων, ἐπειδὴ ἐκάθητο ἐκεῖ
 ὁ διδάσκαλος Κύρ Θεοδώριτος, καὶ ὁ Γρηγόριος ἔλαβε τῶν ὁμολο-
 γιῶν τοῦ κυρ Θεοδώριτου πῶσοντος δεκαοκτὼ χιλιάδων καὶ δια-
 κοσίων γροσίων, κεφάλαιον, εἰκὸς τοῦ διαφόρου, ἐδιάλεξε καὶ ἄ-
 φησε τὰ πράγματα τῆς σκήτης εἰς τὸν ἴδιον Θεοδώριτον. Καὶ με-
 τὰ δὲ χρῆσαν διὰ τὴν κατεπίχουσαν ἀνάγκην εἰς τὴν ἀγίαν
 λαύραν, ἐδεήθησαν οἱ τότε προσεῶτες τοῦ Θεοδώριτου, καὶ ἔλα-
 βον τὰ ἀσημικά ὅλα τῆς σκήτης, ὅσα ῥητῶς κατ' ὄνομα διαλα-
 βαίνοντες εἰς τὸ ἐνοσφράμιστον γράμμα, ὅπου ἔδωκε τὸ μοναστή-
 ριον τῆς ἀγίας λαύρας εἰς χεῖρας τοῦ κυρ Θεοδώριτου, καὶ χαλ-
 κῶματα οὐκ ἄδελφ' ἐβδόμηκοντα ἔλαβον ἀπὸ τόν Θεοδώριτον, καὶ
 πάλιν ἔλαβον καὶ ἕν καζάνι μέ τὸ νεκίμιτου, καὶ ἕν μέγα κη-
 λῆρι, αὐτὰ ἔλαβε τὸ μοναστήριον τῆς λαύρας ἀπὸ τὴν σκήτην τοῦ
 προδρομοῦ τῶν βλάχων, διὰ χεῖρας τοῦ Θεοδώριτου, ὡς κατελεπτῶς
 διαλαμβάνει τὸ ἐνοσφράμιστον γράμμα, ὅπου ἐδόθη εἰς χεῖρας τοῦ
 κυρ Θεοδώριτου εἰς ἐνδείξιν. Δὲν γράφεται ὁμως τὸ καζάνι, καὶ
 τὸ κηλῆρι, διατί δὲν ἐδόθησαν τότε, καὶ ἐπάρθησαν μετὰ ταῦτα
 ἐπειδὴ δὲ ἦσαν καὶ ἄλλα πράγματα ἀφημέ-
 κυρ Θεοδώριτον, καὶ αὐτὸς μὴν ἔχοντα εὐρί-
 λησε καὶ μετὰ τὴν εἰς καραῖς, οἱ Λαυριῶτες ἔτι
 καὶ τὰ ἄλλα πράγματα, ὅπου ἦσαν εἰς τὸν Θεοδώριτον. ὅσο

Δωρίτες ἔχων τὸσην ποσότητα ἄσπρα εἰς τὸν γρηγόριον ἐναντιώθη,
καὶ ἐπέπεσε τὰ πράγματα διὰ μέσου τῶν ἐπισκοπῶν καὶ
τῶν βασιλέων, καὶ ἐδόθησαν εἰς χεῖρας τῶν κτῆρ Θεοδώριτου καὶ
καὶ λαβῆ, καὶ καὶ δῶσε εἰς τὴν λαύραν καὶ τὸ μέρος τῆς ἔγγραφον
μαρτυρικῶν, ὅτι ἡ ἀγία λαύρα ἄλλο δὲν ἔλαβεν ἀπὸ τὰ πράγματα τῶν
προδρόμου, πλὴν τῶν εἰρημίων. Καὶ δὲ λειπά, ὅσα ἔχει σημειω-
μένα ὁ γρηγόριος, καὶ ἔχει ὁ Θεόδωριτος, καὶ κειροῦ καλοῦντος
ὁ Θεόδωριτος, καὶ ὁ γρηγόριος ἔχουν, καὶ ἀπολογηθῶσι, τὸ δὲ μέρος
τῆς ἀγίας λαύρας περικουστῶν καὶ μὲν ἀκαταστήτητον, ὅσα δηλα-
δὴ πράγματα ἔμειναν εἰς χεῖρας τῶν Θεοδώριτου. ὅθεν ἔγινε τὸ πα-
ρὸν μαρτυρικὸν αὐτῆς κοινόν τετα γράμμα πρὸς εὐδείξιν, καὶ ἀσφα-
λειαν τῶν ἐκαστέρων μερῶν: 1824 Ἀπριλίου 28:

Θεοδώριτος ἀρχιμανδρίτης βιβαιοῦ ἰδοχείρω
οἱ ἐν τῇ κοινῇ ἐνάξει εὐρισθῆναι προεστῶτες μάρτυρες, ἰδοχείρω

Πρὸς καιρὸν διέμεινε ἐν τῷ φιλοθεϊτικῷ κελλίῳ ἄγιος Κωνσταντῖνος
τὸ λεγόμενον τῶν τῶν κρητικῶν, ὅπου κατὰ τὸν βιογράφον « μικροῦ ἡου-
χάσας, διάφορα ποιήματα καὶ ἀκολουθίας ἀγίων συγγραψάμενος, κα-
θὼς καὶ ἀκολουθίαν καὶ ἐγκωμιαστικὸν ὄμιον καὶ διηγηματικὸν λόγον
τῶν ἐκείνου ὄμιον ἀγίων ἀναργύρων σωζομένων ἐν τῇ Νέᾳ σκῆτι, καὶ
ἐπίστατον τῆς ἀκολουθίας τῶν ἀγίων Σεφάνου τοῦ πρωτομάρτυρος,
σωζομένων ἐν τῇ μονῇ τῶν Κωνσταντινουπόλεως μετ' ἐπιερίαν, λιτήν καὶ
ἕτερον κανόνα, ἀκολουθίαν τῆς ἀγίας Πουλχερίας [τῆς] βασιλίσσης, καὶ
ἀθωασίου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, σωζομένων ἐν τῇ τῶν Ἐσφι-
γμένου, καὶ ἄλλα διάφορα ποιήματα τῶν ἐν [τῷ] ὄρει πατέρων καὶ
ἔξωθεν χριστιανῶν αἰτουμένων ». ἐν τῇ μονῇ τῶν φιλοθεῶν ἀνεκαλύφθη
ὁ σύσπικτος ἐφ' « φιλοθεϊτικὸν χειρόγραφον » ἦτοι ἱστορίαν τοῦ
ἀγίου ἔρου, Θεοδώριτου, ἣν καὶ ἐνοσφίσαστο! Μετὰ ταῦτα ἐπα-
νῆλθεν εἰς τὴν πρώτην μετανοσίαν τοῦ εἰς Καρσείας, καὶ διέμεινε εἰς
τὸ Κονάκιον τῆς μονῆς ἀγίου Πανσελήμονος τοῦ Ρωσικοῦ, ἠτιστό-
τε κατεείχετο ὑπὸ ἑλλήνων μοναχῶν, ἐν ὁδοῦ διεπρεπεύον ὅτι εὐβενέ-
δικος καὶ ὁπρωπίας ἀειδρινὸς ἀνδρὲς λογώτατοι καὶ χρήσιμοι
εἰς τὸ γένος. Ἐνεαῦθα καὶ ἐνετασφιάσθη πάλιν μετὰ τὸ 1826.

1. ἐν ἀρχῇ ἡ σφραγὶς τῆς ἱερᾶς Κοινότητος μετ' ἑλλήνων
ἐπιγραφῆς (σπαίλιον φανόμενον) βλέπ. ἀρχαιοῦτες
καὶ σημασία τῶν λέξεων χρυσοβάλλον, ἀργυροβάλλον, μπροβάλλον κ.τ.λ.
ἐφ' εὐλόγιον Κορυθα ἐν Γρηγορίῳ Παλαμά, τόμ. 5, σ. 443-48, 478-480, ἦν
1922.

Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ὑπογράφεται ἐπίτροπος τοῦ ἀγίου ἔθρου ἐν Θεσπλίῃ ἐν
 ἔγγραφον ἀθωωτικόν ἐν σχέσει μὲ τὰς κρισολογίας τῆς λαύρας πρὸς
 τὴν Καρπαθίαν Νεόφυτον διὰ τὸ ἐν Θεσπλίῃ μετόχιον Περσιωτίσσης.
~~Θαῦτα ἀντιφύλακται καὶ ἐν τῷ ὑπογράφοντι~~ Περὶ τῆς ελευθέρου
 διδασκαλίου ὁ βιογράφος σημειοῦται τὰ ἑξῆς: «ἔφθασε καὶ ὁ καιρὸς
 τῆς τραγικῆς ἐπαναστάσεως, καθ' ἣν οἱ δυναμένοι καὶ πλούσιοι ἐφυγον ἐκ
 τοῦ ἔθρου. ὁ δὲ αἰοίδιμος Θεοδώρητος συνίει τὸ πρεφτικόν λόγον τὸ λέ-
 γον: ἀπὸ πορευθῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός σου, καὶ ἀπὸ τοῦ προσώπου σου πῶ
 φύγω; ἔμεινεν εἰς τὰς σῦλας τοῦ Κυρίου ἕως ἐσχάτης αὐτοῦ ἀναπνοῆς,
 πάσχων ἀπὸ τῶν τῶν γήρατος νόσους καὶ ἀποκαμίν ἐν καιρῷ τῆς
 κακαδρομῆς τοῦ ἔθρου, ἐφρισμομένων τῶν βαρβάρων ἐκείνου τοῦ ἔθρου
 καὶ κατατροπαινόντων καὶ καταπιεζόντων τὸς ἐν αὐτῷ εἰσπορευ-
 νουσι πατέρας, ἐμοιμήθη ἐν Κυρίῳ, καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὰς αἰωνίους
 μονάς, ἐνεαφιασθεὶς εἰς τὸ Ρωστικόν μονάχι ἐν Καρυαῖς. Ἐκεῖ δὲ
 παρασταθείς εἰς τὸ ἀδέκαστον κριτήριον τοῦ φοβεροῦ κριτοῦ ἔλαβεν
 αὐτὰς τε καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ἀναιφερόμενοι τὴν πρέπουσαν ψήφον
 καὶ ἀμοιβὴν τῶν ἔργων . . . . 17.

Εἰς ἄλλοτε Θεοῦ διδόντας θέλομεν δημοσιεύσει τὸν ἐκτεταμένον βίον,
 ἔνθα ἐκείθεται ἡ πολυμερῆς δράσις τοῦ λογιώτατου ἀνδρὸς καὶ ἀνά-
 μειξις εἰς ὅλα τὰ σύγχρονα τοῦ ἀγίου ἔθρου ζητήματα, καὶ ἐκείνου
 τοῦ, ἐν ταῖς ἄλλαις χώραις, ἃς περιῆλθε, καὶ δὴ ἐν Ρουμανίᾳ. Κατὰ τὸν
 Ρωσο-κουρμ. πόλεμον (1806-1812) ἔχε καχθῆ ὑπὲρ τοῦ καθεστώτος.
 δ.κ. Τσιόραν γράφει . . . «ὁ ἡγούμενος τῆς μονῆς Νεοάγιοι Θεοφάνης ἀπε-
 μακρύνθη τῆς θέσεως αὐτοῦ τῆ ἐπιεβάσει τοῦ μητροπολίτου Βενεαμίν
 Κωσαῖκι τῆς Μολδαβίας καὶ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Θεοδώρητου, ἀεπροπα-
 γανδίστω ὑπὲρ τῶν Ρώσων 17 (ἐνθ' αἰνε. σ. 273). Ἐμμετασταθέντων τῶν
 Ρώσων ἐν Βλαχίᾳ ὁ μὲν μητροπολίτης Βενεαμίν ἀνεκαθεστάθη διὰ
 τοῦ μητροπολίτου Κιέβου Γαβριὴλ Μπανουλέσκου, δὲ Θεοδώρητος ἐσώ-
 θη, διότι ὁ νέος μητροπολίτης ἦτο ἀγορεύτης ἐν τῆς μονῆς τοῦ Ρωσι-
 κοῦ καὶ ἔδειμα αὐτῶν.

ψυχικόν τῆ 11^{ης} Ιουνίου 1951

ὁ Καρυζοῦς μητροπολίτης Ἐπίσκοπος Καρυαῖς

Fig 255-258. "Tropis" ...
 Fig 259-264 ...
 Fig 265 ...
 Fig 270 ...
 Fig 271 ...
 Fig 272-278. "Pantopoda" ...
 Fig 279 ...
 Fig 280 ...
 Fig 281 ...
 Fig 282 ...
 Fig 283 ...
 Fig 284 ...
 Fig 285 ...
 Fig 286 ...
 Fig 287 ...
 Fig 288 ...
 Fig 289 ...
 Fig 290 ...
 Fig 291 ...
 Fig 292 ...
 Fig 293 ...
 Fig 294 ...
 Fig 295 ...
 Fig 296 ...
 Fig 297 ...
 Fig 298 ...
 Fig 299 ...
 Fig 300 ...

— öfudes kuzsám —
— Esenciai' fudo' usai' s'ida
— in. öfude' usai' Therpu'is öfés
—
— Dredes' fudu' k'anduk'ika
— in'isa' ak'as'as'at —
— Esenciai' fudo' —
— Esenciai' fudo' —

300 Προσθήκη εὐδὲν εὐροῆθεν ἢ οὐκ ἴδμεν
καὶ μεταδέσφως τῶν μνημοσυνῶν ἐν Σαββα
τοῦ 11 (δ. ἐκδ. Β, σ. 257)

383 σχόλιον μὲν τὸ ἀσάδον ἔχον ἐλοῦσθε
ἐκ τῆς 332) ἐκ τῆς ἐξ ἰσὺν ἔρμην, τῶν ἡ' καν. τῶν
νεοῦ. Γρηγορίου: "Μέχρις ἀν κοινήν περὶ αὐτῶν
τῆς δοξῆς συγγραφοῦσι τοῖς ἁγίοις..." ὁ ἴδιος ἐπιμείνει

(4)

399 προσθήκη "ὅτι ὁ ἴδιος κω. ἐν τῷ 18' κεφ.
αἰσού. διὰ λέγει παραδόντων τοῖς ἀγαθῶν
Σ' // ἐκείνησαν χερσὶ ἀλλὰ τοῖς ἁρδοδοξίαι καὶ
HNAI δεσφύταις ἐκ τῆς λέξεως τοῦ αἰσού. ἵστας
καὶ φιλομαθῆς νὰ γινώσκον" (εἰσάγειται Α'-Ε' ἀ
σάδων ἐπιχειρηματῶν, ἀλλὰ τὸ Δ' οὐ μετὰ
ἐπὶ τῆς γινώσκον οὐκ ἐμελεῖσθαι" ἀναφέρεται
τὰ ἄλλα.

449 Περὶ τῆς ἀναστασεως σχεδὸν
συμμετρη. τῶν γινώσκον ἐν σ. 203
δ. ἐκδ. Β, σ. 384)

σ. 502 εἰς τὸν ΚΒΐαν, πρὸς ἡ συνίδου *

Κατὰ τοὺς ἱερούς λόγους τῶν ἱερῶν πατέρων, τοῦτε
μαί τὰς εἰς τῆς Θεοπνεύστου Γραφῆς ἀποδείξεις, οἱ λαμ-
βάνοντες, καὶ δίδοντες χρήματα ἐν ταῖς χειροτονί-
αις εἶναι αἰρετικοί. οἱ αἰρετικοί εἶναι ἀλλότριοι τοῦ
Θεοῦ, καὶ ὡς ἀσεβεῖ, καθὼς ἀποδείχνεται ἐν πολλῶν
λόγων τῆς γραφῆς, καὶ τῶν πατέρων. Τὰς ὁποίας μαρτυ-
ρας ἀναφέρει ὁ ἅγιος Κυπριανός, ὡς εἶδομεν, ἐν τῷ πρῶ-
βαπτισματὸς τῶν αἰρετικῶν κανόνι. Καὶ ὁ ἀπόστολος
Ἰωάννης ἐν τῇ ἀποκάλυψι, εἰδωλόθυτα καὶ πορνεία
καὶ εἰ τὰς προσευχὰς καὶ λειτουργίας τῶν Νικολαϊτῶν αἰ-
ρετικῶν. Καὶ ἡ ἐν Κ. αρχιεπισκοπῆς σύνοδος βέβηλον (ἢ τοῖ
εὐαγέλιον καὶ ἀκαθάρτον) λέγει τὸ σύστημα τῶν αἰρε-
τικῶν Δουνατιστῶν, τῶν ὁποίων ἐδέχθη ἕπειτα τὸ εὐ-
πιστία καὶ τὴν χειροτονίαν. Καθὼς καὶ ἡ ἐβδόμη ὀ-
μνημεικὴ ἕπειτα τῶν εἰκόντων μαχίω, τοὺς ὁποίους καὶ
αἰρετικούς καὶ δυσσεβεῖς καὶ ἀκαθαρτοὺς
σημαδεῖ καὶ ἀποφαινεῖται. Ὅταν, λέγω, ἡ Σιμωνία
εἶναι αἵρεσις, εἰ τὸ ἔργον τοῦτο τὴν δυσσεβείαν καὶ παρ-
νομίαν μετ' ἐρχομένη καὶ μὴ μετανουοῦντες καὶ δια-
βού μείναι, ἀπὸ τῆς κατα τὰς περιλήψεις τῶν θείων λο-
γίων ἀναμνηστικῶς τελευτῶσιν εἰς τὴν αἵρεσιν ἐπὶ
Σιμωνίας, καὶ λαμβάνουσι τὴν αἰρετικὴν καταδί-
κην, τὴν ὁποίαν ὁ ἀρχιεπίσκοπος αὐτῶν Σιμωνίαν ἔλαθε. Ἀπλάθῃ
μέρες μετὰ Θεοῦ δὲν ἐκονοῖ καὶ εἶναι ἀ-
καθάρτη, καὶ αἵρεσιν, καὶ ἀσεβεῖς
οἱ ἀκούσιως. Ὁρα καὶ τὸν κ. κανὸνα τοῦ α
ου, ὡς ἀσεβεῖς γράφοι τὸς αἰρετικούς.

ἡ ἐκ τῆς κανόνι. επιστολῆς Ζαφρανίου ΚΠΘ

60
στ. 383. σπμ. Οὐ μόνον σωείη ἔσται αὐτῆ, ἠλέησονα δηλαδή, ὅτι ὁ θεὸς Γρηγόριος πρῶτος
νῦν προλέγει περὶ τῆς μεγάλης ἐπισημοσύνης ἐν Ἀγίῳ ἁγίου ἁγίου, ὅτι αὐτὴν καὶ βαλὴν
εὐ-εὐαγγέλιον καὶ διόρθωσιν τοῦ σώματος τότε ἀμαρτησάντας, ἀλλὰ καὶ πάντη ἐπίθετος.
Δίδει ἔπειτα καὶ προσκλήσιν οὕτω ἕξω τῆς ἐκκλησίας καὶ χρόνου, ἐν τοῖς ὁποίοις
δὲ ἐφθάνει ἡ ζωὴ σου. Πῶς δὲ ἐνόησαν οἱ ἐξηγηταὶ εἰς τοσοῦτον λόγον, ὅπου ὁ θεὸς
ἀσπαστὴ λέγει καὶ γὰρ τότε ἡ συνέλευσις τῶν ἀγίων καὶ ἐπιφοροσὴ προίτων ἐστὶν
διωγμῶν ἐμῶν ἀμαρτησάντων; ἔξω ἀπορίας εἶναι. Διότι καὶ ἐν ταῖς προλέγουσιν
να αὐτὸ ἐν Ἀγίῳ ἁγίῳ ἀνοδοσσημεῖται τοῦτο, φέροντες τὸν Δοσίθεον μαρτυροῦν. Ὁ θεὸς
Γρηγόριος ὁ μὲν ἀπέχει τὸσον μακρὰν ἀπὸ τῆς γνήσιας αὐτῆν, ὅσον εἶναι τὸ διάστημα
μακρὰν χρόνων ὅπου ἔγραφε πρὸ τῆς ἐν Ἀγίῳ ἁγίῳ ἀνοδοσσημεῖται αὐτῶν (ἐν τῇ ἑξῆς
Νεοκαισαρείας Γρηγορίου)

Co

4.3. Χαίρει θρησκείαν ἐν τὸν διδάσκων Θεοδώρητον εἶσαι μετὰ τινά ἄλλα ἀπολόγη βίβαιον γ
αὐτῶν, ἀναφέρει ἐν ἐπιλόγῃ γ τὰ ἐξῆς περὶ τῶν ἀρχῶν ἢ ἐριδος ταύτης (σ. 100-101):

ὅτι ἀνεμποδίστως δύνανται τινὰς νὰ ἐπιτελῇ ἐν Κυριακῇ μνημόσυνα, εἶναι φανερόν
ἀπὸ τὰ ἀνωθεν λόγια τῶν πατέρων, ὅπου λέγουσιν, ὅτι ἡ πενηκοστή εἶναι ὡσάν Κυρια-
κῇ, καὶ ἔχει τὸν ἴδιον τύπον αὐτῆς. λοιπὸν καθὼς ἐὰς ἡμέρας τῆς πενηκοστῆς γη-
σώσῃ, καὶ γνῆσε ἰχθύας δὲν συγχωροῦσι τὰ ἀκριβέστερα τυπικὰ νὰ κατα-
λώμεν τὰς ἐστράδας καὶ παρασκευάς, καὶ καθὼς φάλλομεν κατασκευα-
καὶ μαρτυρικὰ τροπάρια αὐτῶν ἐὰς ἡμέρας, ὅπου ἰσοδυναμοῦσι τῇ κυρια-
κῇ. ὅπως ἀποκριματίσως καὶ μνημόσυνα ἐκελευσθέντα ὡσεὶ ἀπολοῦνται ἐπι-
νο, ὅπου προεῖπον, εἰς ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν καιρὸν νὰ ἔχωμεν ἠνωμένα χαρὰν
καὶ πένθος. Τοῦτο δύνανται ἐπιόλως κατ' ἓνας νὰ βεβαιωθῇ ἀπὸ τὰς ἀπολο-
θῶν καὶ Πεντηκοσταρίου. αὐτὰ ἐσημεῖωσα διὰ τὸ ἀπολοῦνται τέλεος ὁ
κοινὸς τῶν χριστιανῶν πόλεμος δὲν παύει νὰ διακρίνη σκάνδαλα καὶ διχ-
νοτάς εἰς τοὺς χριστιανούς, καὶ νὰ πολεμῇ καὶ σχίσῃ αὐτούς πολλὰς με-
καὶ ποικίλως μορφώσας καὶ σχήματα, ὅπου φαίνονται τὰ χα πρὸς εὐσεβίαν
καὶ ὠφέλειαν. Καὶ τὰς παρομοίας ἀπαιτεῖ σπουδάζει νὰ τὰς μεταμορφώ-
ση πιθανὰς ἀπὸ ἱερά λόγια, καθὼς περὶ τὸ εἴφο ἔτος ἀπὸ τὰ ἀνωθεν τοῦ
Βλασίου ἀπερίεργα ζητήματα ἐπιτέθησαν ἐν τῷ ἀσοχασθῶσιν ὅ-
ἔστι ψάλλουσι μνημόσυνα ἐν Κυριακῇ ἀνατρέπουσι τὴν ἀνάστασιν τῶν
νεκρῶν καὶ ἀκροῦσι δόγμα πίστεως. αὐτὴν ἐν ἀνάπτωσιν ἔκαμεν ὁ ἔλλογος
κατὰ τὸν Νόμους ὁ γραμματικὸς ἂν ἐν τῷ καιροκαλύβι τοῦ ἀγίου ἔρως
ἡσυχαστῆς. εἶτα ἐδέχθησαν αὐτὸν τὸν παράκαιρον ψευδοσυλληγομὸν καὶ
ἄλλοι πολλοὶ καὶ ἠύξησαν ἢ διχόνοιας καὶ φιλονικίας μεταξὺ τῶν μονα-
χῶν καὶ ἱερέων, ὡσεὶ ἀπὸ τὰ σκάνδαλα εἰκόνα κακοηθῶσιν πολλοὶ ἀνεχώρη-
σαν ἐκ τῆς ἡσυχίας καὶ θεαρέστου αὐτῶν πολιτείας καὶ ἔζησαν παίημον τοῦ κοινῶ
ἐχθροῦ. Τοῦτο τὸ ζημιώδες ζήτημα, καὶ τὰ σκάνδαλα ἢ ἐν Κωνσταντινουπόλει
ἱερά συνέδος περὶ τὸ εἴφο ἔτος ἐπὶ συνελεύσει δύο Πατριάρχων, τοῦ Κωνσταντινου-
πολεωςίνου καὶ τοῦ ἱεροσολύμων ἀβραμίου, καὶ 20 ἀρχιερέων ἠρέωσεν καὶ
ἐκρίνω ἀκροῦσι. Καὶ μὲ ἐπιείμωσι ἀναθέματος ἐξέδωκε πρόσχημα καὶ ὄρον,
ἵνα ἐπίσης ἀεξετάσως γίνηται τὰ μνημόσυνα αὐτῶν κακοηθῶσιν εὐσεβῶν καὶ
ἐν Σαββάτῳ καὶ ἐν Κυριακῇ. οἱ τῶν ἱερῶν τούτων καιρῶν μεταφρασταὶ καὶ ἐπι-
ρημαί, εἶναι ὁμολογημένως εὐσεβέστατοι καὶ ὀρθοδοξότατοι, καὶ ἀνέφεραν
ὄχι ἐδομάτους λόγια, ἀλλὰ τοῦ ἱεροῦ βλασίου, τὰ ὅποια φάνονται ἀπ-
ριεργῶς ἐσημεῖωσαν, καθὼς καὶ ὁ ἱερεὺς βλασίου.

ἕνω ὅμως, διὰ νὰ μὴν εὐχὴ καὶ ἴδη ποτέ τινὰς αὐτὰ κα

τὸ πιθανὸν καὶ ἔρως, ἔκαμα αὐτὸν τὸν ὀλίγον κόπον καὶ
ρῶτερα, εἰς τὸ νὰ μὴν ἀπατηθῇ πανέντας ἀπλοῦς καὶ κερωνῶν αὐτὰ συζη-
σῆ ἀνωφελῶς καὶ ἐναντῶν τοῦ καὶ σκανδαλισθῆ καὶ ἄλλους. -

...ή μνημόνους ἐν ἑαυτοῖς αὐτῶν ὅταν εὐχῆ. Τοιοῦτο ἄρα καὶ τῶν κοινοπραξίαν ποιῶν
 εὐνοῖαι καὶ ἐπιτελεῖ ἀπαρεμπόδιως μνημόνους! Διότι ἔλοι ἡρασιμένοι εἶναι εὐενοί, ὅσοι
 ἠξιώθησαν τῆς νιοθεσίας καὶ χάριτος τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἔνα σῶμα τοῦ Χριστοῦ Χριστοῦ εἶναι
 πάντες, καὶ μίαν μητέρα καὶ πόλιν ἔχουσιν ἐπίσης ὅπαντες οἱ εὐσεβεῖς. Ὡστε δὲν
 λέγει ὁ ἱερός Βλάσταρις μαλῶς, φρονῶν ἡμῆ γίνονται ἐν Κυριακῇ μνημόνους, καὶ λέ-
 γων τὸ Σάββατον ἕπον νεκρώσεως καὶ πώσεως μόνον. Διότι ἀήτως τὸ Σάββατον
 ἔχει μόνον αὐτὴν ἐπὶ σφί αἰσῶν, ὡς ἂν ἴδιον γινώσκοντες τὰς κατὰ νεκρῶσεως καὶ πω-
 σεως, καὶ ἡ Κυριακὴ ἔχει μόνον τὸν ἕπον τῆς μελλούσης ζωῆς, ὡς πρέπει μήτε τὸ
 Σάββατον νὰ ἔχη πανέναντι ἀπὸ τὰ γινώσκοντα τῆς Κυριακῆς, μήτε ἡ Κυριακὴ νὰ
 νείη ἀπὸ τὰ γινώσκοντα τοῦ Σαββάτου, ἀλλὰ νὰ τηρῶνται ἀμικτα διὰ τὰ ἔχουσιν
 αὐτὰς τὰς εἰκόνας ἀμικτῶν. Οἱ σεβάσιμοι ἔζηταί ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ καὶ ὑποσημει-
 ῶσι τοῦ ν' Ἀποστολικοῦ κανόνος διὰ πολλῶν μαρτυριῶν ἀπέδειξαν, ὅτι αἱ ἐν τῷ ἀρχ.
 βαπτισματι ἀναδύοις καὶ παλαιδοῦσι γίνονται εἰς τύπον καὶ ὁμοίωσιν τῆς τα-
 φῆς καὶ τοῦ θανάτου καὶ τῆς ἀναστασίας τοῦ Κυρίου, καὶ τῆς αἰτίας ἀλλὰ μυστη-
 ρία. Ὡστε δὲν τὸ βαπτισμὸν τοῦ βαπτισματος γίνονται ἐν τῇ μετὰ τὸ Σάββα-
 τον (ὡς ἐκεῖ ἐρμήνευσαν) διὰ τὰ διήγη καὶ πραγματικῶς ὁ βαπτισμὸς ἐστίν, ὅτι
 συνθάπτεται διὰ τοῦ βαπτισματος τῷ Χριστῷ, αὐτῶς ἀνασταθμίζομενος ἐν τῇ
 κολυμβήθρα ἐπὶ ἡμέραν τοῦ Σαββάτου ἔδειξεν ἐν αὐτῇ τὴν ἀνάστασιν.
 Καὶ πάλιν, ἐν τῇ Κυριακῇ βαπτισθῆ, ἔδειξεν ἐν αὐτῇ τὴν πῶσιν καὶ τὸ θά-
 νατον, καὶ ὅποια εἶναι τοῦ Σαββάτου γινώσκοντα. Ἡ ἀναίμενη ἄνθρωπος ἔχει ἀνά-
 μνησιν τοῦ θανάτου τοῦ Κυρίου καὶ τῆς ἀναστασίας καὶ ἀναλήψεως εἰς τὴν
 οὐρανὸν ὅπου γίνονται καὶ εἰς αὐτὴν μνημονεύονται πάντες οἱ εὐσεβεῖς ζῶντες
 καὶ τεθνηότες. Ὡστε ἀδιαφόρως ἔχει ἡ ἐκκλησία τὸν καιρὸν μεμνησθῆναι,
 καὶ τοὺς ἕπον τῆς μελλούσης ζωῆς ἐπίσημον καὶ τῆς παρούσης. Καὶ εἰς πολλὰ
 μέρη λέγουσι νύκτα τοῦ μεγάλου Σαββάτου τῆς Κυριακῆς τὴν νύκτα". 2

1. Ἐν τῷ ὀρθόδοξον τοῦτο δόγμα διαφανεῖ, ὡς φαίνεται, ὁ Νικηταὶος γράφων: "ἄλλο εἶναι αἰμνήμα
 τῶν ἁγίων καὶ ἄλλο αἰμνήμα τῶν ἀμαρτωλῶν· ἐν ἐκείνοις γὰρ τῶν τῶν ἁγίων ἀναμνήσθαι, εἰ καὶ θάνατος ἀναμνήσθαι,
 ἀλλὰ νικηταίος ἀναμνήσθαι, καὶ οἱ οἱ ἁγιοὶ νικηταίος ὄντες τῷ Θεῷ, ἢ τῷ εἶναι ἡ ἀμνήσθαι τῆς ζωῆς". Ἐν
 ἡ ἔνωσις αὐτῆ οὕτω ἐγένετο κατὰ Παύλον. Ἐν ταῖς μενοῖς τοῦ δὲ καὶ ἐν τῷ ἐργασίῳ ἐπὶ τὸν γινώ-
 σκοντα κόλυβα "εἰς τὴν αὐτῶν" καὶ εἰς αὐτῶν ὁ Μετὰ (καρὸν οὐ γὰρ βαρῶν καὶ τὸ κερδίον τῆς ἀμνή-
 λογίας) σ. 17) ἐπέδωκε ἐν τῷ Βασιλειῶν τοῦ ἀφ. Παντοκράτορος, καὶ ἀντιφύσας τὸ φράγμα (σ. 561*)
 ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦτο, ὡς ὅτι ἀναμνήσθαι ἐπὶ τῆς ἀναμνήσθαι ἀναμνήσθαι καὶ τῆς ἀναμνήσθαι ἐν
 τῇ ἐρμηνείᾳ τῆς δέας λειτουργίας. ἀλλ' ἡμῶν ἔχοντες νῦν ὅτι τὸν Μ. Βασίλειον διαγορεύοντα "ἐνα
 εὐφροσύνην ἔλεον καὶ χάριν μοῖα δάπτει τῶν ἁγίων" καὶ δὲ τὸν θάνατον Χρυσόστομον ἀναμνήσθαι ἐν τῷ
 τὰ τὸν ἄριστον τῶν ἐρμηνευτῶν Θεόδωρον ἐπίσκοπον Ἀντιόχειν, ὅτι "καὶ ὑπερὸ αὐτῶν δικαιοὶ προσφέρει οὐκ
 δυσίαν. καὶ εὐσεβῆς· οὐ γὰρ ἰσὺ ἀμαρτωλῶν μόνον τὸ αἶμα ἐξέλκει ὁ ὡσην ὁ μαρτύρ. ἀλλ' ἡ δὲ καὶ ὑπερὸ
 τῶν τῶν ἁγίων καὶ τῶν ἁγίων· οὐ γὰρ ἔστιν, οὐκ ἔστιν, ὡς ζῆτος καὶ οὐκ ἀμαρτησῆ, οὐδ' ἂν ἡ ἡμέρα μετὰ τὴν ζωὴν αὐτῶν. ἐ
 καὶ δὲ ὑπερὸ πάντων, ὡς ὅτι πάντων ἀποθανεῖ..." (Migne, Pat. Graec. 140, σ. 453 B) τὰ αὐτὰ περιουσίῳ καὶ
 Κλοχίαν Γερμανίος ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ (σ. 16, 17, 7). ἐν δὲ καὶ ὁ ἀριστοτέλης ἐν τῷ Παχυμέτρῳ ἡ μνημονὸν ἡμῶν τῶν ὁσίων μνημο-
 νῶσιν, ἀλλὰ τῇ τοῦ δὲ αἰμνήσθαι τούτου ἀναμνήσθαι. (ἐκ τῆς ἰσχυρῆς Migne, 3. καρ. Γ. 9, σ. 464) ὁ Παχυμέτρῳ
 "καὶ οὐκ ἐάντις μαρτυρηθῆναις διὰ τῆς αὐτῶν οὐκ ἐνεπίσταντο τῆν εὐαγγελίαν, τοῦ Θεοῦ περὶ ἡ
 μῶν ἀποβῆ φαίνεται, ἵνα μὴ χωρὶς ἡμῶν τῆς ἐκείνου" (ἐδρ. 1α, 39). Καὶ οἱ ἡμῶν καὶ τοῦτο γινώσκοντες ἀλλὰ
 πρὸς τῆς ἀναμνήσθαι ἀναμνήσθαι ἐν τῷ κερδίῳ τῶν ἀμαρτωλῶν (καρὸν οὐ) τοῦ ἀποστολικοῦ τοῦ βαπτισμοῦ (τοῦτο ἐστὶ
 τῶν ἀμαρτωλῶν ἐν αὐτοῖς ἐργασίῳ) "καὶ ὁ Χρυσόστομος διερμηνεύει τὸ "ἔχοντες δὲ τὸ αἶμα πνεύμα"
 οὐδὲ ὡς φησι, τὸν στέφανον Παύλος ἐξήρατο, ἀλλ' οὐδὲ ἄλλοι οὐδέ τῶν ἐξ ἀρχῆς εὐσεβῶν καὶ ἁγίων, ἀλλ'
 οὐδ' ἀναμνήσθαι, ἕως ἂν ἀναμνήσθαι οἱ μέγρε τῆς οὐκ ἀναμνήσθαι μέλλοντες ἀφ' ἑαυτῶν (σ. 15)
 Σημειωτέον δ' ὅτι τὰ γραφόμενα ἐν τῇ "Ν. Κλάμακ" σ. 320ε. ἐν δ. 1956, δὲν ἀναμνήσθαι ἐν τῷ ἀναμνήσθαι
 ἔστιν ἐν τῇ ἀναμνήσθαι περὶ τοῦτο κερδίῳ τῶν ἀμαρτωλῶν καὶ τῶν ἀναμνήσθαι τῶν ἀναμνήσθαι
 οὐκ ὡς τῆς ἀναμνήσθαι". Οὐδὲναι, 1904, 72^ο σ. 721.

* * * "Beiträge zur Kenntnis der neueren Geschichte und des gegenwärtigen Zustandes der Abte
 klöster" in Zeitschrift für Kirchengeschichte, τέρμ. III. 1890, σ 395-435, 539-576.

Η ἐκκλησία τύποι τῆς κοινῆς ἀναστάσεως ἔχει καὶ τὸ θαῶμα τῆς ἀναστάσεως λατῶν,
 καὶ ἀναστασιμα τροπάρια εἰς ἐκείνην ἐν ἡμέρᾳ ἔχει, μὲν ὅλον ὅπου εἶναι Σάββατον.
 αὐτὴ πρό τῆς 50^{ης} εἰς τὸν ἐριθμὸν τοῦτου τοῦ μωσινοτάτου, ὅσους εἶναι τύπος τῆς μελλού-
 σης ζωῆς, καὶ εὐκὴν τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς κτίσεως, ψάλλει μνημόσυνα πάντων τῶν εὐ-
 σεβῶς κοιμηθέντων. Ὁμοίως καὶ ἐν τῷ Σαββάτῳ τῆς εὐροφάγου. αἱ διαταγαὶ τῶν αἰνῶν ἀποστόλων προσάξουσιν
 νὰ γίνωνται μνημόσυνα τῶν κοιμηθέντων πσιῶν εἰς διωρισμένους καιροὺς καὶ καιρῶν
 ἐξαιρέτων ὅν καί μνημόσυνα, αὐτὴν τῶν καὶ κυριακῶν καὶ γινεταί τε καὶ ἡ εὐσεβῆ τοῦ μνημο-
 σίου. Τὰ τοιαῦτα προσάξουσιν, ὅτι καὶ τρία καὶ ἑνῶντα τῶν κοιμηθέντων πι-
 σιῶν νὰ ψάλλωνται καὶ Σάββατα τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, καὶ δὲ Τεσσαρακοσιὰ
 ἀπεριέγραψεν γράφουσι νὰ γίνωνται, ὅταν ὁ καιρὸς τῶν ἡμερῶν πληρωθῇ, καὶ ἐν
 ἐξαιρέσει ἐν ἑβδομάδα εὐπίαχα. Ὁμοίως μετὰ τοὺς χριστῆς ἀνέστη, καὶ ἀνάστα-
 σιν Χριστοῦ θεασάμενοι, καὶ μὲν ἄλλα ἀναστασιμα τροπάρια, συμφάλλει καὶ
 ματανοητικά, καὶ μαρτυρικά, καὶ νεκρώσιμα. Εἰς τὴν ἰδίαν Κυριακὴν, ὅπου
 καί μνηται ἀνάμνησιν τῆς ἀναστάσεως, καί μνηται ὁμοίως καὶ τῆς σταυρώσε-
 ως, καθὼς καὶ σταυρώσιμα τροπάρια, καὶ ὁ σταυροαναστασιμα καὶ νόνα μαρ-
 ρεῖ, μάλιστα εἶναι εἰς ποικίλου ποτήρια. καὶ τὸ ἓνα καὶ τὸ ἄλλο. Εἰς τὸν αὐτὸν αὐ-
 διωγμῶν πρό τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, κατὰ τὸν αἶνον ἰουσαῖνον, ἐγένοντο αἰσινάσεις
 πάντοτε ἐν Κυριακῇ, καὶ ἀκολούθως τότε ἐτέλουν καὶ τὰ μνημόσυνα τῶν τελευ-
 τασάντων. οἱ εἰς τὰς σήμερας μαρτυροῦντες μόνον τὰς Κυριακὰς ἐσυνάζοντο. Ὅθεν ἂν
 καὶ αὐτοὶ ἐτέλουν μνημόσυνα, ἀκολούθως τότε ὅπου ἐσυνάζοντο ὅλοι νὰ ἐπ-
 ἔκαμναν. Ὅσους ἐρωτήσῃ καλῶς, μέλλει νὰ εὐρῆ τὴν ἐκκλησίαν εἰς ὅλας τὰς
 εὐροπὰς καὶ ἰερὰς τελευτὰς νὰ προσφέρῃ ἡνωμένα τὰ τρία ταῦτα: Δοξολογί-
 αν πρὸς Θεόν, δέησιν ὑπὲρ τῶν ἀμαρτιῶν τῶν πσιῶν καὶ εὐχὴν ἡχοῦν ὑπόσχου
 νὰ δέησιν εἰς τὸ ἔξῃς εὐσεβῶς καὶ ἄλλα παρόμοια. Αὐτὰ εἰς πᾶσαν τελευτὴν
 καὶ εὐροπὴν ἔχει. Ὅστε χαρὰν καὶ πένθος καὶ ἔχει μεμνημένα. Δότι ἂν δὲν εἶχ
 αὐτὰ μὲν παρόμοιοι τρόποι, ὅν ἠθέλην ἔχει εἰς τὰς ἡμέρας τῆς τεσσαρακοστῆς μετὰ
 σιν καὶ εὐροφάγιαν, καθὼς εἰς τὴν ἀκόλουθον σήμερον αὐτῶν λέγουσιν αἱ σε-
 βασμοὶ ἐξηρηταί. Ὁμοίως ἐπρεπὲν ἢ Κυριακῶν τῆς Τεσσαρακοστῆς νὰ ἐξαιρού-
 ται, καὶ νὰ ἔχωσι καί ποιον σημεῖον εὐφροσύνης τοῦ Σαββάτου περισσότερο.
 ἀλλάφερα ὁμοίως ἢ ἐκκλησία ἐστοχάσθη καὶ παρόμοια. Τὸ δὲ Σάββατον δὲ
ἔχει μόνον ἀφιερωμένον εἰς τοὺς κοιμηθέντας, αἰλλ' εἰς
θῶς φαίνεται ἀπὸ τὰ τροπάρια, ὅπου ἀναμνηστικὴ εἰς τὴν
θῶς δὲ τοὺς αἰῶνας ὅλους ἔχει ἐν τῷ Σαββάτῳ, καὶ ἐντελε

Ἡ ὀπιοσπιόσας ἐν τῇ ὡπογραφίᾳ τῆς ἱερᾶς αὐτῆς βίβλου ἔσοχα ὄθη καὶ προσθήκη αὐτῆν ἐπὶ ἐν
 σχήματι ἀναμπίσως ἔφινται εἰς τὴν παρῶσαν ὑποσημείωσιν, καὶ καὶ συμπεριλάθη ἐν ταύ-
 τῇ ἐνὰ καὶ ἀπὸ τῆς ὑποσημείωσιν τῶς 38'. Ἀποστολικῶς κανόνος, διότι νομίζει πῶς δὲν ἔχου-
 σι τὸ πῶσαν μέρη καὶ ὑποθέσει, καὶ ὅποια δ' ἱερᾶς βλάσταρις ἀναφέρει καὶ τρόπον ἐνὰ ὡσαν
 ἀξίωμα δόγματικὰ καὶ παρασταίνει. Πρῶτον εἶθεται μία ἔφιντα εἰς τὴν Πεντηκοστήν, ἡ
 ὅποια ὁμοιομορφίως εἶναι πολυθρύλλητος ἐν τῇ θείᾳ γραφῇ. Ὁ ἀριθμὸς ὅσων πνευματικῶν
 ἡμερῶν ἀνακηλοῖ ἐβδομάδες οὕτω. Ἡ τελευταία Κυριακὴ θεωρουμένη ἀπὸ τῆς λαμπροφῆ-
 ρου Κυριακῆς τοῦ Πάσχα συμπληροῖ τὸν αἰῶθεν ἀριθμὸν, καὶ ὄραται ἐρῶδη. Εἰς αὐτὰς
 τὰς 50. ἡμέρας εὑρίσκονται ὡραὶ 1200. αἱ χίλια διακόσαιο ὡραὶ ἔχουσιν ἑκατοστάδας
 12 καὶ 24 πνευματικῶν. Ὁ 24 ἀριθμὸς εὑρίσκεται εἰς διαφόρους θεωρίας τῆς ἱερᾶς
 γραφῆς, μάλιστα ἐν τῇ ἱερᾷ ἀποκαλύψει τοῦ θεολόγου εὑρίσκεται σημαντικὸς καὶ
 τοῦ βίου καὶ τῆς οἰκουμένης. Διότι τὸ πῶσαν τοῦ βίου καὶ τῆς οἰκουμένης ἔχει ἡ θεία γρα-
 φὴ τοῦ ἡμερονύκτιον, ὡς ἐν τοῦ κ'. κεφ καὶ κ' τοῦ κατὰ Ματθαίου ἱεροῦ εὐαγγελίου
 συναφεται, εἰς τὰς παραβολὰς τῶν ἔργων τοῦ ἀμπελῶνος καὶ τῶν δένδρων παρθένων. Αἰ-
 τι οἱ εἰς τὸν πνευματικὸν ἀμπελῶνα ἐρχόμενοι ἐργάζονται, ἐρχονται ἀπὸ ὅλων τῶν διά-
 σσημα τοῦ βίου, καὶ ἀπὸ ὅλων τῆν οἰκουμένην. Ὁ χρόνος, καὶ τὸ ἡμερονύκτιον ἔχουσι
 τὸν ἴδιον ἀριθμὸν. Ἐπειδὴ 24 ὡραὶ ἔχει τὸ ἡμερονύκτιον, 24 ἡμέρας ἔχει καὶ ὁ χρόνος
 εἰς προσώπου ἡμερονύκτιων. Ὁμοίως καὶ οὕτω καιροὶ εἰς μέρες τῶν ἡμερονύκτιων.
 αἱ 50 λοιπὴν ἡμέραι ἔχουσιν αὐτὰς ὅλας τὰς θεωρίας τῶν καιρῶν, καὶ φέρουσι συμ-
 πληροῦμενον τὸν ἀριθμὸν καὶ ἐν μέρες τῶν ἡμερῶν καὶ ὡρῶν ὅμοιοι. Ἐν τῇ ἐν νόμῳ πα-
 λαϊκῆ ἐκκλησίᾳ ἐδιακροῦσιν εἰς οὕτω τὰς 24 ὡρας. καὶ ἐν μέρες τῆς νύκτος ἔχει τέσσα-
 ρα ἐνὰ ἡμέρας, τὰ ὅποια ἐκάλει φυλακὰς, καὶ ἐπένεμεν ἐκείνη φυλακὴ ὡρας
 τρεῖς. καὶ ὅμως ἐν μέρες τῆς ἡμέρας ἔλεγεν ὡρας τέσσαρας καὶ ἐκάστη ὡρὰ ἐπέ-
 νεμεν ὡρας τρεῖς. Ἡ διαίρεσις αὕτη εὑρίσκειται καὶ ὁμοίωσιν τῆς φυσικῆς διαίρεσως
 τοῦ ἔτους. Διότι ὁ χρόνος μοιράζεται εἰς τέσσαρας καιροὺς, ἢ εἰς οὕτω ἐν προσώπῳ
 ἡμερονύκτιων καὶ ἑκάστος τούτων ἔχει ἡμέρας τρεῖς. Ἢδη χρησιμῶς καὶ ἰδῶμεν τὸν
 λόγον, διὰ τοῦ ὅποιον ἡ θεία γραφὴ συνθερεῖ καὶ τὸν βίου καὶ τῆν οἰκουμένην διὰ τῶν
 αὐτῶν ἀριθμῶν καὶ τῶν πῶσαν καὶ τότε καὶ εἰπῶμεν περὶ τῆς Πεντηκοστῆς. τὴν διαίρεσιν
 τῆς οἰκουμένης καὶ τὰς δύο ἡμισφαίρια αὐτῆς δεκνύουσιν οἱ κύκλοι ἡλίου καὶ ἐκ-
 κλητῆς καὶ τὸ ἡμερονύκτιον. Διὰ τοῦτο οἱ προφηταὶ καλοῦσι πολλάκις τὰ μέρη τῆς
 οἰκουμένης ἐν τῶν φωσῆρων. Ὁμοίως καὶ τὰ ἐν προσώπου τῶν μερῶν τούτων φαίνονται
 κατὰ, ἢ ἐναντία, διὰ τῶν ἐνεργειῶν τῶν φωσῆρων λέγουσιν. ὡς ὁ Δαβὶδ καλεῖ τὴν
 δύσιν σελήμη καὶ νύκτα καὶ τὴν ἀνατολὴν ἡλίου καὶ ἡμέραν. καὶ ὁμοίως ἐξουσίας
 τῆς μεγάλης φανείσας εἰς αὐτὰ τὰ μέρη, ἐν οἷς λέγει. ὡς οὐ ἀνεναυρεθῆ ἡ σελή-
 μη καὶ πρὸ τῆς σελήμης τὴν νύκτα. Δὴλον δ' ἐστὶν ὅτι ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήμη ἐντε ὄθησαν ἐν τῇ
 καιρῶν καὶ δὲ ἦσαν πρὸ τῆς σελήμης γενεαὶ γενεῶν, μήτε ὁ ἥλιος ὑπῆρχε πρότερον, διὰ
 τὰ ἔχη ὁ νύκτα τοῦ βασιλέως, ὅπου ὁ Δαβὶδ αἰνέτταται, τὸ σκῆνωμα αὐτοῦ ἐν τῷ ἡλίῳ.
 τὰ ὅποια ἱερὰ λόγια δεκνύουσι τραπῆς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ τὸν ὄντα ἐν τῇ ἀνατολῇ
 πολλὰς γενεάς, πρὶν ἔλθῃ εἰς τὴν δύσιν, τὴν ὅποιαν ἡ σελήμη δεκνύ-
 σαι εὑρίσκει ἐκεταμένους, ὅσους θέλει, ἐν τῇ ἡδὴ γενομένη ἐρημν-
 λήφως. καὶ μὲν αὐτὰς μαθαίνει καὶ ἄλλα πολλοὶ ἄξια ἐρευνῆς. καὶ

τρενεὰς γενεῶν. καὶ ἔθετο τὸ σκῆνωμα αὐτοῦ ἐν τῷ ἡλίῳ. καὶ ἡμέρας ὁ ἥλιος οὐ συγκαύσει-
 σε, οὐ δὲ ἡ σελήμη

λόγον, ὅπου ἡ ἱερά γραφή συνθεωρεῖ τὸν θῖον καὶ τὴν οἰκουμένην. Ἐπιπέθη ἐπιλειψία
 ἢ ἔρμηνεία αὐτῆ εἰς τὴν διάλυσιν τῶν γραμμῶν). Ὁ θῖος ἀρχεῖται καλλιπῶς καὶ ἠέπου
 πᾶσα ἀπὸ τῶν παιρῶν ἐκείνων τῆς παραβάσεως τῶν προπαντόρων. Καὶ πάλιν ὁμοί με
 τοὺς ἀνθρώπους ἔρχονται ὅλα εἰς τὴν προτέρω αὐτῶν ἀποκατάστασιν, ὡς τὸ σῶμα τοῦ
 Χριστοῦ ὁ μέγας Πᾶυλος λέγει ἐν τῇ 1. κφ. τῆς πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολῆς. λοιπὸν ὅλα ἀνα-
 κηλοῦνται ὅμοι εἰς τοὺς ἰδίους ἔθρους. Καὶ καθὼς αἱ ἡμέραι καὶ νύκτες καὶ οἱ καιροὶ
 συμπεριφέρονται, οὕτως οἱ ἀνθρώποι ἔρχονται ἀλληλοδιαδόχως. Οὕτως οἱ καιροὶ καὶ τὰ
 φασα. Εἰς τὴν αὐτὴν δὲ οἰκουμένην, ὅπου εἶναι οἱ ἀνθρώποι, ἀποτελεῖ καὶ ὁ ἴδιος καὶ
 ἡ ἑλετή τοὺς κύκλους αὐτῶν, καὶ γίνονται οἱ καιροὶ καὶ ἡμέραι καὶ ὥραι καὶ αὐτὰ
 δεκνύσονται καὶ ἐπιθέσονται τῆς οἰκουμένης καὶ τὰ μέρη αὐτῆς καὶ τοὺς εἰς αὐτὰ οἰκοῦντας
 ἀνθρώπους. αὐτὸ ἐὸ ἀίτιον στοχάζομαι, ὅπου ἡ θεία γραφή συνθεωρεῖ καὶ τὸν θῖον καὶ
 τὴν οἰκουμένην καὶ τοὺς εἰς αὐτὰ ἀνθρώπους. διὰ τῶν ἰδίων τύπων. Πρὸς τοῦτο ἡ
 θεία γραφή μᾶς δίδει παράδειγμα ἐὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν καιρῶν καὶ τοῦ θῖου,
 ὡς ἐν τῇ εἰκόνι τοῦ Καβαχοδονόστρου φαίνεται, κατὰ τὴν ἔρμηνείαν, ὅπου ὁ προφήτης
Δαυὶδ εἰς τὸ ὄραμα ἐκεῖνο παίρνει. Διό ὁ ἀνθρώπος ἔχει τέσσαρα μέρη. Καὶ ἐ-
 κάστη χεὶρ, ἢ πῶς, μετὰ τὸν πέντε δακτύλους, φέρονται τὸ 24 ἀριθμὸν. Ἐν εἰς ἑπτὰ
 διαίρεται τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου, κατὰ τοὺς ἕξω σοφούς. Εἰς ἑπτὰ καὶ ὁ Δαυὶδ ἐρ-
 μῆνει αὐτό. Καθὼς βλέπομεν τὰ μέταλλα. χρυσοῦν, ἀργυροῦν, χαλκίον, σίδηρον, ὄσπρανον.
 Καὶ αἰτιδὴ δὲ ἐπιτετηδωρίσθησιν σπριμοῖ τὸν σίδηρον, γίνονται ἕξ καὶ ὀλίθος ὁ παρὰ ζῆς
 τὴν εἰκόνα ἑβδομάς. Ἄφ' οὗ δὲ συνερίφη τὴν εἰκόνα καὶ γίνῃ ὅρας μῆσα, ὁρᾶται καὶ αἰς
 ἑξῶς. α'. χρυσοῦν. β'. ἀργυροῦν. γ'. χαλκίον. δ'. σίδηρον. ε'. ὄσπρανον. σ'. ὀλίθος. ζ'. τὸ ὄρας. Καὶ αἰτιδὴ
 ἀριθμῆ δὲ τὸν σίδηρον, χωρὶς τοῦ ὄσπρανου καὶ μετὰ τοῦ ὄσπρανου, εὐρίσκειται ὀλίθος καὶ
 δ' καὶ ζ'. καὶ τὸ ὄρας καὶ ζ'. καὶ η'. Σημαιοῦνται δὲ οἱ ἀριθμοὶ αὐτοὶ ἐπὶ τοῦ προφήτου
 τοῦ ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν. διὰ τοὺς λόγους τοῦτο. Πρῶτον διατί δὲ ἔχει ἡ γραφή μόνον τὴν ἑβδομάδα
 τῶν τῶν θῖου καὶ τῆς οἰκουμένης, ἀλλὰ καὶ τὸ ἡμερονοματικὸν καὶ τὸν χρόνον καὶ εἴνα
 καιρῶν εἰς τῶν τεσσάρων, ὅσοι εἰς προσώπου ἡμερονοματικῶν θεωροῦμενος ἔχει μῆσα ἕξ.
 Οὐ καιρῶν τῆς ἐκ σαρκὸς οἰκονομίας ὁ ρᾶται ἐδοχάται, ὡς ὁ θῖος Πᾶυλος λέγει, ὅτι ὅπου τὸν
 ἔλατ ἐὸ πλήρημα τοῦ χρόνου ἔξαπέστειλεν ὁ θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ. Καὶ εἰς οὗς τὰ τέλη
 τῶν αἰώνων κατέστησεν. Καὶ ὁ θεὸς λέγει α'. καθολ. ἐπιστολ. ἐσχάτη ὥρα ἐστί. Καὶ ἐν τῇ
 παραβολῇ τοῦ κ'. κφ. Ματθαίου ια', ὥρας τῶν φέρει ἡ κληθῆσιν τῶν ἔθνων. Εἰς τὸ σὸν
 ὅπου ὁ καιρὸς τῆς ἕξ ἔθνων ἐκκλησίας φέρι περιληπτικῶς καὶ κατὰ ἀνακεφαλαίω-
 σιν, ὡς ὁ Πᾶυλος λέγει, ἐν ὁμοίωσιν τῶν προτέρων χρόνων καὶ εἶναι ὁ ἴδιος καὶ ὡσὸν
 καὶ μία ἡμέρα, ἢ καὶ ἑβδομάς καὶ τὰ ἕξ. Καὶ αὐτοὶ οἱ εἰς τὴν ἐσχάτην ὥραν κληθ-
 μένοι λαμβάνουσι τὴν πρῶτην τῶν καὶ γίνονται οἱ ἐδοχᾶτοι πρῶτοι. διὰ τοὺς λόγους
 τοῦτο ὁ προφήτης ἔθελω τέσσαρας τὰς βασιλείας, κατ' ὁμοίωσιν
 εἶνα διὰ τὴν φανῆ εἰς προσώπου τῶν καιρῶν ἐσχάτη ἢ βασιλεία τῶν
 φέρη ἐν τῇ καὶ ζῆν ὀλίθος. Καὶ εἰς τὸ καὶ δὲ ζῆν καὶ ἐν μέρους ἑβδομά
 ἐκ σίδηρον. Πάλιν διὰ τὴν φανερῶσιν καὶ τὰς ὥρας καὶ μῆσα εἶπε τοὺς οὐ το ποδᾶς καὶ τοὺς
 δακτύλους αὐτῶν, καὶ ὅποια πληροῦσι 16. ἀριθμὸν. διὰ τὴν δὲ ζῆν εἶ καὶ μὴ ὄρας τῶν

ἔχει δὲ καιρὸς οὕτως καὶ ὅτι περιληπτικῶς ἐδεδίωκτο θεωροῦνται καὶ ἀπερασιῖται, ἔφερε καὶ
λίθον, ὅτι συνεκρίθη καὶ προσυκρίβηται ὑπὸ τοῦ χρόνου καὶ τότε ἐλίθη εἴχεται ἐλευθερί-
ον ὡς εἰς ἐβδόμη καὶ ἔξιν καὶ γίνεται ὅρες καὶ ἰσότης πᾶσαν τὴν γῆν. ὡς εἰς ἐβδόμη.
δὲ καὶ ἐβδόμη καὶ ἔξιν ὁράται ἢ πρώτη καὶ δευτέρα τοῦ κυρίου παρουσία, δίδει καὶ ἡ
ἐβδόμη φέρει ἐπὶ αὐτὴν καὶ ἔξιν καὶ ἡ. παρὰ τῆς θεῆς γραφῆς, ὡς κατωτέρω φαίνεται.
Σημείωται, ὅτι κατ' ὁμοίωσιν καὶ πρὸ ἐπιτομῆς οἰκονομίας ἀποβῶν ἔξουσιῶν, ἀλλὰ
ποσῶν ὁμοίως συνεκρίβη δὲ λόγος τοῦ θεοῦ καὶ ἐπιτομῆς οἰκονομίας καὶ τότε γίνε-
ται ὅρες μέτρα καὶ φθειροῖται παντελῶς ἢ ἀσέβεια. αὐτοῦς τοῦς ἀριθμοῦς ὡς εἶπον
περίοχη ἢ γραφῆς σημαντικῶς τοῦ βίου καὶ τῆς οἰκουμένης ὁμοῦ. ἡ πενηκοστὴ ἔχει
ἐπὶ προσημιωθεῖσαν ἰσομοίωσιν ποσότητος καὶ ἀριθμῶν. οἱ ἀριθμοὶ πρέπει νὰ
λάβωσιν ἀρχὴν καὶ ἀπὸ τοῦ πρώτου ἰσομοίωσιν καὶ ἰσομοίωσιν αὐτὴν καὶ
ὁμοίωσιν ἐλευθερίων ἰσομοίωσιν ποσότητος. ἡ καὶ ἐπὶ ἐβδόμῃ βιβλίου τῶν πράξεων τοῦ
μαθητάριον, ὅτι ὅπου καὶ αἱ ἡμέραι τῆς πενηκοστῆς ἐπληρώθησαν. εἰς τὴν τρίτην ὥραν τῆς
πενηκοστῆς ἡμέρας, ἦλθεν εἰς τοὺς μαθητὰς ἡ χάρις τοῦ ἁγίου πνεύματος. Διὸ δυνάμει ὁμοῦ
καὶ ἡμερολογίῳ καὶ πᾶσιν ἀριθμοῦς ἢ πενηκοστῆ, ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἀναστάσεως τοῦ
κυρίου, ἢ ἀπὸ τῆς ἡμέρας τοῦ φαίσεως τῶν Ἰβραίων, κατ' ἡμέραν ἐσαυρώθη ὁ ζωτὴρ
τοῦ παντός. ἐν τοῦ πρώτου κεφ. τῆς ἐβδόμης ἀποκαλύψεως συνάγεται ὅτι ἦσαν κυριακὴ
ἡμέρα, ὡς ὁ θεολόγος λέγει, ὅτι ἐγένετο ἐν πνεύματι ἐν ἡμέρᾳ κυριακῇ, καὶ ἐγνωσά
ἐκείνῃ λέγει. Δὲ ἦλον δὲ ὅτι, κατὰ τὴν ἀφωδυσίαν ἀποφασίαν τοῦ κυρίου, οἱ μαθη-
ταὶ ὡδήγηθησαν εἰς τὴν ἀλήθειαν, καὶ εἰσπάσαν τὴν γῆν, ὅταν ἦλθεν εἰς αὐ-
τοὺς ὁ παράκλητος. Τότε καὶ ὁ θεολόγος καὶ ὁ σὺν ἔλαβον τὴν πυρίμορφον ἐκείνην
χάριν, ὡδήγηθησαν εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν καὶ ἐγνωρίσαν ὅλα. λοιπὸν ὁ και-
ρὸς οὕτως πρέπει νὰ ἀριθμηθῆται ἀπὸ ἐκείνην τὴν ὥραν τῆς ἀναστάσεως τοῦ κυ-
ριακοῦ σώματος. ὁ καιρὸς οὕτως φαίνεται ἐπὶ νῦντα ἐκείνην, ὁμοῦ ποίαν ὥραν
δὲν φαίνεται. Δίδει ὁρθροῦ καὶ τῆς καὶ λίαν πρῶτῃ λέγουσιν ἢ ἐπὶ ἀγγελισαί.
ὅχι ὁμοῦ καὶ ἐπὶ κυρίως ὥραν. ἐπὶ ἀκολουθῶ ἐπὶ γῆν τοῦ ἁγίου ἱερομαρτυροῦ
σιουσιῶν ἀλεξανδρείας, ἢ ὅποια φαίνεται πιθανότερα καὶ ἀληθεστέρα, ὅτι εἰς
ἐπὶ μέσον καὶ ἔξιν φέρουσαν ὥραν, ἦσαν ἐπὶ ἕκαστη ὥραν ἐκείνης τῆς κυριακῆς νὰ
ἠκολούθησεν. αὐτὸ τὸ συμπέρασμα στοχαζομαι ἐν τούτων. πρῶτον ὅπου ὁ κύρι-
ος εὐδόκησε νὰ σαυρωθῆ εἰς ἀριθμοῦ φέρουσα μέσον καὶ ἔξιν εἰς τὸν δωδέκατον,
ἕκτη ὥρα καὶ ἕκτη ἢ ἡμέρα καὶ εἰς πανσέληνον καιρὸν καὶ ἰσημερίαν, διὰ τὴν
εἴξιν ὁ ποιητὴς τῆς φύσεως καὶ μετὰ φυσικὰς καὶ τῆς θεωρίας, ὅτι αὐτὸς εἶναι
ἡ ἐπιτομὴ δύναμις, ἢ σφάρασσα καὶ πρῶν διεσπῶτα, καὶ ἐλευσῶσα καὶ ἐ-
λευσῶσα εἰς ἅν καὶ εἶματα τοῦ θεοῦ καὶ διεσπῶτα εἰς ὅλον τὸν βίον καὶ
ἐπὶ οἰκουμένην, καὶ ὅποια ὁρῶνται μοιρασμένα κατὰ τοὺς ἀ-
ποστολικῶν αὐτῶν εἰς τοὺς ἀριθμοῦς τούτους. τοῦτο δὲ γίνεται
ἐπὶ γραφῶν ἐπὶ σωτηρίαν ἐν μέσῳ τῆς γῆς. διὸ ἡ σωτηρία
τοῦ φύσιν, ὅταν εἰς τὴν μέσον τῆς γῆς ἡμῶν φύσεως, ὅποια εἶναι ἡ κοιλία τοῦ
ἀποστόλου σώματος, ἐμαυτοῦσεν ὑπερφανῶς ἢ τὴν ζωὴν τοῦ παντός. ὁ ἐμπόστατος καὶ

καὶ λόγος τοῦ Πατρὸς καὶ ἐφόρεσε τὴν ἡμετέραν μορφήν καὶ ἀνέπλασεν αὐτὴν.
 εἶτα πάλιν εἰς ὅμοιον ἀριθμὸν ἐξηγόρασεν αὐτὴν διὰ τοῦ θανάτου αὐτοῦ. Ἐπειδὴ
 καὶ ἡ κοιλία ἄνθρωπος τοῦ ἀνθρώπου σώματος, φέρει ἐξ ἑκατέρων τῶν
 μερῶν τὸν 12. ἀριθμὸν, διὰ τῶν δύο χειρῶν καὶ τῶν δύο ποδῶν. Ὁμοίως οὕτως
 ἀριθμὸς εἰς τὸν 12. καὶ πάλιν καὶ τέσσαρα ἐξ ποιῶσιν καὶ καὶ μετὰ λόγους αὐ-
 τὸς δύνανται ὁ ἀριθμὸς καὶ ἡ ἐλευθερία τῆς ἐκ τῶν τεσσάρων στοιχείων συγκο-
 μίτης ἡμετέρας φύσεως καὶ ὅλης τῆς κτίσεως. τῆς ἐχούσης ἀρχὰς καὶ τέσσαρα
 στοιχεῖα καὶ ὅλου τοῦ βίου καὶ τῆς οἰκουμένης, τὰ ὅποια ὁμοῦ θεωρεῖ ἡ θεία γραφή.
 Τοῦτο χάριν εἰς παρόμοιον καιρὸν φέρονται πάντοτε τὴν ἰσότητα καὶ ἰσὸν ἀκονό-
 μισε νὰ σαυρωθῆ καὶ πρὸς τοῦτοις καὶ αὐτὸ τὸ ὄργανον τοῦ ζωηφόρου ἐκείνου θα-
 νάτου, μέτῳ νὰ φέρῃ σχῆμα σαυροῦ, ἔχει τέσσαρα μέρη, αἰνιτόμενα, ὅτι ὑπὲρ
 πάντων τῶν κτισμάτων τῶν εἰς τὸς τέσσαρας καιροὺς τοῦ βίου καὶ τὰ τέσσαρα
 μέρη τῆς οἰκουμένης, καὶ ἐκ τῶν τεσσάρων στοιχείων ὅσα, ὑπέμεινε τὸ ἐκείνου
 θάνατον. Δεύτερον συναίχεται ἡ ἀνάστασις τοῦ κυριακοῦ σώματος νὰ ἔγνην ἐν
 τῇ ἕκτη ὥρᾳ τῆς νυκτὸς ἐκείνης, ἐκ τοῦ ἐθαγγελιστοῦ λόγου, ὅπου εἰς τὴν παραβολὴν τῶν
 δεῖκα παρθένων βλέπομεν, ἐν ᾧ φαίνεται εἰς τὴν μέσσην τῆς νυκτὸς ἡ ἔλευσις τοῦ κυρίου.
 αἰκολουθεῖ δὲ νὰ στοχασθῶμεν τοῦτο καὶ ὁ καιρὸς ὅπου ἔμαμεν εἰς τὸν καιρὸν καὶ
 εἰς τὸν καιρὸν τὸ σῶμα τοῦ κυρίου. Διότι ἀπὸ τῆς ἕκτης ὥρας τῆς παρασκευῆς ὅπου
ἐσαυρώθη, ἕως τῆς ἕκτης ὥρας τῆς κυριακῆς ὅπου ἀνέστη, γίνονται ὥραι 36. καὶ
φαίνονται πρὸς δωδεκάδες ὥρων, ἐκ προσώπου τριῶν ἡμερῶν, ἢ νυκτῶν. διὰ τὴν φωνὴν
τρίῃ ἡμέρας ἢ ἀνάστασις. Οὕτως τὸς στοχασμοὺς συμπραίνω, ἐξ ὧν ἐσημείωσα μαρ-
 τυριῶν τῆς ἱερᾶς γραφῆς. Ἐπειδὴ αἰκολουθεῖ ἡ μέλλουσα ἀνάστασις καὶ κυρίου ὡ-
 σὰν εἰς ἕνα ὅμοιον καιρὸν τῆς ἀναστάσεως τοῦ κυριακοῦ σώματος. καθὼς εἶπεν ὁ
 κύριος, ὅτι μεσοῦσης νυκτὸς ἔρχεται. οὕτω λέγει καὶ ὁ θεὸς κύριλλος Ἐλεξάνδρεια
 ὅτι ὡς εἰς πέμπτην γενεάν καὶ καιρὸν ἔνεον δίδονται οἱ μισθοί. καὶ ὅποιας θεωρίας
 φαίνεται νὰ ὄχη ἐκ τῆς ἱερᾶς ἀποκαλύψεως. Ὅποτεν ἡ ἀρχὴ θεωρηθῆ ἐκ τοῦ καιροῦ
 τῆς ἀναστάσεως τοῦ κυριακοῦ σώματος, ἡσπείται ἡ συμπλήρωσις τοῦ 50. ἀριθμοῦ
 εἰς ὅμοιον καιρὸν, διότι ἀναμφιβόλως, αἰν ὁ ἀριθμὸς ἔχη τὴν σημασίαν αὐτὴν, ἀ-
 παινεῖται ἢ συμπλήρωσις σώα καὶ ἀνελλιπὴς τοῦ ἀριθμοῦ, ἢ ἀρχὴ εἶναι ἀδύνατον
 νὰ θεωρηθῆ ἀπὸ ἄλλου καιροῦ, εἰμὴ ἀπὸ τοῦ καιροῦ τῆς ἀναστάσεως τοῦ κυριακοῦ
 σώματος. Ὅτι ἐκ Βλαίσταρις, ὁ καὶ παρατηρήσεις καὶ καὶ τῶν καὶ φιλοσοφῶν, ἐν τῇ
 ἐρμηνείᾳ τοῦ 38' ἑποσιολικῶν καιρῶν καὶ ἀποδείξῃ ἀποδείκνυσεν τὸ ἐπι-
 αντοῦ, ἢ ἦσαν τὸ ὅλου χρόνου, τὴν ἀρίαν τεσσαρακοστὴν, ἢ ἰριθμισε τὸς ἡμέρας μέχρι
 πρώτης τῆς κυριακῆς τοῦ Πάσχα, ἢ ἦσαν μέχρι τῆς μεσῆς τῆς 12. πρώτης ὥρας τῆς αὐτῆς
 ἡμέρας. Κατὰ τὸν λογαριασμὸν τοῦ καιροῦ αὐτοῦ πρέπει καὶ τὴν ἀνάστασιν καὶ τὴν
 ἐπιστῆν καὶ τὰς ἀρχὴς ἀπὸ τοῦ καιροῦ τοῦτου. Διὰ τὴν ἀνάστασιν οὐ
 σαββάτου κατὰ τὸς ἀποστόλους, ἢ καὶ ἄλλοις, ὁράται ἡ ἀρχὴ
 ὡς πίπτει εἰς παράβασις τῶν ἑποσιολικῶν καιρῶν, ἢ καὶ τῶν καὶ
 νομοχαρμοσύνης ἡμέρας. Παραβαίνει δὲ καὶ τὴν καιροὶν ἐπιστολὴν τοῦ αἵσιου

Διονυσίου Αλεξανδρείας καὶ τὸν πθ' ἡμέρας, ἵνα συγχωρεῖ νὰ ἐσθίωσι ἐπὶ τὴν ἑβδομάδα τοῦ μεγάλου Σαββάτου οἱ ποσειστικαὶ ὄλκται ἐκείνη ἐπὶ τὴν μεγάλην ἑβδομάδα. Παραβαίνει καὶ ἐπὶ τὴν καὶ ξὺν τοῦ τυπικοῦ, ὅπου μοιά ἐπὶ λειτουργίαν τοῦ μεγάλου Σαββάτου, εἰς τὴν αἰνέωσιν τῶν Πράξεων, γράφει νὰ πίνωσιν οἶνον οἱ μοναχοί. Ἐπὶ ὁλοκαρτισμὸς ἐκείνος ἐπὶ ἀποδεικτικῶς εἶναι πάντῃ ἀσύστατος, κατὰ τὸν τρόπον ὅπου ἐκείνοι συνάγου καὶ εὐχαῖσαι καὶ Σάββατα καὶ καὶ Κυριακὰς, διὰ τὴν μετακλίσειν ἔλαιον καὶ οἶνον. Καὶ εἰ δὲν διὰ τοῦτο εὐχαῖσαι καὶ Σάββατα καὶ καὶ Κυριακὰς, διὰ τὴν δὲν εὐχαῖσαι καὶ ἐπὶ τὴν ἑσπερὴν τοῦ εὐαγγελισμοῦ καὶ τῶν ἀγίων Τεσσαράκοντα, ἢ ὅποια φαίνεται ἀρχαία καὶ ἐπισημὰ ἑσπερὴ, κατὰ τὴν μαρτυρικὰ ἐπισημὰ τοῦ μεγάλου Βασιλείου καὶ τοῦ αὐτοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Τρηγόριου Νύσσου; διὰ τὴν δὲν ἐσημεῖωσεν, ὅτι καὶ ἡ μετακλίσειν ἐκείνη ὅπου γράφουσι τὰ τυπικὰ εἰς τὴν πρώτην Παρασκευὴν ἐπὶ τὴν Τεσσαράκοντα, πῶς οἱ μοναχοὶ ἐπὶ ταύρας τοῦ ἀγίου Σάββα ματέλυσον ἔλαιον καὶ οἶνον διὰ τὴν ἑσπερὴν τοῦ ἀγίου Θεοδώρου; διὰ τὴν δὲν εὐχαῖσαι καὶ ἐπὶ τὴν μεγάλην Πέμπτην καὶ ἐπὶ τὴν παραμονὴν ἐπὶ ἑσπερὴν τοῦ εὐαγγελισμοῦ, εἰς τὰς ὅποιας ἡμέρας ὅλα τὰ τυπικὰ γράφουσι κατὰ τὴν οἶνον καὶ ἔλαιον; ὡς εἰ δὲν συνάγουται ἡ ἀποδεικτικὴ σου. Ὁ ἀγὼν ἰωάννης ὁ Νηποσιανὸς ἀποφασίζει γράφει, ὅτι ὅποια ἡμέραν τῆς ἑσπερὴν τοῦ εὐαγγελισμοῦ, ἐσθίονται ὀψάρια καὶ δὲν ἔξουρεῖ μήτε ἐπὶ τὴν μεγάλην ἑβδομάδα. Κατὰ τὸν ἐπίσκοπον Μακκαρίου τοῦ πρωτοσύγγελου Κρήτης, ἐν οἷς νομοθετεῖ νὰ μετακλίσειν ἡ τοῦ εὐαγγελισμοῦ ἑσπερὴ, ὅταν πύσῃ ἐπὶ τὴν μεγάλην Παρασκευὴν καὶ μέχρι Σάββατον καὶ νὰ τίθειται ἐπὶ τὴν δευτέραν ἐπὶ ἑβδομάδα τοῦ Πάσχα καὶ ἀντέριψε ἐπὶ ἀρχαίαν συνήθειαν καὶ παραδόσιν ἐπὶ ἐκκλησιαστικῶν, ἵνα ἐσθίωσιν αἰῶνας ἐφύλαξεν τὸν μακρὸν ἐπὶ ἑσπερὴν ἀμειψάθειον. Ποῖος εἴσθε δὲν ἐμολογεῖ, ὅτι ἡ νομοθετικὴ ἐκείνη ἡμέρα, ἵνα ἀπὸ αἰῶνος προεξηγομένη καὶ προωρισμένη καὶ ὅτι αὐτὴ εἶναι ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος. ὅλων τῶν θεοποιικῶν ἁφορῶν καὶ ἐπὶ τὴν ὑποθέσειν τῶν μυστηρίων; λοιπὸν ἀπίστως ἔχουσι μυστικωτέρως θεωρίας αἱ ἱεραὶ αὐτῆς ἡμέρας, ἔχει μάλιστα ἡ σεβάσιμος ἡμέρα τοῦ εὐαγγελισμοῦ, ὡς ἀρχὴ καὶ τέλος πάντων. ὡς εἰ σὶ παραχαράσσεται αὐτὴ ἐπὶ ἀρχαιοτάτην παραδόσιν καὶ τὸν τρόπον, ἔπειτα νὰ παρανομοῦσι μεγάλας. Ἐκείνο δὲ ὅπου γράφουσι οἱ σεβάσιμοι ἐξηγοῦνται ἐπὶ νόμων τοῦτο καὶ ἀποσιωπᾶ καὶ ὁ ἱερός Μακκαρίου ὁ Βλασφαμίας, περὶ τῆς ἑσπερὴν τῶν Βαβυλῶν, νὰ μὴ καταλύνηται ὀψάρια καὶ εἰ ἡ ἀποδεικτικὴ περιέχει καὶ ἐπὶ τὴν μεγάλην ἑβδομάδα, ἐναντιῶνται προφανῶς εἰς τὰ τροπάρια καὶ τοὺς λόγους τῶν ἀγίων πατέρων καὶ ἀποστολικῶν γράφων, ὅτι ἡ ἀρχὴ Τεσσαράκοντα πληροῦται ἐπὶ Παρασκευὴν ἐπὶ ἑβδομάδα τῶν Βαβυλῶν. Διὰ τοῦτο καὶ Τεσσαράκοντα ἡνωμαίωσθη ἀπὸ τὰς 40 ἡμέρας. ὡς εἰ δὲν εἶχον οἱ νομοθετεῖται ἐπὶ τὴν ποσειστικῶν ἐπὶ τὴν εὐνοίαν τοῦ Βλασφαμίας, διὰ τὴν ἀποδεικτικῶν. Τὰ τυπικὰ ὅπου γράφουσι, ὅτι ἅπασι παρελάβομεν ἐσθίειν ἰχθύας ἐπὶ τὴν Τεσσαράκοντα, ἐπὶ ἑσπερὴν τοῦ εὐαγγελισμοῦ, νοῦτοι προφανῶς Τεσσαράκοντα καὶ Τεσσαράκοντα ἡμέρας. εἰ ὅποια πληροῦνται πρό ἐπὶ Κυριακῆς τῶν Βαβυλῶν. Διὸ εἰ δὲν ἐπὶ τὴν Τεσσαράκοντα ἡνωμαίωσθη ἡμέρας, αὐτοὶ βίβαντα εὐχαῖσιν ἀπὸ ἐπὶ τὴν ἑσπερὴν καὶ ξὺν πρὶν νὰ ἐπὶ τὴν ἑβδομάδα τῶν πενηνταπέντε, διὰ τὴν νὰ περιλαβῶνται καὶ ἐπὶ Διὸ εἰ ἡ Κυριακὴ τῶν Βαβυλῶν εἶναι ἔξω τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Τεσσαράκοντα ποσειστικῶν ἐπὶ τὴν μεγάλην ἑβδομάδα. εἰς τὸσον ὅπου κατένευσε καὶ νόμος καὶ διατάξις δὲν εὐρισκῶνται νὰ ἐπιποδίσῃ ἀπὸ τὸν νὰ φαῖνται ἐπὶ τὴν Κυριακὴν τῶν Βαβυλῶν.

Μάλιστα η εγκληματική δικήναι κό μέρες της ημέρας είναι ομοιον με τας μεγάλας
 δεποικιάς εορτάς και διά τούτο ούδεν άνασάσμον αναρνώσει, καθώς και εύχρη-
 θλίω την ημέραν και εύφώτω και της μοιαμορφώσεως. Είδομεν μέχρι τούδε, ότι ού
 έχουσι τού πιθανόν και έποικίως τού αληθές και νόμιμον, όσα ο Βλασταρις άποχάσθη
 εις σύστασιν της αποδεικνώσεως. Ηδη εις έλθωμεν και ιδώμεν ει βούλευσαι να ξαναίξω-
 με αυτά όπου λέγει, ότι επιταυτο ει έχαι ένταυτο τού μεγάλου Βασιλείου έτέθησαν
εικότ έσπερινόν και πεντηκωστής, διά να κρηθώσι κα προσβία και προνόμα και Κυρια-
 κής, μεγάλα μυστήρια και λογαριασμούς περιέχοντα. εις αυτόν τού λόγον χρειάζονται
 κατά πρώτον να εύρη κανάς καθαρώς τού όρια της Κυριακής ημέρας. Προείδομεν άνω-
 ρω τού Βλασταριν, ότι διά τού σώση την αποδεικνώσιν έφερε την μοσείαν μέχρι της πρώ-
 της ώρας της Κυριακής τού Πάσχα και δέν έμαμεν άλλην έρευναν, αίσιως παραβαί-
 νωται άλλοι νόμοι άποστολικοί και συνοδικοί. Ούσης δέ όλης είναι της νυντίας
 της Κυριακής τού Πάσχα, μέχρι της μοσεί την 12. πρώτης ώρας, καθήκον άποπληρο-
 και η αποδεικνώσιν τού καιρού της μοσείας. άκολουθεί, ότι δύναται εις τότε και
 να πενθη κανάς και να μοναίξη και άλλα σχήματα μοσανίας και πένθος να μετα-
 χειρισθη. Διότι η αποδεικνώσιν αυτή και μοσεία διά τού έξι λαφρού των
 άμαρτιών ημών γίνονται. Και ο καιρός ούτος ως εις λογίζονται με εναντιον των προ-
 κέρων ημερών. Όταν κατά τού έρως τού Βλασταριος άκολουθήσωμεν τού
 αριθμού της Κυριακής, εύρίσκομεν και εύχάς και τού έσπερινόν επόπεντηκωστής
 να γίνονται έσω εις τού έξ ώρας τού αριθμού της Κυριακής. Διατί η Κυριακή έρ-
 χίξει κατά τού Βλασταριν, όταν ο αριθμός της αποδεικνώσεως πληρωθη. άλλως αναφέ-
 ρει αυτές έναντι, εν οίς εύγράφει από την αποδεικνώσιν τού Σάββατου και Κυριακής
 και φαίνονται, ότι έντείνει τού όρια τού μεγάλου Σαββάτου εις την πρώτης ώρας της
 Κυριακής. Η Κυριακή όμολογημένης πρέπει να έχη τού καιρόν τέλειαν, καθώς έχου-
 σιν αυτόν όλα αι ημέραι. και καθώς εις την άνωθεν υποσημείωσιν λέγουσιν
οι στασίμοι έξηρηται τού καιρόν εις 24 ώρας, από 7. εις 7. ώρας, ώστε κατά
 βλασταριν η Κυριακή της 50^{ης} λήγει εις την πρώτην ώραν της δευτέρας. Ειδέ και
 θεωρήσωμεν την ανάστασιν τού κυριακού Σώματος εις την έντην ώραν της
 Κυριακής τού Πάσχα, η Κυριακή λήγει εις τού 6. ώρας ξημερινότητας δευτέρα.
 ού δέ άκολουθήσωμεν την άλλην τάξιν της υποσημείωσεως, όπου λέγει, ότι η
 Κυριακή αρχίξει από την έβδόμενν ώραν τού Σαββάτου, τότε άναρνώται
 κα προσβία και προνόμα της Κυριακής, τού περιέχοντα και μεγάλα μυστή-
 ρια. Διότι, κατά τού λόγου τού θείων εύαγγελίων, όπου
 ρόν της ανάστασεως τού κυριακού Σώματος, ακολουθεί να
 και καθ' ού καιρόν ην εις τού τού σωμα τού κυρίου. Κ
 μένει η σημασία τού καιρού της Κυριακής. Διατί εις τού αυτόν καιρόν, όπου
 ην εις τού τού σωμα τού κυρίου, ημεις άπεριόργως εορτάζομεν ανάστασιν.

Ειδέ περιεργώτερον ζητήσωμεν τόν καιρόν τῆς ἀναστάσεως τοῦ κυριακοῦ σώματος, εὐρίσκομεν τόν ἑσπερινόν τῆς 50ῆς καί τήν ἰουλισίαν εἰς τὰ ἑθρία καὶ ἀριθμὸς τῆς Κυριακῆς καί ἔσω τῆς Πεντηκοστῆς. Καί ὅσον θελήσωμεν νὰ παρασταλώσωμεν τόν καιρόν ἐκεῖνον, ὅπου ἡ θεία γραφή λέγει τὴν εὐαγγελίαν τοῦ Κυριακοῦ σώματος, ποσὲ δὲν θέλωμεν δυηθῆ καὶ ἀποφύγη τὸ ἄλλο ἄστοπον, θέτεροντες τόν καιρόν τῆς ταφῆς καὶ νεκρώσεως εἰς τόν καιρόν τῆς ἀναστάσεως. Ὡστε εἰ τῆς τοῦ Βλασφάρως πολυπραγμοσύνης· οὐδὲν ὑπὲρ συναίρεται. Καί ὁ μέγας Βασίλειος ἐξ ἠρώσεως ἀκριβῆς, ὅτι ὁ καιρός, ὅπου ἔλεγε καὶ εὐχὰς καὶ ἐμπηρόνευε τῶν κοιμημένων, εἶναι τῆς Κυριακῆς καὶ Πεντηκοστῆς, θεὰ μεγαλοφώνως. « Ἐξαιρέτως δὲ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ τῆς Πεντηκοστῆς. (εὐχὴ α΄). », Ὁ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἑσχάτῃ καὶ μεγάλῃ καὶ σωτηρίῳ ἡμέρᾳ τῆς Πεντηκοστῆς ἔσρη. . . . (εἶτα μετ' ὀλίγα) ὁ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ πανελευθέρῃ ἔσρη καὶ σωτηριώδει, ἰλασμοὺς μὲν ἰκεσίους ὑπὲρ τῶν κατεχομένων ἐν αἴδου καταξιώσας δέχεσθαι. (εὐχὴ ε΄) καὶ εἰς ἄλλους λόγους τῶν εὐχῶν, τὰ ἴδια λέγει. Ἰδού μαρτυρία ἀνακείρηται τοῦ Θεοῦ Πατρὸς. Ἐξω μόνου αὐθιγῆς τινὰς νὰ εἴπῃ, ὅτι ἄλλα ἔλεγε καὶ ἄλλα ἐπὶ, καὶ νὰ μεταθέσῃ καὶ σημαντικὰς φωνὰς τοῦ τῶν καιροῦ καὶ τῆς παρουσίας ἡμέρας, νὰ τὰς λάβῃ σημαντικὰς ἄλλου καὶ τῆς αὐριου ἡμέρας. Ὡστε δύναται νὰ εἴπῃ καὶ τὸ μέγαν Βασίλειον ὅτι δὲν ἐπισῶσε πῶς ἔλεγε καὶ εὐχὰς εἰς ἐπὶ ἴδιαν ἡμέραν, ἀλλ' εἰς τὴν αἰνόλουτον. Τῶτο δὲ ὅπου βλέπω εἰς τὸν οὐρανὸν βάμονα Παῦλον, τὸν νομοθέτην τῆς αἰωνίου ἀληθείας, δι' οὗ ἐλάλει ὁ Χριστὸς ἡ αὐτοαληθεῖα καὶ σοφία καὶ ὁ δημιουργὸς τοῦ παντός. Εἰς ἐκείνον ὅπου εἶδε καὶ πόρρω ὡς ἐν εὐαγγέλιον καὶ διὰ τῆς χαίριτος τοῦ ἁγίου Πνεύματος ὠδηγήθη εἰς πᾶσαν ἐπιγνώσιν τοῦτο λέγω, ὅτι διὰ τῆς ἡπτότητά του ὁ Χριστιανισμὸς καὶ ἀποδοθῆναι ἐκ τῆς τοῦ Χριστιανισμοῦ Παῦλος καὶ διὰ τοῦτο ἔκλινε γῆν εὐχόμενος εἰς τὰς ἡμέρας τῆς Πεντηκοστῆς, δὲν δύναμαι πῶς νὰ νοησῶ ἕνα παρόμοιον, εἰς τὸν τελειότατον ἄνδρα Παῦλον. Ποῖος ποτὲ ἤθελε στοχασθῆ ἡπτότητα τοῦ Χριστιανισμοῦ, εἰς καιρόν ὅπου τότε οἱ πιστεύσαντες ἐλάμβανον πνεῦμα ἅγιον καὶ ἐλάλιον γλώσσας καὶ προεφύτερον καὶ νὰ μὴν στοχασθῆ αὐτήν, ὅταν μαθῆς λέγει ὁ Θεὸς χρυσόστομος, ἔξέλειπον τὰ χαρίσματα τοῦ ἁγίου Πνεύματος; ἀπὸ ἡπτότητα καὶ ἁγνοίαν ὁ μέγας Παῦλος ἔκλινε γῆν καὶ ἡμέρας τῆς Πεντηκοστῆς; ὥστε δὲν εἶχεν αὐτὰς τὴν τελείαν γῆσιν τῶν θείων δογμάτων καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἡπτότης καὶ ἐσφαλμένον ὑπόδειγμα ἔδιδε καὶ εἰς τοὺς ἄλλους τὸν ἑαυτόν του. Τῶτο τὸ ἄστοπον, ποῦ διαβαίνει πολυπραγμονούμενον, ἀς κρῖνοντα εἰμῶμεν τοῦ Παύλου τὴν διδασκαλίαν μὲ ὅλον τὸ σέβασμα καὶ εἰς ἕνα ἄνδρα ὡσὰν αὐτόν, διὰ μέσου τοῦ ὁποῦ ἐλάλει σου οἱ λόγοι εἰμῶνται ὡς θεόπνευστοι. Καὶ ἐπομένως, ὁ μῦσος τῆς οὐρανόσφαιρας

ὡς ἂν ὁποῦ ὁ βίος τοῦ ἦτον σύμφωνα μετὰ λόγου, ἔχει καὶ τὰ ἔργα καὶ καμῶνα
κατὰ τὴν ἐρέσειαν τοῦ Θεοῦ. ὅταν δὲ αὐτὰ οὕτως ἔχουσιν ἀνακεντρίκτως, τότε ἡ
κλήσις αἰῶνον αἰώνων εὐφροσύνη καλλίστη καὶ θαύραστα καὶ τελειοτάτη νομο-
θεσία. Ἀλλ' ἐδῶ (θέλει μὰς εἰπῆ κυνά) ἡ ἠθικουμένη πρώτη Σύνοδος προσιάζει
ἀπὸ ἐναντίον, καὶ γὰρ κλήσις κυνάς γόνυ ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς Κυριακῆς καὶ τῆς Πεντηκο-
στῆς. Αὐτὸ λέγει ἐκείνος ὁποῦ δὲν γινώσκει τὴν αἰτίαν, διὰ τὴν ὁποῖαν ἡ αἴγια σύνο-
δος ἐπρόσβαζε αὐτῷ. Ἐγὼ πρῶτον θέλω φέρει μάρτυρα τὸν Παῦλον, ὅτι καὶ ἡ ἐβδό-
μη ἔχει τὴν αὐτὴν σημασίαν τῶν προσειων καὶ προνομίων τῆς Κυριακῆς καὶ ἀνο-
λόγητος τὰ αὐτὰ μυστήρια δεικνύει, γὰρ ὁποῖα δίδουσι τινὲς εἰς μόνον τὴν Κυριακὴν
καὶ τότε λέγω τὴν αἰτίαν ὁποῦ ἡ αἴγια σύνοδος ἐπρόσβαζε αὐτῷ. ὁ Θεὸς Παῦλος ἐν τῷ
γ'. καὶ δ' κεφ. τῆς πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολῆς αὐτοῦ. τὴν ἐβδόμη ἡμέραν, ἢ ἦσαν τὸ
Σάββατον, ἔλαβε τῶπον τῆς μελλούσης ζωῆς καὶ καταπαύσεως τοῦ λαοῦ τοῦ
Θεοῦ. Καὶ ὡς εἰς αὐτὴν τὴν ἡμέραν γράφει ὅτι εἰσέρχονται οἱ πιστοί. Καὶ τὸν και-
ρὸν ὅλον τῶν πιστουσάντων εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν. ὡς μίαν ἡμέραν ἔλαβε, καθὼς
καὶ ὁ Κύριος ὡμοίωσεν αὐτὸν ἐν τῷ κ'. κεφ. τοῦ κατὰ Ματθαίου εὐαγγελίου, ὁποῦ κα-
τὰ μίαν ἡμέραν ὡμοίωσε τὸν καιρὸν τῆς κλήσεως τῶν ἐθνῶν. Οὕτω καὶ ὁ Θεὸς Παῦ-
λος ἐρμηνεύει τινὰς ῥήτους τοῦ κε'. ψαλμοῦ, ὅ ὁποῖος ψαλμὸς φανερά γράφει τὴν βασι-
λείαν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τὴν ἐλευθερίαν τῶν πιστῶν καὶ ἀσφάλειαν καὶ ῥῆσιν τῆς σῴου-
μένης. Καὶ καιρὸν αἰῶνα καλῶ τὸ ἐβδόμητον εἰς τὸν καιρὸν εἰκένον. Καὶ τὰ ἔθνη γρά-
φει εἰς τὸν ψαλμὸν πῶς ἔρχονται εἰς τὰς ἀβλὰς τοῦ κυρίου καὶ προσκυνήσουσιν αὐτόν.
ὡς τὸν καιρὸν ὁποῦ ὁ Δαβὶδ προφητεύει, τὸν λέγει ὁ Θεὸς Παῦλος Σάββατον καὶ
ἐβδόμη καὶ τῶπον τῆς αἰκλιῶς καὶ ἀπεράντου καταπαύσεως καὶ τὸς ἐν τούτῳ
πίπτοντας, ὡς ἔξ ἐκείνης τῆς αἰκλιῶς καταπαύσεως γράφει πῶς πίπτοντων ἐν τῷ β'. κεφ.
τῆς αὐτῆς ἐπιστολῆς. Ἐν ᾧ τὸς ὅτι ἐν τῷ βίῳ μετὰ σώματος ὄντας, εἰς τὴν αἰὼν ἐπρο-
σαλήμι καὶ εἰς τὸ ὄραον ζιῶν καὶ τὴν πόλιν τοῦ ζῶντος Θεοῦ καὶ τὴν πανήγυριν τῶν
πρωτοτόκων τῶν ἐσθρανοῦς ἀποχεγαμμένων καὶ εἰς τὰ τελειωμένα πνεύματα τῶν
δικαίῳ γράφει, ὅτι προσῆλθον. Καὶ ἐν τῆς ταξίσεως ἐαυτῆς γράφει πῶς πίπτοντων ὅσοι
παραιτηθῶσι καὶ ἐξέλθωσι τῆς ἐσθραίας. Καὶ ὁ Θεολόγος Ἰωάννης ἐν τῷ κ'. κεφ.
ἀποστολ. εἰς τὴν πρώτην ἀνάστασιν λέγει. τὸς ἐν τῷ δευτέρῳ βίῳ μετὰ σώματος ὄντας
ἐστειβῆς. Καὶ ὅσοι εἶναι εἰς αὐτὴν τὴν ταξίσην τῆς πρώτης ἀναστάσεως, ὅσοι ἀξιοῦνται
καὶ τῆς μελλούσης. Ὅσοι δὲν εἶναι εἰς αὐτὴν τὴν ταξίσην, ὅσοι πάντες αἰκλιῶς εἶναι
τῆς ἀπολείας. Ὅσοι ἐμοὶ τὴν ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ καὶ
αἴριον πνεύματος καιρὸς εἶναι ὅλος αἰκλιῶς τῆς μελλούσης ζωῆς
γράφει δι' ἐφομάρτους Μεθόδιος λέγων, ὅτι ἡ ἐν νόμῳ παλαιᾷ ἐ-
σομῖα τοῦ καιροῦ ἐνδὲν χαίρει ἐξ ἐθνῶν ἐκκλησιαστικῆς καὶ διακαιῆς ἐξ ἐθνῶν
ἐκκλησιαστικῆς εἶναι αἰκλιῶς τοῦ μελλόντος. Οἰκτιρῶν δὲ καιρὸς ὅτις ὅλος εἶναι αἰκλιῶς

μέλλοντος, πῶς ἡμεῖς ἠθέλαμεν ξεχωρίσῃ αὐτόν καὶ ἄλλας ἡμέρας καὶ εἰπῶμεν ἐπὶ τοῦ κειομημένων, ἄλλας ἔτι καὶ ἀναστασίας, εἰς μακρὸν ὅπου βλέπομεν καὶ ἐπὶ ἐβδομῆν ἔτι καὶ τοῦ μέλλοντος καὶ τὰς ἕως τῆς πενημοσιῆς πάσαις ἡμέραις καὶ ὅλην τὴν 50^{ην} ἔτι καὶ τῆς μελλούσης ζωῆς, καὶ ὡς μίαν ἡμέραν αὐτὰς καὶ ἡμέρας ὅλας εἶπον οἱ θεοὶ πέντερες; ὅσους παρόμοια ζητεῖ καὶ συστήσῃ, ὁ τοιοῦτος ἀγνοῶν. εἰς ἀνωμαλίαις ἀσυμφώνους καὶ ἀλυσιτελεῖς αἰῶν ἐπιπέσει. Ἡ ἐκκλησία ἐπὶ τῆς κοινῆς ἀναστασίας ἔχει καὶ τὸ θαῦμα τῆς ἀναστασίας λαζάρου καὶ ἀναστασί-
μου τροπαρία εἰς ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἔχει, μετ' ὅλον ὁποῦ εἶται Σάββατον. Αὕτη πρὸ τῆς 50^{ης} ἕως τοῦ ἀριθμοῦ τοῦτου τοῦ μουσικιαίου, ὅσους εἶναι ἔτι καὶ τῆς μελλού-
σης ζωῆς καὶ ἐκείνῃ τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς κτίσεως, φαίλει μνημόσυνα πάντων τῶν εὐσεβῶς κοιμηθέντων. Αὕτη ἀδιάφορος ἐν Κυριακῇ τελεῖ καὶ μνημόσυνα τῶν ἀγ-
γέλων πᾶντων, ὁμοίως καὶ ἐν τῇ Σαββάτῳ τῆς τροφᾶτος. Οἱ δὲ σταγαὶ τῶν ἀγγέλων ἀπο-
στόλων προσάξουσι καὶ ἡγῶνται μνημόσυνα τῶν κειομημένων πιστῶν ἐξ ἐπισημῶ-
νους μαρτύρων καὶ μαρτυρίων ἐξαιρέσει δὲ καὶ ἡμῶν, ἂν τυχόν τὰς κυριακὰς
καίμεται τίθεται ἢ τελεσθῆ τοῦ μνημοσύνου. Τὰ τυπικὰ προσάξουσι, ὅτι τὰ τρίτα
καὶ ἕκτα τῶν κειομηθέντων πιστῶν καὶ φαίλωται καὶ Σάββατα τῆς Μεγάλης
Τεσσαρακοσιῆς, καὶ δὲ τεσσαρακοσιὰ ἀπεριέρχως γράφουσι καὶ ἡγῶνται, ἔσαν
θυσίαι τῶν ἡμερῶν πληρωθῆ καὶ δὲ ἐξαιρέσει τὴν ἐβδομάδα τοῦ πάσχα.
Ὅμοίως μετ' ὅσον ἡμεῖς ἀνέστη καὶ ἀναστῆναι χριστὸς θεασάμενος καὶ μετ' ἄλλα ἀ-
ναστασία τροπαρία, συμψάλλει καὶ κατακτικὰ καὶ μαρτυρικὰ καὶ νε-
κρώσιμα. εἰς τὴν ἰδίαν Κυριακῇ ὅπου καίμεται τὴν ἀνάμνησιν τῆς ἀναστασίας
καίμεται ὁμοίως καὶ τῆς σταυρώσεως, καθὼς καὶ σταυρώσιμα τροπαρία καὶ ὁ
σταυροαναστασιμὸς καὶ ἡμῶν μαρτυρεῖ μάλιστα εἶναι ἐνός ποιητοῦ πότημα καὶ
ἐπὶ ἓνα καὶ ἄλλο. εἰς τὸν μακρὸν τῶν διωγμῶν πρὸ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, κατὰ τὸν
ἀγγέλου Ἰουσαίου, ἐγίνοντο αἰσινάξαι πάντοτε ἐν Κυριακῇ, καὶ ἀκολούθως τότε ἐτέλων
καὶ τὰ μνημόσυνα τῶν τελευτησάντων. οἱ εἰς τὰς οὐκ αἰσινάξαι, μίνας τὰς κυρια-
κὰς εὐανάξαιτο. ὅθεν ἂν καὶ αὐτοὶ ἐτέλων μνημόσυνα ἀπολουθῆ. τότε ὅπου
εὐανάξαιτο ὅλοι, καὶ τὰ εἰκαμῆσαν. ὅσους ἐρευνῶσι καθὼς, μέλλει καὶ εὐρῆ τὴν
ἐκκλησίαν εἰς ὅλας τὰς ἑσπέραις καὶ ἱεράς τελετάς, καὶ προσφέρῃ ἡγῶνται τὰ
τρία ταῦτα. Δοξολογίαν πρὸς θεόν, δέσπον ὑπὲρ τῶν ἀμαρτιῶν τῶν πιστῶν, καὶ εὐχὴν,
ἡ γων ὑπόσχεσιν καὶ ζήσασιν εἰς τὸ ἕξῃς εὐσεβῶς καὶ ἄλλα παράμοια· αὐτὰ εἰπά-
σαν τελεσθῆ καὶ εὐρεῖν ἔχει. ὥστε χαρὰν καὶ πένθος καὶ ἔχει μεμνημένα. διό-
τι ἂν δὲν εἶχεν αὐτὰ μετ' ὅμοιον τρόπον, δὲν ἠθέλων ἔχει εἰς τὰς ἡμέρας τῆς
Πεντημοσιῆς ποσειάν καὶ ζηροφαγίαν, καθὼς εἰς τὴν αἰολ-
τῶν λέγουσι σεβασμιοὶ ἐξηγηταί. Ὅμοίως ἔπρεπεν ἢ κυρ-
μοσιῆς καὶ ἐξαιρούνται καὶ καὶ ἔχουσι κάποιον σημεῖον εὐφρο-
πριστότερον. ἀδιάφορα ὅμοια ἢ ἐκκλησία ἐσοχάσθη καὶ παρόμοια. το δὲ

Σάββατον. δὲ ἔχει μόνον ἀφιερωμένον εἰς τοὺς νεκοιμημένους, ἀλλ' εἰς τοὺς ἀγίους πε-
 ραί, καὶ οὗτοι φαίνεται ἀπὸ τὰ τροπάρια ὅπου ἀναγγέλλει εἰς τὴν αὐτὴν ἢ ἡμέραν. Κα-
 θὲς δὲ τοὺς ἀγίους ὅλους ἔχει ἐν τῷ Σαββάτῳ καὶ ἐκτελεῖ καὶ τὰς Κυριακὰς τὴν
 μνήμην εἰς ἐκδόσιν αὐτῶν, ὅταν εὖχη. Τοιοῦτοτρόπος καὶ τῶν νεκοιμημένων πι-
 στῶν δύναται καὶ ἐκτελεῖ ἀπαρεμποδίσως μνημόσυνα. Δίδει ὅλοι ἡγιασμένοι εἶναι
 εἰς αὐτοὺς ὅπου ἠξιώθησαν τῆς υἱοθεσίας καὶ χάριτες τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἕνα σῶμα τοῦ
 σου χριστοῦ εἶναι πάντες, καὶ μίαν μυστέρα καὶ πόλιν ἔχουσιν ἐπίσης ἅπαντες οἱ
 εὐσεβεῖς. Ὡστε δὲν λέγει ὁ ἱεὺς Βλάσιαν καλῶς, φρονῶν ἵνα μὴ γίνονται ἐν Κυριακῇ
 μνημόσυνα καὶ λέγων τὸ Σάββατον τύπον νεκρώσεως καὶ πτώσεως μόνον. Διότι
 οὐσίως τὸ Σάββατον ἔχει μόνον αὐτὴν τὴν σημασίαν ὡς τὴν ἴδιον γινώρισμα τερφῆς
 καὶ νεκρώσεως καὶ πτώσεως καὶ ἡ Κυριακὴ ἔχει μόνον τὸν τύπον τῆς μελλού-
 σης ζωῆς, δὲν πρέπει μήτε τὸ Σάββατον καὶ ἔχη κανένα ἀπὸ τὰ γνωρίσματα τῆς Κυ-
 ριακῆς, μήτε ἡ Κυριακὴ κανένα ἀπὸ τὰ γνωρίσματα τοῦ Σαββάτου, ἀμὴν ἵνα ἐν-
 ρῶνται ἀμικτα. Διὰ τὸ ἔχουσιν αὐτὰς τὰς εἰκόνας ἀμικτα. Οἱ σεβάσμιοι ἔξηρηται
 ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ καὶ ὑποσημειώσιν τοῦ ν' ἀποστολικοῦ Κανόνος διὰ πολλῶν μαρτυριῶν
 ἀπέδειξαν, ὅτι οὐ ἐν τῷ ἀγίῳ βαπτίσματι ἀναδύσεις καὶ καταδύσεις, γίνονται,
 εἰς τύπον καὶ ὁμοίωσιν τῆς τερφῆς καὶ τοῦ θανάτου καὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου,
 καὶ οὐ καὶ ἄλλα μυστήρια. Ὡστε αὐτὸ μυστήριον τοῦ βαπτίσματος γίνονται ἐν τῷ
 μεγάλῳ Σαββάτῳ (ὡς ἐκεῖ ἠρμήνευσαν) διὰ τὸ διῆξαι καὶ πραγματικῶς ὁ βαπτιζόμε-
 νος, ὅτι σὺθάπτεται διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς χριστῶν, αὐτὰς ἀποστάντας ἐκ τῆς κολυμβῆ-
 θρας ἐν ἡμέραν τοῦ Σαββάτου ἔδειξεν ἐν αὐτῇ τὴν ἀνάστασιν. Καὶ πάλιν ἐν τῇ
 Κυριακῇ βαπτισθῆ, ἔδειξεν ἐν αὐτῇ τὴν πύσιν καὶ τὸν θάνατον, τὰ ὅποια εἶναι τὰ
 Σαββάτου γνωρίσματα. Ἡ αἰμαίνωνος θυσία ἔχει ἀνάμνησιν τοῦ θανάτου τοῦ
Κυρίου καὶ τῆς ἀναστάσεως καὶ ἀναλήφως εἰς κἀκεῖ καὶ ὅπου γίνονται καὶ
εἰς αὐτὴν μνημονεύονται πάντες οἱ εὐσεβεῖς ζῶντες καὶ τεθνηότες. Ὡστε ἀδια-
 φόρως ἔχει ἡ ἐκκλησία τὸν καὶ τὸν μνημόσυνον καὶ τοὺς εἰς τὴν μελλούσῃ
 ζωῇ, εὐρίσκομεν καὶ τῆς παρούσης. Καὶ εἰς πολλὰ μέρη λέγουσιν ἡμεῖς τὰς
 μεγάλου Σαββάτου τῆς Κυριακῆς ἐν ἡμεῖς. (Πηδᾶγιον, ἐκδόσις Λευψία, 1800, σ.
 95-101)

Παράρτημα.

Ξα Ο εἰς τῆ ὑποσημ. τοῦ κ' τῆς Α', καὶ καὶ ὑποσημειώσεις τοῦ νβ' καὶ πθ' τῆς ε' καὶ
 καὶ τοῦ γα' τοῦ μεγάλου Βασιλείου ὑποσημειώσεις τὰ εἰς τὰς ὑποθέσεις ἐκείνας
 εἴρηνεν ἄλλοθεν καὶ σημεῖωση συντόμως καὶ τὰ ἀκόλουθα, εἰς τὸν ἔχρηπῶς φιλευσεβῆς
 ἀναγκῶσεν πρόχειρον αἰτίαν καὶ ἐρευνησὴ ἐκείνα, ὅπου οἱ σεβάσμιοι ἔζητητα ἀφῆσαν
 καθὼς ἀπεριέργως οἱ παλαῖοι ἔζητητα τῶν θείων κανόνων ἔγραψαν αἰετὰ. Α' ὁ ἱεὺς
Βλαστάρις λανθάνει καὶ ἐναντιοῦται καὶ ἀντιφάσκει αἰετὰ εἰς ἐκείνα ὅ-
 που σημεῖωσται ἐν τῆ ὑποσημειώσει τοῦ Ξθ' ἀποστολικῶ, μὲ ἐκείνα ὅπου σημει-
 οῦσται ἐν τῆ ὑποσημ. τοῦ κ' τῆς α' καὶ τοῦ γ' τῆς ε'. Διότι ἀπὸς ὁ καιρὸς ἐκείνης
 λήγει εἰς τὴν α' ὥραν τῆς Κυριακῆς τοῦ Πάσχα, ἢ Ν' πληροῦται εἰς τὴν α' ὥραν τῆς
 β' τοῦ ἀγίου πνεύματος. Καὶ κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ἡμέρας, ὅπου γράφει ἐν τῆ γ' τῆς ε', ἢ
 Ν' λήγει εἰς τὴν ε' ὥραν τῆς νυκτὸς τῆς Κυριακῆς. ἢ γον ἐπιφωσκουσὸς β'. ὡσεὶ ἡ τε-
 λευτὴ τῆς γουκλισίας καὶ τῶν μητροσύνην ἐγένετο καὶ γίνεται ἔω τοῦ καιροῦ
 τῆς Ν' κατὰ τὸν μέγαν Βασιλεῖον, ἐν τῆ παντελείῳ ἡμέρα τῆς Ν', εἶδε καὶ ὑποθέ-
 σμεν ἐκείνα, ὅπου λέγει ἐν τῆ ὑποσημ. τοῦ κ' τῆς α', εὐρίσκονται ἐπιθεμελίω
 αἰετὰ ἐστραμμένα. κατὰ πρῶτον ἐκείνα ὅπου εἶπεν ἐν τῆ ὑποσημ. τοῦ Ξθ' ἀποστολ.
 καὶ β' ἀκόλουθῆ καὶ σοχασθῆμεν τὸν καιρὸν, ὅπου ἦν ἐν τῆ κατὰ τὸ σῶμα τοῦ
 Κυρίου, καιρὸν ἀναστάσιος. Ὅπερ αἰετὸν καὶ ἐναντιὸν εἰς καὶ ἑτέρα εὐαγγέλια
 καὶ καὶ ἀποστολικὰς διαταγὰς καὶ τὸ α' κανὸνα Διονυσίου καὶ πθ' τῆς ε' καὶ εἰς
 τοὺς εὐποὺς καὶ τὴν παράδοσιν τῆς ἐκκλησίας, τὰ ὅποια συμφέροντες θέλουσι τὸν και-
 ρὸν τῆς ἀναστάσιος εἰς τὴν ε' ἢ ε' ὥραν τῆς νυκτὸς τοῦ Σαββάτου ἐπιφωσκουσὸς Κυ-
 ριακῆς. Ὅτι ὁ Βλαστάρις εἰς τὴν ἐν τῆ Ξθ' ἀποστολικῆ ὑποσημειώσει, ἐν τῆ σημεῖω
 τὴν γλαφορὰν ἀποδεκάτων, λανθάνεται καὶ εἰρήμει 36 ὥρας τὸν καιρὸν τοῦ με-
 γάλου Σαββάτου. Διότι εἴησι μίαν φοράν τὸ Σάββατον ἀποδεκάτων 10 ἡμε-
 ρῶν. Καὶ β' προστίθησι ἄλλως 12 ὥρας τοῦ Σαββάτου εἰς ἀποδεκάτων τῶν πάντε ἡ-
 μερῶν. Καὶ τοιοῦτοτρόπως εὐρίσκονται καὶ κατὰ τοῦτο ἀτελής καὶ ἀδεκάσιος ὁ
 καιρὸς. Ἐν τῶν αἰνωφελῶν καὶ ἀουσιάνων ἀριθμῶν τούτων τοῦ Βλαστάριος ἔλα-
 βε τὰς ἀφορμὰς ὁ μακαρίτης Νεόφυτος καὶ συσχῆσεν ἐπὶ τῶν μητροσύνην ἢ
 κολλῶν λεγόμενοι δόγμα. τὸ ὅποιον ἀπὸ τὰς ἀσυμφώνων αὐτῶν ἐρεῖς γινώσκων
 τοῦ Βλαστάριος ἀνατρέπεται μᾶλλον παρά ὅπου συσταίνονται. β', εἰς τῆ ὑποσημ
 τοῦ κ', τῆς α', σημεῖωσται, ὅτι τὸ Σάββατον εἶναι τὸ πῶσιος, νεκρώσιος
 καὶ παραπάσιος καὶ διὰ τοῦτο εἰς αὐτὸ τελοῦσται καὶ μητροσύνη τῶν ἐν τῶ
 φοῖς κειμένων καὶ αἱ μνημόσιναι κοινῶς λεγόμεναι ἐν τῆ ε' ὥρα τῆς παρασκευῆς
 σχολάζουσιν, ἐπειδὴ εἶναι ἐργασία. εἰς αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν βλέπω καὶ ἀνατρέπομαι
 τὰ ἀκόλουθα. α', αἰετὸς ὡς ἐργασία ἐμποδίσθησαν αἱ με-
 ἐναντιοῦται προφανῶς εἰς οὕτω λέγοντες εἰς τὸν κθ' κανὸνα
 ὅπου προστάζει καὶ μὴ σχολάζουσιν οἱ χριστιανοὶ ἰουδαϊκῶς, ὁ
 κανὸνας ἐμποδίσθησιν καὶ μὴ συνεαρτάζωσι καὶ συσχολάζουσιν οἱ χριστιανοὶ
 τοὺς ἰουδαίους. β', τὸν καιρὸν ὅπου ἡθεῖα γραφὴ διορίζει τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ τέλος

τῆς ἡμέρας, ἀπό α' ὥρας μέχρι β', ὡς φαίνεται ἐν τῷ κ' κεφ. Ματθαίου καὶ ἐν τῷ ια' κεφάλαιον
 καὶ εἰς ἄλλα μέρη. ἐπὶ ὅποιαν τάξιν καὶ ἢ ἐκκλησία τηρεῖ εἰς τὰς ἡμερικὰς ἀπο-
 λουθίας καὶ ὁ ἀλεξανδ. Θεόφιλος, ἐν τῷ α' κεφάλαιον καὶ ὁ Ἀθησαυτικὸς εἰς τὰ ἐπιτίμια, ἡ-
 νόμισαι καὶ ὥρας εἰς τὸν φαινόμενον φυσικὸν καιρὸν. Μετανοιαὶ γίνονται καὶ
 ἐν τῇ ἐνάτῃ ὥρᾳ καὶ εἰς τὰ μετα' ἐν τῇ λεγόμενα τυπικά καὶ ἐν τῷ ἑσπερινῷ εἰς
 τὴν προηγουμένην. Πῶς οἱ μεταφέροντες τὴν τάξιν τῶν ἀκολουθιῶν ἀσεβαστοὶ
 καὶ παρανομοῦσι, ὅρα εἰς τὴν ἔκθεσιν. τοῦ κ' κεφ. α' καὶ τοῦ β' κεφ. 5' καὶ τοῦ
 γ' κεφ. ἐν λαοδικείᾳ. Λοιπὸν ἂν οἱ τὸν καιρὸν καὶ τὴν τάξιν τῶν ἀκολουθιῶν,
 μεταφέροντες ἀσεβαστοὶ καὶ παρανομοῦσι καὶ ψεύδονται λέγοντες ἐν πρῶ-
 τῷ ἱλαρόν καὶ καταξίωσον, Κύριε, ἐν τῇ ἑσπέρᾳ ταύτῃ καὶ πληρώσωμεν τὴν ἑσπερι-
 νὴν δεῖπνον καὶ ἄλλα πλείστα, πῶς οἱ λέγοντες τὴν παῦσον τῶν μετανοιωτῶν ἐν τῆς ὥρα δὲν
 σὺν παρανομοῦσι καὶ ἀσεβαστοῖσι καὶ ἀσεβαστοῦσι; ἔτι κατὰ τὴν ἡμέραν σα-
 ρασθῆ ἔπιν καταπαύσεως τὸ Σάββατον, καθ' ὅτι ἦν ἐν τῷ καιρῷ τοῦ Σώματος τοῦ Κυ-
 ρίου, ἢ καθὼς ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἐν τῷ δ' κεφ. τῆς πρῆς ἑβραίουσ ἐξέβαλε καὶ οἱ
 θεῶσι πατέρες ἐρμηνεύουσι τὸ Σάββατον ἐν τῇ αὐτῇ ὑποθέσει, ἔπιν εὐκρινῶς, ὅπου
 ὁ Μέγας Βασίλειος λέγει τὴν Κυριακὴν καὶ Πεντηκοστὴν; εἰμὲν κατὰ τὰ α', δὴλον
 ὅτι ὡς νεκρώσεως καὶ πύσεως εὐκρινῶς τὸ Σάββατον, πρέπει νὰ γίνονται μετανοιαὶ
 εἰς κατὰ τὸ β', ὡς τῆς μελλούσης αἰωνίου ζωῆς εὐκρινῶς τὸ Σάββατον, δὲν πρέπει νὰ
 γίνονται, καθὼς καὶ τὴν Κυριακὴν δὲν γίνονται. ὡστε ἂν διὰ τοῦτο οἱ πατέρες οὐ
 ἐμπόδισαν καὶ μετανοίας, ἀρα θέλουσι νὰ ἰσοδυναμῆ ὁ καιρὸς τοῦ Σαββάτου
 αἰωνίου Κυριακῆς καὶ ἴσως αὐτὸ εἶναι τὸ αἴτιον, ὅπου ἡ ἐκκλησία σὺν ὁδοῦ ἐν τῷ γ' κεφ.
 νι ἔλαβε τὸν καιρὸν τῆς Κυριακῆς μεμεγμένον καὶ σχεδὸν περισσότερον ἀπὸ τὸ Σα-
 ββατον, παρὰ ἀπὸ τὴν Κυριακὴν. Διότι κατὰ τὴν ἡρωικὴν θεῖαν διάταξιν καὶ κατὰ
 τὸ ἱερὸν εὐαγγέλιον, ὁ καιρὸς τοῦ Σαββάτου ἀρχεται ἀπὸ ἀνατολῆς ἡλίου ἐν πρῶτῃ, μέ-
 χρις ἀνατολῆς ἡλίου ἐν ἑκτῇ πρωΐᾳ εἰς διάστημα 24 ὥρῶν. Καὶ τοιοῦτοτρόπως
 δύναμεθα νὰ ἐνοήσωμεν α' ἡμέραν. εἶδε ὡς ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τοῦ γ' κεφ. Βασιλείου
 φέρεται, ὅτι ὁ Μωϋσῆς ἀφ' ἑσπέρας ἀρχίζει τὸν καιρὸν, τοῦτο εἶναι ψευδίστατον.
 Διότι ἂν ἔμην ἡ πρώτη ἀρχὴ ἀφ' ἑσπέρας, εἰς τὴν ἀρχὴν ἀρχὴ δὲν δύναται νὰ γέ-
 νῃ καὶ τοιοῦτοτρόπως α' ἡμέρα δὲν εἶναι δυνατὰ νὰ νοηθῆ. τὸ ψεῦδος τοῦτο ἔ-
 λέγει ὁ ἴδιος προφήτης, ὅστις ξεχωρίζει τὸ φῶς ἀπὸ τὸ σκότος καὶ προέβησεν
 ἐπὶ ἡμέραν ἀπὸ τὴν νύκτα καὶ καθὼς διὰ τοῦ ἐγένετο ἑσπέρας, ἐδήλωσε τὴν
 ἡμέραν, οὕτω διὰ τοῦ ἐγένετο πρῶτῃ, τὴν νύκτα. γ', αὐτὰ ἐσημειώθησαν συντόμως
 καθὼς προεῖπον, ὡς μία μικρὰ ἀφορμὴ πρὸς τοὺς ἀκριβοῦς τῶν μικρῶν τούτων καὶ λε-
 πτῶν ζητημάτων ἐξετασίας, διὰ νὰ ἔχῃσι καὶ ἀφορμὰς νὰ ἐρευνηθῶσιν αὐτὰ ἀ-
 σφαλέστερα. εἶδε καὶ φανῶσιν ἀνεὶ καὶ ἐκλήρα, ζητῶ δὲ ἀπὸ τῶν ἀποστόλων καὶ
 ἱερῶν ἀπὸ τῶν σβασιμῶν μοι ἐρμηνεύσατε τῶν ἱερῶν κατὰ
 θεωρητὰς καὶ ἐλπίζω νὰ ἐπιτύχω. Διότι πρὸς πλείονα τῆς ἀ-
 εἰσημείωσα αὐτὰ καὶ ὄχι διὰ κατὰ ἄλλο αἴτιον. Ἰδοὺ
 βαπτισμὸν μαρτυροῦν καὶ τοῦ θεοῦ χρυσοστόμου, "τίς οὖν ἐστὶν ἄλλη παράπανος; ἀλλ'

ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, ἧς εἰκὼν καὶ τύπος ἐστὶ τὸ Σάββατον. (Κορινθ. 5' τοῦ δ' κεφ. πρὸς Ἑβραίους).

Οἰκουμένης ἐν τῇ αὐτῇ ὑποθέσει. « Τρεῖς καταπαύσεις εἰσὶ, μία τὸ Σάββατον, ἐν ᾗ καταπαύσεν ὁ Θεὸς ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ. Δευτέρα, ἡ ἐπιγγελμένη τῆς Παλαιστίνης γῆ. Τρίτη, ἡ ὄψις καὶ αἰληθής, ἧς τύπος ἦσαν αἱ εἰρημίαι δύο, ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, ἐνθα ἀπέδρα πᾶσα λύπη καὶ ὀδύνη καὶ στεναγμός. Ταῦτα αὐτά καὶ ὁ Θεοφύλακτος ἐν τῇ αὐτῇ ὑποθέσει: « Τίς οὖν ἐστὶν ἄλλη καταπαύσις; ἢ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, ἧς εἰκὼν ἐστὶ τὸ Σάββατον καὶ ἡ τυπικῶς γενομένη εἰς τὴν Παλαιστίνην εἰσοδος τῶν τέκνων τῆς ἀποστασίας γενεᾶς. Καὶ ὁ Ἰωάννης Ἐχαιῶν ἐν τῷ α' Σαββάτῳ τῶν Ἰησοφικῶν ῥημάτων λέγει τῆς ἀναστάσεως τὸ Σάββατον τοῦτο. Ἐν τῇ γ' καὶ ἐφθ' « Ἰδοὺ τὴν ἡμέραν τοῦ υἱοῦ σου, παθῶν ὁ χριστιανικὸς λαός, εἰς τὸν ταύτης δεσποινῆ, τῶν προεορτάζουσι. Αἰνοῦνται σήμερον καὶ πρόθυρα τῆς χάριτος καὶ ἡ καταπαύσις τῆν αὐτῇ προεικονίζετο τὴν ἀναστάσιμον. Ἐδὲ θείως Χρυσόστομος ἐν τῇ δ' ὁμιλ. τῆς πρὸς Ἑβραίους, ὡς ἀσθενῶς λέγει τὸς θρηνησάσασα τὸς τελευτήσαντας. Τὴν δὲ τελευτὴν τοῦ μνημοσύνου τοῦ τελευτήσαντος ῥημάτων καὶ ἀνάμνησιν ἀναστάσεως λέγει. Ὅρα καὶ αἱ εἰς τὸ Σάββατον τοῦτα ζῶντος λεγόμενα. Καὶ τὸς ἐρμηνεύοντες τὴν γῆν τῆς ἐπιγγελίας τίνες εἰκὼν ἦσαν καὶ εὐρίσκουσιν, ὅτι ἐκεῖνα ὅπου εἶπεν ὁ θείος Βασιλεὺς ἐν τῷ γα' κανόνι, ὅτι εἰκονίζουσι τὸν μέλλοντα αἰῶνα, καὶ ἴδια λέγουσιν ἄλλοι πατέρες, ὅτι εἰκονίζουσι τὸ Σάββατον. ἀνάμνησιν καὶ τὰ εἰς τὴν ὑποσημείωσιν τῶν προειρημένων κανόνων σημειωθέντα ὀλίγον ἐπισημάνω καὶ μέλλεις να βεβαιωθῆσιν μακάριον καὶ ἀσούστατον καὶ ἀνώφελές τὸ περὶ τῶν μνημοσύνων κινήσῃ τῆς ἡμε

Παράμυθος

Ο εν τῇ ὑποσημ. τοῦ κ'. τῆς Α', καὶ ταῖς ὑποσημειώσεσι
 τοῦ νβ'. καὶ πθ'. τῆς στ'. καὶ τοῦ γα'. τοῦ μεγάλου Βασιλείου ὑπο-
 σημειώσας τινὰ εἰς τὰς ὑποθέσεις ἐκεῖνας, ἔκρινεν εὐλογητάση-
 μειώση συντόμως καὶ τὰ ἀκόλουθα, εἰς τὸν ἀέχρη πᾶς φιλευσεβῆς
 ἀναγνώστης πρόχειρον αἰτίαν νὰ ἐρευνηθῇ ἐκεῖνα, ὅπου οἱ σεβά-
 σμιοι ἔζητηταὶ ἀφῆσαν καθὼς ἀπεριέργως οἱ παλαιοὶ ἔζητηταὶ
 τῶν θείων κειμένων ἔγραψαν αὐτά. Α'. ὁ ἱερός Βλάσταρις λανθά-
 νει καὶ ἐναντιοῦται καὶ ἀντιφάσκει εἰς τὸ εἰς ἐκεῖνα
 ὅπου σημειοῦνται ἐν τῇ ὑποσημειώσει τοῦ Ξθ'. ὁποσοῦν
 με ἐκεῖνα ὅπου σημειοῦνται ἐν τῇ ὑποσημ. τοῦ κ'. τῆς Α'.
 καὶ τοῦ γ. τῆς στ'. Διότι ἀήσως ὁ καιρὸς τῆς Η'. λέγει εἰς τὴν
 α'. ὥραν τῆς Κυριακῆς τοῦ Πάσχα, ἡ Ν'. πληροῦται εἰς τὴν α'.
 ὥραν τῆς ε'. τοῦ ἀγίου Πνεύματος. Καὶ κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ἡ-
 μέρας ὅπου γράφει ἐν τῷ γ. τῆς στ'. ἡ Ν'. λέγει εἰς τὴν στ'. ὥραν
 εἰς νυκτὸς τῆς κυριακῆς. ἤχου εἰρηφωσούσης. β'. ὡσεὶ ἡ τε-
 λευὴ τῆς μοναχισίας, καὶ τῶν μημεσίτων, ἐγένετο καὶ γίνεσθαι
 ἕσω τοῦ καιροῦ τῆς Η'. κατὰ τὸν μέγαν Βασιλεῖον, ἐν τῇ πεμ-
 τετῇ ἡμέρᾳ τῆς Η'. εἰδὲν καὶ ὑποθέσωμεν ἐκεῖνα ὅπου λέγει
 ἐν τῇ ὑποσημ. τοῦ κ'. τῆς α'. εὐρίσκονται ἐν θεμελίῳ ἀνα-
 τετρακίμενα κατὰ πρῶτον ἐκεῖνα ὅπου εἶπεν ἐν τῇ ὑποσημ.
 τοῦ Ξθ'. ὁποσοῦν καὶ β'. ἀκολουθεῖ νὰ στοχασθῶμεν τὸν
 καιρὸν ὅπου ἦν ἐν τῷ τέρῳ τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου καιρὸν ἀναστα-
 σίως. ὅπως ἀπονηταὶ ἐναντιὸν εἰς τὰ ἱερά εἰς
 τὰς ἀποστολικὰς διαταγὰς καὶ τὸν α'. κατὰ
 καὶ πθ'. τῆς στ'. καὶ εἰς τοὺς ἔπους καὶ τὴν π-
 ἐκκλησίαν, τὰ ὅποια συμφώνως θέλουσι τὸν καιρὸν τῆς ἀνα-

νασιάσεως εἰς τὴν σ'. 3. ὥραν τῆς νυκτός τοῦ Σαββάτου ἐπιφω-
 σκούσης Κυριακῆς. Ἐπιὸ Βλασφαμίας εἰς τὴν ἐν τῷ Ξθ'. ἑποσοτικ-
 ῆ υποσημείωσιν, ἐν ᾧ σημειοῖ τὴν γλαφυράν ἀποδεκτικὴν λευθά-
 νεται καὶ ἀριθμῆ 36. ὥρας τὸν καιρὸν τοῦ μεγάλου Σαββάτου. Δι-
 τι εἴθησι μίαν φοράν τὸ Σάββατον ἀποδεκτικῶν 10. ἡμερῶν.
 Καὶ β'. προστίθησι ἄλλας 12 ὥρας τοῦ Σαββάτου εἰς ἀποδεκτικῶν
 τῶν πέντε ἡμερῶν. Καὶ τοιοῦτοτρόπως εὑρίσκεται καὶ μετὰ τοῦ
 α' ατέλης καὶ ἀδεκτικῶν οὐαιρός. Ἐν τῶν ἀνωφελῶν καὶ τῶν
 ἀσυστάτων ἀριθμῶν τούτων τοῦ Βλασφάρως ἔλαβε τὰς ἀφορ-
 μὰς ὁ μακαρίτης Νεόφυτος νόσουσῆσῃ τὸ περὶ τῶν μηνιμα-
 σίνων, ἢ κωλύθων λεγόμενον ὄδημα. Τὸ ὁποῖον ἀπο τὰς ἀσυμφωνίας
 αὐτὰς εἶναι γνώμας τοῦ Βλασφάρως, ἀνατρέπεται μᾶλλον, παρά
 ὁποῦ σουσαίνεται. Β'. ἐν τῇ ὑποσημ. τοῦ κ'. τῆς Α'. σημειοῦται, ὅτι
 τὸ Σάββατον εἶναι τύπος πτώσεως, νεκρώσεως, καὶ καταπτώ-
 σεως, καὶ διὰ τοῦτο εἰς αὐτὸ τελοῦνται τὰ μηνιόσυνος τῶν ἐν τα-
 φοῖς κειμένων, καὶ αἱ μετανοοῖαι κοινῶς λεγόμεναι, ἐν τῇ σ'. ὥρα
 τῆς Παρασκευῆς σχολάζουσιν, ἐπειδὴ εἶναι ἐργασία. Εἰς αὐτῇ τῇ
 ὑπόθεσιν βλέπω καὶ ἀνατρέπονται τὰ ἀκόλουθα. Α' ἀνίσως ὡς
 ἐργασία ἐμποδίσθησαν αἱ μετανοοῖαι τὸ Σάββατον, ἐναντι-
 οῦνται προφανῶς οἱ οὕτω λέγοντες εἰς τὸ Κθ'. Κανόνας τῆς ἐν
 Λαοδικείᾳ, ὅστις προστάζει καὶ μὴ σχολάζουσιν οἱ Χριστιανοὶ
 Ἰουδαϊκῶς, ὁμοίως καὶ εἰς ἄλλους κανόνας ἐμποδίζοντας καὶ μὴ
 συνεορτάζουσι καὶ συσχολάζουσιν οἱ Χριστιανοὶ τοῖς Ἰουδαίοις. Β'.
 τὸν καιρὸν ὁποῦ ἡ θεία γραφή διορίζει τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ τέλος
 τῆς ἡμέρας, ἀπὸ α'. ὥρας μέχρι β'. ὡς φαίνεται εἰς τὸ κ'. κεφ. Ματ-
 θαίου, καὶ εἰς τὸ κα. ἰωάννου, καὶ εἰς ἄλλα μέρη.
 Ἔτι καὶ ἡ ἐκκλησία ἐπιρεῖ εἰς τὰς καθ' ἡμέρας
 ὁ Ἀλέξανδρ. Θεόφιλος, ἐν τῷ α'. κανόνι καὶ ἐπιστευσῆς εἰς τα

ἐπιτίμα, γινώσκουσι καὶ ὄρα εἰς τὸν φαινόμενον φυσικὸν αὐτομα-
 ρόν. Μετάνοια γίνεται καὶ ἐν τῇ ἐνάτῃ ὄρα, καὶ εἰς τὰ μετὰ τὴν
 θ'. λεγόμενα τυπικά, καὶ ἐν τῷ ἑσπερινῷ εἰς τὴν προηγουμένην. Πῶς
 οἱ μεταφέροντες τὴν τάξιν τῶν ἀκολουθιῶν ἀτακτοῦσι καὶ παρα-
 νομοῦσι, ὄρα εἰς τὴν ὑπόθεσιν. τοῦ κ. τῆς Α'. καὶ τοῦ νβ'. τῆς σς'. καὶ
 τοῦ με'. τῆς ἐν λαοδικείᾳ. λοιπὸν ἀν' οἷ τοὺς αὐτομαρῶν καὶ τὴν τάξιν τῶν
 ἀκολουθιῶν μεταφέροντες ἀτακτοῦσι καὶ παρανομοῦσι καὶ ψεύδον-
 ται, λέγοντες τῷ πρώτῳ, φῶς ἡλαρόν, καὶ καταξίωσον Κύριε ἐν τῇ ἑσπέρα
 ταύτῃ καὶ πληρώσωμεν τὴν ἑσπερινὴν δέησιν, καὶ ἄλλα πλεῖστα,
 πῶς οἱ λέγοντες τὴν παῦσον τῶν μετανοιῶν ἐν τῇ σς'. ὄρα δὲν συμπαρονο-
 μοῦσι καὶ οὐκ ἀτακτοῦσι καὶ οὐκ ἀτακτοῦσιν; εἰ κατὰ τὴν ἠθέλα-
 μεν σοχασθῆ τυπὸν κατὰ σαββατοῦς τὸ Σάββατον, καὶ ὅτι τὴν
 ἐν τῷ σώματι τοῦ Κυρίου, ἡ μαθίως ἐσπίστατος Παῦλος ἐν τῷ δ'.
 κεφ. τῆς πρὸς Ἑβραίους ἐξέλαβε καὶ οἱ θεῶν πατέρες ἑρμηνεύουσι
 τὸ Σάββατον ἐν τῇ αὐτῇ ὑπόθεσιν, τυπὸν ἐκείνων ὅπου ὁ μέγας Βασιλεὺς
 ὁ λέγει τὴν Κυριακὴν καὶ Πεντηκοστήν; εἰ μὲν κατὰ τὸ α. δῆλον ὅτι
 ὡς νεκρώσεως καὶ πώσεως εἰμὴν τὸ Σάββατον, πρέπει νὰ γίνῃται μινά-
 νοια. εἰ δὲ κατὰ τὸ β'. ὡς τῆς μελλούσης αἰωνίου ζωῆς εἰμὴν τὸ Σάββα-
 τον, δὲν πρέπει νὰ γίνῃται, μαθίως καὶ τὴν Κυριακὴν δὲν γίνονται. ὡστε
 ἀν' οὗτο οἱ πατέρες ἐμαίθοισαν καὶ μετανοίας, ἄρα θέλουσι νὰ ἴσο-
 σταμῆ εὐαριστοῦ Σαββάτου καὶ τῆς Κυριακῆς, καὶ ἴσως αὐτὸ
 εἶναι τὸ αἶτιον ὅπου ἡ ἑστὴ σὺν ὁθ' ἐν τῷ γ. κανόνι ἔλαβε τὸν καιρὸν
 τῆς Κυριακῆς μεμνημένοι καὶ σχεδὸν εἰς τὴν καὶ κατὰ τὸ ἱερόν
 εὐαγγέλιον, ὅτι καιρὸς τοῦ Σαββάτου ἀρχεται ἀπὸ ἀνατολῆς ἡλίου
 τῷ πρώτῳ, μέχρις ἀνατολῆς ἡλίου τῆς ἀλλῆς πρώτης εἰς διάστημα 24
 ὥρων. καὶ τοιαυτῶς δυναμέθα νὰ ἐννοήσωμεν ὅτι
 ὡς ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τοῦ γα. Βασιλείου φέρεται, ὅτι ὁ
 ραὶ ἀρχὴ τοῦ καιροῦ τοῦτο εἶναι ψευδὲς ἔστω. Διότι ἀν' ἔργον

ἡ πρώτη ἀρχὴ ἀφ' ἑσπέρας, εἰς τὴν ἀρχὴν ἀρχὴ δὲ δύναται νὰ γένη καὶ
τοιουτοτρόπως α'. ἡμέρα δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ νοηθῇ. Τὸ φεῦδος τοῦτο
ἐλέγχει ὁ ἴδιος προφήτης, ὅστις ξεχωρίζει τὸ φῶς ἀπὸ τὸ σκότος καὶ προ-
εἶπαι ἐπὶ ἡμέραν ἀπὸ τῆς νύκτος, καὶ καθὼς διὰ τοῦ ἐγένετο ἑσπέρα,
ἐδήλωσε ἐπὶ ἡμέραν, οὕτω διὰ τοῦ ἐγένετο πρωΐ, ἐπὶ νύκτα. Γ'. αὐτὰ ἐ-
σημειώθησαν συντόμως, καθὼς προεἶπον, ὡς μίση μικρὰ ἀφορμὴ πρὸς
τοὺς ἀκριβεῖς τῶν μερῶν τούτων καὶ λεπτῶν ζητημάτων ἐξετασάς
διὰ νὰ ἔχωσι τὰς ἀφορμὰς νὰ ἐρευνησωσιν αὐτὰ ἀσφαλέστερα. εἰ-
δὲ καὶ φανῶσιν ἀνήδη καὶ ὀχληρά, ζητῶ διὰ τὸ θαρρῶς συγχώρησον
ἀπὸ τοὺς σέβασμιόους μοι ἐρμηνευτάς τῶν ἱερῶν κανόνων καὶ ἀπὸ
τοὺς ἐπιθεωρητάς καὶ ἐλπίζω νὰ ἐπιτύχω. Διότι πρὸς πλείονα
τῆς ἀληθείας καταλήψιν ἐσημείωσα αὐτὰ καὶ ὄχι διὰ τὴν ἀνέ-
να ἄλλο αἷτιον. Ἡ δὲ καὶ ἡπερὶ τοῦ Σαββάτου μαρτυρία τοῦ
θεοῦ χρυσοστόμου. « Τίς οὖν ἐστὶν ἄλλη καταπάσις; ὅλλ' ἡ
βασιλεία τῶν οὐρανῶν, ἧς εἰκὼν καὶ τύπος ἐστὶ τὸ Σάββατον. (Ὁ-
μιλ. σ'. τοῦ δ' κεφ. πρὸς Ἑβραίους.)

Οἰκουμένης ἐν τῇ αὐτῇ ὑποθέσει « Τρεῖς καταπάσεις
εἰσι, μία τὸ Σάββατον, ἐν ᾧ κατέπαυσεν ὁ θεὸς ἀπὸ πάντων
τῶν ἔργων αὐτοῦ. Δευτέρα, ἡ ἐπιγγελμένη τῆς Παλαιστίνης γῆ.
Τρίτη, ἡ ὄναξ καὶ ἀληθὴς, ἧς τύπος ἦσαν αἱ εἰρημέναι δύο, ἡ βα-
σιλεία τῶν οὐρανῶν, ἐνθα αἰτέδρα πασα λώπη καὶ ὀδύνη καὶ
σεναιγμός. Τὰ αὐτὰ καὶ ὁ Θεοφύλακτος ἐν τῇ αὐτῇ ὑποθέσει.
Τίς οὖν ἐστὶν ἄλλη καταπάσις; ἡ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, ἧς
εἰκὼν τὸ Σάββατον καὶ ἡ τωπικῶς γενομένη ἐξ τῆς Παλαι-
στίνης εἰσοδος τῶν τέκνων τῆς ἀπιστησάσης γενεᾶς. Καὶ ὁ
ἰωάννης εὐχαρίτων ἐν τῷ α'. σαββάτῳ τῶν τρισε-
τῆς ἀειασάσεως τὸ σάββατον τοῦτο. Ἐν τῇ γ'. καὶ
ἐπὶ ἡμέραν τῶν υἱῶν σου, ποθῶν ὀχριστῶν ἕως λαοσ, εἰς τὴν κα-
τῆς δέσποινα, τανῶν προεραζουσι. « Ἐν οὐρανῶν σήμερον τὰ πρόθε

Cor

ρα τῆς χάριτος καὶ ἡ πασπαύσιμος τῶν αὐτῆ προεικονίζει τὴν
 ἀνάστασιμον. ὁ δὲ θεὸς χρυσοστόμος εὐτὴ δ' ὁμιλ. τῆς πρὸς ἑ-
 βραίους, ὡς ἀσεβῆς λέγει τοὺς θρηνοῦντας τοὺς τελευτήσαντας.
 Τῶν δὲ τελευτῶν τῶν ἠμνησοῦντων τοῦ τελευτήσαντος ὡπὼν καὶ
 ἀνάμνησιν ἀναστάσεως λέγει. Ὅρα καὶ τὰ εἰς τὸ σάββατον τοῦ
 Λαζάρου λεγόμενα. Καὶ τοὺς ἐρμηνεύοντες τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελί-
 ας τίνος εἰκὼν ἦσαν καὶ εὐρίσκει, ὅτι ἐκεῖνα ὅπου εἶπεν ὁ θεὸς
 Βασιλεὺς ἐν τῷ γὰ. κανόν, ὅτι εἰκονήσουσι τὸν μέλλοντα αἰῶνα,
 τὰ ἴδια λέγουσιν ἄλλοι πατέρες, ὅτι εἰκονήζει τὸ σάββατον. Ἄνω-
 γηνοσὶ καὶ τὰ εἰς τὰς ὑποσημειώσεις τῶν προειρηθέντων κανόνων
 σημειωθέντα ὀλίγον ἐσκεμμένως καὶ μέλλειν ἀβεβαιωθῆναι γὰ-
 ραισι καὶ ἀνούσιασι καὶ ἀνωφελέσιν τὸ περὶ τῶν ἠμνησοῦντων κί-
 νηθῶν ζήτημα.

Ἐπίγραμμα ἠρωελεγεῖον τοῦ ὁσολογιώτου ἱεροδου-
 κόνου πρὸς Διονυσίου τὸ ἐκ Κλυσσαῦ τῶν ἀγραφοῦν.

«Ἵω δὲ μὲν εἴη βίβλω, σήμαιθεν φθειρομένηφι,
 κλήσιες οἰοβίαν, καῖθι δ' ἐν ἀθανάτω.

Ἵω δ' ἀνθρωπεῖη, χρυσοῖο δ' ἐκεῖθι χαράσσει,
 χεῖρ ἠάροτατι, ἄϊβε γένοιτο τὸ
 ἕτερον πολιτικόν.

«Γράψον Κύριε, ἐπὶ τῆς ζώντων βίβλωι,
 τὰ ὀνόματα, ἐκδοσῶν τῆς δὲ βίβλωι.»

6. Αί παρ ἡμῖν συλλογαὶ τῶν ἱερῶν κειμένων εἰς τὸν
εὐλαταίους χρόνον ἀπὸ Μαν. Γεδεών

" Η «ἐκκλησιαστικὴ Ἀληθεύσα» κατὰ τοῦ παλαιότερου τεύχους ἔρχεται
τῆς ἐν ἰδίᾳ δέσμῃ συλλογῇ δημοσιώσεως ὡριστῶν τῶν κυρίως
ὡφέλιστον μέρος ἐκκλησιαστικῶν μαθημάτων διακοσῶν, ὁμοιοτήτων
καὶ θεολογιῶν τῶν πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως, ἁρχι-
μεικῶ ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, μέχρι τοῦ τῶν
ἐκκλησιῶν τῶν ὁρίων τοῦ ἁγιοκαταστατοῦ πατριαρχικοῦ οἴκου.
Θρόνον διακρίβωσι τῶν ἀναρχιστῶν κ. κ. διοικήσεως τοῦ ἀπὸ
Ἀδριανουπόλεως. Τὴν ἀρτιόμορπον ταύτην συλλογὴν ὡς ἐπιμέν
ὀρθόδοξον, μάλιστα δὲ καὶ ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ κυρίως ἁγίου
ἐκκλησιαστικοῦ δικαίου ἐσχετολογημένοι οὐδεὶς ἄρξεται.
Κατὰ ἄλλους δ' ἔσται ἀπὸ τοῦ παλαιότερου φύλλου βραχίλια

27. Ἡ μὲν τῶν κυρίως τῶν τεσσάρων τελευταίων ἐκδόσεων
ἡμερῶν καὶ τῶν ἐκδόσεων συλλογῶν τῶν ἱερῶν κειμένων
ὀρθόδοξον Ἑλλήνων. Λέγομεν βραχίλια μὲν, διότι μὲν
τοσοῦτο εὐφραίνει καὶ τῆς ἐπιπέρας παρακρίσεως καὶ τῶν
ἁγίων τῆς μετὰ χεῖρας διακρίσεως ἄλλως δὲ καὶ φορτικῶν
ἔσται ἵνα ἐκκαταλάβῃ τὴν ἑσθὴν Μοστέμιλ ἐν τῇ
ἡμερῶν «ἱστορίᾳ τοῦ βυζαντινοῦ δικαίου» ἔγραψε.

Ἐπιπέρας ἐν τῇ ἀνακρίσει τῶν ἀλλοθῶν καὶ ἀνα-
δραμῶν τῶν ἐν τῇ ἡμερῶν ἐκδόσει ἐκκαταλάβῃ
συλλεξάν, ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ 15 αἰῶνος, καὶ
μὴ μὲν τῶν ἀρχῶν τοῦ 18, μάλιστα τῶν ἁγίων κειμένων
ἡμερῶν, ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἀνακρίσεως κατὰ τὸν δικαίου πρ
καὶ τῶν ἀναρχῶν καὶ ἀνακρίσεως ἡμερῶν ἐν τῇ
ἡμερῶν ἐκκαταλάβῃ τοῦ δικαίου καὶ βυζαντινοῦ δικαίου

ποὶ καὶ ἐκείνῃ (Το χειρόγραφο ἀποδομοσχεύεται ἢ ἐν Ἀγίῳ Ὁρει²
 κοπή τῶν ἴκτων ἐξ αἰῶνός δὲ μεταχειρῆται ἐξέδωκεν ἐν μὲν
 τῇ «Ἐπιδημοσκοπιῇ Ἀλφειῶν» τομ. Γ' σελ. 168-172 (15 Δεκεμβρίου 1882)
 τῆς «Ἐρωτήσεως μοναχῶν Ἀχωρεσιῶν πρὸς τὸν ἀρχιεπίσκοπον ποι-
 ερῖαρχον Νικόλαον», ἐν δὲ τῇ δευτέρῃ ἐκδοτῇ 1887 «Ἡμερολογίῳ
 τῆς Ἀνατολῆς» κωδικία, παρόμοιον οἶδα ἀνεκδότου, ἀφισμα-
 τῶν καὶ θυρεῶν, γενομένων εἰς τὴν μητροπόλιν Με-
 σσηβρίας ἐπὶ Χριστοφόρου καὶ Ἰγνατίου τῶν μητροπο-
 λιτῶν (1594 κ. ἔξ.).

Ἄλλ' ἢ πρώτη θέσει ἐστὶ δίκαιον νὰ δοθῇ τῷ Μανουήλ
 Μαλαξῷ, διότι εἰσὶ δύο καὶ ἰσόσημον ἐπιστολὰς περι-
 δεχθῆναι ὑπ' αἰῶνός σουκαχδὲς Κομοιάνων ἢν εἰς χρήση
 αὐτοῦ ὀρθόδοξου. Ὁ πρῶτος οἶκος τῶν μετὰ τὴν ἔκδοσιν
 γραφόμενων ἐνκαρτίων τῶν ἱερῶν κανόνων ἐγενήθη
 μὲν ἐν Κωνσταντινῇ τῆς Πελοποννήσου³ (βλ. Fabricii Bibli-
 otheca graeca iud. ἠμβούργου τομ. I, 1757 σελ. 529. Alla-
 lii de Georgiis et comum scriptis. οὐζοδι, σελ. 659. τοῦ αὐτοῦ
 De Ecclesiae Occidentalis atque Orientalis perpetua
 Consensione. Κολωνία, 1648, σ. 130f. Comneni Paradoxi-
 li Praenotionale Mystagogical. Ποσειδίω, 1696, σ. 61,
 188, 192, 220 κ. λ. π. κατὰ τὴν παραμορφῆσιν τοῦ Φαβριίου.
 Ζῆβρα Θιάκρον σελ. 118.) κατὰ τὰ πρῶτα τοῦ 1570 αἰῶ-
 νος ἔση, ἀπεβίωσε δὲ τῷ 1581. Υἱὸς Δημητρίου ἱερέως,
 ἐγένετο τοσαύτη τῆς μητροπόλεως Ἐπιβῶν, τὸ δὲ ἐνκαρ-
 τία αἰῶνός σουκαχδὲς «Νόμιμον ἐνκαρτίων ἐν δια-
 φόρῳ ἀναγκαῶν κανόνων τῶν δεῖον
 ἡσυχαστῶν καὶ τῶν ἄλλων οἰκουμενικῶν
 θεοφόρων πατέρων καὶ ἑτέρον ἀγρυπτικῶν ἀφισ-
 τῶν, καὶ τῶν πατρῶν βασιλικῶν νόμων καὶ

ἑλλαν τινῶν, μεταφρασθεὶς εἰς κωπὴν φράσιν κλπ. Ἐξ ὑπο-
λογητῆς τούτου συνετέλεσε τῇ 12 Ἀπριλίου 1562, ἐπὶ Ἰωάννου
μικροπολίτου Θηβῶν, καίτοι δ' ἔμελλεν αὐτῇ ἐπιπέδοτος, δὲ
καὶ τῇ ἑρμῇ τῆς ἐπιθ. ὅτι τὰ περιγεγραμμένα ἐν ἰδιωμα-
ταῖς καὶ μεταφρασεῖς βιβλιοθηκῆς χειρογρά-
φα αὐτῆς εἰσὶν ἀναρίθμητα. Ἡ εὐχρηστική αὐτοῦ
καὶ συμφωνητὴ ἑκατόμη δὲ συγχρόνως τῷ Μανουὴλ
Μαλαζῶ (τῷ 1563) Ἰακωβίῳ ἱεροῦ ὁ Λεοπόλδος, πρῶτος
ἐν Κωνσταντίνῳ, συνέταξε συναγγραμμὰ περὶ τῶν ποσειῶν
τοῦ ἐνιαυτοῦ καὶ τῶν τεσσαρικοσίων, περὶ βουδίων
συγκρίσεως κλπ. ὅπως ἐξεδόθη χωρὶς, ἐν τῇ ἐκδόσει
καὶ ἐν ἰδίῳ τεύχεϊ τῷ 1588 ἐν Βενετίᾳ, ὅπου διετέλεσε
ὁ Λεοπόλδος, ἐπιτομογραφῆς ἐπιστολῆς τοῦ Οἰκουμενι-
κοῦ πατριάρχου Ἰωάννου τοῦ αὐτοῦ Ἀδριανουπόλεως, τοῦ
γνωστοῦ. ἐν τῇ τῶν ἑσῶν χρόνῳ ἐπιτομογραφῆς ἱστορίας
ὑπὸ τοῦ ἑσῶν τοῦ Μεγαλοπρεποῦ. 3 (Βασιλοπούλι
Compteni Πρακτῶν. Μυστῶν σ. 256. κ. ν. ἑσῶν Μοσλῶν
φιλολογίας σελ. 181-182.)

Τρία μετὰ τοῦ Μαλαζῶ καὶ τῶν Λεοπόλδων ἐπιτομο-
γραφῶν καὶ ἡ μαρτυρία, συναρτῶν τοῦ ἱεροῦ κα-
τόνῳ τῶν ἑσῶν ἀποστολῶν, ἐπιτομογραφῶν καὶ πατρῶν,
μετὰ τῶν εἰς αἰσῶν ἐπιτομογραφῶν, καὶ τοῦ βουδίου
ἐπιτομογραφῶν 4 (Ἰακωβίῳ ἑσῶν σελ. 181. ἑσῶν φιλο-
λογίας σελ. 216). Τὸ ποίημα τοῦτο ἐξεδόθη ἐν Βενετίᾳ τῷ
1602 ἐπιτομογραφῶν καὶ ἀνατολῆς ὁ μεταφραστὴς αἰσῶν Μω-
φῶν Ροδίτης ὁ Κύπριος 5 (Ἰακωβίῳ ἑσῶν
ἐπιτομογραφῶν καὶ ἀνατολῆς ἐν τῇ Μοσλῶν
ἑσῶν σελ. 21.) φαίνεται δ' ὅτι συγχρόνως αὐτοῦ
ἐπιτομογραφῶν Ἰωάννου ὁ ἐν ἑσῶν, οὗ τῷ

συγγραμματα μίσει τῆς εἰρήνης ἀγνωστον. Ἐάν ἐν τούτῳ εἶδος
 νόμον συνομωσάντων, διότι ὁ χρυσοφόρος ἴδιος ἐπέχει κα
 νοτάρχη, ὡς συλλέξαι τοῦ ἀποστολικῆς καὶ στο
 διμοῦ κανόνος, μετὰ τῶν ἐπισημασμένων αὐτῶν καὶ
 ἐν τῷ ἔργῳ τούτῳ πολὺν χρόνον ἐνασχοληθείς, το σὺχ
 γραμματα ἐπισημασμένων ἡδὲ καὶ ἀποστολικῆς συλλογῆς χρηστικῆς
 καὶ κατὰ ὀρθοδόξῳ ἀποστολικῆς. (Fabricii Bibliothecae
 tome. I. τῆ αὐτῆς ἐκδόσεως σελ. 496.) Ὁ συγγραφεὺς τοῦ Ἑλλ
 νικῶ Θεόφρονος παρακινεῖ ὅτι τὸ ἐπισημασμένον ἐδόθη αὐ
 τῷ «διὰ τῆς μεγάλῃς ἐπιμελείας, διότι εἶχεν εἰς τὰ
 νομικὰ καὶ κανόνια τῶν ἁγίων προστάτων τῶν ἐκ
 νόμων καὶ τῶν ἁγ. πατέρων». (Θεόφρονος σελ. 551.
 Fabricii tome. II, 1711, σελ. 47. Τι δὲ οἱ βυζαντινοὶ ἠρώ
 ματον Νομομαστόροι δευτέρου οἱ εἶχα τοῦ φελλοῦ παρ
 τὸν ἀποστολικῆς Μιχαὴλ τὸν Δάμα (αὐτ. σελ. 49).

ἔχε μοι γινῶσκον, δάσκαλα, καὶ τοῦ Νομομαστόροι
 δυνάμεως βιβλίου πᾶσι νόμων τε καὶ κανόνων
 κανόνων καὶ συνοδικῶν, κανόνων διαφόρων,
 τῶν νεωτέρων δὲ μάλιστα ἀποστολικῆς θεωρίας,
 συνηγορούμενα μάλιστα τοῖς γραμμοῖς κανόνος.)

σελ. 8. Τεσσάρων συλλογῶν γραμμοῦ ἐν τῷ 15ῳ αἰῶνι, ὁ 12 ὀλίγοτα
 ἐκχωρήσεν τῆς τοιαύτης, ἢ δὲ πρώτη μάλιστα εἰς ἐκδόσει εἰς
 τῶν συλλογῶν τοῦ Μείλου μεταρρυθμιστοῦ Ρόδου ἢ πρῶτα
 συλλογῆς μετὰ τῆς ἐρμηνείας αὐτῶν; (Ἐγράφη τούτην ἱερῆς
 ὁ Κορσετος. Ζαβίρα 6. 223.) Κυρίως συλλογῆς ἐραποδοτικῆς συγ
 ταξάν ὅτι Κωνσταντῆς Κριστόπουλος καὶ Κιχάλα
 σεφώνησαν αὐτῆν εἰς τὸν οἰκουμένην πατρι
 σον Πατριάρχον τὸν ἀπὸ Θεσσαλονίκης, προ τῶν μίσεων
 τοῦ αἰῶνος τούτου. (Ἰδὲ φιλολογ. σελ. 299 καὶ 411.)

κείσθω δὲ τελευταῖος ὁ φιλοπονησάτος συγγραφεὺς τοῦ «περὶ
 τῶν ἐν τερσοστυχοῦ πατριάρχουσάντων» πολυμαθὸς συγ-
 γράμματός: Δοσίδεος ὁ τῶν τερσοστυχοῦ ἀνεμητοσος πατριάρ-
 χης, δύο κασαλιπῶν ἄλλοι τῶν συλλογῶν γερογράφοι
 ἀνεμδότησος πατριάρχικῶν καὶ συνοδικῶν ἐγγράφων καὶ
 κωνσταντῶν διατάξεων, ἐν τῶν ὀχυρῶσος ἐπιγράψεσος
 Νορικῶν ἑπιγράψῶν, ἀσ τῶν τὰ πλείοσος τῶν ἐν τῶ
 πατριάρχει καὶ ἑπιμνηστικῶν Ἀλλοειῶν ἐπιδοστικῶ-
 νων ἐν τῶν κατὰ μετεγγράψῶν.

Ὁ ΙΙΙ. αἰῶν δύναται να κατὰσαι δὲ πατριάρχει πῆρ
 φιλοπονοσος Νορίου κληρικῶσ, δῆλῶσ οὐκ ἔτι πλεον συλλεῖσαι
 κατόσων ἱερῶν κορίσων να λέγῶσται ἀλλ' ἐξήρῶσται τῶ-
 τῶν. καὶ ἐν οἱ δύο ἐξήρῶσται να γραμμῶσος σφιστικῶν
 τῶν ἑπιμνηστικῶν νόμων πρὸσ τοῦσ πολιτικῶσσος σὺν
 αὐτοῖσ ἀρθρικῶσ τὸν ἱερῶσ Γεωργίον Ἀθανασίου Ραφι-
 ματῶν καὶ τὸν ἱερῶσ Ἰωάννην Ἰωσαστῶν. κατὰσαι
 ὁ δὲ τὰ περὶ τῶν συλλογῶν αὐτῶν ἐν τῶ μετὰ χεῖρῶ
 διακριτῶν γραμμῶν καὶ ἐπιμνηστικῶν, κατόσων
 κῶλῶσται εἶσος σφιστικῶσ αὐτῶσ γερογράψῶν κωνσταν-
 τῶν καὶ ἐπιμνηστικῶν, μὴ εἰσασεφοστικῶν ἐν βιβλίῶ.
 Νορικῶσ σφιστικῶσ καὶ αὐτῶσ προφορικῶν πῆρ
 Νορικῶν, καὶ ἑπιμνηστικῶν κατόσ τῶν ἐν Ἀγίῶ Ὁρεῖ Ἀθῶ
 ἑπιμνηστικῶν περιοδεῖσται.

Περὶ τοῦ ἱερῶσ Γεωργίου Ἀθανασίου Ραφιματῶσ σφιστικῶ
 οὐδὲν γινῶστικῶσται. τὸ μὲν ἐπιμνηστικῶσ αὐτῶσ
 καὶ κατὰ τὰ ἀρχῶσ τοῦ Ἰδαιῶσ, δὲ
 κατὰ τῶσ κατὰ τῶσ φιλῶσ ἐπιμνηστικῶσ σφιστικῶσ
 καὶ Θεομῆτορος πρὸσ τὸν ἑπιμνηστικῶσ τῶσ Ραφιματῶν¹⁰ (τὸ

χειρογράφοι τῶν τοῦ Μανουὴλ φιλῆ κοιμητῶν, κατὰ
 μέγα μέρος ἀνεύδοτοι, ἀνεύονται ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ
 τοῦ ἐν Παρισίῳ μέγιστος ὀργανισμὸς πρὶν μισοῦ Γ. Α. Μαυρο-
 χορδάτου. Ἐν τοῦ ὀργανισμοῦ τούτου χειρογράφοι μι-
 κρογράφοι ἐξέδωκα ἰσχυρὰ ἱστορικὰ κοιμητῶν ἐν τῇ
 «Ἐπιθλοσ. Ἀλυθία» πρὸ πενταετίας. τομ. Γ, σελ. 215-22,
 244-250 καὶ 652-659, μετὰ τε τῶν ἀναγκαστικῶν πορολι-
 γορῶν καὶ τῶν συμφωνῶν.), περὶ δὲ τοῦ τῶν αὐ-
 τοκτεμένου ἱερέως μόνου κοινῆ ἔχοντι τῇ ἐξῆς ἐπι-
 γραφῆν ἀποδοτικῶν χειρογράφοι, ὅπερ ἀποδοτικῶν ἐν
 τῇ ἐπιδοτικῶν: «Μορφοτικῶν ποροτικῶν ἐν τῇ ἀγία
 ἐπιστῇ ἀποδοτικῶν. τεσσάρη μετὰ πενταετίας καὶ ἐπιδοτικῶν γραφῶν
 κατὰ τοῦ ἐν ἱερῶν κοιμητῶν Γεωργίου Ἀθανασίου Ραμ-
 ποῦ, διὰ συνδρομῆς δὲ καὶ δωροδοκῆς τοῦ ἐν ἱεροπο-
 λίσκοις κτῆρ Ζαχαρίου μαθητοῦ τῆς οὐρανοῦ
 καὶ ἱερῶν κοιμητῶν τῆς ἀγίας Ἐλεῖνης, τῆς καὶ ἐπιδοτικῶν
 ὀργανισμοῦ. 1794. ἰουλίου 25». Οὐδεμίαν ἐπιδοτικῶν ἐπιδοτικῶν
 ποροτικῶν συνδρομῶν, ἢ δ' ἐν τῇ χειρογραφῶν γρα-
 φῶν, κατὰ καὶ ἢ ἐπιδοτικῶν τοῦ ποροτικῶν καὶ τοῦ
 ποροτικῶν, ἐν τῇ ἐπιδοτικῶν, ἐπιδοτικῶν τῶν ἐν τῇ ἱερῶν
 οὐρανοῦ ἀνεύδοτον.

Ἐν συλλογῆν Μορφοτικῶν τοῦ Καυσοκαλυπτικῶν γραφῶν
 τῶν δὲ Ζαχαρίου Ζαβίρα, ἐπιδοτικῶν γραφῶν: «συνδρομῶν
 ποροτικῶν ποροτικῶν, ἢ ὡς ἄλλοι ποροτικῶν ἐπιδοτικῶν τῶν
 ἱερῶν κοιμητῶν τῶν ἐπιδοτικῶν τὸ ὀργανισμὸς οὐρανοῦ ἐπι-
 ἀνεύδοτον» (Ζαβίρα ὀργανισμὸς. σελ. 485. ἐπι-
 σελ. 510-512). Μαθητῶν τῆς ποροτικῶν. ἱεροπο-
 λίσκοις, μαθητῶν τῶν ἐν ἱερῶν οὐρανοῦ, ἐν πορο-

ρῶ τῆς διδασκαλίας τοῦ ὁσιωτάτου ἀνδρὸς Γεώ-
ργίου, μαθητῆς Εὐγένιου καὶ Βουλγαρέως ἐν τῇ σχολῇ
τῶν Θεωνίων διδασκαλίας, ὁ Δεόφυτος ἐκτύπησε ἐν
τῇ μελέτῃ τῶν ἁγίων Γραφῶν καὶ τῶν συγγραμμά-
των τῶν ἁγίων πατέρων, ἐν ἀποστροφή καλλιῶ, ὡς
ὁ κληρὸς Εὐγένιος πρὸς Κυπριανὸν τὸν ἱεροδιάκονον
ἔγραψε¹² (Ἡ ἐπισκοπὴ ἐξεδόθη ὑπὸ Λογιάδου ἐν Παρι-
λίῳ φιλοσοφίας καὶ χριστιανοσύνης), κυριώτερων ἐπι-
λόγων « ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπιπέδῳ ἐν ἰσοσταθί-
σῳσι... ἀνεμοβροχιζόμενοι διὰ τῶν ἀναεὶς ἀερί-
ων θυρίδων καὶ τρέψοντες καρδίαν καὶ ἑαυτὸν ἐνα-
σχεφόμενοι »¹³. (Κυριὸν Ἀσίου ἱεροεξόμηναι εἰς τὸ Μ.
Λυκαυτινῶν). Ὡς περὶ καὶ γραμματικὰ δευτὸν ἐσθὴ
νεῦν αὐτῶν ἔσοχοι ἑλληνιστικῶν, ὁ Βιλλιαστὴν, ὁ Βίλλης
ὁ Ρεῖλιος, ὁ μακαρίτης τοῦ γένους διδασκαλὸς Ἀσίου.
Ἐν τῶν ἔργων αὐτοῦ συγγραμμάτων γεγραμμένων
μετ' ἐπιμελῆ τῶν ὀνητῶν καὶ τῶν περιεμένων ἀνε-
ρῶτων, καὶ ἁγίων καὶ πατερμάδεων ευμη-
ριούτων συμπραίτων, ὅταν αὐτῶν εἶδῃ. ὅτι καὶ
ἡ τῶν ἑρῶν μετόνη συλλογὴ ὅσων ἔχειρίδων, ἐπὶ
χρησίμων διὰ τὸν ὁρδόδοξον πλῆρον καὶ λαόν.
(Μ. Γαδελὴν ἐν τῇ "ἐκκλησ. αἰτηθ." ἔτος Η', 1887-1888, σ. 6-8.)

2.15. Ἐπίσης τὴν καὶ ἐπίπετο χρησιμεύουσι ἡ συλλογὴ Ἀγα-
πίου τοῦ ἐν Συμφεσίῳ ἐν Πελοποννήσῳ. Ὁ αὐτὸς ἐπίπετο
μαθητὴς τῆς ἐν Σμυρῇ σχολῆς ἐπιμελέσασθαι, ἐπὶ εὐφροσύ-
νῃ καὶ φιλίᾳ πρὸς τὸν μεταχριστὸν βίον ἐνα-
σχεφόμενος ἐπὶ τοῦ ἰσοσταθίου ἱεροσολοῦ τοῦ
αὐτοῦ καὶ 1886 ἱεροεξόμηναι τῆς τοῦ Χ. Μ.
αὐτοῦ ἐν Μακεδονίᾳ Θεσσαλίᾳ καὶ Πελοποννήσῳ

τῶν θεῶν λόγον διέωρασαν, εἰς τῆ γνῶσι τῆ βαθείας.
 αὐτῶν ἀγίας Γραφῶν διαμαρτυροῦνται. Ἡ συλλογὴ ἡ κα.
 κυρτασεν, ἐξεδόθη ἐν Βερολίῳ, τῷ 1787, ὑπὸ τοῦ Ἄνα
 :16. ρίω τῆ Βόρεια, καὶ φέρει τίτλον: «Συλλογὴ πάντων
 τῶν ἱερῶν καὶ θεῶν κειμένων τῶν ἐν ἀγίῳ Ἄθω.
 Δυν καὶ Οἰκουμένην ἐν ὁδοῖς, ὅμοια δὲ καὶ τῶν
 αὐτῶν τούτων καὶ τῶν λοιπῶν ἀγίων Πατέρων
 τῶν καὶ ἰδίᾳ ὀρθοτομοσάντων, καὶ εἰς ἐνὸς
 ἁνωτικῶν καὶ ἡ τῶν αὐτῶν ἐκφραζόμενα. συλλεγόμενα
 ἐν διαφόροις βιβλίῳ, καὶ πρῶτον τῶν, διὰ τὸ
 κριτικῶν καὶ ἀναλυτικῶν τοῦ ὁμοειδήτου καὶ
 θεολογικῶν ἀγίου Μακάριου, κυρίου κυρίου Νε-
 βίου τοῦ πελοποννησίου». Ἐν δὲ τοῦ ὁμοειδήτου
 προλόγου δεικνύεται ὅτι, ἡ οὐδὲν ἐπιφέρει ἐπιδοκίμα
 αὐτοκρινῶν οὐκ ἀγαθῶν, ἡ καὶ τὸ ἰσακτικῶν ἐπιδοκίμα
 ρον ἐκρίνετο διὰ ἰδῶν, λέγει, ὅτι πῶσον οὐκ ἐπι-
 κρῶν ὁμοειδέει τῶν θέλωναν ἡ αὐτῶν διαφόρων
 βιβλίῳν μεταγραφή, καὶ πολλοὶ αὐτῶν πολλῶν
 καὶ διαφόρων χειρογράφων κριτικῶν ὁμοειδῶν
 μάλιστα ἡ καὶ αὐτῶν θεῶν ἐχόντων, μεταγρά-
 φηται ἡ καὶ αὐτῶν, ὅμοια τῶν συλλογῶν, ἵνα τῶν
 αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν καὶ εἰς τῶν αὐτῶν καὶ
 θεῶν τῶν ὀρθοδόξων¹⁴ (βλ. περὶ τοῦ ἁγίου ἐπι-
 τοῦ θεολογικῶν φίλου ἐπιδοκίμου Κασάρχη καὶ κυρίου
 τοῦ ἁγίου καὶ αὐτοκρινῶν σπουδαίᾳ μεταγραφῶν
 καὶ αὐτῶν ἐν ἀναλυτικῶν οὐκ ἀγαθῶν καὶ ἐπι-
 δοκίμων καὶ αὐτῶν αὐτῶν ὀρθοδόξων
 καὶ, 1847 σελ. 14-23.)

ἐκ τῶν γραφομένων τοῦ Νεοφύτου βραίνεσαι ὅσα, ἢ ἀγνό-
 ει, ἢ μᾶλλον ἀπειθοῦμαι εὐὲς οὐλοῦμαι, ἢ ἐξέ-
 δικται ὁ Ἰωάννης Ἰωανναῖος καὶ ὁ ἐξ Ἰωαννή-
 νων ἔμποροι θυμωτέριος Γεωργίου. ὁ ἀφ' ἑαυτοῦ καὶ
 ὁσάντων τοῦτο βιβλίον φέρει τίτλον: « Ἐπιτομή καὶ
 βιβλίον νομικοῦ, καὶ περὶ ἐξομοιωμάτων. διωστὸν
 ἀπεριέχει ἕως τῆς Ἰουλιῆς, τὰ ἀναγκαῖα καὶ ἐκ τῶν
 χριστιανῶν ἐρμηνειῶν τε καὶ ἀγίων. Ὅσα καὶ
 ἰσοστούται μὲν καὶ ἰσὸς ὡσαύτως τὸν ἀντιφώνησαν
 ἀποφάσκει ἐπιμαθούμεθα τοῦ διδασκάλου τῆς Ἐπιμα-
 θίας, τοῦ καὶ οὐνοῦ καὶ γῆς ἐν οἷς τοῦ μεγίστου φέρει
 θεολόγους. καὶ μετὰ τούτους τοῦ ἰσοστούτου ἐξ αὐτῆς Ἐπιμα-
 θίας ἀναλυσῶν δὲ τὸν τε ἀρχιμωτάτον κύριον Ἰωάννην Ἰωαν-
 ναῖον, πελοποννήσιον καὶ τὸν χρησιμώτατον ἐν ἐμπόροις
 κύριον θυμωτέριον Γεωργίου Ἰωαννηνίδην. Νῦν ἰσὸς
 τοῦτο ἰσοστοῦν, καὶ ἐπιμαθῶν διορθωθέν. Ἐνετίησι 1153.
 Ἐν τῇ χαρτογραφίᾳ Ἀληπριέτι. ἰσοστοῦν Ἰωαννηνίδη καὶ
 διορθωθέν. »

Ἐκ τῆς Εἰρημίου τοῦ Βουλαχάρου ἰσοστούτης ἀποφακίτης
 ἰσοστοῦν, ἰσοστοῦμαι ὅσα ὁ Ἰωανναῖος ἀποστολὴν ἔχων
 ἐν Καλαβρίας, εὐρίστη δ' ὅσα μετῴχεται τὸ ἰσοστοῦν
 ἐπιμαθῶν. Πιστεύομεν ὅσα χροστὸν ἀνίπτοι ἐπιμαθῶν
 ἀποστολῶν ἐξ ἰσοστοῦ περὶ κατόπιν καὶ οὐνοῦ
 ἐπιμαθῶν, καὶ περ ἔχων τῶν μετῴχων διορθωθέν ἰσοστοῦν
 βιβλίον, τῶν ἀποστολῶν καὶ ἀποστολῶν » καὶ
 ἰσοστοῦν « καὶ ἀποστολῶν καὶ ἀποστολῶν ἰσοστοῦν
 βιβλίον, ὅπου τῶν ἀποστολῶν ἔχει ἀποστολῶν

γένος τὸ ἰδιὸν μας». Ἐν ἀρχῇ γέγραπται «ἐπελθὴ ἕρως αἰ-
 ρεως» πούρον· «αἶρεσις εἶναι ἀπορία εἰς μεγαλειότητα
 τοῦ νόμου διδασκομένη ἀπὸ τῆς φωνῆς, φαίνεται δ' ὅμως ἐπι-
 ποσῶτον αἰρετικὸς ὁ ἕρως οὗτος ὅσω ὁ συλλογὴς ἐ-
 κκαυχῆθη μὲν ἐν τῇ ὑπομετωπίδι τοῦ βιβλίου ἔσε-
 πηγῆ εἶχε τοὺς τρεῖς θεολόγους, ἠγροῦε ὅμως τὸν ἑρ-
 ρὶ αἰρέσεως ἕρως τοῦ Μ. Βασίλειου.

Ἐπεὶ ἠσπείρατος ἠνώρχα ἢ εἰς ἄλλης δόξας, ἀφ-
 ῆν μὲν μὲν ἀπὸ τοῦ ὀρισμοῦ τὴν ἔσει χριστιανῶν,
 «ποῖα τὰ ἀποσελέσματα καὶ συμπόδια τῶν τεσσάρων
 ἀναγκάσειν τῆς σωτηρίας μας», ἐξηγοῦσα τὸ σύμβο-
 λον τῆς πίστεως καὶ τὴν κυριακὴν προσευχὴν, ἀνα-
 μνησκύουσα μὲν εἰς ἐξηγήσεις τῶν κανόνων καὶ
 πάλιν ὑπερὶ ἑρμηνείας, διδάσκουσα «ποῖοι εἶναι
 οἱ ποιηταὶ τῶν ἀποστολικῶν», ἐν δὲ τῇ τέλει, ἐνός
 τῶν κανόνων καὶ τῶν ἐρμηνειῶν ὑπερὶ τῆς ἐξομ-
 ολογήσεως διδοῦσα καὶ ὀρισμὸν «ὑπερὶ συνδέσεως δι-
 στίμων». Ἐπειθὲς ὑπομνησκύει, κατὰ τὸν ἕρως
 Πολυκαρπῶν, ὅτι «δέον ἐπισημαίνουσι ὡς ἀπὸ Ἰησοῦ ἐξ
 ὀνόματος», διότι, κατὰ τὸ χρυσορρήμων λέγει, «ἔσει
 καὶ ἀπὸ γλιτῶν ὑπομνήσεων μέγαν εὐρεῖν ὀνομαζόμενον»
 (λόγ. καὶ τῆς ἐρμηνείας εἰς τὴν ὑπερὶ Πυλαίου).

Ἡ συλλογὴ ἔσει ὡς ἄλλο εἰς σύνταξιν κανόνων¹⁵ (τοῦ
 Ἰωαννοῦ ἰσοπέσαι μνῆσαι ὁ Μ. Περσάνης ἐν ἑκδοτικῶν
 τ, σελ. 101, γράφων ὅτι «ἦν λόγος ἐκδοῦς κατὰ τὸ βιβλίον
 ἐν ἑκδοτικῶν τῷ 1753». Ταῦτα, κατὰ συμπόδια
 λογιζόμενος τ. 2π. Ἀριστοτέλους καὶ τὸ μὲν
 ἔσει τοῦτο· τὸ δ' ἔσει ἄγνωστον ἔπειτα. Ὁ ἀναγκάσειν

· ἔκρινεν τὰ κακὰ τούτου καὶ καίρια τὰ ἐν τέλει
 γραμμὰ εἰς οὐκ ὀλίγους ἀσθεῖς, ἢ τὰ πολλὰ, ἀλλοίαν
 θύλα βιβλιοθήκη ἰδίαν, ἔστω καὶ γνάσων τῶν πρὸ
 αὐτοῦ ἐπιστολῶν τοῦ Βουλγαρίου.) ὁ δὲ συλλογὴς αὐ-
 τοῦ ἐπιστολῶν μὲν ἦν ἰατρὸς μικρὸς, τοῦ Βουλγαρίου
 ἐπιστολῶν αὐτοῦ, ἀλλ' ἦν ὁμοίως ἀδύνατος, εἰς ἐ-
 πὶστροφὴν μὲν διὰ τὸν Ἰηλόν, ἐν ὑπὲρ τῶν εὐσεβῶν
 ὁμογενῶν αὐτοῦ ἐπεδείξατο.

Ἐπισημασθέντες ἔκρινεν ἑσθέρως Θεοφάνης ὁ Καρνατάς,
 ὅταν ὁ Τυβίριος κληθῆται, ἐν ἐπ' ὅσων ἔχουσι,
 ἢ καὶ ἐπὶ κληθῆται εἰσακουσθέντες τὰ
 κατ' αὐτὸν, ἀξιολογῆται εἰς τὴν κινήσων φιλοπονοῦ
 μεταξὺ γραμμῶν τῆς 16. (Θεοφάνης σελ. 325-326. μίσηδι
 καὶ ὅσα ἔργα ἐπὶ τοῦ Θεοφάνητος ἐκτέλεσται
 ἐπισημασθέντες σελ. 5, σελ. 356. ἴδε καὶ σελ. 359.)

25. Ὁ κληρικός Θεοφάνης, ὁ κατὰ νόμον Θεοφάνης Κα-
 ρνατάς, καὶ βασιλεὺς μέγιστος καὶ τῶν ἑλληνικῶν,
 ἰταλικῶν καὶ λατινικῶν γλώσσων εἰδὼς, γραμματι-
 κῶν τῶν ἡγεμονικῶν βουλῶν, γραμματικῶν τῶν ἡ-
 μετέρων Πατριάρχων ἀσπασθέντες γραμματικῶν, με-
 τὰ τὴν εἰς ἀσπασθέντες, χάριν τῶν τῶν μετὰ τῶν
 τῶν ἀσπασθέντες βασιλείων ἰερῶν, τῶν ἰερῶν κληρ-
 ῶν, ἢ μᾶλλον ἔργων οὐκ ὀλίγων ἐκτέλεσται
 ἐπισημασθέντες καὶ κληρικών, ἀσπασθέντες. ὅταν εἰδὼς εἰ
 καὶ ἐν ἑλίῳ ὄρει βιβλιοθήκῃ τῶν ἰερῶν κληρ-
 ῶν καὶ ἑσθέρως. Τοῦ κληρικοῦ τῶν
 τῶν τούτου μέρος ἐξεδόθη ἐν τῇ «ἑσθέρως
 Ἀσπασθέντες», (σέμ. Β', σελ. 566-567 καὶ 581.) τῶν δ'

ἔστι παράφρασις τοῦ ἀπείροτον ἀρχαιότερου ἔργου -
 τείας¹⁸ (Ἀναγράψαι τὴν συμφύωσιν Μακεδόνου καὶ Βλα-
 σάρου «περὶ τῶν πολιτικῶν νόμων, πόθεν ἔχον τὴν
 ἀρχήν, καὶ ὅπως συνέστησαν» ἐν τόμῳ 13^ο τῆς τοῦ
 Φαβριμίου Βιβλιοth. Gr. τῆς ἐκδ. Ἀμβούργου, σελ. 367-37
 ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου. Ἀπὸ ἠρωτορικῆς ἀναφο-
 ρῆς ἔχομεν μακρόντες ὅτι ἡ Μ. Ἑλληνιστικὴ Κων-
 σταντινουπόλις ἀπεδοκίμασε τὸ σύγγραμμα τού-
 τω, νομιζόμεν, ἔχει δὲ ἴσως ὅπως φανερῶς αἰσθη-
 ροί, μετὰ τῶν ἀνασφάλων συρραφῶν τοῦ Ἰουδαίου
 ὄπως ἀνεκρά ἐδείχθη καὶ ἔφη τὸν ἀείμνηστον
 Θεόφιλον ἐπίσημον Καμπανίος, οὗ τὸ σύγγραμ-
 μα ἐξεδόθη πρό τοῦ¹⁹. (Ἐπὶ Ἐλευθέριον Γρ. Βασιλεῦ δι-
 δάκτορα τῶν νομικῶν καὶ Κ. Βασίλειον σελίδες
 264 εἰ, ὄχρον, τὴν τῶν προλόγων, τῶν εἰρημῶν καὶ
 ἀπειροφῶν καὶ τῶν ἀνασφάλων τῶν ἀποδοκίμων
 ἢ συρραφῶν τοῦ «Θεόφιλου» τούτου γνήσιον ἔργον
 οὐ τὸ «Νομικὸν αὐτῆς ἐστὶ ἀνεκρά», ἐμποδίσθη
 γὰρ ἄπὸ τῆς Ἑλληνιστικῆς, ἐπεὶ περ ἀεὶ ἀνεκρά²⁰
 (Ἰβήρα σελ. 311. Ἀναγράψαι δὲ ἀποκρίσιν τῶν ἀπειροφ-
 ῶν τοῦ Νομικοῦ καὶ Θεόφιλου Καμπανίος εἰ.
 ἐν σελ. 322-324.)

Τούτου δ' ἔνεμα Ἰστοριογράφος μεταχρῶν ὁ Προδρομικός,
 ἀποκρίσιν ἐν τῇ κατὰ τὸ «Ἰστορικός ἰβηρικῆς
 ἐπιπέτῃ τοῦ Ἰβηρικοῦ Προδρομικοῦ²¹ (Ἰδε καὶ ἔργον ἀπει-
 ροῦ βία καὶ τῶν ἐπισημῶν τῶν Ἰβηρικοῦ
 καὶ ἀποκρίσιν τῶν «λόγια καὶ βία»
 Ἰβηρικοῦ καὶ τῶν Ἰβηρικοῦ Ἑλληνοσλαβικῆς Ἀθήνας,

τόμ. Α' σελ. 525.) συλλέξαι τὰς ἱερὰς Κοινὰς τῶν
 εἰσπραξιῶν καὶ τῶν οὐδῶν, ἀξιῶσαι τῶν
 ἀγιορειτῶν μοναχῶν, ὡς αὐτὸ ἐν τῷ προλόγῳ λέγει,
 καὶ προσδεῖτε ἀσφραγίσαι ἐν διαφόροις ἱερῶν δεδα-
 σμῶν, ἵνα βάλῃ τὸ εὐαγγέλιον αὐτοῦ τοῦτο τῆς
 Μ. Ἐκκλησίας ἐργασίαι. Μεταδύ τῶν παρ' ἡμῶν
 ἀποκεκρίστων χαρτίων εὐρεσθαι τῶν πικρῶν
 καὶ τῶν ἰσθῶν τοῦ ἐν τῷ τότε χρόνῳ ἐκφυγόν-
 τος ἐπὶ ἐκκλησιαστικῇ κατῆσθαι δωροδέσσι ἱερομο-
 νάχου τοῦ Βουλγαρικῆ Ἐκκλησίας ἀβόντος ἐπὶ τῆς
 Μ. Ἐκκλησίας ἵνα μεταστῆσθαι αὐτοῦ ταύτων εἰς
 εὐσεβότατον, ὅταν ἴσθην, ἐκδιδόνται.

Ἐν Παναγνῶν καὶ θεοσφραγιστῶν οὐσιαστικῶν Πα-
 τέρων, τῶν μετὰ τὴν καὶ τῆς περὶ τῶν αὐτοῦ
 Παναγνῶν θεοσφραγιστῶν καὶ ἀγίων ἐνοσθῶν, δωροδέσσι
 ἱερομόναχος ὁ Βουλγαρικῆ, τῶν ἐπουδινεσθῶν προση-
 μων.

Ὅτι μὲν, Παναγνῶν θεοσφραγιστῶν, τῶν τῆς ἱεροσφραγιστῶν
 βαδμῶν ἀσφραγιστῶν ὁ βίος ἐκδεικνύεται, ἀσφραγιστῶν
 δὲ ἢ τε καὶ ἀσφραγιστῶν, ἐμφανίζεται φιλοσοφία καὶ δι-
 ραδῶν, καὶ ἀσφραγιστῶν καὶ τῆς ἀσφραγιστῶν τῶν
 κῶσθαι ἀσφραγιστῶν ἔργα ὅτι ἐπὶ τῆς ἀσφραγιστῶν
 διαφόροις βίβλοι, ἢ τε τῶν ἀσφραγιστῶν ἔργα, ἢ τε τῶν ἀσφρα-
 γιστῶν δέξασθαι θεοσφραγιστῶν, καὶ ἢ περὶ τῶν ἀσφραγιστῶν
 οὐσθαι τῶν πατέρων ἱερῶν καὶ τῶν ἀσφραγιστῶν τῶν
 τῶν, καὶ Κοινὰ καὶ ἔργα καὶ κῶσθαι
 ἀσφραγιστῶν ἀσφραγιστῶν ἐκδεικνύεται τῶν
 κῶσθαι ἐπὶ τῶν τῶν ἀσφραγιστῶν ἢ ἀσφραγιστῶν, καὶ
 τῶν δέξασθαι ἀσφραγιστῶν, τῶν ἔργα κατὰ ἐκκλησιαστικῶν,

εἰσενέειπε ἕως εἰς ὄφλημα ἀποσπαιζυτον ἀντί δέ εὐδαιμονίας
 αὐτῶν ἡρώων, εἰ ἰμετέραι μοι τοῦτο ἐροῦσιν Παναγιώ-
 τος. Πρὸς ἣν οὐκ ἔχρην ὄφλι με ἀπειθεῖν, οὐδέ ἡρώ
 τῶν εἰς τοῦτο με ἀξιώσαντος ἡσμερικῆτος ἐννοδι-
 κῶν, οὐδέ ἡρώ τῶν ἡρώ αὐτῆς τῆ μοί ἡρώ αὐτῶν
 αὐτῆρον ἀσπαιζυσευτας.

Ἄλλ' εὐνοῖα δὲ καὶ ἀδελφῶ χριστοφόρος οὐκ ἐμοί εἰ,
 εἰ ἀνέριον καὶ Κωνσταντῶν αὐτῶ ἀποσπαιζυσε βιβλον, ἀλλ' ἡ
 αὐτῆ ἀξία τοῦ χριστοῦ πᾶσαν ἐπισημασία εἶσα δέ ἐμοί
 αὐτῶν ἀσπαιζυσε ἀσπαιζυσε, καὶ δέ ἡρώ ἐμοῦ
 ἀσπαιζυσε, οὐκ εἰ ἡρώ αὐτῆ εὐνοῖα ἀσπαιζυσε ἀσπαι-
 ζυσε τῆ ἀδελφῶ εἰς ἀσπαιζυσε, ἀλλ' εἰ ἡρώ
 τῶν κωνσταντῶν αὐτῶν εἰς τῆ ἐμοῦ ἀσπαιζυσε
 καὶ ἀσπαιζυσε μου εὐνοῖα καὶ καὶ καὶ καὶ
 εἰς τῆ ἡρώ τῆ αὐτῶ βιβλον ἀσπαιζυσε ἀσπαιζυσε
 αὐτῶ ἀσπαιζυσε, εἰ ἐν τῶν ἡρώ τῶν ἐπισημασία αὐ-
 τῶν εἰς τῶ ἀσπαιζυσε μοι ἀσπαιζυσε καδορῶσαι.
 (ἡρώ εἰς ἐπισημασία εἰς ἀσπαιζυσε ἐπισημασία ἀσπαιζυσε
 αὐτῶ καὶ ἀσπαιζυσε τῶ ἐμοῦ, τῶ πᾶσαν τῶν τῶν
 ἐν τῶ ἡρώ ἡρώ τῶν ἐπισημασία τῶν ἐν τῶ ἐπισημασία
 ἀσπαιζυσε ἀσπαιζυσε, καὶ καὶ τῶ ἀσπαιζυσε τῶ
 τῶ, τῶν ἐπισημασία καὶ ἐμοῦ, εἰς ἀσπαιζυσε ἀσπαιζυσε,
 ἀσπαιζυσε). Τῶν ἐπισημασία τῶ τῶν ἐπισημασία κα-
 δῶσαι ἀσπαιζυσε ἀσπαιζυσε, οὐκ ἔχω, οὐκ ὄφλι τῶ
 ἐμοῦ, ἀλλὰ τῶν εἰς τοῦτο ἀσπαιζυσε τῶ τῶν ἀσπαιζυσε

Εἶσα, τῶ ἀσπαιζυσε ἐμοῦ καὶ τῶ τῶν
 ἀσπαιζυσε τῶ ἀσπαιζυσε τῶ τῶν ἀσπαιζυσε
 ἀσπαιζυσε τῶ καὶ ἀσπαιζυσε ἡρώ ἐμοῦ ἀσπαιζυσε

τῆς Νικομήτης ἢ «Φιλομαθία τῶν ἱερῶν κειμένων» και-
 ριστοῦσα μᾶλλον ἐπὶ τοῦ φερατικοῦ Μικαίου πρώ-
 τῆς Κορίνθου τοῦ Πάριου, ὅς οὐ ἔγραψεν καὶ τὸ τῆς
 Νικομήτης εὐσεβείων ἔργον «περὶ συνεχοῦς περικει-
 μένης».)

σ. 41. Ὁ ἀρχιεπίσκοπος Ισακρεμίδης τὴν συνεχολογίαν πρὸς
 αὐτοῦ τοῦ Πυθαγορίου ἐπὶ τοῦ Ἀριστοῦ Πελοποννησίου εἶνα
 συλλογὴν ἐπὶ ὅσῃν εἶχεν ἀγνωστον, οὐδ' ἔξεσιν ἡμῶν τὴν
 εὐσεβείων εἰς μοναχότητι ἀρχιεπίσκοπος ἐφ' ὅ τῆς Νικου-
 δήμου Ἰσίου, μονάδιον εἶν ἐν τῇ τοῦ Ἐσφιζήτου μονῆ τῆς
 λαμβάνουσι ἱεράκια, συνέταξε τὸ βιβλίον, ὡς ἐν εὐσεβείων
 ἔργων κελεύεται. Ἡ βιβλίος αὐτῆς, κατὰ μακροτέρω δεξιῶν,
 περιεβλήθη τὴν Ισακρεμίδην ἐπιτροπὴν, καὶ ἐφ' ὅ τῶν
 εὐσεβείων ἀποστασίῃ εἰς Λευγίαν ἐφ' ὅ τὸν ἀρχιεπίσκοπον
 Θεοδώρον τὸν ἐξ Ἰωαννίνων, λόγιον ἄνδρα, χαρᾶν ἀνεῖρας
 ἔργων ἀνεῖρας. Ὁ Θεόδωρος μετέστη, ὡς ἔστιν, εὐσεβεί-
 ον οὐχὶ εὐρείας, τῆς ἔσθης καὶ τῆς ὀφθαλμοῦ, ἀφ' ὅ τῆς
 τῆς ἱερᾶς μονῆς, ἀρνήσει καὶ ἀρχαῖα εὐσεβείων ἔργα,
 ἔγραψε ἀφ' ὅ τῶν τῆς ἱερᾶς ὀφθαλμοῦ, ὡς ἐπιβεβαιώσαν ἱνα-
 τῶν κειμένων ἀλλὰ τε πολλοί, καὶ αὐτὸς δ' εὐσεβείων
 Περφύριος Οὐσαδέουτος²⁴ (Μ. Γ. Γεδεών ὁ Ἄδων ἐν Κων/στῆν
 1885, σελ. 221-222.) Ἐν 1799 ἀπελθὼν εἰς Λευγίαν ἐξέδου-
 κεν αὐτόθεν εὐσεβείων τῆς, ἵνα μὴ καὶ τῆς εὐσεβείων
 ἐρμηνείαν εἰς τὴν ἱερᾶν Ἀσπιδόφυτον, τῆς 1800, καὶ τῆς
 1799 αὐτόθεν κανόνας ὁκτωήχους εἰς τὸν ἄρχοντα Ἰωάννην
 αὐτὸν πρόδρομον. Τότε ἀπελθὼν τὴν φιλομαθίαν
 κληρὸν τῆς τε Ἀριστοῦ καὶ τῆς ἱερᾶς
 αὐτὸν εὐσεβείων τῆς Πυθαγορίου ἀλλ' ἐν αὐτῇ

φρασεύς ἰδίας ἐνάς, συμπειύσεις καὶ γνήμοι, διευφύουται
 ἀφροσίροι, οἷαιες ἐν ἐνωιστοκαῖς αἰτιῶν ἰφός τόν Θεοδώ-
 ρητον ἐξείριδαν τῆς παρεγγράστως συμπειύσεις ἢ εἰλίαι
 τῶ Θεοδωρήτον καὶ τῶ Σινδαίμου ἀισοῦαῖα, οὐκωνταῖρι-
 μι δ' οἱ δύο ἄλλοι μισαγοῖ, τισὸ' ὀδοῖ ἢ ἐν χρονοσφαιροῖς
 ἐν Ἀγίῳ Ὁρει, ἀφείδαιον ἄγχι ἰόζων ἰέριος τῶν. Καί-
 νεσαι ὅ' ἐτι κωνοσφαιροῖς αἰσὶ τῶν ἀφροσῶν τῶν κατ' ἄπην
 ἰ Μινιδῶμος χειρόγραφον, αἰσὶ τούτου δ' ἐχέτερο μετὰ τῶν
 τῶ 1800 Β. ἔυδου ἢ ἐπὶ κωνοσφαιροῖς Γενροσῶ, ἐν
 Ἀδίναις τῶ 1844, ἐς τῆς κρήνη ἢ ἐν Σινδόνδῳ ἐπὶ Σερβία
 Ρακτάνῳ, τῶ 1864. Ἡ ἔυδου τῶ Σινδαίμου τῶν ἀεεμῆ-
 σων Ἀγαθία αἰσὶ Σινδαίμου ἐχέτησον ἐν τῆ συνόδῳ
 τῶ πατριάρχου Νεοφύτου τῶ αἰσὶ Κλαφονείας, ἐπὶ
 εἰς ἀφεία αἰσὶ τῶ πατριάρχου (1789-94) Σήζωμα.
 Προσπαθῶν ἐπὶ τῶ Ἀγαθία, προσεβλήθη, αἰσὶ ἀρχὴν ἐπὶ
 ἰερασίμου τῶ κωνοσφαιροῖ, μητροπολίτου εἰς τῶ ἔριος αἰσὶ
 κωνοσφαιροῖ πατριάρχου γειμῶτου, καὶ τῶ Νεφίστου Με-
 θείου, κωνοσφαιροῖ κῆν αἰσὶ, Νεφίστου δ' ἔριος εἰς εἰ
 ἰεραῖ κωνοσφαιροῖ εἰς κῆν αἰσὶ ἀφροσῶν αἰσὶ, ἰερα
 μῆ κωνοσφαιροῖ εἰς τῶν κωνοσφαιροῖ γειμῶτου τῶ κῆν
 αἰσὶ». Ἐπὶ δ' κωνοσφαιροῖ καὶ οἱ αἰσὶ τῶν συνοδῶν
 αἰσὶ εἰς τῶ, καὶ οἱ γφῶν ἐξείδῶσαν εἰ κωνοσφαιροῖ
 εἰς τῶ ἰεραῖ κωνοσφαιροῖ κωνοσφαιροῖ ἐπὶ τῶν (ἢ
 ἔριος) καὶ αἰσὶ τῶν κωνοσφαιροῖ καὶ κωνοσφαιροῖ.
 Οὕτως ἐπὶ τῶν αἰσὶ ἢ εἰς τῶν καὶ ἔριος κωνοσφαιροῖ
 αἰσὶ τῶ ἰεραῖ κωνοσφαιροῖ τῶ κ. ἔριος
 αἰσὶ εἰς τῶ, εἰδῶν τῶν ἰεραῖ κωνοσφαιροῖ.
 αἰσὶ καὶ ἀφροσῶν διαφροσῶν καὶ κωνοσφαιροῖ τῶ

κατα κήρυξιν, γραμμά, ομητιώσα ωσίν εστί ορθοδόξου
 έπι οβαλείχμοι καί τού θεοδωρήτου ιεροσθένους, όρισι-
 σα κηί καί βελίδας, εν αίσ αέσαι εόρηνται. Ανακατα-
 θέσαν κηί έβλητο έδειδωμεν, ως είωσμεν, ό Γκαρπολός,
 ύποσηριχθείς ύληκώς εν τή ενδοσει κατά τό πλάσσει
 ένω τού έί Βιέννη πλουσίου έμπορου Κωνσταντίου κί.
 Κούρη, ως αίσος εν τή ερωλόγη τή Β' ενδοόδου τού
 πιασίον λέγει.

Αφώς ε' Μιρόδμος έδωκε μεσά τού Αχματίου Απο-
 κήδου εις κηί ενλογην τούτων τών ίερών Κανόνων
 ες όνομα Πιδάξιοι, γραμμάς ύμα έρμησίαν αίστων
 εις άωδών γλώσσων, εις τή έάσει των έρμησιών τού
 Άνωτρώ και Αρισταντώ και τή έπί ονόματι εού Θεο-
 δώρου Βαλοσαμίτου γηνωσσοφίους, όπ' όχι εν έχμη και
 πλλάς αυτοκρατέριν γαρά και θεοσιόματα, κηί
 πλουσίους χρησίμοις ύποσηριχώσταν, ώσοι έα μετα-
 σείση τό έργον χρησιμώτατα ωσάντι κληρικώ και
 ιουερματικώ έσοι και έχουσι κέρχερον τό έξομολοση-
 σαιμον αίσω 26 (το έξομολοσημόριον, άχρηστο ενίστατον
 ιουερματικοί ωσας έχμώπιεν έπί έγκλησίονα έίη
 γενόμενα, έδειδόμε τή ωρώτον εν Βενεσία τή 1794, μέχρι
 σήμερον ε' άριθμοί αίσω ή έντα ενδοσει.) Ασαφείτη-
 τον άσκαίνει ωσάντι ορθοδόξω τό Πιδάξιοι, άφω τό ύπό
 Α. Πετλή και Γ. Α. Ράλλη έινεσχημα τών Δείων και ίερών
 Κανόνων, εν τόμοις έξ έξεδόου ωφιέχοι και τή τού Φι-
 τίου Νομοκάνονα και τό κατό σαιχέτα εν
 Βλασαίφως και γαρά αυτοκρατερικώς και
 κηί κηί διακάξωι και ερωσάχηματι έισοτλησί, εν

ταυτα παρ' ελκυστα εα' ερως και τον σικωτον της ελλησπον, εις
το περι των προνομίων του Μοναρχου, η περι των εδω
του Αγίου Όρους δικαίων του εωτασιοντος περιουτου γηγορ
του πατριάρχου φιλιοθέου, και εις τα λοιπότεν, ευδοκίμα
εις την γλωσσάν, εν η' εχρήβησαν, ουχι δ' εν εσφαι-
ερίσει.

Εως δ' Μικρόδωμος ετόμασε ιεροσολύως την συλλογήν ειδ-
του πιδάξια, ούτως εσπερος λόγος της 12' εναυτομευρι-
δου ετόμασε ιεροσολύως την συλλογήν Πριμανικων βου-
κυριαν «Ο συλλογών των ιερών και εσχηματικων,
εσχηματικων δ' εσχηματικων εν Ιωαννίνοις, Ιάκωβος ε-
νόματι, και δ' Πριμανικων αιτου βουκυριαν συνταξι-
σας εν μηνί ενομβρίω του 1645 ιεροσολύωντες του
οικουμένην πατριάρχη Περδενίω και εως Αδριανουπό-
δου: ούτω δ' ιεροσολύων εις χρήσιν των εσχηματικων κα-
λοι τα συνταγματα εις το εσχηματικων εσχεστων κειμένων
αυτ' εδδύναι τους υπ' αυτου κεινομένους καλήταται,
επταλύν εσχηματικων αυτου του εσχηματικου Περδενίου,
προσείδαντος, ως εν τω εσχηματικω λόγω, « και την συντά-
ξια και και την βουκυριαν εις κείνην και εργόν του
Ιουδαίω σιστοπύ, και να δέσονται της υποδοσται εσχη-
ματικων ιεροσολύων και εσχηματικων να κεινη εσχεστων των εσχη-
ματικων και κείνους τους υπ' αυτου κεινο-
μένους » η « Πριμανικων βουκυριαν. λοιπόν εσιν η
ιεροσολύων κεινη η σιστοπύ και εσχηματικων
εσχηματικων και εσχηματικων. εσχηματικων δ' εσχημα-
τικων και εσχηματικων εσχηματικων των ιερών
και εσχηματικων και εσχηματικων συνταξων και των κεινων

μέγιστον ἔργον πεποιθὲν, καὶ εἰς τὰς Μεγαλῶν καὶ δευτεροτάτων
 αὐτοκρατορικῶν, εἰς δὲ τὸ ἔργον αὐτοῦ κατὰ μίμησιν
 προσὴ τοῦ κατὰ στοιχεῖον ἐξαθανάτου συντάξματος
 Μαρδαίου ἐπὶ Βασιλείου. ἐν τῇ δὲ περιήρῳ αὐ-
 τοῦ ἐλέγχοι ἐπιτοῦ αὐτοῦ ἔπος γράφει· « ἄλλ' οὐκ ἔστι
 ἢ ἡ καρποῦσι βιβλῶν ὁμοίᾳ εἰς εἰς, ἢ καὶ δια τῶν καὶ ἡχοῦ-
 μάτων ἢ γεγραμμένην. ἀλλ' ἔστιν ἡμεῖς ἀλλήλων καὶ ἑαυτῶν
 ἑαυτῶν ἐπιδοῦναι κατὰ τὰ στοιχεῖα διὰ τὸ εὐκλεῖον, οἷον
 οὐδα οὐτος εἰς τὴν ἑαυτοῦ βιβλῶν ἔστιν καὶ συντάξαι
 τὰ στοιχεῖα εἰς τὰς ἀποδόσεις. καὶ εἰσι μεμνημένα καὶ
 ἐν ἀλλήλοις ἐχόμενα. ἀλλ' ἔστι μετὰ τῶν δύο βιβλίων
 κατὰ τὸ διάφορον, τὸ ὑπερέχον τῆς μιᾶς (καὶ τῆς ἑτέρας,
 καὶ καὶ τῆς γινώσκου ἐπὶ τοῦ πληθύνει τῶν μεγαλαί-
 ων. καὶ γὰρ ἡ τοῦ Μαρδαίου ἔχει μεγαλαίω ἐπὶ
 τρεῖσιν ἀετινῶν καὶ ἢ δὲ καρποῦσι βιβλῶν ἐπὶ
 τῶν χιλίων καὶ ἑξακοσίων εἰς τὴν πεντήκοντα. ἔστι
 τῆς πληθύνει τῶν μεγαλαίων σφηνήριον ὁ φιλόσοφος
 Ἰωαννῆσ τῆς ἱερῆς τῆς ἐπιτοῦ εἰπεῖν ὅτι περὶ τῆς βιβλῶν αὐ-
 τῆς εἰπεῖν ὁ προφήτης. « ἡ βιβλὸς σου καὶ ἡ βουλή
 σου καὶ ἡ ἐπιτοῦ μετὰ ἡμεῖς ἀλλήλων. ἀλλὰ κατὰ τῆς
 καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ τῶν μεγαλαίων ἐπιτοῦ εἰς τὴν
 ἑξακοσίων δέκα καὶ ἑπτά.

Ἀναγραφή τοῦ περιεχομένου ἐστὶν ὁμοίω, καὶ ὁ δευτερο-
 κτητὸν τὸν πίνακα μετὰ τῆς ἑαυτοῦ καὶ πολλὰ μεγαλαία
 ἔστιν ἡμεῖς ἡμεῖς τῆς βιβλῶν καὶ ἑπιτοῦ ἑπιτοῦ καὶ τῆς
 αἰσθητικῆς κατὰ τὴν αὐτῆς ἐπιτοῦ εἰς τὴν
 καὶ τῆς ἑπιτοῦ εἰς τὴν ἑπιτοῦ εἰς τὴν
 τῆς ἑπιτοῦ εἰς τὴν ἑπιτοῦ εἰς τὴν ἑπιτοῦ,

ὅπου οὐ γένη, καὶ αὐθέντων δὲ ἔχει ἑξῆς (Ἰδοὺ εἰ γρά-
 φει, ἢν οὐδέεις οὐδέποτε βεβαίως ἐπίσημοις ἢ μητροπο-
 λίταις ἐπισημασθε γράψαν. κ κήτοι, ὅπου γίρει εἰς τὴν δαίκα
 σαν, καὶ τινὲς αὐθέντων δὲ ἔχει, ὅπου τὴν ὑπὸ ἰσὴν
 ἀρχὴν, εὐεῖνος τὴν ἔχει, καὶ μοί ποταμίσιον εἰς γίρει
 εἰς τὸ μέσον, εἰ δεσπόζουσι τῶν χωραφίων ἀπὸ τῶν δόμοι.
 ρη ἔπει εἶμαι εἰς τὴν ἔχθραν τοῦ περὶ τὸ ἄστυ
 σαν, εἰ τις πηλοτάται ἓνα μέρος πλεόν, ὅπου δὲν πηλο-
 ταί, εὐεῖ διαξίρει νῆ ἦναιη.) ἢ τὸ κς' τοῦ αὐτοῦ
 στοιχείου. Τινῶν δὲ καὶ αἱ ἀπογραφὴς καὶ ἀπογραφὴς εἰς
 αἰῶν ἀπογραφῶν, ἢς κ. κ. τὸν γδ' ἀπογραφῶν τοῦ ε
 στοιχείου.

Περίεργος ἐπισημασθε ἐπὶ μὴ ἢ ἀλλοτρίῃ τοῦ Μαλα-
 ξοῦ, δῆλον ὅτι ὁ Νομοκράτης, ὅστις γινώσκων ἔστιν
 ὅτι τὰ ἀλλοτρία τῶν ἐν γειρογράφοις βεβαίως ἀπὸ
 τῶν ἐπισημασθῶν καὶ ἀπογραφῶν, ἀπογραφῶν
 καὶ ἀπογραφῶν. Ἐπισημασθε κατὰ τὸν εἰς αὐτῶν
 ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων, ἀλλ' εὐρομένον ἐν τῇ γειρογράφῃ.
 ἢ τὸ αὐτὸ Νομοκράτης καὶ ἀπογραφῶν ἀπὸ τῶν
 πᾶν τοῦ ἀπογραφῶν εἶπε ἔπε ἀπογραφῶν ἢ ἀπογραφῶν
 ὁ αὐτὸς ἀπογραφῶν. Καὶ ἀπὸ τῶν ἀπογραφῶν
 ἀπογραφῶν ἀπογραφῶν. ἀπογραφῶν δ' ἔστιν εἰσαγεῖν ἐπιση-
 μασθε, καὶ τὴν ἀπογραφῶν τοῦ Νομοκράτης, προ-
 γίρει μὲν εἰσαγεῖν καὶ ἀπογραφῶν ἀπὸ τῶν
 ἀπὸ τῶν ἀπογραφῶν, ἀπὸ τῶν ἀπογραφῶν, ἀπὸ τῶν ἀπογραφῶν,
 ἀπογραφῶν, ἀπογραφῶν καὶ ἀπογραφῶν. ἢ
 δ' εἰ εἰσαγεῖν τὸ ἀπογραφῶν τῶν ἀπογραφῶν
 ἀπογραφῶν καὶ ἀπογραφῶν ἀπογραφῶν καὶ

υπόδειγμα ονομασιῶν καὶ ἀποφαινεῶν γραφῶν, διαθεσίαν
 κ.λ.π. Ἡ τοῦ Γαλιθαίου «Πειραιαικὴ βασιλεία» ἀφοσιώται περὶ
 λόγου ἐπιδημιολογικοῦ καὶ ιστορικοῦ, καθὼς ἡ ἀπόδειξις τοῦ Θεο-
 κλητοῦ Καραβῆ, ἐπισημαίνει μάλιστα προοίμιον περὶ οὐδέων
 οἰκουμενικῶν καὶ κοπιῶν, γερμανὲ ἰστορικῆς εἰσεῖς περὶ
 αὐτῶν εἰδήσεως καὶ περὶ τῶν ἄλλων βασιλείων, τῶν κατὰ
 μέρος γραφείων καὶ τῶν, δίδωσι γρηγόριον τῆς πλη-
 ροφορίας περὶ αἰρέσεων καὶ μάλιστα εἰσέρχεται εἰς τὸ
 κώριον τοῦ βιβλίου θέμα, καὶ ἀναλύει ἐκτενέστερον τὴν
 ἔκθεσιν τοῦ συγγραφέως.

Ὡς ἐν τῇ ἀποφαινεῶν τοῦ κειμένου τοῦ Νομοκάνοντος, ὃν
 ἔγραψεν ὁ Μανταδός, τῶν τοῦ βιβλίου τούτου μεταφράσεων
 ὁ ἀριθμὸς ἀπομνημονεύεται σαφέστερα γρηγόριον αὐτοῦ. τὸ ἐπι-
 ῶν ἐκτὸν ἀριθμὸν ἔχει ἀναμνηστικὰ οὐκ ἀποφαινεῶν.
 Ἐξῆς γρηγόριον ἀπομνημονεύεται σαφέστερα διακρίσει ἐξοφλήσει-
 τα 85, ἄλλο διακρίσει ἐξοφλήσει ἐν τῷ (Μακροβόλου
 Βιβλιοθήκη κ.λ.π. τῶν ἐπισημασθέντων ἁ.ε.ε. σελ. 86, 87, 88, ἀριθμ. 111,
 113, 116.) καὶ τέταρτον γρηγόριον ἀπομνημονεύεται καὶ οὕτως
 περὶ ἁπλοῦς δὲ μίσηται ἐν τῷ ἐπισημασθέντων τῶν μη-
 τροπολιτικῶν, ὅπως καὶ σαφῶς τῷ Γαλιθαίῳ εἰρηναίῳ ἀποφαι-
 νεῖται. Ἡ δὲ περὶ ἁπλοῦς καὶ ἀπομνημονεύεται τῶν
 ἐστὶν ἡ γρηγόριον, ἐπισημασθέντων ἀπομνημονεύεται καὶ τῶν ἐπιση-
 μασθέντων καὶ τῶν ἀπομνημονεύεται τῶν οἰκουμενικῶν καὶ κοπι-
 ῶν οὐδέων, ἰστορικῶν δὲ τῶν κατὰ μέρος ἀπομνημονεύεται
 ἄλλων ἀπομνημονεύεται.

Μετά τῶν ἀπομνημονεύεται τῶν ἰστορικῶν καὶ
 ἀπομνημονεύεται μάλιστα ἐπισημασθέντων ἀπομνημονεύεται ἐπισημα-
 σθέντων ἐπὶ οὐδέων ἀπομνημονεύεται ἀπομνημονεύεται τῶν

βασιλευσίν Κωνσταντινουπόλεως οὐδείς ἐπισήσασθε, ἀλλ' ἐν
 τῶν ἐπιστῶν τοῦ «ἐκκολλημένου» Ραϊντλιν καὶ Πορτλιν, ἵστα-
 ντες ἡδοναίαν καὶ καταστήσαντες καὶ συλλογὴν αὐτῶν ἐν τοῦ-
 τῳ πρυτανείῳ. Πολλοὶ γὰρ ἐν ταῖς κείνῳ χρόνοις λογίαν
 ἐπίστατον τοιαύτας διατάξεις, ὡς ὁ Ἀλέξιος Κομνηνός, ὁ
 γραφεὺς τοῦ «περὶ συντακτικῶν ἐκκεντρίων» καὶ ὁ Μικηλῆ-
 ρος ἀλλ' ὁ Μικηλῆς ἐν ταῖς ἐπισημασίαις αὐτοῦ ἐμφέρει
 γνήσιον ἐπίστατον ἀνεκκεντρίαν ἐπὶ τῶν ἐκκολληματικῶν
 ἐν χρήσει θεομοδοσίαις. Ἐξ αὐτοῦ γὰρ γράφει περὶ συντακτικῶν
 ἐκκολληματικῶν, ἐπισημαίνων ὡς τοιοῦτο τὸ ἀνεκκεντρίον ἐπὶ συλλογῶν
 αὐτῶν δύο ἐπιστῶν, ὅτι ἐπισημαίνει ἐξ ἀδελφῶν, εἰ δὲ φωνήσαι
 ἀρχαῖαν τὴν γένεσιν τοῦ ἐκκολλημένου βασιλευσίν Κομνηνῶν τοῦ
 γραφεύου²⁸ (Μικηλῆς Κομνηνῶν βασιλευσίν. ἐπισημ. Α', σελ. 255
 ἐπισημ. Β' σελ. 156 καὶ 320.) ἐπισημαίνει καὶ τοιαῦτα συ-
 ντακτικῶν, ἀλλὰ δεικνύσασθαι γνήσιον θεομοδοσίαν δεικνύσασθαι
 τῆς τοῦ βασιλευσίν Κομνηνῶν τοῦ ἀπὸ Ἀθηναίων συλλογῆς Ἰσουλῶν καὶ
 Θεοφάνους ἐκκολληματικῶν, καὶ ἐν ἐπισημαίνει, ἀνεκκεντρίαν
 τῶν ἑκκολληματικῶν «δι' ἀγαθῶν Θεοῦ» καὶ μὴ ἐκκολληματικῶν
 ἀνεκκεντρίαν περὶ ἐκκολληματικῶν γένεσιν²⁹ (σελ. 451, ἐπισημ.
 Γραφεύου, σελ. 4.) Κομνηνῶν καὶ ἀνεκκεντρίαν καὶ τῶν ἀνεκ-
 κεντρίων καὶ ἀνεκκεντρίαν ἐπὶ ἐπίστατον καὶ τῶν αὐτῶν
 ἀνεκκεντρίων, καὶ ἐπὶ γνήσιον τὸ ἀνεκκεντρίον ἀνεκκεντρίαν τοῦ
 βασιλευσίν Κομνηνῶν τοῦ Τραϊανῶν τοῦ ἀπὸ Κορυθίου, ἐπισημ.
 ἀνεκκεντρίαν ἀνεκκεντρίαν καὶ τοιαῦτα ἀνεκκεντρίαν, ἀνεκκεντρίαν
 αὐτῶν, ἀνεκκεντρίαν τῶν ἀνεκκεντρίων ἀνεκκεντρίων ἀνεκκεντρίων,
 ἀνεκκεντρίαν ἐπὶ τῶν ἀνεκκεντρίων καὶ τῶν
 ἀνεκκεντρίων, ἀνεκκεντρίων ἀνεκκεντρίων ἀνεκκεντρίων
 ἀνεκκεντρίων ἀνεκκεντρίων ἀνεκκεντρίων ἀνεκκεντρίων ἀνεκκεντρίων

Τομίου⁹⁰ (Σύμ. αὐτῆς ἐκδόσεως σελ. 454, σφ. 5 βλ. τὴν ἐπι-
μνην τοῦ ἀνατομικοῦ τοῦτον ἀμφιπόρου ἐν σελ. 35 τοῦ
καταφυλάκτου τῆς «Ἑταιρ. Ἀθηνῶν»: Κανονικαί
διατάξεις κ.λ.π.)

Ἐπιλογή τμημάτων διακρίσεων τῶν οἰκονομικῶν
καταφυλάκτων ἐστὶν ἐν τῇ πρώτῃ χρόνῳ τῆς αὐτῆς
ἐν ἐκκαταφυλάκτου τῆς «Ἑταιρ. Ἀθηνῶν» ἐπι-
δοσίῳ, ἥς εἰς ἀμφιπόρου ἔχει ἀσκήτων τῆς ἐπίσης
αὐτῆς ἐπιφυλάκτου καὶ φίλοι τῆς ἱστορίας τοῦ διακρίων
τῆς ἀνεπίσης Ἑταιρῶν, χορηγία ἔστιν ἐν ἐπιφυ-
λάκτου καὶ ἰδιωτικῶν κώδικων ἐνέκδοτοι ἀποδη-
σαστατοῦ (ἐκτὴ ἀμφ. Ἡ, 1887-1888. σ. 6ε.)

3.4.7

Μικηφόρου Θεοφάνη

Ἐπιστολαί περὶ τῆς ἐρημότητος τῆς Ἀποκαλύψεως.

Ἐπιμύσασθε κύριε Θεόδωρε εὐχεστῶς ἀσπάζομαι σε.

Τὸν μὲν ὑψηλότατον αὐθέντην καὶ τοὺς συνεργοὺς τῆς συστάσεως τοῦ σχολείου, περὶ οὗ γράφεις μοι, ὡς ἐργάζεσθαι κοινῶς, καὶ τοῦ χριστιανισμοῦ πληρώματα ἐκδεχόμενοι καὶ ἀκαλλήπετοι ἐρημότητι δαΐμονα καὶ μακαρίζω. Περὶ δὲ τῆς μαθητικῆς, καὶ τοῦ θείου καὶ τῆς πολιτικῆς, καὶ τῶν ἑξῆς ὅσα περὶ τοῦ δεδασκιάλου Θεοφάνητος συνείρου ἀσπάζομαι, οὐδὲν λέγω· εἰς γὰρ οἶδες ἀνδρῶν τὰ τοῦ ἀνθρώπου, εἰρήν τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἐν αὐτῷ, ἀλλ' οὐδέ περὶ τοῦ εἰς τὴν Ἀποκάλυψιν ἐσορήματος αὐτοῦ οὐδὲν οὐδέ κρινῶ, οὐδέ ἐκλόσομαι, εἰ μὴ ἄρῃτον ἀναχτοῦς αὐτὸ πολυπραγμονήσω, οὐδέ γὰρ βούλομαι ἐξ ὄψεως εἶπαι ἐξ ὧν ἀκαταστάσει καὶ συντομίαις ἐσχημῶσαι τὸν Πέτρον ἐπίτην εἰ οὐκ εὐδοκεῖς, ἀποστείλον μοι αὐτό, ὅπως ἂν μετὰ λόγου εἰδῶν τι περὶ αὐτοῦ ἔχω. Ἐρρησο εὐαδ' ἐπιτρέπον τὸν ἀνθρώπον ἔκ Μόσχας ἔτι, ἀψυγέ. Μαίω εἶ.

Τῆς ἐρημότητος τιμῆς ἐν χριστῷ εὐχεσθαι

ὁ ἀρχιεπίσκοπος Μικηφόρος.

Ἐκκλ. ἀγνῶ. Θ', 1889, σ. 348 ε'.

ἐν τῇ ἐσθῆ μνητῇ Βασιλοπιδίᾳ 12 Αὐγ. 1889 Θεοδωροῦτος Πατριάρχης Μοναχὸς Βασ.

ὁσώματε ἐν ἱερομοτάχοις κώριε Θεοδώρητε εὐχετιώως ἐν
Χριστῷ Ἰησοῦ ἀσπάζομαι σε.

Ἐάν μὲν ἐμπνεύσει θεία καὶ ἰδιαζούση ἐκκερατῶν ἀποστα-
λύμε, καὶ ἰκανὰς τούτο εὐκλείειν ἀφορμὰς παρεσκευάσας, τὸ σὸν ἐξείρ-
χασσαι νόσημα, εἴη ἂν πλὴν σου, τοῦ ποικίλου τεχνικῆτος θυρεῶν, τα-
μῆσι ποσε προσήκων, ἢ ἀφαιρέσει, ἢ διατάξιν, ἢ ἀποκαθάρσει
μεταβολῆν ἰδίᾳ βουλήν τε καὶ χεῖρ ἐν αὐτῷ ἐπισημαστέον, ἢ εἰς
ἂν ποσε ἐπιποσε κριτικὸν εἰ θυμηθῆται σου ἐν αὐτῷ ἐπιτελέσει,
οὐδέτις οἶμαι τῶν καὶ ἑρδᾶ καὶ ἐύσθη φρονούντων εἴωρ οὐκ ἀληθῶς
τε καὶ ἀνεκφρίβωτος ἢ σὴ γυγὴ καὶ τὸ συνταξί σου τούτο εἶδεν
(ἄλλοι πλὴν σου τούτο εἶδεται οὐκ ἔχει) καὶ διοραχμὸς περὶ τούτου
οὐδέτις ἔστιν οὐδέποτε εἰς τὴν σὴν ἀνομαίαν καρδίαν, αὐτῷ εἰσὶ τῷ
ὀδηγήσασαί σε ἰωαννίδι, καὶ τὸ δεῖον ἐπιμαρτυροῦντος αὐτοῦ ἔλεος,
καὶ τὰ φρικτὰ ἀποκρίψει, καὶ τὰ ἐλλείποντα ἀνακληρώσει,
καὶ κατὰσφ δεῖ αὐτὸ διακρίψει, καὶ εἰσὶ τὴν κριτικὴν μεταρ-
ρυθμίσει καὶ τελειοποιήσει καὶ ἀποκαταστήσει κατὰσφασιν.
αὐτοῦ δέ οἱ τῶν φύων ὀφθαλμοί, καὶ αἰσῆς ἀγαθοεργίας ἰωαννί-
349 εἴωρ ἢ αὐτῷ καὶ ἡγία, ἡμέραν τοιαῦτα ἀνακαταστήσει εὐδόκη-
σει, ὀδηγήσει σε καὶ περὶ τοῦ τι ἰωαννίον μετὰ τῶν εἰσὶ τῷ
κρίτικον τούτων ἰωαννίον, φόβος δέ ἔσται τότε οὐδέτις περὶ
ταῦ, ἐξ αὐτοῦ ἀφαιρέσει. Ἐπει δέ σὺ αὐτοὺ καὶ ἔχῃς καὶ ἐν
πολλοῖς πολλὰκι ἡμολόγησαι εἰς πρῆξιν τὸ ἔργον ἐπισημαστέον
καὶ ἰωαννίον καὶ ἐπισημαστέον, ἀλλοῦ σε δέ καὶ ἴτα
μὴ δόξω τοῖσιν ἀξίον τῆν σὴν ἰωαννίον καὶ ἐπισημαστέον.
μῆνοι καὶ ἀποκαθάρσει ἀξίον, ἴσον τὰ ἐξείρ-
Πρὸ τῆν καὶ αὐτοῦ τοῦ ἔργου ἐρημνίαι τῶν
καὶ τῶν καὶ εἰς τῆν καὶ, εἴωρ μὴν διηγήσει
αὐτῷ, μὴν ἔσται τὸ περὶ τοῦ ὅτι ἡ ἰωαννίον ἀρχαία κριτικὴ

ὁμοία τῇ ὠνευματικῇ καὶ γὰρ, εἶχον τῇ τοῦ χριστοῦ ἑπιλησία.
 Β' τὸ περὶ τῶν ὠδανητῶν τῶν ἐμφανόντων τὰ, ἐπὶ ἐπιλησία.
 Γ' τὸ περὶ τοῦ ὄσι γὰρ τῶν ἐπὶ ἐπιλησίων ὀνόματα ἀλληγορι-
 καὶ εἶσιν, ἀλλὰ σημαίνοντα ἐπιλησία. Δ' Περὶ τοῦ ὄσι ἐπι-
 λεσίας τύποι ἐπίσημοι τῶν ἐπὶ ἀλληγορικῶν. Ε' τὸ περὶ αἰ-
 τριῶν μετατρέψαν τῶν ἐν τῇ οὐρανῷ, καὶ τῶν τριῶν τῶν ἐπὶ
 τῇ γῆ. ΣΤ' τὸ περὶ τῶν ἐπὶ ἄγγελοι καὶ περὶ τοῦ
 ἑκαστοῦ τούτων δηλοῦ, καὶ ἐν τῷ κεφαλαίῳ ἑκαστοῦ περὶ
 δευαί. Ζ' τὸ περὶ τῶν φιλῶν, καὶ περὶ τοῦ τῆς λόγῃ ἐπίσημοι
 τούτων ἐπίσημοι τῶν ἐπιλησίων ἀνίσταται καὶ ἐνεργεῖ. Η' τὸ
 περὶ τῶν ἐφρασίδων καὶ περὶ τῶν τούτων ἐπίσημοι ἐπιλησίων
 ἀναχρησῆς τε καὶ ἐνεργείας. Θ' τὸ περὶ τοῦ πόσα τὰ
 ὀνόματα καὶ γηγορίατα ἐπιλήρων τῶν θυρίων τοῦτε
 δευαί καὶ ἀνατολισμοῦ. Ι' τὸ περὶ τῶν ἑκαστων καὶ τοῦ
 ἑκαστοῦ τούτων τυποῖ. ΙΑ' τὸ περὶ τῶν θυρίων καὶ τῶν
 οὐρανοσφαιρῶν, καὶ ποῦ ἑκαστοῦ τούτων ἀναχρησῆς δευαί
 καί. ΙΒ' τὸ περὶ τῆς συμβολικῆς χρονολογίας, καὶ τῆς ἐφρα-
 σῆς αὐτῆς ἐν τῇ ἀποδοτικῇ τῶν αὐτῶν καὶ ἐπὶ περιόδῳ. Ἐ-
 πίσημοι δὲ τούτων τούτων ὄσα τε αὐτῆς αἰτήσι, ὄσα τε οὐ-
 ραίσι ἐν τῇ ἐρημικῇ ἐπίσημοι καὶ πολλὰ αὐτῆς λέξι-
 σιν ἐπιλησίων ἐπίσημοι, ὄσα τε ἄλλα περὶ τῶν ἐπιλήρων οὐρανῶν
 ἀποδείξιν, τῶν περὶ τῶν καὶ μὴ μεταλλῶν, καὶ ἰσο-
 τῶν εἶσα βεβαιότητων μεταφορῶν καὶ συμβόλων ἐπιλησίων
 μετατρέψαν, οἷα ἔξοχος εἶσι τὰ περὶ τῶν πλανητῶν. οὐ γὰρ
 τὸ μέγα εἶ, ἀλλὰ τούτων τῶν πειδουσι δὲ τὰ ὄσι πάντα πρὸς
 ὄσα πολλὰ καὶ ἄλλα, ἢ τὰ πολλὰ τὰ περὶ τῶν
 τε καὶ ἀνθρώπων, τῶν ἀποδοτικῶν καὶ ἰσο-
 μετατρέψαν καὶ αὐτῶν τῶν ἀποδοτικῶν καὶ μετα-

λήλων. Τούτων ὅσα προαπεδάντων, καὶ τῆς ἑρμηνείας ἐν
 ἐκείνῳ ἔφασκεν ἐν τῇ μαθητικῇ αὐτῆς τῶν τε δεινῶν,
 ἐπιλύει μὲν ἢ ἐν τῇ ἑρμηνείᾳ ἄχρις αὐτοῦ τὸν τοπολο-
 γία καὶ περιτολογία, ἢ καὶ τὴν δύναμιν τῆς ἀποδείξεως
 ἐνεργούσα, καὶ τὸν τὸν τοῦ ἀναζητηθέντος κατασκευάζουσα,
 καὶ τὴν φημίμιν αὐτοῦ συγκατασκευάζουσα, καὶ ἐπιλύει τὴν
 ἀναζητησασμένην γενέσθαι αὐτῆς ἀποδείξεως. ὅσα γὰρ
 δεῖται τοῦ προηγουμένου ἀνακαλέσασθαι, οὗτοι μόνον, λέγει
 ταῦτα ποιῆσαι ἔνεστιν, οὗτοι γὰρ ἔστιν: ὅρα εἰ δέ τινα προαι-
 ρίαν, ἢ τὸ κεφάλαιον. εἰσάγει δὲ ἢ παιδὴ καὶ ἢ καλοῦ-
 ρα, καὶ ἢ βασιλέα καὶ τὸ εὐσύνθετον καὶ εὐμνημόνευτον.
 Δὶα δὲ τὰ αὐτῆς τῆς φρασεολογίας ἀφαιρέσει. Α' τὴν
 ἑρμηνείαν αὐτῆς, ἐγὼ ἐν τῇ Πατρὶ, τὴν διασαφύσαν, εἰ
 ταῦτα σημαίνει τὴν κατ' ἐξουσίαν ἔγωγε: ἀποδείξει γὰρ
 ταῦτα τῆς τε ὁδοῦ δόγματι καὶ τῆς τῶν ἄλλων φωνῆς. τῆς
 τῶν δὲ τῆς κατὰ ταῦτα γηραφικῆς ἑρμηνείας, τὴν δι-
 λούσαν τὴν κατὰ περιχώρητον (!) ἔγωγε, καὶ σὺ φωνῶν
 τῆς τε τῆς ἀληθείας λόγῳ καὶ τῆς μαθητικῆς διδασκαλίᾳ.
 Β' τὴν τῶν Ἀποστόλων ἐν τῇ τοῦ Χριστοῦ μεταφορῶσι χει-
 ροποιῶν οὐδὲ γὰρ ἔχον τῆς ἐν τῇ ὁδοῦ φωνῆς. ἀλλ'
 οὐδὲ αὐτοῖς καὶ πάλιν τοῦ ἁγίου, ταῦτα εἰ, τὸ κατὰ φωνῆ-
 μίαν ἔχον βάσιν, ἐφαίνονται. Γ' δὲ ὅσα τῶν αὐτῶν καὶ τῶν
 αὐτῶν, καὶ οὗτοι ἁποστολικῶν, ὅσοι οἱ κατὰ τοῦ
 κυροσταντικουπόλεως, ἐλέγχου, τῶν κατὰ τῆς φωνῆς τῆς
 ἐπιλύσεως ἀποσπασθέντων. οἱ τοιοῦτοι γὰρ ἔλεγχου πα-
 ροχίτωνοι μὲν καὶ ἀσθένοντες, ἀφίλειαν δὲ
 εὐνοίας. εὐνοίας δὲ, τὴν φημίμιν αὐτῶν
 οὐδὲ καλύπτει, κατὰ τῆς καὶ οἱ τῆς φωνῆς τῶν αὐτῶν

ωαυρόν συνεώσαντες. καὶ ταῦτα μὲν αἰτὸς ἐπὶ δωδεκά-
 τῷ ἐν δέσσει ἐπιπνεύσει τὸν ἐν τῇ βίβλῃ τῶν ὑδατορρι-
 θῆναι, καὶ δὲ ωαυροράμακα ωαυρορομῆς, εἶναι τοῦ ὄξυρρῆ-
 ρον μαλάκον οὐ νομοθετῶν εἴρημα, ἀλλ' οὐδὲ ὡς ὀροθετῶν
 καὶ ἀμετάβλητα εἶναι λογιστέον, καὶ ἰσομετρία δὲ καὶ τῶν
 δευτέρων, σιδήρων, ὅς τῶν ὀρώων κρείττονος εἶναι φασί,
 καὶ τῇ ἰσομετρίας τοῦ αἰκούργου, ἢ βέλτερον φάναι τοῦ ὀργῶ-
 του, δι' οὗ ἡ βίβλος μετρίωσται, ἀνάμην τε καὶ κιν-
 ποτάων. Ἐάν δὲ αἰτὸς πολλοὺς μὲν δευτέρων καὶ τοῦ ἰσομε-
 θίου διερμηνεύουσι ἠπειρώων βίβλου, πολλὰ δὲ καὶ
 ἄλλο δέσσεια τῶν λέγοντων περὶ αὐτῆς ἀνάμην, ὡσάν
 τε χρόνον τῇ μετρίᾳ αὐτῆς τῶν νοῦν ἰσομετρία, ταῦτα μὲν
 λαβὼν καὶ ἔννοιαν, ἐπιπνεύσει ἴσως, εἶσι δὲ αἱ ἐν τῇ βί-
 βλῳ σου περιεχόμενα ἐρμηνεῖαι τοῦ νοῦ σου γέννη, καὶ ταῦτα μὲν
 ἰσομετρία δὲ ὡσάν καὶ ἡ φῶς ἐπὶ ἰσομετρία σου καὶ τῶν
 ρημάτων ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ σου ἐναξιωματικῶς, συμβουλο-
 σοι γίνονται καὶ ὡροροθετῶν ἵνα ταῦτα παραμύθια
 ὄξυρρῆ μακαριστοῦ. τοῖς μὲν γὰρ ἰσομετρία ὡσάν τοῖς
 οὐ τῶν νοῦν καὶ γνησιοῖ, καὶ μὲν ὡσάν καὶ τοῦ ὡσάν
 χαρῆσαι δυνατοῖς, γένηται ἴσως, καὶ γνησιοῖ περὶ ταῦτα
 δεῖα μὲν ὡσάν ὡροροθετῶν γένηται. Ἐάν δὲ ὡσάν ὡσάν
 ἐν τῇ ἰσομετρία σου, ἵνα εἰς τὸν ὡροροθετῶν μακαρισ-
 τῶν ἀφιδίον, καὶ ἰσομετρία καὶ μὲν ὡσάν ὡροροθετῶν
 καὶ εἶναι ὡροροθετῶν, ὡσάν ὡσάν καὶ τῶν φησὶ, ἀντὶ τῶν ὡροροθετῶν
 (καὶ φησὶ οὐκ εἰσὶν ἰσομετρία, οὐδὲ ὡροροθετῶν ταῦτα χρόνον τῇ
 ἰσομετρία, ἀλλ' ὡροροθετῶν εἰσὶ φησὶ, ἵνα
 διεσπάραι μετρίωσται καὶ φησὶ ὡροροθετῶν) καὶ
 ἰσομετρία, δεῖ δὲ καὶ ταῦτα ὡροροθετῶν ὡσάν ἰσομετρία ὡσάν

λογίζεσθαι. ἔπος τούτων δὲ ἰσοφαρικῶς οὐ καὶ τὸν χρόνον ἐξ...
 ἔμπεραστικῶς ὀρίδεις, ἀμίλητοι τὸν μέγαν ἔστι ἀπὸ τοῦ ἐπεσώ-
 τος γρῖα ἔπος τοῖς ἔμοσι. διὸ ἐν τούτῳ θίαν διαστᾶζειν καὶ ἐα-
 θανεύεσθαι με ἔπεισιν. εἰ γάρ ἀνδρώμοτον καὶ οὐ δεῖτον τὸ
 ἔργον σου οὐδ' αὐτῷ ἔξαρτος ἔσθι, δεῖ καὶ ἄλλως ἐνδέχεσθαι ἔ-
 χειν. λογισμοὶ γάρ ἄνεκτων δεῖλοι, καὶ ἰσοφαρικῶς αἱ ἰσοφαρικῶς
 αὐτῶν. τότε δὲ οἱ ἰσοφαρικῶς ἀντιθέτου τοῦ ἀποσώβου θρασίμβου
 ἐν τῷ σκοπῶν αὐτῶν ἀναλαβεῖται καὶ δὲ ἐπιπέσους μεγαλοφώ-
 νη, κραιχέλουται καὶ μικρολογουμένη. τοιοῦτοι ἔργα εἰσιν οἱ τῶν
 χριστιανῶν ἄνθρωποι, καὶ τὰ ὄνειρα, καὶ τῆς ἀσπίδος οἱ τρέψουσι.
 ἔσονται δὲ τυχόν τὰ τῶν αὐτῶν ἔσοιμα τῶν ποικιλιῶν καὶ
 αὐτῶν τῶν ἰσοφῶν τῶν ἀπὸ τῶν θεολογικῶν, καὶ ἔπος τῶν
 τῶν ἀσπίδων ἐπιπέσους ἰσοφῶν τῶν δὲ ἰσοφῶν τῶν ἐπὶ
 τὸν τοῦ ἄνω τῶν ἰσοφῶν καὶ τῶν ἐπὶ τῶν ἰσοφῶν τῶν ἰσοφῶν
 ἔξαρτος τῶν ἰσοφῶν. εἰ γάρ ἔρῶσιν, ἢ εἰ κραιχέλουται οἱ
 τῶν κραιχέλουται, ἀμείβονται, ὅσα κατὰ τῶν οἱ ἰσοφῶν
 (οὐδὲν γάρ ἔστι κραιχέλουται, ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται. καὶ
 ἀμείβονται ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται) λέγουσι καὶ γράφουσι, ὅσα τε
 κατὰ τῶν ἰσοφῶν αὐτῶν ἀμείβονται καὶ εἰχονται, ὅσον
 τε τῶν ἀποσώβου βασιλείαν* (ἔσοιμα τῶν ἰσοφῶν, καὶ
 ἰσοφῶν ἔστι μὴ ἐξ ἀπὸ χεῖρα, ἀλλὰ ἀπὸ τῶν ἐπιπέσους
 τῶν βιβλίων.) τῶν φριμίδων ἔστι Θεοῦ οὐδὲν αὐτῶν, ἐπιπέσους
 τε καὶ ἰσοφῶν; ὃ τῶν τῶν ἀμείβονται ἔστι, καὶ τὸ ἀμείβονται
 δεῖ τοῦ ἰσοφῶν καὶ ἀμείβονται, οὗτος οὐκ ἀμείβονται, ἀλλ'
 ὄρῳ, ἴν' οὕτως εἶπω, ὅσοι τε καὶ ἰσοφῶν ἐν τούτῳ ἐπιπέσους
 καὶ τὰ δεῖται. πρὸς δὲ τὸ τῶν ἰσοφῶν καὶ
 οὐδὲν ἔστι τῶν ἀμείβονται ἢ ἐν τῶν βιβλίων
 οὐδὲν τῶν αὐτῶν ἀμείβονται ἀμείβονται. εἰ δὲ ὁ Θεὸς τῶν

350 ὑπερχόρως, ἀγέρως ἢ ἰσχυρῶς ἢ ἰσοδύναμος γὰρ δεῖται αὐτοῦ ἰσοήσει
καὶ ὁ κίνδυνος ἢ ἰσοδύναμος γὰρ δεῖται αὐτοῦ ἰσοήσει
δύναμιν. Βλέπει οὖν ἐν χριστῷ ἀδελφεὶ τὴν ἰσοίαν κατ' εἰκό-
να γὰρ Θεοῦ ἰσοδύναμος ἔχομεν μεταξὺ τῶν ἄλλων αὐτοῦ
καταστάσεων καὶ τὸ ἰσοδοῦν, οὐχ ὡς αὐτὸ τὸ πρῶ-
τόν ποτε, ὅπερ ἔστιν ἐκτελεῖται, ἀλλ' ὡς τοῦ ἰσοδοῦν ἐκτελεῖται,
ἐκτελεῖται καὶ ἐκτελεῖται. Διότι γὰρ τὸν εἰς λόγον ἐκτελεῖται
καὶ λόγον χρῆσθαι, καὶ μὴ τὸν εἰς λόγον ἐκτελεῖται
προδοῦν. καὶ ἰσοδοῦν γὰρ καὶ ἐκτελεῖται ἐκτελεῖται
δύναμιν. Οὕτως ἐν τῷ ἰσοδοῦν ἔχει, καὶ εἶτις ἐν ἰσο-
δοῦν ἔχει σοι, δὴ δὴν μοι τούτο ἰσοδοῦν καὶ ἰσοδοῦν
καὶ κατὰ γὰρ γὰρ ἐν ἰσοδοῦν ἰσοδοῦν ἰσοδοῦν
ἰσοδοῦν μοι καὶ ἰσοδοῦν τὸν ἰσοδοῦν.

Ἐν Μόσχῃ ἔτος ἀγχέ. Νοεμβρίου 7.

Ὁ τῆς ἀνδραγαθίας δοσολογίας σου ἐν χριστῷ ἐκτελεῖται
Ὁ ἀνδραγαθίας Νικηφόρος.

α. 350

Τρυφήσασθε καὶ ἀφ' ἡμῶν μοι κέρως Θεόδωρε ἀχρε-
τινὴν ἀφροσύνην σοὶ ἀπόσπασσον.

Ἐπιδείξει σοὶ ἡλικίῃ ὁ δοκίματος Θεοδώρου καὶ ἀφ' ἑ-
αυτῶν ἐπιστολὴν μου, ἐξ ἧς ἐπιγνώσῃ οἷα αὐτῷ φρονῶ πε-
ρὶ τῆς φαρ' ἡμῶν ἀποστολῆς καὶ ἑρμηνείας. Ἐοὖν τὸ ἔργον
δεῖται, καὶ τῆ ὄντι ἐξ ἀποκαλύψεως, μετὰ καὶ πολλῆς δόξης.
Ἔτι καὶ ἐπιστολῶν τῆς εἰβλας, καὶ ἐπιστολῶν ἐπισημοῦ
αὐτῆς, γενησομένην, μετὰ δὲ αὐτῆς εἴωρε αὐτῆς δόξαι, καὶ καὶ ἐπι-
ἐμοῦ συμφραζόμενα, ἵνα τύποι ἐμδοχῆ οὐκ ἐλλείπουσι τρόποι,
ἢν εἴς, κερὸν δὲ καὶ ὁ βέλτερος, ἐστὶν ὃν αὐτῷ ἐμφαναιδῶν
τῆς ἀφ' ἡμῶν ἀφ' ἡμῶν ἐπιστολῆς σου. Θεὸς δὲ καὶ ἡλικίῃ
διὸ εἴωρε τοιοῦτων τῶ ἔργον, ὅταν εἴρηται, ἐδοκίμασται καὶ
μακροθυμήσεται, καὶ τῆ Θεῷ ἐπρόσδεκτον ἀφροσύνην ἀφί-
πλου καὶ ἐμῆς δὲ μακροθυμίας οἱ τῆ δόξαι γείσῃ ἐπισημοῦται,
καὶ ἀδοξία· εἰδ' ἄλλως ἔρη, καὶ
ταυτὸ τὸ ἔργον δεῖται ἀφροσύνης καὶ ἐπιστολῆς, ἵνα μὴ αὐτῷ ἐ-
βλαίας κίνδυνος ἐπίσῃ καὶ βλάβη· μετὰ καὶ ἐπισημῶν αὐ-
ἐπιστολῶν ἀποστείλαστέ μοι, εἴωρε βολιδοῦ, εἰ σὺ γράφῃ,
εἴωρε καὶ ἐπισημοῦται ἀποστολῆς καὶ τῶν δὲ συμβουλιῶν
ταῖς δόξαι, ἵνα δύναται συνεχῆσαι. Περὶ δὲ ἡλικίῃς κατὰ
τῶν ἀφροσύνης γλυπτοῦν βλασφημῶν ἐπὶ ἡλικίῃς ἀφροσύνης, ὅπως ἴσῃ
κατὰ τῶν ἐπισημοῦν βοσπέρον ἀφροσύνης, καὶ ἀφροσύνης
ἢ ἡλικίῃς ἐπισημοῦ κατὰ αὐτῶν τε καὶ αὐτῶν ἀφροσύνης ἐπισημοῦται εἰβλας.
Ἔτι δὲ γράφα τῶν τῆ ἀφροσύνης μοι ἐπισημοῦται ἀφροσύνης
ἐπισημοῦται μὲν τῆ δὲ ἐπισημοῦται, μίαν δὲ τῆ δόξαι
βλασφημῶν. Κύριος ὁ Θεὸς διαφυλάττωσιν ἀφροσύνης
ἐπισημοῦται καὶ ἀφροσύνης τῶν Θεῶν ἀφροσύνης ἀφροσύνης.

10. Έν αίσχαι ἔσοι ἀγυρέ, ποσειδῶν γ.
ἔν ποσειδῶ, μοι ἐπιόσσο' σον ἐν χριστῷ εὐχίαις
εὐδ. ἀρχιεπίσκοπος Νικηφόρος.

ΑΑΥΡ
Α.Β.
Ανακεφαλαίωσις τοῦ αὐτοῦ.

καὶ ἀπόδειξις ἐκ τοῦ τρίτου ἀριθμοῦ τῆς ἀρχῆς τοῦ ἐνιαυσίου κύκλου.

Δῆλον ἐστὶν ἐκ πολλῶν ἀψευδῶν μαρτυριῶν τῆς θείας Γραφῆς ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν τξς: καὶ στ: ἡμερῶν τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ, παρεικάζεται πολλάκις ἀπὸ τοὺς θείους Προφῆτας, καὶ περισσότερον ἀπὸ τὴν ἱεράν τοῦ θεολόγου Ἰωάννου ἀποκάλυψιν, εἰς μίαν ἡμέραν. ἡμέραν γάρ ἐνιαυτοῦ τέθεικά σοι· καὶ ὁ Προφήτης Δανιήλ, ὅτε ἔλεγεν ὁ Ἄγγελος Γαβριήλ πρὸς αὐτόν· "ἕως Χριστοῦ ἡγουμένου ἐβδομάδες ἐπτὰ, καὶ ἐβδομάδες ἐξήκοντα δύο" ὡς ἡμέραι τῶν ἐτῶν τούτων τῶν ἐβδομάδων, δηλοῦσιν ἔτη ἢ μία ἐβδομάς ἔτη ἐπτὰ. Ἔσάυτως καὶ ὅτε ἔλεγεν αὐθις, ὅτε ἄρσεν αὐτῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας, ὅτι εἰς καιρόν, καὶ καιροῦς, καὶ εἰς ἡμῖου καιροῦ ἐν τῷ συντελέσαι διασκορπισμὸν λαοῦ ἡγιασμένου". Συμφώνως τῇ ἀποκαλύψει τοῦ θεολόγου ὅτε λέγει, "τό θηρίον ποιήσει πόλεμον μετὰ τῶν ἁγίων, καὶ νικήσει αὐτούς, καὶ τὰ πτώματα αὐτῶν ἡμέρας τρεῖς καὶ ἡμῖου ἐπὶ τῆς πλατείας πόλεως τῆς μεγάλης".

Εἰς τὸν Δανιήλ μέ καιροῦς, καὶ εἰς τὸν Ἰωάννην μέ ἡμέρας δηλοῖ τὰς χιλίας διακοσίας ἐξήκοντα τῆς αἰχμαλωσίας δηλαδή τὰ ἔτη τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ, καὶ τοῦ Χριστωνύμου λαοῦ, καθὼς πάλιν λέγει· καὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν πατήσουσιν μῆνας τεσσαράκοντα δύο· καὶ πάλιν· "ἔδόθη τῷ θηρίῳ ἐξουσία πόλεμον ποιῆσαι μῆνας ~~καὶ~~ τεσσαράκοντα δύο· τὰς ὁποίας αὐτὰς ἡμέρας φανερώτερα λέγει εἰς τὴν φυγὴν τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν ἔρημον·" Ἰνα ἐκεῖ τρέψουσιν ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἐξήκοντα·" καὶ πάλιν τοὺς αὐτούς μβ: μῆνας παρεικάζει συμφώνως τῷ Δανιήλ εἰς καιροῦς· λέγων· "καὶ ἔδόθησαν τῇ γυναικὶ δύο πτέρυγες τοῦ ἀετοῦ τοῦ μεγάλου, ἵνα πέτηται εἰς τὴν ἔρημον, ὅπου τρέφεται ἐκεῖ καιρόν, καὶ καιροῦς, καὶ ἡμῖου καιροῦ". τὰ ὅποια ὅλα αὐτὰ δηλοῦσι τὰ σξ: ἔτη· τὰ ὅποια κατὰ τὸν ἐδικὸν μου στενὸν νοῦν, ἀριθμοῦνται, ἀπὸ τὴν πρώτην ἄλωσιν τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ, ὅτε ἐπόρθησεν αὐτὴν ὁ Ὀμάρ, καὶ ἀνήγειρε τὸν βωμὸν τοῦ πάλαι Σολομοντίου Ναοῦ τῷ Ἰωάμεθ· καὶ ἔστη τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως ἐπάνω τοῦ ἁγίου ναοῦ· ἦτοι τὸ εἶδωλον ἱδρυμα τῆς σελήνης (τὸ εἰκοστὸν στοιχεῖον ὅπου λέγει Δέων ὁ σοφός· "ὅτι οὐαὶ σοι ἐπτάλοφε ὅτε τὸ εἰκοστὸν στοιχεῖον εὐφημίζεται εἰς τὰ τεῖχη σου"· ἦτοι τὸ ὑψιλὸν· ὅπερ δηλοῖ τὸ ἱδρυμα τῆς σελήνης· τὸ ὅποϊον ἔστησαν εὐφημοῦντες οἱ ἄγαρηνόι ὅτε ἐπόρθησαν τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ ἐδήλου τὴν ἄλωσιν τότε ὁ Δέων καὶ οὐχὶ τὴν ἐλευθερίαν τὴν ὕστερον τῶν Χριστιανῶν· δηλοῖ πρὸς τούτοις... ἐφθαρμένον). τὸ ὅποϊον ἐπὶ τέσσαρα μέρη τοῦ παναγίου ναοῦ τοῦ ἁγίου Τάφου ἐνίδρυται, ἀπὸ τέσσαρας ἄμβωνας τεσσάρων βωμῶν καὶ ἐτέρου ἄνωθεν τῶν κατηχομένων τοῦ πρώτου πατριαρχικοῦ οἴκου, ὃν κρατοῦσιν οἱ Ἰσραηλίται τὴν σήμερον, καὶ ἄνω αὐτοῦ ἴσταται τὸ ἄγαλμα τῆς σελήνης· ὡς λέγει εἰς τὸν Δανιήλ· "ἐν τῇ ἐβδομάδῳ ἀρθήσεται μου θυσία καὶ σπονδή, καὶ ἐπὶ τὸ ἰερόν (ἄνω) βδέλυγμα ἔσται· καὶ ἕως τῆς συντελείας καιροῦ· (ἦτοι τοῦ ἡμῖου μετὰ τοῦ πρώτου καιροῦ) συντέλεια δοθήσεται ἐπὶ τὴν ἐρήμωσιν·" δηλαδή, μετὰ τοὺς χιλίους διακοσίους

ἐξήκοντα χρόνους, τῆς ἀλώσεως Ἱερουσαλὴμ θέλει δοθεῖ συντέλεια τῆς ἐρημώσεως· ἦτοι ἐλευθερωθήσεται ἡ ἁγία πόλις Ἱερουσαλὴμ ἀπὸ τὴν αἰχμαλωσίαν τῆς ἐρημώσεως· ὅτι τὰ λείψανα τοῦ ἱεροῦ ναοῦ μένουσι τὴν σήμερον ὡς πῦμα νεκρὸν τηρούμενον παρά τῶν τυράννων, ἕνεκα πορισμοῦ χρημάτων.

Αὐτὰ γοῦν τὰ ἀσζ. ἀριθμοῦνται ἀπὸ τοὺς ἑξακοσίους τεσσαράκοντα δύο ὅπου ὁ Ὅμαρ ἤγειρε τὸν ναὸν ἄχρι τοῦ αἰζ. ὅτε μέλλει δοθῆναι συντέλεια ἐπὶ τὴν ἐρήμωσιν καὶ ἀνεγερθήσεται ὁ πανάγιος ναὸς τοῦ ζωοδόχου Ἰάφου. Καὶ ταῦτα ἀναφέραμεν διὰ νὰ ἀποδείξωμεν ὅτι ὁ χρόνος μὲ μίαν ἡμέραν παρεικάζεται ἀπὸ τὴν θείαν Γραφήν· καθὼς ἡ ἡμέρα ἔχει τὴν νύκτα· οὕτω καὶ τὸ ἔτος ἔχει, ὡς ἡμέραν τὰς δύο ὥρας, τὸ ἔαρ καὶ θέρος· καὶ ὡς νύκτα τὸ μετώπορον καὶ χειμῶνα· ἀρχὴν ἔχει ἡ ἡμέρα, ἀρχὴν ἔχει ἡ νύξ· ἀρχὴν ἔχει ἡ ἀνοιξις, ἀπὸ τὴν ἰσημερίαν τοῦ μαρτίου μηνός, ἀρχὴν ἔχει ὁ χειμὼν ἀπὸ τὴν ἰσημερίαν τοῦ σεπτεμβρίου ~~εραίου~~ (ἦτοι ἐβδόμου) μηνός· καὶ συμφώνως ἡ τε παλαιὰ καὶ νέα διαθήκη, αὐτὰς τὰς δύο ἰσημερίας τοὺς ἔτους τιμᾷ μὲ δύο μεγάλας ἐορτάς· ὁ μὲν παλαιὸς νόμος εἰς τὴν ἰσημερίαν τοῦ ἔαρος ἔταξε τὴν ἐορτὴν τοῦ Πάσχα· ἦτις εἶναι πρώτη καὶ μεγάλη καὶ τιμιωτέρα τῶν δύο λοιπῶν ἐορτῶν· πεντηκοστῆς λέγω, καὶ σκηνοπηγίας· εἰς δὲ τὴν ἰσημερίαν τοῦ φθινοπόρου, ἔταξε τὴν ἐορτὴν τῆς σκηνοπηγίας· τρεῖς γὰρ ἐορταὶ μεγάλαί τοῦ νόμου εἰσὶν· ἀλλ' ἡ πεντηκοστή εἰς τὴν συμπλήρωσιν τῶν πενήκοντα ἡμερῶν μετὰ τὸ πάσχα ἐτάχθη· καὶ μία καὶ ἡ αὐτὴ ἐορτὴ λογίζεται· τὸ μὲν πάσχα, ἀρχὴ· ἡ δὲ πεντηκοστή, τέλος· ἐσχάτη γὰρ ἡμέρα μεγάλη τῆς ἐορτῆς τοῦ πάσχα λέγεται ἡ πεντηκοστή· ὅτι ὅλαι αἱ πενήκοντα ἡμέραι αὗται ἐορτάσιμοι λέγονται, καὶ ἐν τῇ παλαιᾷ καὶ νέᾳ διαθήκῃ. Κυρίως γοῦν ἐορταὶ αὗται αἱ δύο αἱ ἐν τῇ πανσελήνῳ τῇ δεκάτῃ τετάρτῃ τῆς σελήνης τῶν δύο ἰσημερῶν μαρτίου, καὶ σεπτεμβρίου ταχθεῖσαι εἰσὶ, καὶ λέγονται.

Ἐάν γοῦν εἴπομεν ὅτι πρώτη καὶ τιμιωτέρα τῶν δύο τούτων ἐορτῶν νὰ ᾖ ἡ σκηνοπηγία, πλανώμεθα· ὅτι τοῦ πάσχα ἡ ἐορτὴ εἶναι ἡ ἀγιωτέρα καὶ τιμιωτέρα, ὡσάν ὅπου ἐκεῖ οἱ Ἰουδαῖοι ἐλυτρώθησαν τῆς Αἰγυπτιακῆς δουλείας, ἐδῶ ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ ἐλυτρώθημεν τῆς τοῦ ἄδου τυραννίδος, καὶ διεβιβάσθημεν ἐκ θανάτου πρὸς ζωὴν, καὶ ἐκ γῆς πρὸς οὐρανόν. Ἰστέον οὖν ὅτι καθὼς ὁ νόμος ἔταξε τὴν ἐορτὴν τῆς σκηνοπηγίας εἰς τὴν ἰσημερίαν τοῦ μετωπόρου· οὕτω καὶ ἡ Ἐκκλησία ἐν αὐτῇ τῇ ἰσημερίᾳ ἔταξε θεοσοφῶς τὴν ἐορτὴν τῶν ἐγκανίων τοῦ τῆς ἁγίας τοῦ Χριστοῦ ἀναστάσεως πανιέρου ναοῦ, καὶ αὐτὴν τὴν ὑψωσιν τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ Σταυροῦ· ἐάν οὖν προτιμήσωμεν τὴν ἐορτὴν τῆς ὑψώσεως ἀπὸ τὴν ἐορτὴν τοῦ ἁγίου πάσχα τῆς Χριστοῦ ἀναστάσεως, πλανώμεθα· ὅτι ἀσυγκρίτως τὸ πάσχα ὑπερέχει τῆς ἐορτῆς τῆς ὑψώσεως.

Ὅρα καλῶς. Ἐκ τούτου συνάγεται ὅτι καὶ δύο ἀρχαὶ τῆς κυκλοφορίας τοῦ ἡλιακοῦ κύκλου εἰσὶν· μία ἐκ τοῦ νοτίου πρὸς τὰ βόρρεια, καὶ ἡ ἑτέρα ἐκ τοῦ βορροῦ πρὸς τὰ πρὸς τὰ νότια· ἡ πρώτη ἰσημερία φέρει τὸ χαρμόσουνον ἔαρ, ἡ δευτέρα ἰσημερία τὸν πικρὸν χειμῶνα, ἡ ἰσημερία τῆς ἀνοιξεως ὁμοιάζει μὲ τὴν αὐγὴν τῆς ἰσημερίας τοῦ μετωπόρου ὁμοιάζει μὲ τὴν ἐσπέραν τῆς νυκτός. Ἐάν δώσωμεν τὴν ἰσημερίαν τοῦ σεπτεμβρίου, πρῶτον μὲν ἀθετοῦμεν τὴν διύταξιν τοῦ νόμου τοῦ

Cor

προσάγει ~~αλλά~~ ούτως." Ὁμὴν οὗτος ἦτοι ἡ σελήνη τοῦ μαρτίου μηνός· ἀρχὴ μηνῶν, πρῶτος ἐστὶν ὑμῖν ἐντοῖς μηνί τοῦ ἐνιαυτοῦ· ἀλλὰ καὶ ἡ ποίησις τῶν ὄντων, ὅτε ἐν ἑξ ἡμέραις ἐποίησεν ὁ θεὸς τὸν οὐρανόν, καὶ τὴν γῆν· ἐμ αὐτῷ τῷ μηνί ἐγένετο· ἡ ἡμέρα τοῦ πάσχα, καθ' ἣν κυρίως ἐγένετο καὶ ἡ σύλληψις τῆς Παρθένου, εἶναι ἡ πρώτη κλητὴ ἁγία, κυρία τῶν ἡμερῶν· πρώτη καὶ ὀγδόη· ἀρχὴ καὶ τέλος, ἐν αὐτῇ ἐποίησε τὸν οὐρανόν καὶ τὴν γῆν· ἐν αὐτῇ ἤρξατο τὴν δημιουργίαν τῆς ἀναπλάσεως τοῦ παλαιωθέντος Ἀδάμ ὁ νέος Ἀδάμ· ἀπὸ τὴν Κυριακὴν δηλαδή τῶν βατῶν ἐπιβάς ἐπὶ πόλου ὄνου καὶ πρὸς τὴν ἁγίαν πόλιν διὰ τὸ παθεῖν εἰσελθών, ἐν αὐτῇ ἀνέστη· ὡς καὶ ἐν αὐτῇ συνελήφθη· διὰ τοῦτο καὶ κύριον πάσχα ὁ εἰς συμπύση ὁ εὐαγγελισμὸς τῆ ἡμέρα τοῦ πάσχα, λέγωμεν· καὶ ἐν αὐτῇ πάλιν· ἦτοι ἐν ἡμέρᾳ κυριακῇ μέλλει ἔρχεσθαι τοῦ κρίναι τὸν κόσμον. Δεύτερον δέ, εἰάν ποιήσωμεν ἀρχὴν τοῦ ἔτους ἀπὸ τὸν Σεπτέμβριον τὴν ἀρχὴν τοῦ πικροῦ χειμῶνος, αὐτὴ ἡ ὀνομασία τῶν μηνῶν ὅπου καὶ αὐτοὶ οἱ βασιλεῖς τῆς Ῥώμης οἱ ἐθνικοὶ ἐσκοτισμένοι ὄντες ἐκάλεσαν· ὅτι τὸ, Σεπτέμβριος, κατὰ τὴν φωνὴν τῶν λατίνων δηλοῖ ἑβδομος μῆν· σέπτε γάρ, τὸ ἐπτὰ λέγουσιν, ὁμοίως καὶ ὁ ὀκτώβριος, ὀγδοὺς καλεῖται ἐκ τοῦ ὄττω· ὡσαύτως καὶ ὁ Νοέμβριος, ἕννατος ἐκ τοῦ νόβε· ὅπερ δηλοῖ ἐννέα· καὶ ὁ Δεκέμβριος παρομοίως δέκατος καλεῖται ἐκ τοῦ διέτζη, ἦτοι δέκα· καὶ οἱ λοιποὶ ἀνολούθως· καὶ μαρτυρεῖ ὁ Φεβρουάριος ὅτι εἶναι τὸ τέλος τῶν μηνῶν, ὅτι αὐτὸς προλαμβάνει τὴν ἡμέραν τῆς ἀποπληρώσεως τῶν ἑξ ὡρῶν τῶν τεσσάρων ἐτῶν ὅτε εἶνε βήσοεκτος, καὶ ἔχει ἡμέρας εἰκοσιεννέα· καὶ πληρωθέντος τοῦ ἔτους, ἄρχεται ὁ ἄρβριος μῆν, ὁ ὀλόκληρος, καὶ τέλειος, καὶ πρῶτος τῶν μηνῶν· εἰς τὸν ὅποιον αὐτὸν ἀριθμόν, οὐδεὶς δύναται ἀντιπεῖν· ὅτι καὶ ὅλα τὰ ἔθνη ἀπ' αὐτὸν τὸν μάρτιον τὴν ἀρχὴν τοῦ ἔτους ἄρχονται, καὶ αἱ ἡγεμονίαι, καὶ φορολογίαι, καὶ ἀλλαγαὶ τῶν κριτῶν ἀπ' αὐτοῦ ἄρχονται.

Ἡ δὲ ἀρχὴ τῆς Ἰνδικτοῦ, τὴν ὁποίαν ἡ Ἐκκλησία τιμᾷ οὐχὶ δι' ἄλλο τί, εἰμὴ κατὰ παλαιάν συνήθειαν τῶν ρωμαίων ὅπου λαμβάνει ἀρχὴν ὁ σεληνιακὸς ἀριθμὸς τῆς δεκάτης πέμπτης ἐπινεμήσεως· ὅτι εἰς δεκαπέντε ἔτη αὖξει ἐν ἔτος περισσότερο, καὶ πληρώνουσιν οἱ Χριστιανοὶ ἐν χαράττιον περισσότερο τοῦ ἁγαρηνοῦ. κατὰ τὴν κυκλοφορίαν τῆς σελήνης, 28 καὶ 29 ἡμέρας ἐχούσης. Διό· καὶ ἡ Ἰνδικτιῶν εἰς ἔτη δεκαπέντε λήγει· καὶ πάλιν ἄρχεται· ὥστε ὅπου ἡ ἀρχὴ τοῦ ἔαρος παρεικάζεται μὲ τὴν ῥχὴν τῆς ἡμέρας, ὡς ἔχουσα τὸν ἥλιον εἰς αὖξιν αὐτῆς· καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ προχείμου, παρεικάζεται μὲ τὴν ἀρχὴν τῆς νυκτός. Ἐν τῷ δευτέρῳ μηνί κζ' ἦτοι ἐν τῇ σελήνῃ τοῦ ἀπριλλίου μηνός ἄρχησεν ὁ κατακλυσμός, καὶ ἐν τῇ ιζ' τοῦ Σεπτεμβρίου, ἦτοι τοῦ ἐβδόμου κύκλου τῆς σελήνης ἐκάθισεν ἡ κιβωτός ἐπὶ τὰ ὄρη Ἀραράτ· καὶ ἐν τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τοῦ Μαρτίου μηνός ἐξέλιπε τὸ ὕδωρ ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς, καὶ ἀπεκάλυψε ἡμεῖς τὴν στέγην τῆς κιβωτοῦ· καὶ πάλιν ἐν τῷ αὐτῷ μηνί ἀπριλλίῳ, τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ τῇ εἰκοστῇ ἑβδόμῃ, καθ' ἣν εἰσηῆθη ἐν αὐτῇ καὶ ἐξῆλθε λυτρωθεὶς τῆς παγκοσμίου ἐκείνης πλύσεως καὶ φεζῶντος ἐπὶ τῆς γῆς ἀπὸ ἀνθρώπου, ἕως κτήνους.

Γνωστὸν οὖν εἶναι εἰς ὄλους ἡμᾶς τοὺς πιστοὺς τοὺς ἔχοντας φῶς πίστεως διὰ τῆς

Cor

· χάριτος τῆς ἐν Χριστῇ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, μανθάνοντες ἐκ τῶν ἁγίων Γραφῶν, καὶ διδασκόμενοι οἰκοθεν ἐκ τοῦ ἐν ἡμῖν μένοντος Πνεύματος ἁγίου, εἶπερ Χριστός οἰκεῖ ἐν ἡμῖν κατὰ τὸν θεῖον Ἀπόστολον, καὶ θεοδίδακτοι ὄντες, καὶ μήτι ἀδόκιμοι ἐσμέν ὅπερ μὴ γένοιτο, μὴ προσέχοντες ἑλληνικοῖς ~~ἀνάστασι~~ ὕθλοις, καὶ μυθοπλαστίαις, οὔτε Ἰουδαίων Χριστοκτόνων μωραῖς συζητήσεσιν, οὔτε ἔθνικῶν ἐσκοτισμένων καὶ φιεφθαρμένων νοῦν ἔχόντων παραλογισμοῖς, καὶ καλῶς ἐπιστάμεθα· ὅτι ὁ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι τὸ πᾶν συστησάμενος· πρῶτον ἐννοήσας ἐποίησεν ἐν σιγῇ τὰς ἀγγελικὰς χοροστασίας εἰς εἰς αἶνον καὶ ὑπουργεῖαν, οὐχ ὡς ὅτι χάριν ἔχων ὁ ἀνεκδέεστατος λειτουργῶν διακονῆσαι αὐτὸ τὸ ἀκάματον Ἔϋν (μὴ γένοιτο ὁ καὶ μυρίας ἀλλοίας ἀναριθμήτους τάξεις ἀρχῶν ἐξουσιῶν, καὶ δυνάμεων δυνάμενος ἐκ τοῦ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι ποιῆσαι), ἀλλὰ διὰ μόνην ἀγαθότητα αὐτοῦ, κατατρυφᾶν τῆς αὐτοῦ δόξης, καὶ γλυκείας μεθέξεως. αὐτός γάρ ἦν τὸ ἀληθινόν φῶς, ἄκτιστον, ἀίδιον, ἀπρόσιτον, ἀμερέξ, δι' οὗ, καὶ ἐξ οὗ τὰ πάντα φωτίζονται· ὁ δὲ Σαμουήλ (διατί Σαμουήλ; μήπως θέλει νάειπῃ ὁ Σατανᾶς; Γ. Μ.) πρῶτος τῶν ἀγγέλων πονηρευθεὶς τὸ ἀχάριστον ποίημα εἰς τὴν ἄναρχον ἀρχὴν καὶ ἐξουσίαν τοῦ δημιουργοῦ, δεικνομένη σφετερισθεὶς τὴν ὑπερτάτην ἀρχὴν τοῦ ὑπερανέχου καὶ παντογού καὶ παντοδυνάμου θεοῦ ὑψίστου, καὶ θεῖναι τὸν θρόνον αὐτοῦ ὑπεράνω τοῦ ὑψίστου, καὶ εὐθέως συσταλθὲν τὸ φῶς τοῦ τρισηλίου ἀμαρύγρατος ὅπερ αὐτόν περιέλαμπεν, σκότος οὐκ ἐσχεν αὐτόν ζοφερόν καὶ δυσῶδες, καὶ ἀπερρίφθη τῶν οὐρανίων ἀψίδων, καὶ κατηνέχθη εἰς τὸ τοῦ ῥόδου πέταυρον, μετὰ τῶν πονηρῶν ὁμοδούλων αὐτοῦ τῶν εἰζάντων εἰς τὴν ἀνταρσίαν ἐκείνου.

Ἐκ τούτου οὖν μανθάνομεν, ὅτι ὁ θεός φῶς ὢν, φῶς ἐποίησε· τὸ δὲ σκότος ἀνύπαρκτον ὄν ὅτε τὸ φῶς μὴ παρῆ σκότος συνέχει τὸν χῶρον ἐκεῖνον τὸν τοῦ φωτός ἐστερημένον. Δι' ὅ καὶ ἐν τῇ δημιουργίᾳ τοῦ σύμπαντος, λέγει ἡ θεία Γραφή· "Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ θεός τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, ἣτις ἦν ἀόρατος καὶ ἀκατασκεύαστος καλυπτομένη ὕδασι, καὶ σκότει συνεχομένη, καθὼς τὸ ἐμβρυον ἔνδον τῆς κοιλίας τῆς μητρός αὐτοῦ. Ἔπειτα μὲ τὸν λόγον αὐτοῦ παρέστηθε τὸ φῶς καὶ ἐφάνη ἡ κτίσις καθὼς τὸ ἔμβρυον ἐξερχόμενον ἐκ τῆς κοιλίας ὁρᾷ τὸ φῶς τοῦ κόσμου τούτου. Ἐλθόντος οὖν τοῦ φωτός, ἐχωρίσθη τὸ σκότος· ὅπερ ἐστὶ νῦξ. Οὐκ εἶπεν ὁ θεός, γηνηθῆτω ὁ σκότος· μὴ γένοιτο· ὅτι δὲ μετὰ τὴν παρακοήν τοῦ Ἀδάμ ἡ κτίσις ἐστεβήθη τῆς δόξης καὶ λαμπρότητος αὐτῆς, τὸ μανθάνομεν παρὰ τοῦ Ἀποστόλου Μαύλου λέγοντος· "τῇ γὰρ ματαιότητι ἡ κτίσις ὑπετάγη, οὐκ ἐκοῦσα, ἀλλὰ θια τὸν ὑποτάξαντα αὐτὴν εἰς τὸ ματαιοθῆναι (;), ἐπ' ἐλπίδι, δηλαδή ὅτι αὐθις ἔχει ἀπολαβεῖν τὸ ἀρχαῖον αὐτῆς κάλλος, καθὼς ὑπὸ θεοῦ ἐκτίσθη τὸ πρότερον· διὸ ἐπάγει· "ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ κτίσις ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς φθορᾶς, εἰς τὴν ἐκ υθερίαν τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ θεοῦ· οἶδαμεν γάρ ὅτι πᾶσα ἡ κτίσις συστενάξει καὶ συνωδίνει ἄχρι τοῦ νῦν". τίνος ἐνεκεν; τὴν ἐλευθερίαν καὶ ἀφθαρσίαν αὐτῆς εἰς τὸν αἰῶνα τῶν αἰώνων· ἀλλὰ καὶ οἱ ζῶντες ἐν τῷ κόσμῳ ἅγιοι, ο

θεῖν γνωστῶς τὴν χάριν τοῦ ἁγίου Πνεύματος, καὶ χαρίσματα προφητικῶν πνευμάτων πονηρῶν δίνωξιν, καὶ ἄλλα διάφορα χαρίσματα ἀπολαβόντες· καὶ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς στενάξουσι τὴν υἰοθεσίαν ἀπεκδεχόμενοι, ἦτε ἦν ἡ ἀπολύτρωσις τοῦ σώματος αὐτῶν

Cor

ἡ ὁποία ἐν τῇ μελλούσῃ παλλιγενεσίᾳ δίδεται, καθ' ὅτι ἡ ἀπᾶς ἀποφασισθεῖσα κέλευσις τοῦ θεοῦ, "θανάτῳ ἀποθανεῖσθε" οὐ λύεται, ἀλλ' ὅλοι κοινῶς τὸν θάνατον ὑπομένωμεν.

Ὅτε δέ πάλιν εἰς τὴν μέλλουσαν ἀποκατάστασιν, ἵνα ὅτε ἡ κτίσις λάβῃ τὴν ἀφθαρσίαν τῆς, καὶ λυτρωθῇ ἀπὸ τὴν ματαιότητα τῆς φθορᾶς, τότε τὸ σκότος ἐκλείπει εἰς τέλος, καὶ διαχωρισθῆσεται τὸ φῶς εἰς τοὺς δικαίους, καὶ τὸ σκότος εἰς τοὺς πονηροὺς δαίμονας καὶ ἀνθρώπους. τὸ μανθάνομεν ἀπὸ τὸν ἐπιστήθιον Ἰωάννην τὸν θεολόγον λέγοντα ἐν τῇ ἀποκαλύψει. "καὶ οἱ πυλῶνες αὐτῆς (τῆς πόλεως) οὐ κλεισθήσονται ἡμέρας· (ἦτοι οὐδέποτε)· νῦν γάρ οὐκ ἔστιν ἐκεῖ· καὶ παράνω· καὶ ἡ πόλις οὐ χρεῖαν ἔχει τοῦ ἡλίου, οὐδέ τῆς σελήνης, ἵνα φαίνωσιν ἐν αὐτῇ, ἡ γὰρ δόξα τοῦ θεοῦ ἐφώτισεν αὐτήν, καὶ ὁ λύχνος αὐτῆς τὸ ἄρνιον" (Ἀποκλ. Ἰω' κα' 23, 24, 26.).

Ἐγὼ δέ λέγω ὅτι οἱ ἱεροπάτορες πρὸ τῆς παρακοῆς τῆς φωτὶ τῆς Τριάδος περιλαμβόμενοι, καὶ τῇ θεωρίᾳ τοῦ νοητοῦ παραδείσου κατατρυφῶντες ἐν τῇ αἰσθητῇ παραδείσῳ εὐρισκόμενοι· τὸν ὁποῖον νοητὸν παράδεισον ἤθελον ὑπολαύσει μετ' ὅσον καιρὸν ἀρμάζοντα εἰάν δέν παρήκουον τὸ θεῖον πρόσταγμα, κατὰ τὴν δόξαν τῶν θεολόγων τῆς Ἐκκλησίας πατέρων (οὐχὶ τῶν ἀκαδημαϊκῶν διδαχθέντων τὴν θεολογίαν, ἀλλ' ἐκ τοῦ θεοῦ πνεύματος τοῦ λαλοῦντος ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν) οὐκ εἶχον νύκτα ποσῶς ἐν τῇ παραδείσῳ θέλουσα δέ ἡ γραφὴ σκιωδῶς ἀποδειξάτω πρὸς τοὺς παχυλοὺς Ἰουδαίους ὅτι μετὰ τὴν παρακοὴν ἦλθε τὸ σκότος σὺν τῇ ἁμαρτίᾳ λέγει ὅτι "ἦκουσεν ὁ ἀδάμ τὸν κρότον τῶν ποδῶν τοῦ Ἰησοῦ τοῦ δειλινόν". δειλινόν τοὺς ἦλθεν ἀρχὴ τῆς ἐσπέρας τότε· ὅτι εὐθύς ὁποῦ ἔγειναν παραβάται τῆς θεϊκῆς ἐντολῆς συνεστάλη τὸ θεῖον φῶς τῆς χάριτος ὅπου αὐτοὺς περιέσκεπε δέν ἐχωρίσθη ὁμοῦς ἀκόμη περιμένων τὸ θεῖον πρόσταγμα· ὅτι ὁ θεὸς περιέμενε τὴν μετανοίαν αὐτῶν· διὰ τοῦτο λέγει τὸ δειλινόν, ὅτε δέ ἐρωτηθέντες καὶ ψεύθεντες ἀπεδοκίμασθησαν, τότε πρῶτον ἐξεγύμνωσεν αὐτοὺς ὁ θεὸς τῆς θεϊκῆς χάριτος, καὶ ἐνέδυσεν αὐτοὺς τῆς νεκρώσεως τοὺς χιτῶνας, ὡς καὶ προτῆτερα τὴν στολὴν τοῦ θεοῦ φωτὸς μετὰ τὴν σκέπη τῶν σικίνων φύλλων· καὶ διωχθέντες τῆς τρυφῆς τοῦ παραδείσου, κατέλαβεν αὐτοὺς ἡ νῦν τῆς ἁμαρτίας, καὶ ἄρχησαν τὸν θρῆνον.

Θαυρόν μοι εἶναι ὅτι τὸ φῶς εἶναι πᾶσα δικαιοσύνη, καὶ ἀρετὴ, καὶ τὸ σκότος, ἡ ἁμαρτία· ἀλλὰ καθὼς τὴν ποίσην τῶν ἀγγέλων ἡ θεία γραφὴ ἐκρυψεν ἵνα μὴ θεοποιήσωσιν αὐτοὺς οἱ Ἰουδαῖοι· οὕτω καὶ μετὰ τὸ φῶς, τοὺς ἀγγέλους δηλοῖ, καὶ διαδιδόμενον φῶς δι' αὐτῶν τῇ κτίσει· καὶ μετὰ τὸ σκότος τοὺς δαίμονας· μετὰ τὸ φῶς παρεικάζεται ὁ παράδεισος, καὶ ἡ γῆ τῶν πραέων, καί μετὰ τὸ σκότος, ὁ ξέρος καὶ ἡ αἰώνιος κόλασις. "φῶς γὰρ δικαίους διαπαντός". καὶ ἐν σκότει ἁμαρτωλοὶ διαπορεύονται. Ποῖος οὖν νοῦν ἔχων ὁ γιγῆ, καὶ φῶς γνώσεως εὐσεβείας ἔχων, ἤθελε τολμήσει ποτέ νά δόσῃ ἀρχάς εἰς τὸ σκότος τῆς νυκτός, καθὼς τὰ ἔθνη τὰ τέκνα τοῦ σκότους· καὶ νά παραχωρήσῃ τὰ δευτεροῦν τῆς ἡμέρας μετέγενετο κύριος φῶς ἀναρχον καὶ ἀνέσπερον καὶ ἀείδιον· ἀλλ' ἐπὶ τὸ προμην. Τρεῖς ἀρχαὶ τοῦ ἔτους καὶ ἐνιαυτοῦ εἰσὶν, ἡ μία καθολικὴ τῆς ἡμέρας, τοῦ μαρτίου δηλαδή μηνός· καὶ μάλιστα ἡ κυρία τῶν ἡμερῶν ἁγίου μόνη, καὶ πρώτη καὶ ὄγδοη, ἡ πασῶν τῶν ἡμερῶν τιμιωτέρα, καὶ ἁγιωτέρα, καὶ ὑπερτέρα· καὶ

Cor

ἂν θέλῃς νά τό μάθῃς καλῶς μάθετο. ἄπό τά ἱερά ἀναγνώσματα ὅπου ἐν προοιμίῳ ἐσπέρ-
ρας τῆ παραμονῆ ἀναγινώσκονται, τό, " ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ θεός τόν οὐρανόν καί τήν γῆν
ἐπίτα ~~μάθετο~~ μάθετο σφερόστατα ἀπό τῆν νέαν ἀγίαν Διαθήκην, τῆς νέας χάριτος Εὐαγ-
γγελίου· ἡ ὁποία παρέδραμεν ὡς σκιάν τήν παλαιάν εἰς τό πρωτ, καί ἀφῆκεν εἰς τό ἐσπέ-
ρας, ὡς νύκτα οὔσαν κατά τόν ἱερρόν Ἰωάννην Δαμασκηνόν· ὅπου ψάλλει εἰς τόν κανόαν τῆς
περιτομῆς· καί ἀναγινώσκειται ἐν τῆ λειτουργίᾳ τῆς μεγάλης Κυριακῆς, οὐχί ἀναστάσιμον ε
ἑωθινόν εὐαγγέλιον, καταλλήλως τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου, ἀλλά, τό, " Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος
καί ὁ λόγος ἦν πρὸς τόν θεόν, καί θεός ἦν ὁ λόγος. δύνασαι ἐδῶ νά μου δώσης πρωτεῖα
εἰς τά ἐσπερινά ἀναγνώσματα τῆς παλαιᾶς, ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ θεός τόν οὐρανόν καί τήν
γῆν· καί δευτερεῖα, εἰς τό, " Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος; οὐχί βέβαια· ἡ δύνασαι νά μου εἰπῆς ὅτι
ἐν τῷ ἐσπερινῷ καί λειτουργίᾳ τοῦ μεγάλου Σαββάτου γίνεται ἡ ἀνάστασις, καί οὐχί ἐν
τῆ λειτουργίᾳ τῆς κυριακῆς πρωΐας; οὐχί πάντως.

Ἄλλά διὰ πίστωσιν τῆς ἀρχῆς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἀπό τοῦ ἔαρος, ἀκουσον πῶς ἡ ἑβδομάς τοῦ
πάσχα λέγεται διακαινίσιμος· καί λέγομεν, τῆ νέα δευτέρα· τῆ νέα τρίτη, καί καθεξῆς.
καί πλέον βροντοφωνώτερον ἀκουσον πῶς τό κελαδεῖ ὁ Δαμασκηνός Ἰωάννης· εἰς τό τρο-
παριον τῆς α΄ ψόδης τῆς νέας κυριακῆς· "ἡ βασιλὶς τῶν ὠρῶν". Ποία εἶναι ἡ βασίλισσα τῶν
ὠρῶν; τό ἔαρ, ἡ ἀνοιξις, ὅπου κυριεύει τὰς λοιπὰς τρεῖς ὥρας τοῦ ἔτους, θέρους, μετωπώ-
ρου, καί χειμῶνος.

Ἀρχὴ γοῦν τοῦ ἔαρος παρεικάζεται μέ τό πρωτ τήν ἀρχὴν τῆς ἡμέρας· ὅταν δέ ἡ ἡμέ-
ρα κλίνει πρὸς τό ἐσπέρας, ἀρχεται νά ~~λάβῃ~~ λαμβάνῃ ἀρχὴν ἡ νύξ· καί αὐτὴ εἶναι ἡ πρώτη
τοῦ Σεπτεμβρίου· ὅπου ποιεῖ ἀρχὴν οὐχί τοῦ ἔτους ὅλου, ἀλλ' ἀρχὴν τοῦ χειμῶνος· διό και
προχέριον καλεῖται· ἡ ἥλιος ~~τάττει~~ τάττεται εἰς τήν ἀρχὴν τοῦ ἔαρος· ἡ σελήνη τάττεται
εἰς τήν ἀρχὴν τοῦ φθινοπώρου· ἦτις καλεῖται ἰνδικτιῶν· καί εἰς δεκαπέντε χρόνους κο-
λοβώνει ~~ἐναν~~ χρόνον τοῦ ἡλιακοῦ ζωδιακοῦ κύκλου αὕτη ἡ ἀρχὴ σημαίνει τήν βασιλείαν
τοῦ ἀντιχρίστου, ἡ δέ ἀρχὴ τοῦ πάσχα, σημαίνει τήν αἰώνιον βασιλείαν τοῦ Κυρίου καί
θεοῦ καί Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· ὅτι εἰς αὐτὴν βέβαια θέλει ἔλθει ἐν δόξῃ ἐξ
οὐρανοῦ κριτῆς ζώντων καί νεκρῶν, καθὼς προῆλθεν ἐκ τοῦ ζωοδόχου μνήματος ὡς νυμφίος
ἐκ παστοῦ νικητῆς καί τροπαιοῦχος, μέ τό ἴδιον σχῆμα αὐτό, φέρων τὰ σημεῖα τοῦ πάθους
αὐτοῦ ἐν τῷ σώματι.

καί αὗται μέν αἱ δύο ἐνιαύσιοι ἀρχαί εἰσὶ φυσικαί, ἡ μέν πρωτεύουσα, ὡς εἰς ἡμέραν
τοῦ ἔαρος τῆς ἡλιακῆς ἐπιτολῆς προανίσχουσα· ἡ δέ δευτερουσα, ὡς εἰς τύπον νυκτός
ἐνάρξεως τῆν ἔλευσιν τοῦ χειμῶνος μηνύουσα, καί τῆς σεληνιακῆς ἐπινεμήσεως τήν δεκα-
πενταετῆ κυκλοφορίαν τῆς ἰνδικτιῶνος ἀριθμοῦσα, εἶναι δέ καί τρίτος ἀριθμός ἀρχῆς
τοῦ ἔτους, οὐχί τῆς φύσεως γνωριζόμενος, ἀλλά τῆς πίστεως ἡμῶν τῶν χριστιανῶν τόν Χρι-
στόν θεμέλιον ἔχόντων· καί ἀφῆνοντες τὰς δύο αὐτὰς ἀρχὰς τοῦ ἔτους
καί τοῦ μετωπόρου· ἀριθμοῦμεν μόνον τό ἀπό Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν γ
ἀπ' αὐτὴν τήν πρώτην τῶν γενεθλίων τοῦ κυρίου· ἦτις μὴ οὔσα ἐν ἀρχῇ
ἀλλά τῆ κε, δεκεμβρίου, ἀρχόμεθα ἀπό τήν α΄ Ἰανουαρίου, ἐν ἣ καί ἡ περιτομὴ τοῦ Σω-
τῆρος γέγονεν· ἡ δέ μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία ἀπό τήν παραμονὴν τῆ κδ' μετὰ τήν

Cor

ἀπόλυσιν τῶν μεγάλων ὤρων, καί τοῦ ἑσπερινοῦ, γράφει εἰς τόν Πατριαρχικόν κώδικα τό νέον ἔτος ἄνωθεν καί ἐξ ἀρχῆς τήν τάξιν παραλαβοῦσα καί φυλάττουσα.

Κατά τούτους λοιπόν τούς τρεῖς ἀριθμούς φέρε νά ἀριθμήσωμεν καί τās ἀρχάς τοῦ ἡμερονυκτίου ὑγιῶς· ὁ ὁποῖος αὗτος ἀριθμός δέν ἐχρειάζετο οὔδεμίαν παρατήρησιν, ἀλλ' ἐπειδή καί ἡ φιλονεικία τό ἔκαμεν ὑπόθεσιν, ἀνάγκη εἶναι νά ἀνφρακρῆθῆ, καί νά βασανισθῆ ἡ εὐσεβῆς γνώμη, καθὼς καί ἄλλα πολλά φρονήματα ὅπου ἀνγκην νά ἐξετασθῶσιν δέν εἶχασιν, ἡ φιλονεικία ὁμοίως τῶν καινοτόμων ἠνάγκασε τήν ἑκκλησίαν, καί εὖρη τά ὀρθά, καί ἀπλανῆ φρονήματα· καί πρῶτον μὲν λέγομεν, ὅτι τά πρεσβεῖα ὅπου φέρει ἡ ἔναρξις τοῦ ἡλιακοῦ μέτρου τοῦ πρώτου μηνός κατά τῆ γραφήν ἡ ἰσημερία· τά αὐτά ἔχει καί ἡ ἀρχή τοῦ ἡμερονυκτίου ἀπό πρώτης ἀρχομένη· καί ἐπειδή οἱ διισχυριζόμενοι χαρίσαι τά πρεσβεῖα εἰς τό ἑσπέρας καί νύκτα, καί φέρουσιν εἰς τό μέσον μερυρίας τινάς καθὼς λέγει ὁ μακάριος ἀπλούστατος μέτρος· "ὅτι εἰσὶ δυσνόητα τινά, ἃ οἱ ἀμαθεῖς καὶ ἀσθήρικτοι στρεβλοῦσιν, ὡς καί λοιπὰς γραφάς", καί φέρουσιν εἰς τό μέσον ρητά τινά μερικόν ἀριθμόν ἔχοντα, καί οὐχὶ ὀλικόν· ὡς τό, νυκτῆμερον ἐν τῷ βυθῷ πεποίηκα· νύκτα καί ἡμέραν ἐργαζόμενος, καί ἄλλα τοιαῦτα, καὶ τά ἐπισφραγίζουσι· μέ τό, ἐάν θελήσωμεν ἀριθμῆσαι αὐτά, ἐπιλήψεται ὁ χρόνος ἡμᾶς διηγουμένους· διὰ τοῦτο ἄς φέρωμεν ~~εἰς τὸ μέσον~~ καί ἡμεῖς εἰς τό ~~μέσον~~ μέσον μαρτυρίας ἐκ τῶν θείων γραφῶν· καί πρῶτον ἐκ τοῦ προοιμιακοῦ ψαλμοῦ τοῦ ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου συστάσεως, νά ἰδοῦμεν ὁ ψαλμωδός τήν ἡμέραν προβάλλει εἰς τήν ἀρχὴν καὶ τήν νύκτα, λέγει δέ οὕτως· "ὁ ἥλιος ἔγνω τήν δύσιν αὐτοῦ· (εἴτα) ἔθου σκοτός καί ἐγένετο νῦξ.". ἰδού πρῶτον τήν ἡμέραν λέγει, εἴτα τήν νύκτα. (ργ.΄) "ἡμέρα τῆ ἡμέρα ἐρεύγεται ρῆμα, καί νύξ τῆ νυκτί ἀναγγελεῖ γυνῶσιν. (ιη.΄) "ἡμέρας ἐντελεῖται κύριος τό ἔλεος αὐτοῦ, καί νυκτός ψῆδὴ αὐτῷ παρ' ἐμοί. (νδ.΄ κβζ.΄) "χίλια ἔτη ἐν ὀφθαλμοῖς σου κύριε ὡς ἡμέρα ἡ ἐχθρῆς, ἣτις διῆλθῃ, καί φυλακὴ ἐν νυκτί. (πθ.΄) "τό πρωῖ ὡσεὶ χλόη παρέλθοι, τό ἑσπέρας ἀποπέση. (θ.΄ ι.΄) "τοῦ ἀναγγέλλειν τό πρωῖ· τό ἔλεός σου, καί τήν ἀλήθειάν σου κατά νύκτα. (κβ.΄ β.΄) "ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου μέχρι δυσμῶν, αἰνετόν τό ὄνομα κυρίου. (ριβ.΄ γ.΄). "ἡμέρας ὁ ἥλιος οὐ συγκαύσει σε, οὔδε ἡ σελήνη τήν νύκτα. (ρκ.΄ η.΄). "ἀπὸ φυλακῆς πρωῖας μέχρι νυκτός. (ρλ.΄ θ.΄) "τόν ἥλιον εἰς ἐξουσίαν τῆς ἡμέρας, τήν σελήνην καί τούς ἀστέρας εἰς ἐξουσίαν τῆς νυκτός. (ρλε.΄ η.΄). ἐξαιρέτως ἡ ψῆδὴ τῶν τριῶν Παίδων. Εὐλογοῦτε φῶς καί σκοτός, προθέντες πρῶτον τό φῶς, εἴτα τό σκοτός, συνημμένως μέ τό σκοτός λέγουσι τήν νύκτα, νῆκτες καί ἡμέραι· καί τοῦτο προβάλλουσιν οἱ πρεσβευταί τοῦ νυκτῆμερου· ἀλλ' ἄς ἀκούσωμεν τόν μέγαν βασιλεῖον πῶς λέγει εἰς τās εὐχάς· "Εὐλογητός εἶ δέσποτα Παντοκράτωρ, ὁ φωτίσας τήν ἡμέραν τῷ φωτί τῷ ἡλιακῷ, καί τήν νύκτα φαιδρύνωνας τὰς ἀγαῖς τοῦ πυρός· ὁ τό μῆκος τῆς ἡμέρας διελθεῖν ἡμᾶς καταξιώσας, καί προσεγγίσει τās ἀρχάς τῆς νυκτός· "καί ὁ ψαλμωδός· "ἡμέρας ἐντελεῖται κύριος τό ἔλεός σου, καί νυκτός ψῆδὴ αὐτῷ παρ' ἐμοί. "καί ὁ κύριος ἐν εὐαγγελίῳ λέγει· "ὁ κύριος ἐν τῷ φωτί οὐ προσκόπτει, ἐάν δέ τίς περιπατεῖ ἐν τῇ νυκτί πρὸς τὸ σκοτόν οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ· καί, περιπατεῖτε ἕως τό φῶς ἔχητε, ἵαν μή σκοτία ἔλθῃ ἐπὶ ὑμᾶς· ὅταν ἐν τῷ κόσμῳ ᾖ, φῶς εἰμί τοῦ κόσμου, ἔρχεται νύξ ὅτε οὐδεὶς δύναται ἐργάζεσθαι.

Cor

καὶ εἰς τὴν ἕξοδον τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ· "Ὁδὲ θεὸς ἤγειτο αὐτῶν ἡμέρας μὲν ἐν στύλῃ νεφέλης, δεῖξαι αὐτοῖς τὴν ὁδόν, τὴν δὲ νύκτα ἐν στύλῃ πυρός τοῦ φαίνειν αὐτοῖς, καὶ δευτερώων λέγει. "Οὐκ ἐξέλιπεν ὁ στύλος τῆς νεφέλης ἡμέρας, καὶ ὁ στύλος τοῦ πυρός νυκτός, ἐναντίον παντός τοῦ λαοῦ, καὶ ὁ ὕμνος Ἐζεκιίου βασιλέως· "Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, παρεδόθη ἕως πρωῆ ὡς λέοντι. ἔχομεν μαρτυρίαν πιστωτέραν μᾶλλον τὸν λόγον τοῦ κυρίου ὃν εἶπε πρὸς τὸν Μέτρον φωνῆσαι ἀπαρνήσει με τρίτον· ὡς μαρτυρία θεόφθεγκτος. "βαθύας νυκτός οὔσης, σήμερον τό πνεῦμα πέμψει ὁ παρά τοῦ πατρός ἐκπορεύεται· ὡς φιλονεικεῖ λοιπόν ὅστις βούλεται. Ἄλλὰ καὶ ὁ θεῖος Ἀπόστολος Παῦλος γράφων πρὸς Ἐφεσίους, καὶ θεσσαλονικεῖς (κεφ. ε'. 4. - 5. - 6.) λέγει· ἡ ἡμέρα κυρίου ὡς κλέπτῃς ἐν νυκτί, οὕτως ἔρχεται· ὑμεῖς δὲ ἀδελφοί, οὐκ ἐστέ ἐν σκοτει, ἵνα ἡ ἡμέρα ὑμᾶς καταλάβῃ· πάντες ὑμεῖς υἱοὶ φωτός ἐστέ καὶ ἡμέρας· οὐκ ἐσμέν νυκτός, οὐδέ σκοτόους· ἡμέρας δὲ υἱοὶ ὄντες, νήρωμεν.

Πρὸ πάντων δὲ τούτων ἄς φέρωμεν ὡς τὴν διάταξιν τῶν πανευφήμων Ἀποστόλων τῶν θεμελίων τῆς πίστεως, καὶ ἀπὸ αὐτοῦ θέλομεν μάθῃ τὴν ἀλήθειαν, τίνι τρόπῳ διδάσκουσιν ἡμᾶς νὰ ἀκολουθῶμεν τὴν τάξιν τοῦ ἑπτάκις τῆς ἡμέρας προσεύχεσθαι· ὅτι φανερά κωδωνίζουσι ἀπὸ τό πρωῆ ὅπου λέγεται ὀρθρος, καὶ καταλήγουσιν ἕως τὴν νάλεκτροφωνίαν· καὶ ἐδῶ ἀποφράττεται πᾶν στόμα κεχηγῶς φρουαττόμενον κατὰ τῆς ἀληθείας.

Εὐχέσθωσαν ὀρθρω, τρίτῃ ὥρᾳ (σημείωσε ὅτι ὀρθρω ὅπου λέγει ἐδῶ, τὴν ἀΐωραν δηλοῖ· καθὼς καὶ ὁ μέγας Ἐπιφάνιος γράφων πρὸς τοὺς μοναχοὺς καὶ οἱ μοναχοὶ πρὸς αὐτόν ἀπὸ τὴν ἀΐωραν τῆς προσευχῆς ἄρχονται τὴν διατύπωσιν τῶν ἑπτὰ ὥρῶν τῆς προσευχῆς). ὥρα ἕκτη, ἑνάτη, ἐσπέρα, καὶ ἀλεκτροφωνία". Ἐπειτα σαφηνίζοντες καὶ τὴν αἰτίαν δι' ἣν ἐν αὐταῖς ταῖς ὥραις ἔταξαν τὴν προσευχὴν λέγουσιν.

"Ὀρθρω μὲν, εὐχαριστοῦντες τῷ θεῷ, ὅτι παρῆλθεν ἡ νύξ, ἐπελθούσης τῆς ἡμέρας, τρίτῃ ὥρᾳ δὲ, ὅτι ἐν αὐτῇ γέγονεν ἡ τοῦ κυρίου ἀπόφασις· ἐν τῇ ἕκτη ἐσταυρώθη. τῇ ἐνάτῃ ὅτι ἐν αὐτῇ τὰ πάντα ἐκινήθη, τῇ ἐσπέρᾳ, εὐχαριστοῦντες τῷ θεῷ ὅτι δέδωκεν εἰς ἀνάπαυσιν τῶν ἡμερινῶν κόπων τὴν νύκτα· ἀλεκτροφωνία δὲ, ὅτι εὐαγγελίζεται τὴν ἡμέραν εἰς ἐργασίαν τῶν ἔργων τοῦ φωτός.

Ποῖος λοιπόν δύναται νὰ ἀντεῖπῃ εἰς τὴν τοιαύτην τῶν ἱερῶν Ἀποστόλων διάταξιν; ποῖος νὰ μὴ κλαύσῃ τοὺς ἀντιφερομένους εἰς τὰς ἀποστολικὰς διατάξεις μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ στήσουν τὸν λόγον τους; ὡς ἀλοίμονον. Ἄλλὰ ἀκόμη καὶ εἰς τὴν ἀνάστασιν τοῦ κυρίου, τὴν αὐτὴν γνώμην καὶ τάξιν, ἀπαρασάλετον φυλάττουσιν οἱ θεῖοι Ἀπόστολοι λέγοντες. ἡ νηστεία τῆς μεγάλης Παρασκευῆς, καὶ τό πένθος τοῦ παθους τοῦ κυρίου, νὰ φυλάττεται ἀκριβῶς ἄχρι τῆς ἀλεκτροφωνίας τῆς νυκτός τοῦ μεγάλου σαββάτου, ὅπου εὐαγγελίζεται ἡ ἡμέρα τῆς κυριακῆς. Πανσάσθωσαν οὖν οἱ τὴν νύκτα τοῦ μεγάλου σαββάτου

μετὰ τῆς κυριακῆς νυκτῆμερον ἀριθμοῦντες κατὰ τό μέτρον τοῦ ὁλοήμερον νυκτικοῦ ἀριθμοῦ. Πανσάσθωσαν καὶ ἐπιστομιζέσθωσαν· καὶ μὴ γινώσκουσιν οἱ χριστιανοὶ τὴν νηστείαν τοῦ μεγάλου σαββάτου ἀφ' ἐσπέρας καὶ νὰ γίνωνται αἵρετικοὶ καὶ σταυρωταὶ τοῦ κυρίου· καὶ μὴ λεγέτωσαν ἀνοήτως· ὅτι

Cor

ἐάν ἀρχήσωμεν τὸν ἀριθμὸν τοῦ ἡμερονυκτίου ἀπὸ πρωΐτας, γίνεται διήμερος ἡ ἀνάστασις τοῦ Κυρίου, καὶ οὐχὶ τριήμερος· ὡς τῆς μωρίας! ἄφρων, οὐχὶ ἡ παρασκευὴ μὴ λέγεται, καὶ τὸ σάββαρον δύο, καὶ ἡ κυριακὴ τρεῖς· ἀλλὰ πῶς μὲ τὸν μερικῶς μετρούμενον ἀριθμὸν πῶς ἀνατρέπει τὸν ὀλικόν τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ δι' αὐτοῦ.

Ὅτι καθὼς εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ~~πιστεύομεν καὶ ὁμολογοῦμεν~~ πιστεύομεν καὶ ὁμολογοῦμεν, ὅτι ἐκ Πατρὸς ἀνάρχως ἐκπορεύεται· χρονικῶς δὲ στέλλεται παρὰ τοῦ υἱοῦ εἰς τὸν κόσμον πρὸς ἡμᾶς, οὕτω κατ' αὐθᾶ τὸ μέτρον τοῦ ἡμερονυκτίου καθολικῶς ἀπὸ πρωΐτας ἀρχεται· καὶ τὰ ὅρια τοῦ κυρίου μένουσιν ἀδιάβητα καὶ ~~ἀπαράσφρακτα~~ ἀπαράσφρακτα, καὶ συμφώνως ἡ ἅγια γραφὴ οὐ μετατρέπεται. ἡ μὲν ἐγένετο ἑσπέρα καὶ πρωΐ ἡμέρα μία λέγουσα· ἡ δὲ ὀψὲ σαββάτων ἡ ἐπιφωσκοῦσα εἰς μίαν σαββάτων· ἐάν ἦτον νὰ ἀνατρέψῃ εἰς τοῦτο ἡ νέα γραφὴ τὴν παλαιάν, ἔπρεπε νὰ εἴπῃ ὁ ἱερός Εὐαγγελιστής οὕτω· ὀψὲ τῆς μιᾶς σαββάτων, ἀλλ' οὐχὶ οὕτως, οὐ· ἀλλὰ βλέπε πῶς τὸ πρωΐ μόνον τοῦτο λέγουσιν οἱ θεῖοι Εὐαγγελισταὶ καὶ οὐ λύουσι τὸν νόμον, ὅτι ὁ Κύριος οὐχὶ καταλῦσαι τὸν νόμον, ἀλλὰ πληρῶσαι ἤλθε καὶ ἔκτισεν. "τῇ μιᾷ τῶν σαββάτων ὄρθρου βαθέως, καὶ διαγενομένου τοῦ σαββάτου· ὅτε δηλαδὴ τὸ πρωΐ ἀπέρας ἡ ἡμέρα καὶ ἡ νύξ τοῦ σαββάτου, καὶ ἔφασκε τὸ πρωΐ τῆς κυριακῆς· δύνασαι νὰ εἴπῃς εἰς τοῦτο ὅτι ἀπ' ἑσπέρας ἤλθοσαν αἱ μυροφόροι εἰς τὸ μνήμα τοῦ Κυρίου τὸ ἅγιον, τὸ λοιπὸν φλυαρεῖς ὁποῖθα καὶ ἂν εἶσαι καὶ καθεσαι καὶ μωρολογεῖς· (ὅτι κατὰ τὴν νέαν γραφὴν ὅπου ἔγιναν τὰ πάντα καινά, ἀρχίζομεν ἀπ' ἑσπέρας τὸ ἡμερονύκτιον, καὶ οὐχὶ ἀπὸ τὸ πρωΐ, ὅτι ἐάν αὐτὸ τὸ ἀρχήσωμεν ἀπ' ἑσπέρας ἀκολουθοῦσι δύο ἄτοπα· πρῶτον μὲν ἡ ἀνάστασις γίνεται διήμερος, καὶ οὐχὶ τριήμερος· καὶ δεύτερον ὅτι κάμνει χρεῖα τὸν ἑσπερινὸν τοῦ σαββάτου καὶ τῶν λοιπῶν ἑορτῶν νὰ τὸν ψάλλομεν τῇ κυριακῇ ἑσπέρας). ὡς τῆς ἀνοίας! εἶναι νὰ θαυμάσῃ τινὰς ἀδελφοὶ ~~καὶ ἀδελφές~~ εἰς ἄνδρας γηράσαντας ἐν εὐσεβείᾳ, καὶ ὡς εἶπεῖν καταστρηνιάσαντας τοῦ Χριστοῦ, καὶ νὰ ὑστεροῦνται τοῦ διακριτικοῦ· καὶ τοῦτο ἄλλο δὲν εἶπαι βέβαια, παρὰ μόνον, ἐξ οἰήσεως, παραχωρήσει τῆς θείας χάριτος, καὶ θεϊκοῦ φωτισμοῦ· καὶ ἄγνοοῦσιν ὅτι πρό τῶν ἑορτῶν αἱ νηστεύουσαι, αἱ προσευχαί, καὶ ἀγῶνες πνευματικοὶ προηγοῦνται τῆς καταπαύσεως, τῆς ἀργίας, ἀναπαύσεως, καὶ σωματικῆς παρακλήσεως, ὅπου καταλύομεν· ὅτι ἂν ἀρχήσωμεν ἀπὸ τὸ πρωΐ νὰ κάμνωμεν τὰ τῆς παραμονῆς, πότε θέλομεν ἀναπαυθῆ καὶ παρακληθῶμεν ἐν τῇ τραπέζῃ σωματικῶς; διὰ τοῦτον πρῶτον γίνονται οἱ πνευματικοὶ ἀγῶνες εἰς τιμὴν τῆς ἐκάστης ἑορτῆς, καὶ ἀρχόμεθα ἀπ' ἑσπέρας ἐγκρατῶς, ἢ καὶ νήστεις καὶ ἀγρυπνῶμεν δοξολογοῦντες τὸν Κύριον βαθμηδὸν ἀπὸ ὕμνον εἰς ὕμνον, καὶ ἀπὸ δοξολογίαν εἰς δοξολογίαν, ἐν μὲν τῇ ~~ἑσπερινῇ~~ ἑσπερινῇ προοιμιάζοντες ψιλῶς τὰ τῆς ἀναστάσεως, γινώσκοντες εἰλικρινῶς ὅτι μνησίαν τῶν γεγενημένων ποιοῦμεν τῶν τότε ἅπαξ πραχθέντων, καὶ ψάλλοντες μὲν ἀναστάσιμα, φυλάτιομεν τὰ κυρίως σημαντικὰ τεκμήρια τῆς ἀναστάσεως, καὶ οὐ λέγομεν ἀπ' ἑσπέρας τὸ, ὅ ἀναστὰς ἐκ νεκρῶν ἐν τῇ ἀπολύσει τοῦ ἑσπερινοῦ, ἀλλὰ μετὰ οὐ φθάσωμεν τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ ἐπιθινοῦ εὐαγγελίου, καὶ τὸν ἀσπαστὴν ἐκ τοῦ τάφου τοῦ Λωτῆρος ἀνάστασιν· καὶ ὕστερον εἰς τοὺς ὅπου γίνεται ἡ διάτμηξις τοῦ σκότους τῆς νυκτός ἀπὸ τὴν ἀνατολήν τοῦ ἡλίου, καὶ ἔπον-

Cor

ται τὰ ἑξαποστειλάρια καί ἡ δοξολογία διὰ τήν φαῦσιν τῆς ἡμέρας, τοῖς ἀσπαζόμεθα κοινῶς κατά τήν διάταξιν τοῦ τύπου ὅλας τὰς ἁγίας εἰκόνας μόνον τήν κυριακὴν εἰς τοὺς αἶνους, τὸ ὅποῖον σημαίνει τὸν ἀσπασμόν ὅπου γίνεται τήν μεγάλην κυριακὴν τοῦ πλάχα, τὰς δὲ λοιπὰς ἑορτάς, μόνον εἰς τὸ προσκυνητάριον ἀσπαζόμεθα τήν εἰκόνα τῆς ἑορτῆς, ἥτοι τοῦ ἁγίου τοῦ ἑορταζομένου, καί οὕτω εὐσερχόμεθα καθὼς ἓνας ὅπου ἐκινήσεν ἀφ' ἑσπέρας ὁδὸν καί πορεύεται πρὸς τήν πόλιν, καί φθάνει τήν πύλην τῆς πόλεως καί περιμένει νὰ ἀνοιχθῇ ἡ θύρα, ἥτις ἦν ἡ ἁγία λειτουργία ὅπου εἶναι ἡ κεφαλὴ τοῦ ἑσπερινοῦ καί ὅλη τῆς ἀκολουθίας, καί ὅταν ἡ θεία λειτουργία τελειώσῃ, καί λάβομεν τὸ δηνάριον τοῦ κόπου μας, δηλαδή ἢ τήν μετάληψιν τῶν ἁγιασμάτων εἰ μὲν εἶμεθα ἄξιοι ἢ τὸ ἀντίδωρον, τὸ ὅποῖον καί αὐτὸ δὲ εἶναι ὀλίγης τιμῆς ἄξιον, ὡσάν ὅπου εἶναι σῶμα τῆς κυρίας Θεοτόκου, καθὼς ὅπου αὐτὴν τήν ἰδίαν προσφοράν εὐγῆκεν ὁ ἅγιος ἄρτος, καί ἔπειτα τὸ ἀντίδωρον ὡς σῶμα τῆς δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, καί μὲ τὸν ἀσπασμόν τῆς χειρὸς τοῦ ἱερέως ὅπου ἐψηλάφησε τὸ δεσποτικόν σῶμα, ἁγιαζόμεθα καί ἡμεῖς, καί μετέχομεν τῆς θείας χάριτος. καί μετὰ τήν ἀπόλυσιν τῆς λειτουργίας, μετὰ τρίτην ὥραν τῆς ἡμέρας ἀριθμουμένης ἀπὸ τήν ἐπιτολήν τοῦ ἡλίου, ἀναπαυόμεθα, καί σωματικῶς, εἰς δόξαν κυρίου Ἰησοῦ λοιπὸν δυνάμεθα ἀδιακρίτως ποιῆσαι τήν κεφαλὴν πόδας, καί τοὺς πόδας κεφαλὴν, μὲν ἄρα προοίμια τοῦ ἑσπερινοῦ νὰ ἀρχήσωμεν καί τὰ ὅρια τῆς κυριακῆς ἀφ' ἑσπέρας, καί νὰ λύωμεν τὸν φραγμόν ἀπὸ τὸν κοινόν λαόν ὅπου ζητοῦσιν αἰτίαν ὀλόγησιν μόνον νὰ καταλύωσι καί νὰ γίνονται παραβάται καί ὑπόδικοι τῶν φρικτῶν ποινῶν τῶν ἀποστολικῶν καί σιμουμενικῶν συνόδων ἱερῶν κανόνων;

Ἐξομολογούμεθα πάνυ καλῶς, ὅτι πᾶσα αἴρεσις ἀπὸ ὀλίγον πρῶτον ἔλαβεν ἀρχήν, καθὼς τὸ ὕδωρ τοῦ ποταμοῦ ὅταν εὕρῃ ὀλίγην λύσιν τοῦ φραγμοῦ καί ἐνιχυθῇ, ἔπειτα ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀνοίγει εἴσοδον, καί καταποντίζει χώρας καί πεδία, οὕτω καί οἱ αἰρεσιάρχαι εἰς μὲν τὸ πρῶτον ὀλίγην τινὰ κακοφροσύνην καί δόξαν στρεβλὴν ἐφευρίκασιν· οἱ δὲ ὀπαδοὶ αὐτῶν, αὐξήσαντες καί προσθέσαντες, κατήντησαν εἰς παντελεῖ ἀπόλειαν βλασφημιῶν ὡς λίθος κατά πρानοῦς. καί αὐτὸ τὸ βλέπομεν ἔμπροσθέν μας, εἰς τοὺς λατίνους, καί λουθηροκαλβίνους, εἰς πόσα καί πόσα νεωτερίσματα καί ἀσεβείας κατήντησαν, καί προσθέτες ἔτι καταντοῦσιν ὁσμέραι, ἀπὸ πλάνην εἰς πλάνην καί ἀπὸ βλασφημίαν εἰς βλασφημίαν καί τοῦτον τὸν λόγον ἐπρόβαλλον ἐγὼ αὐτός εἰς τὸν ~~ἀσπασμόν~~ μακαρίτην συγγραφέα τοῦ τοιοῦτου φρονήματος, περὶ ἡμερονυκτίου, καί μνημοσύνων ἔτι ζῶντος αὐτοῦ, καί συννομιλήσας μετ' αὐτοῦ ὅτι τὸ ὀλίγον ὕστερον γίνεται πολὺ· κατὰ ἀρχαίαν συνήθειαν ὡς μανθάνομεν ἐκ τῶν ἱστοριῶν τῶν ἐκκλησιαστικῶν, καί μοί ἀπεκρίθη, καί συνήνεσεν ὅτι οὕτως ἔχει ἡ ἀλήθεια, ἀλλ' ἡ ἔξις ὠθησεν αὐτόν εἰς τὸ γράψαι καί ἐκδῶσαι καί κοινολογῆσαι εἰς τὸ κοινόν, καί ἂν ἄρεθῃ οὕτω ἀδιόρθωτα, μέλλουσιν ὕστερον ἐκ τῆς ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ μεγάλην βλάβην καί ὄλεθρον ψυχῶν· ὅτι μικρὸν κριζοῦται, ἀλλ' ὅταν δυναμώσῃ, καί ριζώσῃ, δυσκόλως ἀπὸ πολλοὺς δύναται ἀρῆσθαι, καί ἂν ἐκκοπῇ μένωσιν αἱ ρίζαι του, καί ἀναβλαστοῦσιν· ὅτι ὁ συγγραφεὺς ἐκεῖνος ἦν ἱεροσολιμὸς κερκυραῖος πρωτοπαπᾶς, ὅπου ἔγραψεν τήν ἱεράν κατήχησιν τῆς ἐξηγήσεως τῆς θείας

Cor

θείας λειτουργίας, περί τοῦ ἁμνοῦ ὅτι τό πρόβατον ἐπί τούς πόδας κατά στήθος οἶδε βαδίζειν· καί ὅτι ἔμπροσθεν τοῦ ἁγίου ἄρτου εἶναι τό μέρος τῆς σφραγίδος, καί οὐχί τῆς ψυχᾶς ὅπου διά τῆς λόγχης ποιεῖ ὁ ~~ἐκράδα~~ ἱερεύς τόν σταυρόν· ὡσαύτως καί δεξιᾷ τῆς προθέσεως ἀποδείχνει τό μέρος τῆς δεξιᾶς χειρός τοῦ ἱερέως, καί οὐχί τοῦ δεσπότου Χριστοῦ ὅπου βλέπει ἐξ ἀνατολῶν πρὸς δυσμᾶς, καί οὕτως ἔκαμε τά δεξιὰ ἀριστερά, καί τά ἀριστερά δεξιὰ, πόσῃν βλάβῃν εἰς τήν ἐκκλησίαν δέν ἐπροξένησεν, καί προξενεῖ εἰς τούς ἀπερισκέπτως αὐτά ἀναγινώσκοντας· μέ ὅλον ὅπου ὁ ἀοίδιμος Ἐπαλάνος οἰκονόμος τοῦ ἐν τζουπαλίφ ναοῦ τοῦ ἁγίου Νικολάου ἔκαμε θαυμαστήν ἀντίρρῃσιν, ἀλλά μείνασα ἀνέκδοτος, σκεπάζεται εἰσέτι ὑπό τόν μόδιον τῆς λήθης.

καί οὗτος ὁ ἀριθμός τοῦ νυκτιμέρου ἄν μένη ἀδιόρθωτος, καί ἀνεπίσκεπτος, κατακτᾷ ἀδελφοί, καί προσέξατε καλῶς, νά προσκυνοῦμεν πρὸς δυσμᾶς, ἐκεῖθεν ὅπου ἀρχίζομεν τό νυκτιμέρον καί νά βλέπωσιν οἱ ἱεροὶ ναοὶ οὐχί κατά ἀνατολᾶς πρὸς τήν ἐδέμ, ὅπου ἐδεχόμεθα τήν ἀρχαίαν πατρίδα καί σωτηρίαν μας, τήν μητρόπολιν τῶν πρωτοτόκων· διά τό ὅποῖον, καί ἀνατολικοὶ δεχόμεθα, καί ὀρθόδοξοι, ἀλλά καθὼς οἱ λατῖνοι, νά προσκυνοῦμεν πρὸς δυσμᾶς τόν διάβολον, καί τό σκότος τό ἐξώτερον, φεῖσαι Κύριε τῆς τοιαύτης ἀνοίας καί δέν εἶναι οὐδεμία δυσκολία νά προβάλλῃ τό ἀπύλωτον στόμα τοῦ ἁδου ὅτι ὁ θεός εἶναι πανταχοῦ παρών, ὡς οἱ λατῖνοι λέγουσιν, ναί πανταχοῦ εἶναι καί εὐρίσκεται κατά τήν θείαν ἐνέργειαν· ἀλλά κατά φύσιν καί οὐσίαν ὁ οὐρανός εἶναι θρόνος αὐτοῦ κατά τήν θείαν γραφήν, καί ἡ γῆ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν αὐτοῦ, καί ὑπό τοῦ ὑπερφέρου ὀχήματος τῶν χερουβεὶμ, καί σεραφεὶμ ἐφιζάνει, καί κατά ἀνατολᾶς πρὸς δυσμᾶς ἐξ ἀνάρχου Πατρός γεννηθεῖς ἀτρέπτως καί ἀναλλοιώτως λόγος βλέπων ὀπτάνεται· καί ἀπ' ἀρχῆς τῆς δημιουργίας φῶς ἔταξε διά τούς ἁγίους καί δικαίους, καί κατά ἀνατολᾶς τόν παράδεισον ἔπηξε, καί σκότος διά τούς δαίμονας καί ἀσεβεῖς καί ἁμαρτωλοὺς πρὸς δυσμᾶς ἔθετο· ὅθεν οἱ τό φῶς τό ἀληθινόν ἐπιζητοῦντες, τά τοῦ φωτός ἔργα πράττουσιν, ἀλλά καί πρὸς τό μέρος τοῦ φωτός ἀποβλέπουσιν τήν σωτηρίαν αὐτῶν ἐκδεχόμενοι· πρὸς ἀνατολᾶς τοῦ ἡλίου ἀφορῶσι, τόν νοητόν ἡλιον τῆς δικαιοσύνης περιμένοντες· καί ἀκολουθῶς ἀπό τήν ἀνατολήν τοῦ ἡλίου τό ἡμερονύκτιον συμφώνως τῇ διατάξει τῆς παλαιᾶς καί νέας θραφῆς ἀρχίζουσι τήν ἀρίθμῃσιν, εἰλικρινῶς γινώσκοντας καί πισθεύοντας, καί ὁμολογοῦντες, ὅτι τό πρωτόγονον φῶς διέτμηξε καί διεχώρησε τό σκότος ἐκεῖνο τό ἀνύπαρκτον, ὅπου ἐσκέπαζε τό πᾶν μὴ ὄντος φωτός, καί γενηθέντος τοῦ φωτός ἐγένετο ἡ ἡμέρα· πρό γάρ τοῦ φωτός ἡμέρα οὐκ ἦν· ἢ πῶς δύνασαι ἀριθμῆσαι διάστημα ἁρῶν τοῦ πρώτου ἐκεῖνου σκότους ὅπου συνεῖχε τό πᾶν πρό τοῦ γενέσθαι τό φῶς; ἀλλά γενηθέντος τοῦ φωτός, καί ὑποκρυβέντος ἐν διαστήματι νυκτός ἄχρις οὗ ἀνατείλῃ πάλιν ὁ ἡλιος, ἐκλήθη ἡμερονύκτιον.

Ἐακράν τοίνυν ἀπ' ἡμῶν γενέσθωσαν οἱ τοῦ σκότους τῆς νυκτός προηγεῖσθαι λέγοντες· σημειῶσαι δέ καί τοῦτο· ὅτι ὁ εἰρμός τῆς ἐπίσεως, ἐάν ἔλαγε διά τό χάος οὕτως· ὅτι ὅτι φωτὶ διατηρήσας τό πρωτόγονον λόγον, εἰ δέ τοῦ φωτός τά χάος οὔτε ἦτον, οὔτε εἶναι, ἐν τῇ φωτὶ σκότος οὐκ ἔστι ποτέ.

Cor

ὥστε τό σκότος οὐκ ἔστι πρωτόγονον, ὅτι οὐκ ἐποίησεν αὐτό ὁ θεός, ἀλλ' ἡ ἀπουσία τοῦ φωτός ποιεῖ τό σκότος· καί ταῦτα μὲν περί τοῦ πρώτου ἀριθμοῦ τοῦ ἡμερονυκτίου. Περὶ δέ τοῦ δευτέρου κατὰ τὴν ἰσημερίαν τοῦ μετοπίου τοῦ Σεπτεμβρίου, εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς νυκτός· ὅτι ἡ ἡμέρα ἀρχὴν ἔχει, καί ἡ νύκτα, καθὼς καί ἡ ἰσημερία τοῦ ἔαρος ἔχει ἀρχὴν καί ἡ ἰσημερία τοῦ προχειμερίου.

Φέρε δέ καί τόν τρίτον ἀριθμόν τόν οὐχί κατὰ ἀκολουθίαν τῆς φύσεως τῶν ὄντων, τοῦ ἡλιακοῦ δηλαδή καί ζωδιακοῦ κύκλου τοῦ ἡλίου ἐνιαυσίου τοῦ ἀρχομένου ἀπό τόν Μάρτιον Μῆνα, καί τοῦ ἑτέρου τοῦ Σεληνιακοῦ τοῦ δεκαπενταετοῦς κυκλοφορουμένης Ἰνδικτιῶνος, ἀλλά ἀπό τὴν ἀρχὴν τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ θεοῦ Λόγου ἀρχομένης, ἀπό τῆς γέννησιν δηλαδή τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὁ ὁποῖος ἀριθμός ἀριθμεῖται οὕτως· ὁ μὲν Ἰωνᾶς ἐν ἡμέρᾳ ριφθεὶς ἐν τῇ πελάγει τῆς θαλάσσης, καί καταποθεὶς ὑπὸ τοῦ κήτους, ἔμεινεν εἰς τὴν κοιλίαν τοῦ κήτους τρεῖς ἡμέρας καί δύο νύκτας, οὕτω καί ψάλλει ἡ Ἐκκλησία. "Ἐν κήτει Χριστέ τριημερεύσας, Ἰωνᾶς προέγραψέ σε τόν ἀθάνατον, ἐν τῇ κοιλίᾳ τῆς γῆς τριημερεύσαντα", καθὼς καί ὁ κύριος ὡς λέγει ὁ εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος (κεφ. ιγ' 40). ὥσπερ γάρ ἦν Ἰωνᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ τρεῖς ἡμέρας καί τρεῖς νύκτας, οὕτως ἔσται καί ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς τρεῖς ἡμέρας καί τρεῖς νύκτας", καί δύο νύκτας εἶπομεν ἄνωθεν ὅτι ἐποίησεν Ἰωνᾶς, ὅτι ἡμέραν ἐρρίφθη εἰς τὴν θάλασσαν, καί τό κῆτος ἐκεῖνο πλεῦσαν διεπέρασεν τὰ μακρὰ πελάγη, καί διαπεράσας τόν ἑλλίπποντον, κατὰ τόν Ἰώσηπον, φθάσας τόν πόντον ὡς οἶον τι πλοῖον ἐξέβαλεν αὐτόν τὴν τρίτην ἡμέραν εἰς πᾶς ὄχθας τοῦ Εὐφράτου ὅπου ἡ Μινευτ κεῖται, καί ἴδων αὐτόν οἱ Μινευταί, καί ἐκπλαγέντες ἐπίστευσαν εἰς τό κήρυγμα αὐτοῦ, ὡς τό ψάλλει καί ἡ Ἐκκλησία, εἰς τὰ ἰδιόμελα τοῦ σεισμοῦ κατ' Ὀκτωβρίου. "Μηνευταί τοῖς παραπτώμασι, τὴν διά σεισμοῦ ἀπειλῆς κατὰχῶσιν ἤκουσον, ἐν δέ τῇ μωσαϊστικῇ σημείῳ τοῦ κήτους, τὴν διά τοῦ Ἰωνᾶ ἀνάστασιν, ἡ μετάνοια παρακαλεῖ." ὅτι μόνον εἰς τοὺς λόγους τοῦ Ἰωνᾶ βέβαιον δέν ἤθεκον πιστεύσῃ, ἐάν δέν ἔβλεπον τό κῆτος νά ἐκμέσῃ τόν Ἰωνᾶν ἐν ἡμέρᾳ κατ' ὀφθαλμούς αὐτῶν· καί αὐτό ἦτο οἰκονομία θεοῦ νά σκληρυνθῇ ὁ Ἰωνᾶς νά μὴν ὑπάγῃ διά ξηρᾶς εἰς Μινευτ, οὐ γάρ ἐπίστευον εἰς τοὺς λόγους του, καθὼς καί οἱ Ἰουδαῖοι ἐξήτουν σημείον οἱ ἄπιστοι εἰς τὰ τοιαῦτα θαύματα τοῦ κυρίου ὅπου ἔβλεπον. ἡ τρίτη λοιπὸν νύκτα ἐννοεῖται συνημμένως οὕσα ταῖς τρισὶν ἡμέραις, ὡς ὁ κατέχων τῇ χειρὶ ὕδωρ θαλάσσης εἰς τόν αἰγιαλόν, ὅλην τὴν θάλασσαν ἐννοεῖται ^{δι}πλάνει κατὰ τόν θεολόγον Συμεών· ὅτι καί ὁ κύριος δέν δυνάμεθα νά εἰποῦμεν ὅτι τρεῖς ὀλοκλήρους ἡμέρας καί τρεῖς ὀλοκλήρους νύκτας ἔκαμεν εἰς τὴν καρδίαν τῆς γῆς, ἦτοι εἰς τόν τάφον, ἀλλ' ἐκ τοῦ μέτρου τῶν ἡμερῶν συμπεριλαμβάνονται καί αὗ νύκτες· ὡσάν ὅπου εἰς τό διάστημα τριῶν ἡμερονυκτίων διεπράχθη τό σωτήριον πάθος, ἡ ταφή, καί ἡ ἀνάστασις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, ἐξεληθὼν κατὰ τρίτην ἡμέραν ἐκ τοῦ κήτους, ἔμεινε καί τὴν νύκτα εἰς τό περιγιάλιον ἀναπαυόμενος, καί τὴν ἐπιούσαν ἡμέραν, ἐξῆλθεν ἀπὸ τοῦ κήτους, καί ἡ τρίτη ἐκείνη νύξ συναριθμεῖται ταῖς δυσὶ νυξίν, καί γίνονται τρεῖς ἡμέραι, καί τρεῖς νύκτες ὀλοκλήραι.

Cor

■ Οὕτω λοιπόν καί εἰς τήν τριήμερον ταφήν τοῦ Κυρίου, ὑγιῶς ἀριθμοῦνται δι' τρεῖς ἡμέραι, καί αἱ τρεῖς νύκτες κατὰ μερικόν ἀριθμόν τοῦ πάθους, ταφῆς, καί ἀναστάσεως τῆς ἐνδόξου τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Τῇ πέμπτῃ ἑσπέρας, μετὰ τόν μυστικόν δεῖπνον καθὼς καί προεγράφη, ἄρχησαν ἡ συλλαβὴ τῆς παραδόσεως εἰς τοὺς θεοκτόνους, καί ἄχρι πρώτας, ἐδεσμεύθη, ἐκρίθη, ἐραπίσθη, ἐνεπτύσθη, κατεκρίθη ὡς παράνομος, καί ἀπεφασίσθη ἔνοχος εἶναι θανάτου. Ἡ παρασκευὴ ὅλη ἀνέβη ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ, τῇ ἐννάτῃ ἀπένευσε καί κατέβη ἡ παναγία αὐτοῦ ψυχὴ εἰς τόν ἄδην (οὐ γάρ ἄψυχον αὐτόνως ὁ Ἀπολλινάριος φρονοῦμεν), ἑσπέρας δέ ἀποκαθηλωθεὶς ἐτέθη εἰς τόν τάφον, καί ὅλην τὴν ἡμέραν τοῦ Σαββάτου καί τὴν νύκτα τοῦ Σαββάτου ἄχρι μεσονυκτίου εἰς διάστημα ὡρῶν τριάκοντα καί τριῶν, καί τότε ἀνέστη, ἐν δόξῃ, καί ἐφάνη πρῶτον τῇ μητρί, εἶτα ταῖς μυροφόροις, εἶτα τοῖς ἀγίοις αὐτοῦ μαθηταῖς καί Ἀποστόλοις.

Αἱ τρεῖς γοῦν ἡμέραι, καί αἱ τρεῖς νύκτες ἀριθμοῦνται οὕτως εὐσεβῶς: πρῶτον ὡς ἡμέρα, οὕτω, μία ἡ παρασκευὴ, δευτέρα, τὸ σάββατον, τρίτη δέ ἡ Κυριακὴ καθ' ἣν ἀνέστη. αἱ δέ νύκτες οὕτως· ἡ νύξ τῆς πέμπτης ἐν ἣ παρεδόθη, μία, δευτέρα ἡ τῆ παρασκευῆς καθ' ἣν ἔβη ἐν τῷ τάφῳ ἑσαββάτισε, καί ἡ νύξ τοῦ σαββάτου, καθ' ἣν πρὸς ὄρθρον ἀνέστη, καθὼς ψάλλει Δαβίδ. Ἐξεγερεθῆσομαι ὄρθρου. Ἡ δέ Κυριακὴ ἀριθμεῖται εἰς τόν ἀριθμόν τῶν ἡμερῶν μόνον ὅτι ἐν αὐτῇ ἀναστὰς ὁσίας οὐσης, ἐπέστη κεκλεισμένων τῶν θυρῶν εἰς τοὺς Μαθητάς, καί δείξας τὰς χεῖρας καί τοὺς πόδας αὐτοῦ, καί τὴν ἀκήρατόν του πλευρῶν, ἐπιστώθη ἐβεβαίωθη ὅτι ἀνέστη ὅπου ἕως τότε ἀμφιβάλλετο ἀπὸ τοὺς ἔτι ὀλιγοπιστοῦντας μερικοὺς μαθητάς.

Δέγομεν λοιπόν, ὅτι ἡ νύξ τῆς πέμπτης μὲν οὐ κατὰ ὅλικόν, ἀλλὰ μερικῶς, ἀριθμόν μετὰ τῆς μεγίστης παρασκευῆς, ἀριθμεῖται ἐν νυχθήμερον, ἡ νύξ τῆς παρασκευῆς μετὰ τοῦ σαββάτου, δεύτερον νυχθήμερον, καί ἡ νύξ τοῦ σαββάτου μετὰ τῆς Κυριακῆς ὡς ἀνωθεν εἶπομεν, τρίτον νυχθήμερον, καί οὔτε τὸ ἡμερονύκτιον συγχέεται παρὰ τοῦτο, οὔτε νυχθήμερον ὀροθετεῖται, ἀντὶ ἡμερονυκτίου λέγεσθαι. οὕτω φρονοῦμεν, οὕτω πιστεύωμεν, καί οὕτω κρατεῖ καί ὁμολογεῖ ἡ ὀρθόδοξος τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία.

Εἰς ὅλα αὐτὰ ἀμβλυωπῶν ὁ ἀντιφερόμενος καί σπεύδων ἀποδεῖξαι τὸ φῶς σκότος, καί τὸ σκότος ἡμέραν, διισχυρίζεται ἀποδεῖξαι εἰς τὴν ἐρμηνείαν τοῦ Χρυσοστόμου ὅπου κἀμνεὶ ἐξήγησιν εἰς τὴν πρὸς Κορινθίους ἐπιστολὴν κεφ. ιε'. σελ. 366, καί γράφει ὅτι. "κατ' αὐτὴν τὴν πρώτην δημιουργίαν δέκνυται ἐκ περιουσίας τὸ σκότος πρῶτον, καί ἔπειτα τὸ φῶς· σκότος γάρ ἦν ἐπάνω τῆς ἀβύσσου, καί ἐπιφέρει μάρτυρας θεολόγους ἀνωύμους ὅτι νὰ ἐδόξαζον, πῶς τὸ πρωτόγονον ἐκεῖνο σκότος νὰ ἐκράτησεν ἄχρι τῆς ἕκτης ὥρας τῆς πρώτης ἡμέρας, καί ὅτι νὰ συνάγεται τοῦτο ἀπὸ τὴν λέξιν τοῦ· "ἐπεφέρετο" προφανές ψεῦδος· τὸ γὰρ ἐπεφέρετο (πρόσχευε καλῶς) δέν λέγεται διὰ τὸ σκότος ἦτοί τὸν ἄερα. Οὗτος δέ ἐκλαμβάνων τὸ ἐπεφέρετο ἀνοήτως διὰ τὸ σκότος παρατατικοῦ χρόνου ὑπάρχοντος, δέν σημαίνει σύντομον καιρὸν, ἀλλὰ ἡμεροπορίαν καιροῦ· καί ἀπὸ τὴν μεσημβρίαν νὰ ἄρχησεν ἡ δημιουργία τοῦ φωτός, καί ὅτι

Cor

Ἐπειδὴ τὸ σκότος ὁ θεὸς ἐκάλεσε νύκτα· δυνά σικοφάνται τοῦ φωτός· πρῶτον τὸ ἐπεφέρετο ὅπου λέγει ἡ θεία γραφή, ὅτι "πνεῦμα θεοῦ ἐπεφέρετο ἐπάνω τοῦ ὕδατος, τὸ μεταφέρει εἰς τὸ σκότος· καὶ δεύτερον, τὸ, διεχώρησεν ὁ θεὸς ἀναμέσον τοῦ φωτός, καὶ ἀναμέσον τοῦ σκότους, καὶ τὸ φῶς ἐκάλεσεν ἡμέραν, τὸ δὲ σκότος ἐκάλεσε νύκτα· τὰ δύο πρωτῆτα τοῦ φωτός, καὶ τῆς ἡμέρας τὰ ἀποδίδει εἰς τὸ σκότος, καὶ εἰς τὴν νύκτα.

Ἐἶτα ἀνατρέπει καὶ τὸν Διονύσιον Ἀλεξανδρείας ὅστις γράφει διὰ τὴν νύκτα τοῦ μεγάλου σαββάτου ὑγιῶς ὅτι ἡ νύξ ἐκείνη εἶναι τοῦ σαββάτου, καὶ οὐχὶ τῆς Κυριακῆς. ἀνατρέπων λέγει οὕτως. "Ἐίδέ καὶ εἰπὴ τιμᾶς, ὅτι ὁ θεῖος Διονύσιος Ἀλεξανδρείας, νύκτα τοῦ σαββάτου ὀνομάζει τὴν πρό τῆς Κυριακῆς, καὶ ἄλλοι τινές (δηλαδή ὁ μέγας Χρυσόστομος, καὶ ὅλη κοινῶς ἡ Ἐκκλησία), ἀποκρινόμεθα ὅτι ταύτην οὕτως ὀνομάζει, διότι φυλάττεται αὕτη νηστιμος ἄχρι τῆς ἕκτης ὥρας, ἀπὸ δὲ τῆς ἕκτης ὥρας ἦτε τοῦ κυρίου ἀνάστασις γέγονε, καὶ ὁ ὄρθρος τῆς Κυριακῆς ψάλλεται, καὶ μτὰ ταῦτα ἡ νηστεία λύεται. με τὰ τοιαῦτα δεικνύει ὅτι μετὰ τὴν ἕκτην ὥραν νά πασχάζουν οἱ Χριστιανοί, τὸ ὅπου εἶναι παρανομώτατον, ὅτι ἀνατείλαντος τοῦ ἡμίου εἶδον αἱ Μυροφόροι τὸν Κύριον, καὶ μετὰ τὴν λειτουργίαν δετ λάμψη ἡ ἡμέρα γίνεται ἡ κατάλυσις. ὁ δὲ ὄρος τῆς σι. ὥρας, οὐχὶ διὰ νά καταλύωμεν ἐτέθη, ἀλλ' ὅτι ἀρχόμεθα τοὺς ἀναστασίμους ὕμνους, καὶ οὐχὶ ἀπὸ τὴν νύκτα καθὼς πολλοὶ τοῦ λαοῦ ἀκρατεῖς δεδουλωμένοι εἰς τὴν κοιλίαν τους καθὼς ἀκούουν τὸ Χριστὸς ἀνέστη τρώγων ἰῶ, καὶ λύνουσιν ὅλην τὴν ἁγίαν νηστείαν οἱ ἄφρονες, διὰ μὴ φυλάξουν τὰς λοιπὰς ἕξ ὥρας τῆς νυκτός, καὶ νά καταλύσουν καθὼς πρέπει εὐχαριστοῦντες τὸν Κύριον, ἀφ' οὗ κατατροφήσωσι τὰ θεῖα μυστήρια ἐν αὐτῇ τῇ κυρίᾳ ἡμέρᾳ. διὸ καὶ οἱ θεῖοι εὐαγγελισταί, ἱστορίσαντες τὴν ταφήν τοῦ κυρίου ἐσπέρας τῇ παρασκευῇ δετ καὶ ἡ σελήνη ἐφάνη παυσέληνος, δέν ἀπέδωκαν εἰς τὸ σάββατον τὴν νύκτα ἐκείνην, ἀλλ' εἶπον "τῇ ἐπαύριον, ἣτις ἐστὶ μετὰ τὴν παρασκευὴν". ἀφ' οὗ δηλαδή ἡ παρασκευὴ μετὰ τὴν νύκτα παρῆλθε, καὶ ἔλαμψεν ἡ ἡμέρα τοῦ σαββάτου, ὡσαύτως καὶ τὴν νύκτα τοῦ σαββάτου δέν τὴν ἐκάλεσαν Κυριακὴν, ἀλλ' ὀψέ σαββάτων λέγουσι, τῇ ἐπιφωσκούσῃ εἰς μίαν σαββάτων, ἣτοι τὴν νύκτα τοῦ σαββάτου ὅπου ἐξημέρωνεν ἡ Κυριακή.

Μερὶ δὲ τοῦ πρωτογόνου χάους λέγει Θεόδωρος ὁ πτωχὸς εἰς τὴν ἐρμηνείαν τοῦ εἰρημοῦ τῆς εἰσόδου τῆς μεταμορφώσεως, ταῦτα αὐτολεξί οὕτως. "Πρωτόγον δὲ τοῦ φωτός ὅτι τὸ χάος ἦν. (ἣτοι τὸ σκότος) Ἑλλήνων μωρῶν ἀσεβῶν ὕθλοι εἰσὶν, ὡς οὐσίαν τινὰ πρωτογενῆ ὑφειστανάει ληρούντων, Χριστιανοῖς δὲ ἡμῖν, ἀπαράδεκτον ἔστω. οὐ γὰρ οὐσία τις ἄσκότος ἐστίν, ἀλλὰ πάθος περὶ τὸν ἄερα, στερήσει τοῦ φωτός ἐγγινόμενον, ὃ οὐ πρωτογενέστερον ἐστίν, οὔτε ὡς οὐσία, στερήσις γάρ οὔτε τοῦ ἀπλῶς φωτός, ἀλλὰ τοῦ ὕστερον τοῦ γεγεννημένου τῇ κελεύσει τοῦ κτίσαντος τῇ λεφούσῃ, γεννηθῆτω φῶς· μή ὄντος γὰρ πρότερον τοῦ φωτός, χάος· σκότος ἀνυπάρκτου ἦν ὃ ὁ θεὸς οὐκ ἐποίησε". Πρωτόγονο καὶ τὸ κτῖνο λέγεται, τὸ πρὶν τῆς ποιήσεως τῶν φωστῆρων καὶ ἀστέρων ἦν. ὅτι εἶπε καὶ ἐγένετο φῶς διακεχυμένον, οὐχὶ ὡς λέγει ὁ Νικόδημος ἄχρι τοῦ πρωτογόνου σκότους ἦσαν, διὸ ἡλίου οὐχ ὑπῆρχε τότε ἵνα κατ' ὀλίγον ὀλίγον ἐπιλάμπει τὸ πρόσωπον τῆς γῆς ἐσφαλλόμενος τὰς ἀκτῖνάς του, ἀλλ' ἀπαξ οὖν θείῃ προστάγ-

Cor

ματι παρήχθη τό φῶς ἐκ τοῦ μή ὄντος εἰς τό εἶναι. τῆ δέ τετάρτη ἡμέρᾳ συνώψας τό φῶς ἐποίησε τοὺς φωστῆρας καί ἀστέρας, καί διαχώρησεν ἀναμέσον τοῦ φωτός τό σκότος. διό καί ὁ προφητὴν λέγει. "ὁ ἥλιος ἔγνω τὴν δύσιν αὐτοῦ, εἶτα περὶ τῆς νυκτός" ἔθου σκότος καί ἐγένετο νύξ. τῆ κελεύσει οὖν τοῦ κτίσαντος τῆ λεγούση, γενηθήτω φῶς
..... ὡστε τό μέν φῶς ἡμέραν ὀνομασθήναι, τό δέ....., νύκτα. λέγει γάρ ἡ Γραφή. "καί ἐκάλεσεν ὁ θεός..... ἡμέραν, τό δέ σκότος ἐκάλεσε νύκτα.

Ἐῤῥσαι οὖν ἡμᾶς Κύριε, ὦ Κύριε, κύριε τοῦ ζοφεροῦ σκότους τοῦ ἐτοιμασθέντος τῷ διαβόλῳ καί τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ, καί ἀξίωσον ἡμᾶς τοῦ ἀνεσπέρου φωτός, τῆς οὐρανόου βίσιλειάς σου. Ἀμήν.

1A4
3.3.1

Θεοδωρήτου νόσημα περί της μονῆς χειμάρρου.

(ἢ διὰ ἄλλων ῥημάτων) ἐξ οὗ οἱ Πραεῖται τῶν Λακωνῶν ἔλαττοι
 ἀποστάσεις, ἔχουσα καὶ ἄλλοις ἰσχυρὰ ἰσχύϊ τοῦ ἐν τῇ κοινότητι αὐτῶν,
 ἐξ ἐπιπέδου τοῦ μαρῶ οὐτε ἀγίαν τῶν ἀναδύφακτος, οὐτε δαίματα
 ὅπως ἐκτελείσασιν. Ἡ γὰρ ἀγία καὶ ἡγεῖται δασμῶν δόξα τῶν
 σφαιρῶν εἶσι, τῶν μαθητικῶν ἔλαττοι ἀδιαχώρητοι, δι' ὅτ' αὐτοῦ
 διακρίνωσιν αὐτῶν ἄλλων ἔλαττοι αὐτῶν διακρίνειν. ὅθεν συμφοραί-
 νουσιν, οὐκ ἢ τῶν Πραεῖται ἔλαττοι παντάνασι δὲ δασμῶν, καὶ διὰ
 τοῦτο ἰσχυρὰ χαρίσματα δασμῶν ἀποσπρημένη, αὐτῶν δὲ ἄλλοις
 ἐν τοῦ μαρῶ τῶν Λακωνῶν ἔλαττοι ἀγία καὶ δασμῶν δύ-
 νάμει, καὶ ἐν τῇ βίῃ καὶ ἐν τῇ δάσῃ διακρίνεισιν ἀποβαλλόντων καὶ
 φρασ, διὰ τὰ ἀποδείξωσιν ἐναυδῶν, οὐκ οὐδὲ ἀποδείξωσιν ὅπως αὐτῶν ἔλαττοι
 αὐτῶν ἔλαττοι αὐτῶν ἢ τῶν Πραεῖται ἔλαττοι ἀποσπρημένη τῶν Λακωνῶν
 ἀποβαλλόντων ἢ δὲ ἀποδείξωσιν τὸ ἀποδείξωσιν, τὸ ὅσον αὐτῶν ἀποδείξωσιν
 σε ἀποδείξωσιν τῶν ἀγίων καὶ τῶν δασμῶν, οἷς ἢ Λακωνῶν ἔλαττοι ἀποσπρη-
 νει καὶ δασμῶν ἀποδείξωσιν καὶ ἀποδείξωσιν καὶ δασμῶν, τὸ ὅσον
 ἀποδείξωσιν ἢ δὲ ἀποδείξωσιν ἀποδείξωσιν τῶν δασμῶν ἀποδείξωσιν
 καὶ ἢ δὲ ἀποδείξωσιν ἀποδείξωσιν τῶν δασμῶν ἀποδείξωσιν
 ἀποδείξωσιν ἢ δὲ ἀποδείξωσιν ἀποδείξωσιν τῶν δασμῶν ἀποδείξωσιν
 ἀποδείξωσιν ἢ δὲ ἀποδείξωσιν ἀποδείξωσιν τῶν δασμῶν ἀποδείξωσιν
 ἀποδείξωσιν ἢ δὲ ἀποδείξωσιν ἀποδείξωσιν τῶν δασμῶν ἀποδείξωσιν

~~ἢ δὲ ἀποδείξωσιν ἀποδείξωσιν τῶν δασμῶν ἀποδείξωσιν~~

Τοῦ ἀουδίου διδασκάλου
Βασίλειου Γεωργίου (1804)

(Ανατ. Αισιήρ "Ετα Κ' (1

ἠγεομένου χρηματιστοῦ τῆς μορῆς τοῦ Ἐφορημένου

6. 309

Ἐφορημένη ἀπὸ τῆς Μορῆς Χιμαίρας.

Καὶ ὁ Ἐφορητής, υἱὸς Μιχαὴλ Παγαβέ, ὁ ἐν ἔτει 810
αὐτὸς Πάγος Ἐφορητής, ὁ ἐπὶ τῆς τῆς ἐπιτηδῆς τοῦ ἀγίου Ἰθακασίου
αὐτὸς φερόμενος, ὁ καὶ ἀπὸ τοῦ ἀγίου τούτου Ἰθακασίου ἀποσπῆσαι
ἐπὶ τῶν αὐτῶν, ἀλλὰ, ὁ ὅπως ἡμῶν γενέσθαι ἐν τῇ ἡμερᾷ, ἠμωσθῆναι
ἡμῶν ἐπὶ κατὰ τὴν ἀρετὴν, ὅτι καὶ ἀπὸ τῆς ἡμῶν φανέσθαι ἐν τῇ θύρα
τῶν οὐρανῶν. ἔσται γὰρ ἐς ἀρχὴς ἐν τῇ ἡμερᾷ καὶ κενεῖται ἀπὸ τῆς
φωτισθῆσθαι ἐν αὐτῷ, καὶ ἀπὸ τῆς ἐφορηθῆσθαι ἐπισημῶν
τῶν δεινῶν. Ὅτι ἐπισημῶν ἐν ἔτει 1027, ὅτι, κατὰ τὸν τὸν Ἐφορη-
τή, ἀπὸ τοῦ 812 ἕως τοῦ 1070, ὅτι Παγαβὴς ἔχειν ἀποσπῆσαι αὐτῶν τῶν
τῶν δεινῶν, ἀποσπῆσαι χρόνοι 158 ὅτι χρόνοι 112 γῆρας ἀπὸ τῆς
χρῆσθαι ἐν τῇ ἐπιτηδῆς κενεῖται Μορῆ δὲ Χιμαίρας οὐκ ἔστιν Ἐφο-
ρητής ἢ ἡμερᾷ τοῦ ἀγ. Μιχαήλ, ὡς ἐν ἀρχαίοις κενεῖται ἡμερᾷ, ὡς καὶ
ὁ Κενεῖται μοναχὸς σιχαίτης ἡμερᾷ ἀνδρῶν, λουλουδῆς ἢ τοῦ Χηροκένεῖται.
Τὸ δὲ ὅτι ὁ αὐτὸς ἀπὸ τοῦ Πάγου διδοῦναι ἀποσπῆσαι ἐπισημῶν τῶν
κατὰ τῶν ἀγίων Μ. Ἐφορητῶν Γεωργίου θ, εἶναι ἀπὸ τῆς ἀπὸ τῆς
καὶ τοῦ Τόμου τῆς Ἐφορητῆς, ὅτι οὐχὶ τῶν μῶν μῶν, ἀλλὰ τῶν τῶν, κατὰ τὴν
χρονογραφίαν, κατὰ τὴν τῶν ἐπισημῶν δώσει, ἐπὶ τῶν μῶν ἡμερᾷ τῶν ἔχειν τὸ ἔχει
ὁ κατὰ τῆς καὶ τοῦ τοῦ θύρα Παγαβέ καὶ ἔχειν ἀπὸ τῆς ἀπὸ τῆς ἀπὸ τῆς
μῶν ἀπὸ τοῦ τοῦ Πάγου, ἐπὶ τῶν δεινῶν ὡς κατὰ τὴν χρονογραφίαν, ἀπὸ τῆς ἀπὸ τῆς
ἔχειν, ὅτι ἔχειν καὶ ἔχειν, ἔχειν ἡμερᾷ ὅτι ὅτι ὅτι ὅτι.

Τὸ δὲ ἀπὸ τῆς χρονογραφίαν τῶν ἀπὸ τῆς Παγαβέ ἔχειν ἐν ἔτει 994,
κατὰ τὴν χρονογραφίαν ἔχειν ὁ Τόμος τῆς Ἐφορητῆς. κατὰ τὴν
ἐπιτηδῆς, ἀπὸ χρόνων 40, τῶν 991. ὁ δὲ Παγαβὴς ὡς οὐχὶ

Cor

και αδεύσει εβασίλευσε μόνος του. ούδ' έχαρύσαστο τόν τιμωρ βασιφόν τόν
 τόν ύπαινον των θελοσόφωτ, ανικματαιώντου και δωδασαύχον των καίτων του, γε
 χασέται, απευπασι του όνα τ'ε χρόνων 412. καί ότε δέτ έχαβε τούς συμβού-
 λους τής σύγαήςου, αλλά μαγιστάνούς. Άλλ άρα γε ώσχε τιμώδη, και ώσχε
 κάσοι μοναχοί συνήχθησαν; ο Ρωμανόσ έσοσαφα έτη ούσα τέχε βασιλείων,
 και ώσχε τ'όσαι ελασόφαί, ώργχοι έφρωελλε, και ό μεγαλόφρατόσαται, ωαρεν
 κηρόσα τε και άλλα; τα έτη όλόγα. ο Παύλοσ ύφρθηροσ. έτα σαμνύχη
 ότε η Μισση αύη ητο αρχαία βασιμύη, η έχε τ'ά χέφατα τήσ άγιου Πισσαφίμεν-
 λα, ημισιά όπα έσ Μισση. η σαμνύχη ότε η Μισση ητον μακεδαονίαμ. ύπου
 ητόται αυείδατα. ότε μέν τ'ό έμισοσ ηίχετ τ'ό σταυροσ έτα άγίασ στέλον η σβα-
 σμιοσ, ιστή σαφα τίνος άφειρόδη έταί άδελφοσ, η άμιαροί τήν υσεόχημ εύλοσ
 ο υσατοουργόσ τ'ό χρυσοσβούχου. ενό η ουδμιά ιστορία αρχαία τ'όδε άδελφ
 διέμ, έαν μέ λ'όση μαρμαομιοση έφρλο ε τήν βασιμύοσα η άμιομύη ε
 τήν Μισση ο σταυροσ. ύπομοε τ'ά έχη η τ'άσ ιστορίασ τό μεγαλόποροσ τέχοσ
 η τ'ά χήμη χρυσοσβούχημ άμιαυ, η ά λ'όσαι η τ'ά χήμια έφ'όχοσ τ'ό διηγη-
 τα. ~~καί~~ ^{εί} μάλα. Περί ότ' του όοίσ Παύχου έμ ενουχιάδη έμ 813, η ο θιοφύ-
 χαυλο καισαρ κροικεβάοδη, ουχέ δε σατριάρχη, άμμοσ ότ' θιοφύχαυλο ην
 ο μιλ'ά τ'όσ άφραιοσ η άμιομιάσ, εν έμ 933, ο δε Ιγνατιοσ εν άδην ιστορίασ αυί-
 ται. Μην ο Αρμένιοσ εβασίλευεν εν έμ 919, ο Ρωμανόσ ότε έγηε βασιλοπα-
 λωρ η βασιμύη ητον μελά 108 χρόνη. τ'ό προσόβουχοσ χράμ, εν ηέροδη
 εν έμ 124, ότε ο Παύχοσ ητο χρόνων 112. 'Ο έμμοσ Παύχοσ, εν όβία τ'όσ άγιόσ
 Αδαιαίοσ χράμ, ητον εν έμ 970. Ιωάννησ ο Τημισκίοσ εβασίλευον εν έμ 969.
 έδελ'όμοσ ο Παύχοσ (εν τ'όσ 812 άχρι τ'όσ 970 διέθησαν χρόνοι 158, κατ'ά
 τ'όσ και έμλόγιον) 112 χρόνη άρεχώρονη εν τήν ηρημιοσ κατό σαδύμ τ'όσ έμ.
 Ολα ιστή τ'όσ θιοφύχαυλοσ, υίου Μιχαήλ, ότε τ'ά έγηε πατριάρχη η τ'ά
 εφμιαμιάσο τήν ~~Μισση~~ τ'όσ τ'όσ θιοφουαύμοσ, έτα μελά.

10000 1467-74

Magnum
Θεοφιλιε
Αγιου Πνευματος

1933, 1933, 1933

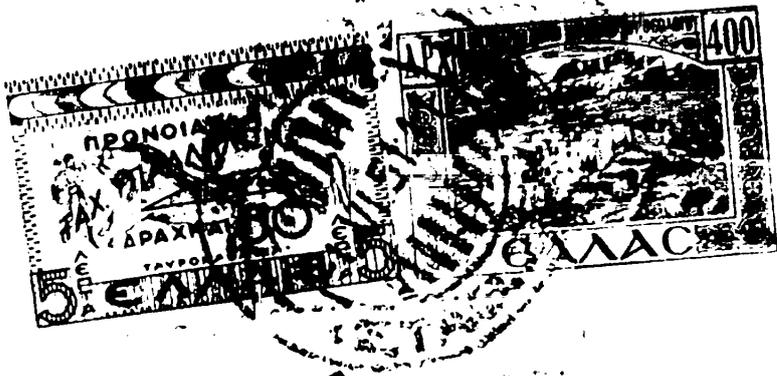
1933, 1933, 1933
1933, 1933, 1933

1933, 1933, 1933

1933, 1933, 1933

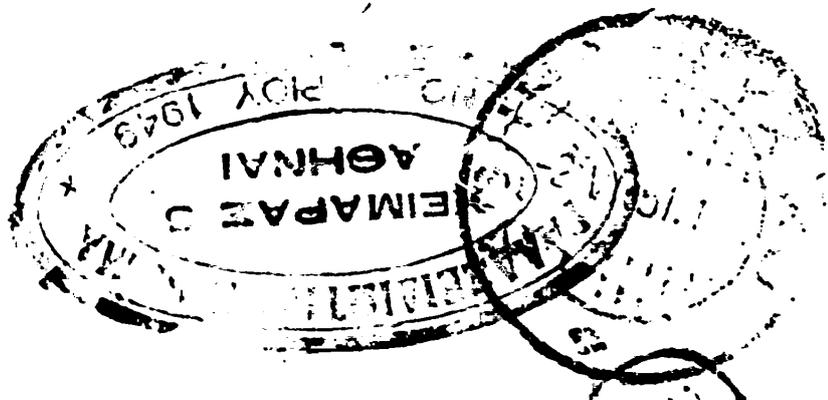

Λεβαριώτατος
Μητροπολίτης Κορυθίας
κ. Εφόριος Κορυθίας
Ψυχικίων

Επίτονος 5.

ἦτο ἀπ' ἀρχῆς λαοφιλῶς
δίου ὁ γερουσίας καὶ

διδασκαλίας Κυριλλος ἦν λαοφιλῶς
καὶ ἐκείνη ἐν Κερκεῶν ἐβόησε
ἐν Παναγίαν ἐν ἁγίῳ τοῦ
Κουκουφίου διότι ἡ

δὴν ἔχει μίαν λαοφιλῶς
ἀπὸ τοῦ ἐκείνου τοῦ
φ. 436. ἔβη καὶ ἄλλοι

ὑπάρχοντες μίαν ἀπορία
οὐσα χρόνι 500* μίαν
λαοφιλῶς μόνον ο

ἔχρησθησαν ἐπὶ
καὶ γράψαντες ἐπὶ τῶν
καὶ τῶν ἐκείνου

ἔχοντες οἱ καὶ καὶ
ἡμεῖς οὐκ ἐπιθυμοῦμεν
ἡμεῖς οὐκ ἐπιθυμοῦμεν

οἱ σπουδαῖοι τοῦ ἐκείνου
ἐπιθυμοῦμεν ἀπορία τῶν
ἡμεῖς οὐκ ἐπιθυμοῦμεν

καὶ ἡμεῖς οὐκ ἐπιθυμοῦμεν
ἡμεῖς οὐκ ἐπιθυμοῦμεν
ἡμεῖς οὐκ ἐπιθυμοῦμεν

Χ. 70. 1905. Η. 10. 1905. Α. 1905. 5. 1905

ΕΚ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΒΟΛΩΝ

Καὶ ἐκείνη ἐν Κερκεῶν ἐβόησε ἐν Παναγίαν ἐν ἁγίῳ τοῦ Κουκουφίου διότι ἡ δὴν ἔχει μίαν λαοφιλῶς ἀπὸ τοῦ ἐκείνου τοῦ φ. 436. ἔβη καὶ ἄλλοι ὑπάρχοντες μίαν ἀπορία οὐσα χρόνι 500* μίαν λαοφιλῶς μόνον ο ἔχρησθησαν ἐπὶ καὶ γράψαντες ἐπὶ τῶν καὶ τῶν ἐκείνου ἔχοντες οἱ καὶ καὶ ἡμεῖς οὐκ ἐπιθυμοῦμεν ἡμεῖς οὐκ ἐπιθυμοῦμεν ἡμεῖς οὐκ ἐπιθυμοῦμεν

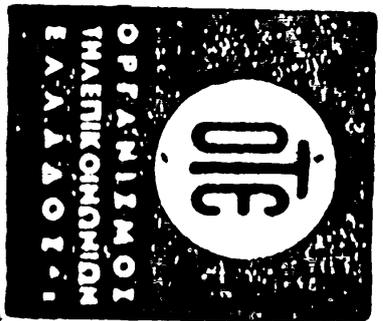

Το αυ αρχικ λαριω
δου ο γεροντες του
διδασκαλος κυριλλος εν λαριω
Κεκυιω εν Καρσας εβ
ην Παναγια εν λευκα του
Κοινοφουτου ο διοτι η
δου εχει μια λυτοφουρα
αρι του εβουτου του
φ. 436. εβουτου του
αρχικ μια ενορια
ουσα χρονω 500 η
λυτοφουρα μονον ο
η κηρυξια εστι
και γραφη η η αρι
μνηστικη του Κασου
α μονη οι κηρυξικη
γρωξικου
η αραφες εδουρα
επιει του κηρυξικου
σ. 349-50
αι ομκειων του εβουτου
εμπροσθεντα αραφες
αρι κηρυξικου ην του
αυ η ηη. το αρι η η ηηηη
μνηστικη του Κασου
αρι του Κασου ηηηη ηηηη
σ. 333-335

* 20 Dimes
H.G. 1897
H.G. 1897
H.G. 1897

Τηλεφωνία

ΕΚ

Αριθμ.

Αξίας

Τηλεφ.

Όπου

Ευθείας

ΕΛΛΑΔΑ

φ. 2726 ὑπάρχει περὶ τοῦτο ἢ ἐκ σημείων : " Οὗτος ὁ θεότιμος ἀδελφός ἦν τοῦ
πυρίλου, οὗ ἀγαθώτατος ἐξεδύθη τὸ ἐκ Παναθήναιων καὶ ἡ ἐρημνεία τῆς ἱεροσολιμῶν· ἀ
γαθὴ περὶ τὰ θεῶνα καὶ φιλωθῆς, ἔχων προθυμίαν αἵματι εὐδοῦσαι καὶ τὸ ἀνῶθεν ὁ
τοῦ κυρίου ἰσσημάμων καὶ ἄλλα, ἀλλ' ἡ καμὴ τὴν, ὅπου πάντοτε ἀπολαύσει
ἀνδρῶπινα, ἔθεσεν [οὗτος] ἐν δυστυχίαν, ἀδικηθεὶς παρὰ τοῦ τοῦ ἡγεμόνος τοῦ
προβλαχίας, παλασθῆς παρὰ τὴν καρενάμων καὶ ἐπὶ τὴν ἑσθῆν. ὅθεν μὴ ἔχων
περιοριστὸν ἀρῆσαι ἀνευδύον τὸ ἰσσημα (οὗρ. κυρίου), οὐχὶ εἰ' ἄλλῃ αἰετῶν
εἰ' ἐνδεῖαν, διό καὶ καμώσθηται ἄμα τῷ θεοδότης.

ΛΑΥΡ
33.4

Αμφισβήσεις

Επειδή και ο διάσημος Θεόδωρος αναερίνας αμφιβώς την χρονολογίαν, τὰ ἔτη ἀπὸ Μιχαήλ ῥαγμαθὲ πικροῦν χρόνοι 158 κατὰ τὸν ἐν τῷ νέῳ Ἐπιτομῇ^{βιω} τοῦ ὁσίου Π., ὥστε κατανατᾶ νὰ ἀνεχώρησεν ἔτῳ 112 γέρων εἰς τὴν ἔρημον μονῆς τοῦ χειμάρρου καὶ καθὼς λέγει ὅτι ὁ Θεοφύλακτος πατριάρχης ἔγκαινιάσεν τὸν ναὸν Μαρτίου θ'. χρονολογεῖται ὅτι πρὸ ἔτῳ ἑνὲα τῆς χειροτονίας του εἶναι, ὡς ἐν τῷ τόμῳ τῆς ἐνώσεως φαίνεται καὶ πρέπει τὸ καλομαίριον νὰ τὸν ἔγκαινιάσεν· διότι τὸν Μάρτιον ἂν ἦτον νὰ ἔλθῃ εἰς τὸ Ἄθρον καὶ πατριάρχης καὶ υἱὸς τοῦ βασιλέως καὶ παιδάριον ὃν παιδαγωγούμενον ἀπίθανον εἶναι, καὶ γίνονται ἔτη 10, ὥστε ἔξαετής ἦτον ὅταν ἔγιναν τὰ ἔγκαινια ὁ Θεοφύλακτος. Ὁ Τόμος τῆς ἐνώσεως ἔγινε τὸν φεβρουάριον μῆνα πρὸ ἔτῳ 40 τοῦ πλαστοῦ χρυσοβούλλου τῆς Ξηροποτάμῃ ἐν ἔτει 924, ὅτι κατὰ τὸν Μελέτιον Ἡθηνῶν ἐν ἔτει 921 ἔγινεν ὁ Τόμος. Ὁ δὲ ῥωμανὸς ὁ γέρων ἦτον τότε βασιλοπύτωρ, ἐβασίλευε δὲ Κωνσταντῖνος ὁ Πορφυρογέννητος ὁ τοῦ Σοφοῦ Λέοντος υἱὸς ὁ δὲ τὴν ἐνωσιν ποιήσας Νικηφόρος πατριάρχης ὁ Μυστιμῖος ἀπὸ τοῦς 6428, ἦτοι 920, ἕως τοῦς 6432 θ' ἔχει ἔτη 4 καὶ τῆς βασιλείας ῥωμανοῦ ἄλλα ἔτη 4. Ὁ Νικηφόρος Μυστιμῖος ἐπατριάρχευσεν ἐπὶ Λέοντος τοῦ Σοφοῦ ἔτη 11, εἶτα Ἀλέξανδρος ὁ ἀδελφὸς Λέοντος ἔφερε δῶτερον εἰς τὸν θρόνον τὸν Νικηφόρον ἐν ἔτει 911 καὶ ἐπατριάρχευσεν ἔτη 8 εἰς ἀποκλήρωσιν τοῦ δευτέρου τρίτου χρόνου τῆς πατριαρχείας του. Μετὰ δὲ τὸν Νικηφόρον ἔγινε Εὐθέριος ὁ ἐξ Ἀμασσίας, εἶτα Τρύφων καὶ ἔπειτα ὁ Θεοφύλακτος, διότι τὸ χρυσοβούλλον Ξ ἔχει τὸ ἔτος ὀρθόγραφον 6432, ὥστε γίνεται 7326 καὶ 925, διότι ἐνδέχεται νὰ ἔφυσε καὶ τινὰς μῆνας καὶ ἔφθασε τοῦς 25. Ὁ Θεόδωρος λέγει, ὅτι, εὐρὴν τὰ συγγραμμάτια Κωνσταντινίου τοῦ Πορφυρογεννήτου περὶ Θεμάτων καὶ Πατρῶν Κωνσταντινουπόλεως, εἶδεν ἐν τούτοις καὶ

πατριαρχωσάντων Καλλιόστου, Γυιμηφόρου Ξανθοπούλου, Ματθαίου Τρι-
 γάρτα, Γιωάννου Κλεομεταβίου καὶ τινος ἀνωνύμου ἐν τῷ α' τόμῳ τοῦ
 Περφυρογενήτου σελ. 905 καὶ τόμῳ β' σελ. 910 καὶ 19, ἐν ᾧ καὶ μάρτυρα
 φέρουσιν ἀρχαίους ἱστορικούς Θεοφάνην, Γεώργιον, Ευμεῖον Λογοθέτην,
 Γιωῆλ περί τῶν πατριαρχῶν καὶ μιότατον μυστικόν, λέγοντας ὅτι μὴ-
 ρι τοῦ 925 ἐπατριάρχευσεν, εἶτα Εζεφάνος ὁ ἐξ Ἀρμενίας καὶ ἔπειτα
 ὁ Θεοφύλακτος. Ὅθεν τὰ ἐγκαινία τοῦ ναοῦ Ξανθοποτάμου καὶ ἡ
 καθάρσις τῶν τιμίων ζύλων καὶ αἱ ἐξαισιαὶ διοδομαὶ ἀποδέχοντα
 μυσθώδεις πρᾶξιμοι καὶ ἀνύπερατα φάσματα καὶ παίγνια. Διότι,
 ὅταν ἐπατριάρχευσεν, ἐλέγχεται ὅτι παῖδιον τῷ 933 ἦν, τὰ δὲ 994, ὅτε
 τὸ χρυσοῦθρον ἐδόθη, ἦτον ἔτι παιδίον ἔτι 16, ὁ δὲ ὅσιος Παῦ-
 λος ἦτον ἔτι 112 καὶ ὁ Θεοφύλακτος 10. Πῶς λοιπὸν νὰ συμφω-
 νήσωσιν εἰς ἕνα ταμιχρὸν κτίριον, τὸ ὁποῖον εἶδεν ἐν ὄραματι τῆς
 νυκτός ὁ τοῦ ῥωμαίου μυστογράφου ῥωμανός; Ὁ ῥωμανός βα-
 σιλοπάτωρ κληθὴς, καίτοι ἀπὸ τῆς ματαίας δόξης πρᾶσις καὶ
 ἀπὸ φιλαυτίας ἠγέρθη, ἠδίκησε τὸν γνήσιον βασιλέα Κωνσταν-
 τῖνον Περφυρογενήτον καὶ τὴν ἰδίαν γνησίαν θυγατέρα του
 Ἐλένην, τῶν ὁποίων ἦτον ἡ βασιλεία καὶ εἰς τὸν τόπον ἐσεῖνεν
 ἔθηκε τοὺς υἱοὺς του Εζεφάνου καὶ Χριστοφόρου, οἵτινες καὶ ἐδίω-
 χθησαν καὶ ἀφῆκε τελευταίους τοὺς τὸν πρῶτον τόπον ἔχοντας.
 Πλὴν οὐδέποτε ἐποίησεν ὡς ὁ μυστογράφος οὗτος γράφει τὸν ῥω-
 μανὸν μονοβασιλεύοντα, καὶ ὅτι τὸ τρίτον ζύλον ἔδωκεν εἰς τὸν
 ὑπάτον τῶν φιλοσόφων ἀρχιμανδρίτην καὶ πνευματικόν του διδάσκα-
 λον τῶν υἱῶν του, ἐρημίτην καὶ ἡσυχαστὴν Ξανθοποταμινὸν βασιλο-
 παῦδα, χρόνῳ ὄντα τότε 112 τῆς ἡλικίας ἀρετῆς καὶ συνέργου τοῦ
 ἔργου του, τὸν μετὰ τῶν μοναχῶν τῆς μονῆς τῆς ὁμοίας τῶν ἡ-
 δασι φαινομένων μονάζοντα, οὕτω γράφει τὸ χρυσοῦθρον. Ἐπι-
 δε σίαι δύνανται εἰς τὰ ἐν ὑδασι φαινόμενα δι

ματῶδαφισμένα; καὶ πρὸς ταῦτα ὁ ῥωμανὸς οὐ λαμβάνει
 τοὺς συμβούλους, ἀλλὰ μαγίστρους καὶ δίδωσι (λέγει) τὸ τιμω-
 ρον κειμήλιον τῶν ἐν τῷ βασιλικῷ θησαυροφυλακίῳ φυλα-
 χθῆναι εἰς τόσον πέντε μόνον δρακμάς φοβούμενον μοναστήριον
 Ε, μάλιστὰ τῆς πάντα τὴν τιμὴν διατηροῦσαν βασιλίδεα τῶν
 πόλεων καὶ χαρίζει τόσα εἰς τοὺς οἰκιστάς τὴν πανένημον
 καὶ διαγεγραμμένην (ὡς τὸ χρυσοβούβλον λέγει) ὡς τὰ ἐν ὕδασι
 φαινόμενα. Ἀλλὰ πότε οἰκίσθη; πότε δὲ τόσοι μοναχοὶ ἐναῶν
 τῆ συνήχθησαν; Ὁ ῥωμανὸς τεσσαρεσθῆσθε οὐκ εἶχε τότε βα-
 σιλεύων καὶ πότε τόσαι οἰκοδομαὶ ἐξαίσιαι ἐγένοντο; πότε
 τόσοι πύργοι ὑψιπέσεις, τείχη πυργοειμεγέθη καὶ ναὶ μεγα-
 λοπρεπέστατοι, παρεκκλητήσια 12, ξενῶνες, νοσοκομεία, γηροκο-
 μεία, ὡς γράφει τὸ χρυσοβούβλον; Τὰ ἔζη ὀλίγα, ὁ συνεργὸς
 καὶ ἀλεξίπυρος παῦλος ὑπεργυρός. Καὶ ποῦ οἱ μάγειροι τῶν
 οἰκοδομῶν; καὶ χίλιοι ὑδροφόροι ἴαν ἦσαν, δὲν ἐδύνετο τόσον
 ταχύως νὰ γίνῃ καὶ τίς ἢ χρεία εἰς τόπον ἔρημον, καὶ πόθεν
 ἐγίνωσκον, ἂν ἦρχοντο μοναχοὶ; Προσέτι γράφει, ὅτι ἡ μονὴ
 τοῦ Ἐρημοποιάτου ἦτον βασιλικὴ ἀρχαία καὶ ὅτι εἶχε τα-
 λείφανα τῶν ὀκτὼ τεσσαράκοντα γνωστὰ εἰς τὴν πόλιν, πράγ-
 ματα παριστώμενα τὸν τόπον οἰκούμενον. Εἶτα γράφει, ὅτι
 ἦτον ματῶδαφισμένη ἡ μονὴ, ὡς τὰ ἐν ὕδασι φαινόμενα, ὅπου
 δηλοῖ, ὅτι οὐκ ἔχοντο ἐφαίνετο πάντῃ ἀπὸ θανάτου μυθοπλα-
 σουργία.

Ὅτι μὲν τὸ βωποιοῦν ζῦγον ἀληθὲς τιμιον καὶ ἅγιον
 ὑπάρχει, οὐδεὶς τόχος, παρὰ τίνος δὲ ἀφιερώθη ἀδελφον.
 Καμῶν ὅμως ἐν τούτῳ τῷ πηλοστογράμματι γέγραπται καὶ
 ἀμαυροῖ τὴν ὑπόθεσιν αὐτοῦ ὁ πηλοστογράφος ὅπως ἔστιν
 οὐδεμίαν ἱστοριογραφίαν τοῦτο δηλοῖ ὅτι ἐάν

προπομπῆς ἐφέρετο κατ' ἔτος εἰς τὴν βασιλεύουσαν καὶ αὐ-
 θις ἀνεκομίζετο εἰς τὴν πανυχρᾶν μονὴν ὁ τίμιος οὗτος Σταυρὸς
 ἔπρεπε νὰ ἔχη εἰς τὰς ἱστορίας τὸ μεγαλύτηρον κέλευσος καὶ νὰ
 γένη χρυσοβούλων ἀληθῶν καὶ οἱ τυπτοὶ καὶ τὰ μνηαῖα
 νὰ διηγούνται εἰς πλάτος τὸ τοιοῦτον τεράστιον. καὶ τὰ
 ὅσα παρτίκια (γράφει) καὶ σφηνίον 800 χρυσῶν καὶ ὅσα
 ἄλλα τεράστια περὶ τῆς μονῆς ταύτης ὁ πρῶτος γράφος τοῦ
 χρυσοβούλου ἀνυπαρτά εἰσι καὶ ἀπιδάνα πάντη. Περὶ δὲ
 τοῦ ὁσίου Παύλου ὁράται ὅτι ἐν ἔτει 813 εὐνουχίσθη, ὁ δὲ
 Θεοφύλακτος προεβιβάσθη καίσαρ. Ὁ Ἰγνατίος εἰς ἄλλην
 ἱστορίαν φαίνεται. Νέων ὁ Ἀρμένιος ἕως 919 ἐβασίλευσεν. Ὁ
 δὲ Ῥωμανὸς ὅτε ἔγινεν βασιλοπᾶτωρ καὶ βασιλεὺς, ἔχονεν χρό-
 νους 108. τὸ χρυσοβούλον ἐξέδωκε 6439 : 994. ὁ δὲ Παῦλος
 ἦτον χρόνων τότε 119. Παῦλος, ὃν ὁ θῖος τοῦ ὁσίου ἠθουα-
 σίου γράφει ἦτον ἐν ἔτει 970. ὁ Τριμιόχης ἐβασίλευσεν ἐν ἔτει
 969. Ἰδού ὁ Παῦλος ἀ' ἐμ τοῦ 813 ἄχρι τοῦ 970 ἀπουαθισατα
 χρόνων 158 κατὰ τὸ Ἐκλόγιον νέον. Ὡστε ἑατὸν δῶδεμα εἰς
 ἡν ἀνεχώρησεν εἰς τὴν ἔρημον πρὸ ποδῶν τοῦ Ἁθω. τὰ δὲ περὶ
 Θεοφύλακτου πατριάρχου υἱοῦ Ῥαγμαβέ εἰσι πάντα ἀνεπίδετα.

Μύσις τοῦ πρῶτου χρυσοβούλου.

Ὁ πρῶτος χρυσοβούλος οὗτος εἶρε τὸ χρυσοβούλον τοῦ δυ-
 σιχαῦ δια τὴν καινοποιίαν τῆς πίστεως Ἰωάννου τοῦ ἔσχατου
 θεολογίας τῶν Πατριάρχων, ὅσοι ἰδὼν τοὺς Χριστιανούς διὰ τῶν
 βεβήτων ἀφανισμένους, ὅτι ἡ Πατρίκη πόλις τῆς Κωνσταντινουπόλεως
 δι' ὅτι γινε ἐξόδον ἀναστασινίφεται ἢ ἀερόπολις αὐτῆς καὶ φυλάτ-
 τετα ἀποκρίματα, ἀπῆλθε καὶ εἶδε τὸν τόπον καὶ βαλὴν

ἢ ἐν ἑπομένῳ ταδε (α) ἐκλήθη εἰς αὐτὸ ὅτι ἐν ἔτει 970
 τοῦ χρυσοβούλου ἄρχ. Ἰωάννου ἄρχατος τῆς βασι-
 λείας τοῦ ἔσχατου νὰ βασιλεύσῃ εἰς Κωνσταντινούπολιν
 τὴν ἑπομένην ἐν ἔτει ταῖς ἡμέραις Ἰωάννου ἔσχατου ἔλαβε
 ὁ Μουράτης α'. 30. ἀπολυόμηντος

εμεθερίσθη τὸν τόπον καὶ τὴν αὐτοῦ καὶ τὴν χρυσόνησον
 καὶ ἀνδρῶν νῆσον ἐποίησε καὶ διὰ χρυσοβούτλου πρὸς πάντας
 μοναστήρια τὸν ὄλον ἀποθεματιστὸν ἐχάρισεν εἰς τὴν λαύραν
 βασιτοπέδιον, Ἐυροποτάμου καὶ εἰς τὸ ἐν Θεσσαλονικῆ μονα-
 στήριον τοῦ προδρόμου καὶ εἰς τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει
 μονὴν τοῦ Παντοκράτορος καὶ διηκούμενος εἰς ~~ἐπισημοῦς~~
~~ἐπισημοῦς~~ ἐν λαμπρότατον διεξοδικὸν προοίμιον τὸ κρῆος τοῦ
 βασιλέως πρὸς τὰ θεῖα καὶ τὴν καταστάσιν τῆς κατηδραφιστικῆς
 ἐκείνης πόλεως Παρτζήνης καὶ λαμπρὰς ἀνεχέρσεις καὶ ὑψώσεις
 ταχυῶν καὶ πύργων. οὕτως ἔχον τὸ ἕφος τοῦ χρυσοβούτλου ἐκείνα
 διέστρεψε κάποιος ὀλιγομαθὴς κατὰ τὸ θέλημα τοῦ, καὶ ἔχον τὰς
 κλίσεις τῶν περιόδων αὐτοῦ ἐξέλιξε ἀνεχέρσεις. λέγει γὰρ « εὖρον
 αὐτὴν (τὴν πόλιν Παρτζήνην) τὴν μονὴν τοσούτου κατηδραφιστι-
 κῆν καὶ πάντα διατεταγμένην, ὡς τὰ ἐν ὕδασι ταῖς φαινόμενα
 καὶ τοιαύτη τις ἦν ἡ Παρτζήνη, ὥστε μηδὲ ὁμοίωμα ταῖς
 φαίνεσθαι πρὸς τῆς παλαιαίνου χειρὸς ἰσχυροῦς ἀλείπτει
 εἰς καὶ συνεργῶ εἰς τοῦτο χρυσόβουτλου ἡ ἐπισημοῦς βασιλεία τῶν
 νικητῶν (ἐκείνη) θεοῦ συνάσει καὶ χάριτι, πόλιν ὑποδομήσασα τῆς
 πάσαις βελτίονα εἰς ἀσφάλειαν πιστῶν » καὶ τὰ λοιπὰ. εἰς
 τοῦτο τὸ χρυσοβούτλου παρατάσσονται ταῦτα « τοιαύτη ἦν
 καὶ ἡ τῶν θεοπῶν ἀγίων μου μοναχῶν σεβαστιὰ μονή, ἡ ἐπι-
 ματα τοῦ χειμάρρου, νῦν δὲ Ἐυροποτάμου ἐπισημοῦς » καὶ
 μετέστρεψεν ὁ Παντοκράτορας τὸ ἀλείπτει καὶ συνεργῶ ἀρχόντι
 εἶναι εἰς τὸν ὄλον Παντοκράτορα « ἀλείπτει καὶ συνεργῶ εἰς τοῦτο
 χρυσόβουτλου ἡ ἐπισημοῦς βασιλεία τὸν ὑψώσασα τῶν φιλοσόφων Παντοκράτορα ».
 ὅσως ὅσα τὰ μεταφέρει εἰς τὸ Ἐυροποτάμου « ἀπὸ τὸν ἰσχυρὸν
 τῆς Παρτζήνης », « εἰς τὴν μονὴν τοῦ Ἐυροποτάμου
 ἦθω ποιῶ τὴν μονὴν. Πάντη ἀσφάλειαν. Πᾶς δὲ εἰ

νη Ξηροποτάμου ἢ τῶν ἁγίων τσοσάρφουα, ὅτι ὁ μοναχὸς και-
 σάριος γράφει στιχουργῶν «ἀνθίφα λουλουδίφα ἢ τοῦ Χλωροποτά-
 μου;». Κυρίως ὁμοίως καὶ ἀληθῶς ὑπάρχει μονή τοῦ χειμάρρου
 ἢ μονή τοῦ ἁγίου Παύλου καὶ κατὰ τὴν θῆσιν καὶ τὰ κα-
 τασφόμενα ἀρχαῖα ἔγγραφα, ὡς θίξομεν αὐτὰ καταγράψαν
 ᾧδε εἰς πίστιωσιν, ὅτι ἐπεῖσε κατὰ πρῶτον ὁ ὄσιος Παῦλος
 τὴν μονὴν τῆς Πουτχέριας ἀνήχηρε παρὰ τὴν παρθερίαν τῆς
 πάλας κωμοπόλεως Ἡφαισίων, τὸ ὑπὸ Σεφεάνου μοναχοῦ τὸ
 παλαιὸν κωμοπολίτην, ὡς προεγράψαμεν εἰς τικτὴν τῆς Εἰσόδου
 τῆς ὑπεραγίας Θεοδοίου, καθὼς εἰς Ἐχμώμιον εἰς τὴν αὐτὴν
 ἔορτὴν καὶ κανόνα ἱερουργιῶν εἰς τὴν ὕψωσιν τοῦ τιμίου ἑταίρου
 ὁ ὄσιος Παῦλος ἐσύνθεσεν. μαρτυρεῖ δὲ καὶ ἡ ἐπιγραφὴ εἰμὴν
 τῆς Εἰσόδου, ἰσοπένη εἰς τὸν δεξιὸν μίονα τοῦ χοροῦ τῆς
 μονῆς τοῦ ναοῦ τῆς Ξηροποτάμου, ὡς ἡδὴ φαίνεται. Καὶ
 ταῦτα μὲν οὕτως σημειοῦμεν ᾧδε καὶ ἀρχαῖά τινα
 ἔγγραφα σφόμενα ἐν αὐτῇ τῇ μονῇ

(Νέος ἔγγραμ. Λογιστοῦ Θ', 1913, τεύχ. 3, σ. 226-23) εἰς τὴν ἀδελ-
 φὸς τοῦ Γαλιβου. κωδ. εἰ. Παναγ. 282, σ. ~~188-188~~ ~~189~~ 188 184-190

ΑΑΥΡ
3.3.

Αποστολή...

15-3-47

...
...
...

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Σ ΚΔ

ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19

15 ΜΑΡΤΙΟΥ 1947

ΑΡΙΘ. 11-12

ΤΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Διευθύνσις Ὁ ἀνεξιχνίαστος πλοῦτος. — † Μητροπολίτου Θεσσαλιώτιδος Ἰεζεκιήλ, Ἡ ἱερὰ βίβλος τῆς Ἀποκαλύψεως. — † Μητροπολίτου Κῶου Ἐμμανουήλ, Σκέψεις ἐπὶ τῇ χειροτονίᾳ μου εἰς ἀρχιερέα. — Ἐπισκόπου Ταλαυτίου Βασιλείου, Περὶ τοῦ πρώην Μενδενίτζη Γρηγορίου. — Π. Γ. Μπρατσιώτου Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Ἡ θρησκευτικὴ ὄπηρεσία τοῦ στρατοῦ. — Ἀμίκα Σ. Ἀλιβιζάτου Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Ὁ Ἐπίσκοπος Α. Σ. Ηαεδλαμ (νεκρολογία). — Ἀρχιμ. Παρθένου Πελάνη Προϊσταμένου τοῦ ἐν Παρισίοις ἱεροῦ ναοῦ, Ὁ Ρα-τεντ ὡς ἀνθρώπος καὶ ὡς ἐπιστήμων. — Παρατηρήσιον Στήλη: Ἡ δικαιοσύνη τῆς ἐλπίδος. — Ἡ ἐλογία τῶν ξένων Ἐκκλησιῶν. — Ὁ ὕγις δολοκλήρωσις. — Τὰ καλλονικά. — Χρονικά.

Ο ΑΝΕΙΧΝΙΑΣΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ

Ἡ ἅγια ἡμῶν Ἐκκλησία εἰς τὸ μέσον τῆς ροπασχαλλίου νηστείας προβάλλει τὸν ἴμιον ταυρὸν εἰς προσκύνησιν. Ἔργον σοφῆς προείας. Ἐν τῷ συντόνῳ ἀγῶνι τῆς κατὰ τὸ τάδιον τῆς ψυχικῆς περισυλλογῆς νεκρώσεως ὄν παθῶν, εἰς σταθμὸς πνευματικῆς ἀναψυχῆς ἀμα καὶ ἀντλήσεως νέων δυνάμεων εἶνε οὐλαγχῶς ἐπιβ. βλημένος. Ἡ ἐν μακροῦ ἀπανοκεῦτῳ ὁδῷ πρὸς τὸ τέσμα ὁδοιπορία ἐκλύει ἐξ δυνάμεις καὶ γεννᾷ κάματον καὶ δυσφορίαν εἰς τὴν ψυχὴν ὁ πρὸς τὰ προσωτέρω βη. ατισμός. Προτίθεται, λοιπόν, ὁ Σταυρὸς οῦ Χριστοῦ πρὸς προσκύνησιν εἰς τὸν χω. οῦντα πρὸς ὑπάντησιν τοῦ Νυμφίου πρόθυ. ον ὁδοιπόρον, ἵνα ἀπὸ τὸ «ζωηφόρον ξύλον», ὁ κατ' ἐξοχὴν «σιτήριγμα τῶν πιστῶν», οἱ πιστοὶ ἀναψυχόμενοι πορισθοῦν ρῶσιν καὶ κάρος διὰ τὴν περαιτέρω ἐξόρμησιν.

Ἡ πρὸς τὸν προτιθέμενον ὁμως Σταυρὸν κατένισις σήμερον εἶνε ἐτι ἀναγκαιότερα δι. ἡμῶν τὴν ἀνθρωπότητα ὅπως τὴν παρουσιά. ζουν αἱ μεγάλαι μεταπολεμικαὶ δοκιμασίαι. Ὁ κόσμος κάμπτεται ὑπὸ τὸ βίρος πρωτοπα. οῦς κρίσεως ἠθικῆς καὶ πνευματικῆς φόβος καὶ ἀγωνία συνέχει τὰς ὑπὸ μίαν ἐγκύμονα

τρομερῶν κινδύνων ἀοριστίαν ἀδημονούσας ψυχάς. Οὐδέποτε ἄλλοτε αἱ δυνάμεις τοῦ κα. κοῦ ὑπῆρξαν περισσότερο ἐπιθετικαὶ καὶ τε. λειότερον ἐπιτεταγμένα. Καχυποψίαι, ἐχθρό. τητες καὶ μιση ἀνεπτύχθησαν μεταξὺ τῶν ἐθνῶν καὶ τῶν κοινωνικῶν τάξεων, ἡ παρα. τεινομένη δὲ ὀξύτης τῶν διεθνῶν σχέσεων πα. ρουσιάζει ἐνδεχομένην τὴν δολοκλήρωτικὴν κα. ταστροφὴν τοῦ πολιτισμοῦ. Καὶ διψᾷ ἡ ἀν. θρωπότης ὁμόνοιαν καὶ ἀγάπην καὶ εἰρήνευ. σιν ὀριστικὴν καὶ ψυχικὴν παραμυθίαν καὶ ἀναψυχὴν καὶ νέας δυνάμεις διὰ νὰ συνεχίσῃ τὸν εἰς αὐτὴν κληρωθέντα βίον πρὸς τὸ θεό. θεν ταχθὲν διὰ τὸν ἀνθρωπον τέσμα.

Εἰς αὐτὴν τὴν περίστασιν, ὅπως καὶ ὁσάκις ἐμφανίζονται παρόμοιαι κρίσεις, ἐπιβάλλεται εἰς τὴν ἀνθρωπότητα νὰ ἀτενίσῃ πρὸς τὸν Σταυρὸν, καὶ ἀπὸ τὴν προσκύνησιν του νὰ ἀρύεται τὰς ἀπαιτούμενας πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς δυνάμεις. Οὐδεμία θρησκεία καὶ οὐδεμία φι. λοσοφία ἔχει τοὺς θησαυροὺς τοῦ Σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ, πὸν μόνοι εἶνε εἰς θέσιν νὰ τὴν ἐφοδιάζουν μὲ ὅ,τι ἔχει ἀνάγκην ἢ ἀνθρωπίνην ψυχὴ ὁσάκις τοιαῦται δοκιμασίαι τὴν βασανί. ζουν. Αὐτοὺς τοὺς θησαυροὺς ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἀποκαλεῖ «ἀνεξιχνίαστον πλοῦτον». Διότι μόνη ἡ χριστιανικὴ θρησκεία κέκτηται τὸ προνόμιον νὰ κατέχη παραμόνιμα, ἀμετά. βλητα καὶ ἀνεπηρέαστα ἀπὸ τὸν χρόνον καὶ τὰς οἰασδήποτε περιστάσεις καὶ ὁποιαδήποτε πεδία στοιχεῖα. Εἰς μόνην αὐτὴν ἐγκρύπτεται πηγὴ ἀνυπολογίστων καὶ ἀδαπανήτων δυνά. μεων, ἱκανῶν νὰ μεταμορφώσουν πολιτισμοὺς καὶ αὐτὴν τὴν ὄψιν τῆς γῆς νὰ ἀλλάξουν.

Μή, λοιπόν, ἀποθαρρυνώμεθα. Κύπτοντες σήμερον ὑπὸ τὴν ὀδυνηρὰν πίκσιν τῶν τε καθ' ὄλου, ἀλλὰ καὶ τῶν ἰδικῶν μας ἐθνικῶν δοκι. μασιῶν, αἴροντες βαρὺν τὸν σ. διωμνεϊῶν τῶν ἡμερῶν, ἐκ τῆς

Η ΙΕΡΑ ΒΙΒΛΟΣ ΤΗΣ ΑΠΟΚΑΛΥΨΕΩΣ

Ὁ Αἰδεσιμολογιώτατος Πρωτοπρεσβύτερος* κ. Ἐμ. Γ. Μυτιληναῖος, Γενικός Ἀρχιερατικός Ἐπίτροπος τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μυτιλήνης, ἐδημοσίευσεν ἐξαίρετον μελέτην περὶ τῆς Ἀποκαλύψεως (πρβλ. «Ἐκκλησία» 15 Φεβρ. 1947). Εἰς ταύτην ἀναγράφει, ὅτι ἡρμήνευσαν ταύτην ὁ Ὀριγένης (ἔκδοσις Harnack—Διοβουνιώτη 1911), Ἀνδρέας ὁ Καισαρείας (Migne 106, 212) καὶ Ἀρέθας ὁ Καισαρείας (Migne 106, 493). Νὰ μοῦ ἐπιτραπῇ νὰ συμπληρώσω τὴν πληροφορίαν, ὅτι ἡ Ἀποκάλυψις ἡρμηνεύθη καὶ ὑπὸ δύο ἄλλων κληρικῶν, τοῦ λογίου Λαυριώτου Θεοδωρήτου, καὶ ἐτυπώθη ἀνωνύμως ἐν Λειψίᾳ τὸ 1800 παρά τῷ τυπογράφῳ Βραϊτκωφ καὶ Αἴρτελ. Τὸ βιβλίον ἐπιγράφεται «Ἐρμηνεῖα εἰς τὴν Ἱεράν Ἀποκάλυψιν Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, πονηθεῖσα παρά τινος εὐσεβοῦς ὀδηγηθέντος εἰς τὴν ἔρευναν αὐτὴν ἀπορρητοτέρα δυνάμει· οὗ ἡ κλήσις καὶ τάξις φέρει τοὺς ἀκολουθοῦντας κεφαλαιώδεις ἀριθμοὺς

Υο. βφΥε. βρξγ.

Ἦδη πρῶτον τύποις ἐκδοθεῖσα πρὸς ὠφέλειαν τῶν φιλοῦντων τὴν ἀλήθειαν». Σύγκειται ἐκ σελίδων 410 μεγάλων εἰς φύλλον μὲ τυπογραφικὰ στοιχεῖα τῶν ὀκτώ. Διὰ τὸ ἔργον κατεβλήθη κόπος πολὺς ματαίως, διότι τὸ ἀνωνυμον ἔργον δὲν ἐκυκλοφόρησεν εἰμὴ ἴσως εἰς ἐλάχιστα ἀντίτυπα, τῶν ἄλλων ἀποθηκευθέντων καὶ εὐρι-

*) Ἡ Ἱερά Σύνοδος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου δι' ἀποφάσεως αὐτῆς ἀπεφάνθη, ὡς ἄλλοτε ἔγραψα (πρβλ. «Φωνὴ Ἐκκλησίας» 1 Ἀπριλίου 1939) ὅτι τὸ ἀνώτερον ὀφθίκιον τοῦ ἐγγάμου κληρικοῦ εἶναι τὸ τοῦ Οἰκονόμου, ὅστις καὶ προβαδίζει πάντων τῶν ἄλλων συλλειτουργῶν του. Ὁ Μακαρίτης ὁμοῦς Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν Χρυσόστομος καινοτομῶν καθιέρωσε τὸ ὀφθίκιον τοῦ Πρωτοπρεσβυτέρου ὡς ἀνώτερον μὲ δικαίωμα νὰ φέρῃσι πλὴν τοῦ ἐπιγονατίου καὶ ἐγκόλπιον Σταυρὸν, ἀπένευε δὲ τοῦτο ἀτυχῶς ἀνευ ἐπιλογῆς, ἐνῶ ὅτε ἡ πολιὰ ἀρχαιότης οὕτε οἱ νεώτεροι χρόνοι ἐγνώρισαν τοιοῦτον ὀφθίκιον. Εἰς τὴν ἔρμηνειαν τῶν ὀφθικίων τῆς Μεγάλῃς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας (πρβλ. Εὐχολόγιον τὸ Μέγα, Ἀθῆναι 1898 σελ. 686) ἀναγράφεται πρῶτος ὁ μέγας Οἰκονόμος, οὐδαμῶς δὲ σημειοῦται Πρωτοπρεσβύτερος εἰ μὴ μόνον «Πρωτοπαπάς», ἀλλ' εἰς τὸν Εὐώνυμον χορὸν. Καὶ εἰς τὰς νήσους δὲ Κέρκυραν καὶ Κεφαλληνίαν, ὅπου ἐπὶ τριακόσια ἔτη ἡ Βενετικὴ Κυβέρνησις ἀπηγόρευε τὴν ὑπαρξίν Ἀρχιερέως, προΐσταντο τοῦ Κλήρου οἱ Παναιδεσιμώτατοι Πρωτοπαπάδες, καὶ δυνάμεθα ἐνταῦθα νὰ εἰπῶμεν «Μὴ μέταίρε ὄρια, ἃ ἔθεντο οἱ Πατέρες ἡμῶν».

τοῦ Σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ ἀνακαλύπτομεν τὸν «ἀνεξιχνίαστον τοῦ Κυρίου πλοῦτον», τὸν ὁποῖον ὁ ἀπαράμιλλος Ἀπόστολος Παῦλος ἀπελάμβανεν ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀνεκλαλήτων του δοκιμασιῶν, πού βλέπομεν παρατασσομένας ἐν τῇ Β' πρὸς Κορινθίους ἐπιστολῇ του. Ἐντεῦθεν ἡ θαρραλέα του δήλωσις: «ὅταν ἀσθενῶ, τότε δυνατός εἰμι».

σκομένων μέχρι σήμερον ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ Μεγίστης Λαύρας τοῦ Ἁθωνος συνεπεῖα ἀπαγορευτικῆς διαταγῆς τῆς Μεγάλῃς Ἐκκλησίας θεωρηθέντος τοῦ ἔργου ὡς κακοδόξου. Λόγῳ δὲ τῆς ἀπαγορεύσεως ταύτης, καίτοι πλησιάζουν νὰ παρέλθουν ἔκτοτε 150 χρόνια, οἱ Πατέρες τῆς Μονῆς δὲν κυκλοφοροῦν τὸ ἔργον, ὅπερ εἶναι ἔκαστον σῶμα καλῶς ἐσταχωμένον.

Ἀπαιτεῖται πολὺς κόπος καὶ χρόνος διὰ νὰ βιβλιογραφήθῃ τὸ ἔργον, δηλ. 410 σελίδες εἰς φύλλον τῶν ὀκτώ, καὶ νὰ διευκρινισθοῦν αἱ κακοδοξίαι ἐν ἀντιπαραβολῇ πρὸς τὴν ἔρμηνειαν τῶν δύο ἄλλων ἔρμηνευτῶν Ἀνδρέα καὶ Ἀρέθα. ἀξίζει ὁμοῦς τὸν κόπον νὰ ἀναλάβῃ ἕνας δυνάμενος ὡς ὁ πατὴρ Μυτιληναῖος ἐν μικρῷ ἔπραξεν ἐν τῇ «Ἐκκλησίᾳ». Ἐάν εἶχον πρὸ ἔμοῦ τὴν ἔκδοσιν Φαρμακίδου τῶν ἄνω δύο ἔρμηνειῶν θὰ ἐποίηον ἀντιπαραβολὴν ὀλίγων σελίδων. Ἀναγιγνώσκω προχείρως εἰς τὴν σελίδα 31 ἐπιγραφὴν ἐνός κεφαλαίου «Μαρτυραὶ ἐκ τοῦ Εὐαγγελίου ὅτι Ἦλιος καλεῖται ὁ βαπτιστής Ἰωάννης καὶ αὐτὸς εἶναι ἐκεῖνος ὅπου μέλει νὰ ἔλθῃ εἰς τὸν τόπον Ἥλιοῦ καὶ ὄχι ὁ Ἥλιος». Καὶ γράφει εἰς τὸ κείμενον τοῦ κεφαλαίου τούτου «εἰς κανένα μέρος ἡ Ἁγία Γραφή δὲν ἀναφέρει μήτε ὁ Ἥλιος μήτε ὁ Ἐνώχ μέλλουσι νὰ ἔλθωσι πρὸ τῆς δευτέρας παρουσίας» καὶ προχωρεῖ «πρέπει νὰ ἐξετάσωμεν τίνες τῶν Ἱερῶν διδασκάλων πόθεν ἐκινήθησαν νὰ γράψωσι αὐτὴν τὴν γνώμην». Καὶ τὸ ἕτερον κεφάλαιον ἐπιγράφεται «Πόθεν οἱ θεοὶ Πατέρες ἐκινήθησαν νὰ νομισῶσι τὴν ἔλευσιν Ἥλιοῦ καὶ Ἐνώχ πρὸ τῆς δευτέρας τοῦ Κυρίου παρουσίας» καὶ προχωρεῖ ἀναιρῶν διὰ πολλῶν παραπομπῶν τὴν γνώμην τῶν δύο παλαιῶν ἔρμηνευτῶν. Καὶ ἄλλαχοῦ (σελ. 39) «τὸ θηρίον τὸ ἀναβαῖνον ἐκ τῆς ἀβύσσου ποιεῖ πόλεμον μὲ τοὺς δύο μάρτυρας καὶ νικᾷ αὐτούς· τούτους· τοὺς δύο μάρτυρας ὑπέλαβον τινὲς ὅτι δηλοῦσιν τὸν Ἐνώχ καὶ Ἥλιον». Ἴσως λοιπὸν ἡ ἔρμηνεῖα αὕτη, ἀντιτιθεμένη εἰς τὰ παραδεδεγμένα, νὰ ἐθεωρήθῃ ὡς κακοδόξος, ἐξ οὗ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἀπηγόρευσε τὴν κυκλοφορίαν καὶ τόσος κόπος καὶ τόσοι ἰδρωτὲς ἐχάθησαν ἐπὶ ματαίῳ. Ὁ Θεοδωρητὸς οὗτος εἶναι γνωστός καὶ ὡς μέγας πολέμιος τοῦ ἄλλου λογίου πολυγράφου Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου.

Ἡ Ἱερά Ἀποκάλυψις ἔχει σημασίαν καὶ κατὰ τοῦτο, ὅτι εἰς ἐν ρητὸν αὐτῆς ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία ἀνευρίσκει τὴν τρίτην πηγὴν ἐν τῇ Ἁγίᾳ Γραφῇ ἵνα στηρίξῃ τὸ filioque ὡς ἔγραψα ἄλλοτε (πρβλ. «Ἱερὸς Σύνδεσμος» 1912 ἀριθ. 171). Ἐσυνηθίζετο τότε οἱ κληρικοὶ ἰδίως οἱ ἔχοντες ἀμφιβολίαν περὶ τῆς ὀρθότητος τῶν γνωμῶν τῶν νὰ ἐκδίδουν τὰ ἔργα τῶν ἀνωνύμων. Πλὴν τοῦ Θεοδωρήτου καὶ τοῦ Κοραῖ, ἀνωνύμως ἐξεδόθη καὶ ὁ «Συνοδικὸς Τόμος» τοῦ Ἱεροσολύχου Θεοκλήτου Φαρμακίδου, ὁποῦ ἀπέφευγον οἱ κληρ

Cor

σεως ἢ ἀναθεματισμοῦ. Εἶναι γνωστόν ὅτι ἐγένετο ζήτημα ἐν Φαναρίῳ ἂν πρέπει νὰ γίνῃ μνημόσυνον τοῦ Κοραῆ διὰ τὰς κακοδοξίας του.

Πλὴν τοῦ Θεοδωρήτου Λαυριώτου καὶ ἄλλος κληρικός ἠρμήνευσε τὴν Ἀποκάλυψιν ἀποδίδων τὰ ἐν αὐτῇ εἰς τὸν Τοῦρκον δυνάστην τῶν Ἑλλήνων. Πρὸ ἐτῶν τεσσαράκοντα ἠγόρασα παρὰ τῶν κληρονόμων τοῦ Πρωτοσυγκέλλου Καλαμῶν Θεοδοσίου Σπυροπούλου πέντε τόμους χειρογράφους ἐσταχωμένους πλέον τῶν δέκα χιλιάδων σελίδων διὰ τῆς αὐτῆς χειρὸς γεγραμμένων «Ἐρμηνεῖαν εἰς τὴν Ἱερὰν Ἀποκάλυψιν» ὑπὸ Κυρίλλου Πατρέως Λαυριώτου Ἱερομονάχου καὶ διδασκάλου ἐν Βουκουρεστίῳ γραφέντας ἀπὸ τοῦ 1790 ἕως τοῦ 1815, ἂν ἐνθυμοῦμαι καλῶς. Περὶ τοῦ ἔργου καὶ τοῦ συγγραφέως ἔγραψα (πρβλ. «Ἐκκλησιαστικὸς Φάρος» τεύχος Δ. σελ. 341 καὶ ἐξ. Ζ—Η σελ. 834, 1908). Ὁ μακαρῆτης Μ. Γεδεὼν γράφων τὸ βιβλίον του «Ἄθως» ἔκαμε σύγχυσιν τοῦ Κυρίλλου τούτου, ὅστις ἦτο ἐκ τῆς ἐν Πελοποννήσῳ Λαύρας, μὲ τὸν Κύριλλον Λαυριώτην, τὸν γνωστόν εὐτράπελον στιχοπλόκον τῆς ἐν Ἀγίῳ Ὄρει Λαύρας. Τὸ πεντάτομον τοῦτο ἔδωρσα εἰς τὴν Ἀκαδημίαν Ἀθηνῶν. Ὁ ἀναφερόμενός Κύριλλος ἦτο γνωστός εἰς τὴν ἐποχὴν του ὡς ἔρμηνευτῆς τῆς Ἀποκαλύψεως, διότι φέρεται μὲ τὸν τίτλον τοῦτον ὑπογραφόμενος εἰς καταλόγους συνδρομητῶν βιβλίων, ὡς ἐσυνθηζέτο τότε. Ἀλλὰ καὶ ὁ ἐξ Οἰκονόμων γνωρίζει αὐτὸν ὡς ἔρμηνευτῆν. Ἐγραφε μάλιστα, ὡς σημειῶνω εἰς τὴν ἀνω μελέτην μου (Ἐκκλ. Φάρος ἐνθ. ἀνωτ.) ἀπορῶν τί ἀπέγινε τὸ χειρόγραφον.

Παρηκολούθησα τὴν τύχην τοῦ χειρογράφου, ὅπερ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κυρίλλου περιήλθεν εἰς τὴν Μονὴν τῆς Μετανοίας τοῦ Ἁγίου Λαύραν τῶν Καλαβρύτων καὶ ἐκεῖθεν ἄγνωστον πῶς περιήλθεν εἰς χεῖρας τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Σύρου Ἀλεξάνδρου Λυκούργου καὶ ἔπειτα εἰς χεῖρας τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀργολίδος Γερασίμου Πανώνη τοῦ ἐκ Καλαμῶν, τοῦ ὁποῦο ἀρχιεπίσκοπος διετέλεσεν ὁ κατόπιν ὡς Πρωτοσύγκελλος Καλαμῶν ἀποθανὼν Θεοδόσιος Σπυρόπουλος, ἀπὸ τούς κληρονόμους τοῦ ὁποῦο τὸ ἠγόρασα ἀντὶ 80 δραχμῶν.

Μὲ τὸν ἐν τῇ Ἀποκαλύψει ἀναφερόμενον ἀριθμὸν 784 ἠσχολήθη εἰς λαμπρὰν μελέτην ἐν τῷ περιοδικῷ τῶν Παρισίων «Ρωμανός ὁ μελωδός», ἂν δὲν ἀπαύσαι, καὶ ὁ Σεβ. Μητροπολίτης πρῶην Λεοντοπόλεως κ. Σωφρόνιος καὶ ἐν τῇ «Θεολογίᾳ» τόμος Α' 1923, σελ. 301.

Ἐν Καρδίτῃ † Ὁ Θεσσαλιώτιδος ΙΕΖΕΚΙΗΛ

Το μὲρὸν οὐ μὲρὸν ὅταν ἐζητήσῃ μίχα.

(Ἐρημὸς Θεολόγος)

Φίλον σου τοῖς ἀθυροῦσι το ἀμικτον καὶ φιλέρημον

(Ἐρημὸς Νύσσης)

Σαυ καὶ αἰεὶς σὺ δαμνέστερα τὰ τοῦ βίου πράγματα.

(Χρυσόστομος)

ΣΚΕΨΕΙΣ

ΕΠΙ Τῆ, ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΑ, ΜΟΥ Εἰς ΑΡΧΙΕΡΕΑ

Μὲ περισυλλογὴν καὶ εὐλάβειαν ἄκραν, μὲ ὠφέλειαν δὲ πλείστην ὄσσην εἶχον μελετήσαι τοὺς περὶ Ἱερωσύνης ἑξαιρέτους ποιμαντικούς λόγους τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσσοστόμου. Μὲ ὄχι ὀλιγωτέραν προσοχὴν, ἐπιμονὴν καὶ βαθύτητα εἶχον ἐπίσης ἀπὸ καιροῦ μελετήσαι τὰς «Παρινέσεις καὶ Χριστιανικὰς Διδασκαλίας» τοῦ ἐξόχου Γάλλου Ἱεροκλήρικοις πῆρε Bourdaloue¹, διδασκτικώτατα, βάσει τοῦ γραφικοῦ «οἱ ἱερεῖς Σου, Κύριε, ἐνδύσονται δικαιοσύνην»², ἀναπτύσσοντος τὸ θέμα «περὶ τοῦ ἀξιώματος καὶ τῶν καθηκόντων τῶν ἱερέων»³. Δὲν διατάζω δὲ νὰ εἶπω, ὅτι ἀπεμύζησα κυριολεκτικῶς τὰς χρυσοστομικὰς ἐκείνας «Διαλέξεις καὶ Συνοδικούς Λόγους περὶ τῶν κυριωτέρων καθηκόντων τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Λειτουργῶν», ποιμαντικούς ἀληθῶς μαργαρίτας, τοῦ γλυκυτάτου καὶ διεισοδυτικώτατου ἄλλου ἀγλαίσματος τοῦ χριστιανικοῦ Ἀμβωνος πῆρε Massillon⁴. Εἶναι κρίμα, ὅτι δὲν εὐρέθητις, ἐξ ὄσων τοῦλάχιστον γνωρίζω, νὰ μεταφράσῃ εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἐν ὄλῳ ἢ ἐν μέρει τὸ τρίτομον ἔργον τοῦ χρυσοστομικοῦ τούτου Ἐπισκόπου τοῦ Clermont.

Ποτὲ ἄλλοτε δὲν ἐξεπήδησαν εἰς τὴν συνείδησίν μου ὡς ἐν χορῷ αἱ θεοκίνητοι σκέψεις, τὰς ὁποίας ἢ μελέτη τῶν ἔργων τούτων μοι εἶχε προσπορίσει καὶ οἶονεῖ ἐναποθηκεύσει εἰς τὴν ψυχὴν μου, ὅσον κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς χειροτονίας μου εἰς ἀρχιερέα. Τὸ πλῆθος καὶ ὁ ἐνθουσιασμός τοῦ λαοῦ ἢ συγκινητικὴ συμμετοχὴ Δωδεκανησίων καὶ μὴ εἰς ἑκκλησιαστικὸν γεγονός ἀφορῶν τὴν Δωδεκάνησον· τὸ πλάσιον τὸ μεγαλειώδες ποιμνίου καὶ ποιμένων, χειροτονούντων καὶ χειροτονουμένων· εἰς κοινός πόνος καὶ πόθος καὶ παλμός προέβαλον ἐνώπιόν μου ζῶσαν κτὶ εὐκρινῆ τὴν εἰκόνα τοῦ «Καλοῦ Ποιμένος», τὴν ἐξοχότητα τοῦ ἀξιώματος, τὴν χάριν τὴν μεγάλην, ἀλλὰ καὶ τὰς ἀπειθήσεις αὐτῶν. Διεγράφετο σαφῆς ἐν τῇ συνείδησίν μου ἡ ἀλήθεια, ὅτι ὁ ἱερεὺς εἶναι ἢ συνεργός τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν σωτηρίαν τῶν ψυχῶν, ἢ συνεργός τοῦ σατανᾶ, ὡς ἀδιστακτικῶς ἀποφαίνεται ὁ καλός Massillon εἰς τὴν ἀπώλειαν τῶν ἀδελφῶν του. Ἐνεθυμούμην, ὅτι πολλάκις, ὡς ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία πληροφορεῖ, Ποιμένες κακοὶ ἔθεσαν πῶς σκάφος τῆς Ἐκκλησίας μέχρι θλιβεροῦ ναυσάγου, καὶ θά κατεβυθίζετο τοῦτο, ἐάν αἱ πύλαι Ἄδου ἠδύναντο νὰ

1. 1632—1704.

2. Ψαλμ. 131, 9

3. «Exhortations et Instructions Chrétiennes par le père Bourdaloue de la Compagnie de Jesus. Tome premier. Paris M. DCC. LXXII»

4. 1661—1712.—J. Massillon cours Synodaux sur les principes élastiques. (τόμοι τρεῖς) Paris M

Cor

κατισχύσωσι τῆς ὑποσχέσεως τοῦ Χριστοῦ, ὅτι ἀπύλαι Ἄδου οὐ κατισχύσουσι τῆς Ἐκκλησίας»¹.

Καὶ ἐσκεπτόμην ἐσκεπτόμην περισσότερον παρά ποτε κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην, τὴν 23ην Φεβρουαρίου, πόσον οἱ Ποιμένες, ὁ Ποιμενάρχης μάλιστα, ὡς χαρακτηρίζεται ὁ ἀρχιερεὺς, οἱ Ποιμένες, οἱ ὅποιοι εἶναι οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας, πρέπει νὰ εἶναι ἀπλοῖ, καθαρὸι διότι, ἂν οἱ «ὀφθαλμοὶ εἶναι φωτεινοί, φωτεινὸν θὰ εἶναι καὶ τὸ Σῶμα τῆς Ἐκκλησίας, ἂν δὲ οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ Ποιμένου εἶναι σκοτεινοί, θὰ εἶναι τότε «ὀδηγοὶ τυφλοί», μὲ βέβαιον ἐπακολούθημα τὴν «πτῶσιν» του καὶ τὴν καταβαράθρωσιν «πολλῶν». Ταῦτα σκεπτόμενος ποτὲ ἄλλοτε δὲν ἠσθάνθην τὸ μέγεθος τοῦ θεοῦ ἐλέους, νὰ δοθῇ εἰς ἀνθρώπους νὰ ἀναπληρῶσιν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ αὐτὸν τὸν Ἰησοῦν Χριστόν καὶ τὴν ἀνάγκην τῆς ἀδιαλείπτου προσφυγῆς ἐν παντὶ εἰς τὸν Θεόν, μόνον δυνάμενον νὰ ἱκανώη τοὺς Ποιμένας εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Υἱοῦ Αὐτοῦ, Κυρίου δὲ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ».

† Ὁ Κῶου ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ

1. Μαθ. 16, 18.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΡΩΤΗ ΜΕΝΔΕΝΙΤΖΗΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ

Κατὰ τὸ ἔτος 1831, ὁ πρῶτος Μενδενίτζης Γρηγόριος διωρίσθη «Ἐκκλησιαστικὸς τοποτηρητῆς Σαλώνων» πρὸς διαμοίμανσιν τῆς παροικίας ταύτης, στερουμένης κανονικοῦ ποιμεναρχοῦ διὰ τοῦ διατάγματος ὁμοῦ τοῦ 1833 διωρίσθη εἰς τὴν ὑπ' ὄψιν Ἐπισκοπὴν ὡς τοιοῦτος ὁ ἀπὸ Καρύστου Νεόφυτος Ἀδάμης. Ὁ Γρηγόριος πληροφορηθεὶς τοῦτο ἐστενοχωρήθη, οὐ μόνον διότι δὲν ἀνῆλθεν ἐπὶ τὸν θρόνον τοῦτον, ὃν ἐτοίμανεν ἐπὶ δύο περίου ἔτη, ἀλλὰ καὶ διότι δὲν ἐποποθετήθη εἰς ἑτέραν παροικίαν ἵνα συμπεριληφθῇ τοιοῦτοτρόπως εἰς τὸν κατάλογον τῶν ἐνεργεῖα ἱεραρχῶν.

Δὲν εἶναι τῆς παρουσίας μελέτης ὑπόθεσις ἵνα ἀσχοληθῇ μὲ τὰ αἷτια καὶ τὰς ἀφορμὰς τῆς μὴ ἀποκαταστάσεως αὐτοῦ εἰς τοιαύτην πάντως ὁμοῦ οὗτος φέρων τὴν περιφρόνησιν ταύτην, βαρέως ἐξεδήλου ἐπανειλημμένως τὸ παράπονον, διότι παρεθεωρήθησαν αἱ προσενεχθεῖσαι παρ' αὐτοῦ ὑπηρεσίαι εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ ἔθνος. Καὶ ἐθεώρει μὲν τὸν ἑαυτὸν του ἀθῶνον, πλὴν ὁμοῦ, ἔγραφε πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆ 23 Μαρτίου 1835 ὅτι «ὡς ἄνθρωπος» καὶ αὐτὸς ἴσως ἐσφαλὲ κατὰ τι, «καθότι κατὰ ρητὸν τοῦ Εὐαγγελίου, δὲν ὑπάρχει οὐδεὶς ἀναμαρτητος». «Γνωρίζει καλῶς ἡ Ἱερὰ Σύνοδος, ἔλεγεν, ὅτι ὁ Ἰησοῦς μας Χριστὸς ὡς φιλόανθρωπος καὶ πολὺ εὐσπλαγχνος ἐσυγχώρησεν ὄλους τοὺς ἁμαρτωλοὺς καὶ πταίσαντας, οὕτω καὶ ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ὡς πατὴρ καὶ ποιμὴν (sic) τῆς Ἐκκλησίας μας πρέπει νὰ συγχωρῇ τοὺς ἁμαρτωλοὺς καὶ νὰ τοὺς δίδῃ πᾶσαν συνδρομὴν καὶ ὑπεράσπισιν...».

Ἐν πάσῃ περιπτώσει, εὐρισκόμενος οὗτος εἰσέτι

ἐν Ἀμφίσσῃ ἀνεφέρθη πρὸς τὴν Σύνοδον διὰ ἀπὸ 13 Ἰανουαρίου 1834 ἀναφορᾶς αὐτοῦ πρὸς τὴν Ἀγίαν Λίτην, ὅπως ἐπιτραπῇ αὐτῷ, μετὰ τὸν διασπασμὸν τοῦ τῆ ἀγαθῆς προτάσει τῆς Ἱερᾶς Συνόδου Νεοφύτου καὶ εἰσπράξῃ τὰ μέχρι τῆς ἐνταύθα ἔξω τοῦ Σεβασμωτικῆ Ἐπισκόπου Φωκίδος ὀφειζόμενα αὐτῷ ἐκκλησιαστικὰ δικαιώματα, ἵνα δύνη διὰ τοῦ τρόπου τούτου καὶ ἐπαρκέσῃ εἰς τὴν ἀνάγκαν τοῦ βίου καὶ τῶν γηρατειῶν του «μετὰ τὸν ἡ Πατρικὴ Κυβέρνησις τῆς Α.Μ. τοῦ τρισέσου καὶ θεοσεβεστάτου Μονάρχου» εὐδοκίῃ περιθάλλῃ τούτον.

Ἡ Σύνοδος λαβοῦσα γνῶσιν τῆς ἀναφορᾶς ταύτης τοῦ Γρηγορίου οὐ μόνον ἀπέρριψεν αὐτήν, ἀλλὰ ἐνέκρινε καὶ «τὴν περαιτέρω διατριβὴν αὐτοῦ εἰς Ἀμφίσσῃ ὡς δυναμένην νὰ φέρῃ ἐνόχλησιν καὶ πρὸς τὸν Ἐπίσκοπον ἐκεῖ καὶ τὴν Σύνοδον νὰ θέσῃ εἰς δυσάρεστον θέσιν. Τούτου ἕνεκα κρίνει εὐλόγως—συνεχίζει τὸ ὑπ' ἀριθ. 455/303 καὶ ἀπὸ 14 Φεβρουαρίου 1834 ἐπιταγήν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου πρὸς τὴν ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματειῶν—νὰ παρακαλέσῃ τὴν Βασιλικὴν ταύτην Γραμματεῖαν νὰ προσκαλέσῃ τὸν εἰρημολόγον ν' ἀναχωρήσῃ ἐξ Ἀμφίσσης καὶ ν' ἀπέλθῃ εἰς ὅποιον τῶν ἐχόντων περισσοτέρους τῶν ἐξ μοναχῶν μοναστηρίων ἠθέλει ἐγκρίνει ὁ ἴδιος καὶ νὰ ἡσυχάσῃ εἰς αὐτὸ ἰδιωτεύων, μηδὲν ἐκκλησιαστικὸν μεταχειριζόμενος ἔργον ἀνευ ἀδείας τοῦ κατὰ τόπον Ἐπισκόπου».

Ὁ Γρηγόριος, συμμορφωθείς πρὸς τὴν ἀπόφασιν ταύτην τῆς Συνόδου, ἀνεχώρησεν ἐξ Ἀμφίσσης μεταβὰς εἰς Ναύπλιον, ὁπόθεν ἀπέστειλεν Ἀγίῃ τὴν κάτωθι αὐτοῦ ἀναφορὰν.

«Πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος.

Ὁ ὑποσημειούμενος διατρίβω ἤδη περίου τῶν 34 ἐτῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα ποιμαίνων τὸ λογικὸν τοῦ Χριστοῦ ποίμνιον, πρὸ μὲν τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος εἰς τὴν ἐπαρχίαν Μενδενίτζης, μετὰ δὲ τὸν ἱερόν ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγῶνα εἰς διαφόρους ἐπαρχίας, τελευταῖον δὲ εἰς τὴν ἐπαρχίαν Σαλώνων κ. τ. λ.

Ὅσα ὑπέστην ἐπὶ Τουρκοκρατίῃσεως δεινὰ παραλιμπάνων τοῦ νὰ τὰ ἐξιστορῶ ἐν πρὸς ἐν, ἐξηγοῦμαι περιληπτικῶς ὅσα μετὰ τὴν ἐναρξίν τοῦ ἀγῶνος ἐπὶ τῆς ὥρας ὑπέστην, συνδραμῶν τὸ κατὰ δύναμιν καὶ συνετελέσας οὐχ ἴστων διὰ τῶν δυσεισφορῶν, δεινῶν καὶ ἐράνων, περιμένων τὴν τερπνοτάτην καὶ ποθεινοτάτην ταύτην ἐποχὴν τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς πατρίδος πρὸς ἀνακούφισιν τῶν δεινῶν μου καὶ τὴν περιθάλλω τὸ γήρας μου.

Εἰς τὴν ἀποκατάστασιν αὐτὴν ἠλπίζα ἐπ' ἐπιδοχοῦμαι ὅτι ἠθέλον προτιμηθῆ καὶ ἐγὼ εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν θέσιν ὑπὲρ τινος ἄλλου ὑστεροῦ ἐλθόντα, καὶ ἀπολαύσαντας περὶ τὴν ἐνδεκάτην ἡμερῶν, ἀλλ' ἀπέτυχον καθόλα ὑπομείνας καὶ τὸ καύσωνα καὶ τὸ βάρος τῆς ἡμέρας καὶ ἀποτυχῶν καὶ τοῦ συμφωνηθέντος ἡμερῶν.

Ἡ ἀπλησία αὕτη εἰς τὸν ἄλλον καὶ τῶν πρὸς τὸ καίω, ἡ Ἱερὰ Σύνοδος δ

Cor